

Gândirea Militară Românească

Revistă de teorie și știință militară
editată de Statul Major General al Armatei României

STATUL MAJOR GENERAL
150 de ani în slujba României

5 septembrie
octombrie
2009

Fondată în anul 1864 sub titlul
"România Militară"
~serie nouă, anul XX~

Gândirea Militară Românească

EDITOR

STATUL MAJOR GENERAL
AL
ARMATEI ROMÂNIEI

CONSILIUL EDITORIAL

PREȘEDINTE

general-maior Niculae TABARCIA

MEMBRI

academician Dan BERINDEI
general-locotenent prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI
general-maior dr. Dan GHICA-RADU
general-maior dr. Ion-Aurel STANCIU
contraamiral Dorin DĂNILĂ
general de brigadă dr. Mihai CHIRIȚĂ
general de brigadă dr. Dumitru SCARLAT
colonel dr. Mircea TĂNASE

REFERENȚI ȘTIINȚIFICI

general (r.) prof. univ. dr. Mihail ORZEȚĂ
general de flotilă aeriană
prof. univ. dr. Florian RÂPAN
general de brigadă (r.) prof. univ. dr. Costică ȚENU

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor-șef

colonel dr. Mircea TĂNASE
mirceatanase2003@yahoo.com

Redactor-șef adjunct

Alina PAPOI
alinagmr@yahoo.com

Redactori

Iulia NĂSTASIE
Diana Cristiana LUPU
Adelaida-Mihaela RADU (Layout)

ADRESA REDACȚIEI

București, str. Izvor, nr. 13-15, Sector 5
Telefon: +4021.410.40.40/1001731; 1001732
Tel./fax: +4021.319.56.63
http://www.defense.ro/gmr

Revista *Gândirea Militară Românească*
apare în lunile februarie, aprilie, iunie,
august, octombrie și decembrie.

ISSN 1454-0460 ~ Print
ISSN 1842-8231 ~ Online

COPYRIGHT: sunt autorizate orice reproduceri,
fără perceperea taxelor aferente, cu condiția indicării
precise a numărului și datei apariției revistei din care provin.

ÎNALTUL DECRET REGAL NR. 3663
PRIN CARE "ROMÂNIA MILITARĂ"
DEVINE REVISTA OFICIALĂ
A MARELUI STAT MAJOR

Art. I. - Se înființează la Marele Stat Major, cu începere de la 1 Ianuarie 1898, revista oficială sub denumirea de "România Militară", în care toți ofițerii din armată vor găsi studii militare, care să intereseze instrucțiunea lor.

Prin organul acestei reviste toți ofițerii, de toate armele, aflați în activitate de serviciu, își vor putea publica lucrările lor personale și cari interesează armata.

Carol - Regele României
Dat în București la 8 decembrie 1897

Premiile Naționale ale revistei Gândirea Militară Românească

"General de divizie
Ștefan Fălcoianu"

"General de brigadă
Constantin Hirjeu"

"Mareșal
Alexandru Averescu"

"General
de corp de armată
Ioan Sichițiu"

"Locotenent-colonel
Mircea Tomescu"

Se acordă anual celor mai valoroase contribuții
la îmbogățirea patrimoniului teoretic al științei
militare naționale

1859 150 de ani
de la înființarea
Statului Major General **2009**

Gândirea Militară Românească

Revistă de teorie și știință militară
editată de Statul Major General al Armatei României

**EDIȚIE SPECIALĂ
1859–2009
150 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA
STATULUI MAJOR GENERAL**

5 septembrie
octombrie
2009

Fondată în anul 1864 sub titlul
"România Militară"
~serie nouă, anul XX~

*Autorii își asumă integral responsabilitatea
pentru articolele trimise redacției, în conformitate
cu prevederile Legii nr. 206 din 27.05.2004*

*Revista **Gândirea Militară Românească**
este recunoscută de către Consiliul Național
al Cercetării Științifice din Învățământul Superior
și inclusă în categoria "B"*

Cuprins

Contents

Editorial

Temeritatea de a înfrunta timpul
Colonel dr. Mircea TĂNASE

Statul Major General – 150 de ani –

Statul Major General
– arhitectul transformării
Armatei României
Amiral dr. Gheorghe MARIN

Constituirea Statului Major General
în contextul dezvoltării
statului național
Academician Dan BERINDEI

Statul Major General
în sistemul militar de conducere
General-maior Nicolae TABARCIA

Structura de personal și mobilizare
din Statul Major General
– performanțe ale managementului
resursei umane
General de brigadă Gabriel GABOR

Informațiile militare la 150 de ani
de la înființarea Statului Major General
General de brigadă dr. Dan PLĂVIȚU

Editorial

7 The Courage to Withstand
the Test of Time
Colonel Dr Mircea TĂNASE

The General Staff – 150 Years –

11 The General Staff
– Architect of the Romanian
Armed Forces Transformation
Admiral Dr Gheorghe MARIN

21 The Establishment of the General Staff
in the Context of the National State
Development
Academician Dan BERINDEI

26 The General Staff
in the Military Leadership System
Major General Nicolae TABARCIA

39 The Personnel and Mobilisation
Structure within the General Staff
– Performances of the Human
Resource Management
Brigadier General Gabriel GABOR

46 The Military Intelligence 150 Years
after the Establishment of the General Staff
Brigadier General Dr Dan PLĂVIȚU

- Direcția Operații
– un veac și jumătate de existență
în structura Statului Major General
General de brigadă
dr. Dumitru SCARLAT
- 53 The Operations Directorate
– A Century and a Half of Existence
within the General Staff
Brigadier General
Dr Dumitru SCARLAT
- Constituirea forțelor
pentru operații speciale
– inițiativă de impact major
a Armatei României
Colonel dr. Vasile BOGDAN
Maior Constantin-Emilian BELEAGĂ
- 64 The Creation
of the Special Operations Forces
– Initiative with Major Impact
of the Romanian Armed Forces
Colonel Dr Vasile BOGDAN
Major Constantin-Emilian BELEAGĂ
- Transformarea logisticii
Armatei României
– determinări conceptuale
General de brigadă Valentin PETRE
Colonel dr. ing. Gheorghe-Crinel COLBAN
Locotenent-colonel Lucian MAFTEI
- 69 The Transformation of the Romanian
Armed Forces Logistics
– Conceptual Determinants
Brigadier General Valentin PETRE
Colonel Dr BEng Gheorghe-Crinel COLBAN
Lieutenant Colonel Lucian MAFTEI
- Direcția Planificare Strategică
– interfața Statului Major General
cu organismele euroatlantice
General de brigadă
dr. Virgil BĂLĂCEANU
- 79 The Strategic Planning Directorate
– Interface between the General Staff
and the Euro-Atlantic Bodies
Brigadier General
Dr Virgil BĂLĂCEANU
- Conducerea activităților
de implementare a capabilităților CIS
în Armata României
Comandor Cristea CUCOȘEL
Colonel dr. Mihai BURLACU
- 90 The Management of the Activities
for Implementing the CIS Capabilities
in the Romanian Armed Forces
Captain Cristea CUCOȘEL
Colonel Dr Mihai BURLACU
- Direcția Instrucție și Doctrină – repere
istorice și redefiniri contemporane
General de brigadă
dr. Mihai CHIRIȚĂ
- 96 The Training and Doctrine Directorate
– Historical Milestones
and Contemporary Redefinitions
Brigadier General
Dr Mihai CHIRIȚĂ
- Serviciul Istoric al Armatei
– promotorul istoriografiei
militare naționale
Comandor dr. Marian MOȘNEAGU
- 109 The Armed Forces Historical Service
– Promoter of the National
Military Historiography
Captain Dr Marian MOȘNEAGU

<p>Proiectarea și modernizarea structurilor militare – domeniu de responsabilitate al Direcției Structuri și Planificarea Înzestrării <i>General-maior dr. Nicolae N. ROMAN</i></p>	<p>1 1 8 The Projection and Modernisation of Military Structures – Domain of Responsibility of the Structures and Armament Planning Directorate <i>Major General Dr Nicolae N. ROMAN</i></p>
<p>Reprezentanța Militară la NATO și UE – introspectivă cu prilej aniversar <i>General-locotenent dr. Sorin IOAN</i></p>	<p>1 3 0 The Military Representation to NATO and the EU – Anniversary Introspection <i>Lieutenant General Dr Sorin IOAN</i></p>
<p>Domenii de competență și atribuții ale Reprezentanței Statului Major General la SHAPE <i>General-maior Fănică CĂRNU</i></p>	<p>1 4 1 The Areas of Competence and the Attributions of the General Staff Representation to SHAPE <i>Major General Fănică CĂRNU</i></p>
<p>Secția Asistență Religioasă – componenta spirituală a organismului militar <i>Preot militar Constantin ȚANU</i> <i>Preot militar Ion ILINCA</i></p>	<p>1 4 7 The Religious Assistance Section – Spiritual Component of the Military Body <i>Military Chaplain Constantin ȚANU</i> <i>Military Chaplain Ion ILINCA</i></p>
<p>Forțele Terestre – evoluție și transformare structurală <i>General-maior dr. Dan GHICA-RADU</i> <i>Colonel dr. Adrian TONEA</i> <i>Locotenent-colonel Marius FAUR</i></p>	<p>1 6 1 The Land Forces – Evolution and Structural Transformation <i>Major General Dr Dan GHICA-RADU</i> <i>Colonel Dr Adrian TONEA</i> <i>Lieutenant Colonel Marius FAUR</i></p>
<p>Forțele Aeriene Române – tradiție și contemporaneitate <i>General-maior dr. Ion-Aurel STANCIU</i> <i>Căpitan-comandor Vasile TOADER</i></p>	<p>1 7 0 The Romanian Air Forces – Tradition and Contemporaneity <i>Major General Dr Ion-Aurel STANCIU</i> <i>Lieutenant Colonel Vasile TOADER</i></p>
<p>Forțele Navale Române – istorie și devenire în contextul mediului de securitate al Mării Negre <i>Contraamiral Dorin DĂNILĂ</i></p>	<p>1 8 3 The Romanian Naval Forces – History and Development in the Black Sea Security Environment Context <i>Rear Admiral Dorin DĂNILĂ</i></p>
<p>Comandamentul Operațional Întrunit – exercitarea comenzii operaționale asupra structurilor participante la misiuni multinaționale <i>General de brigadă</i> <i>dr. Visarion NEAGOE</i></p>	<p>1 9 4 The Joint Operational Command – Exercise of Operational Command on the Structures Participating in Multinational Missions <i>Brigadier General</i> <i>Dr Visarion NEAGOE</i></p>

Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii – cerințe operaționale și responsabilități funcționale <i>Colonel Ion CERĂCEANU</i> <i>Colonel dr. Emil TUDOSE</i>	208 The Communications and IT Command – Operational Requirements and Functional Responsibilities <i>Colonel Ion CERĂCEANU</i> <i>Colonel Dr Emil TUDOSE</i>
Prezent și viitor în activitatea Comandamentului Logistic Întrunit <i>General-maior dr. Cătălin ZISU</i>	218 Present and Future in the Activity of the Joint Logistics Command <i>Major General Dr Cătălin ZISU</i>
Universitatea Națională de Apărare “Carol I” – dezvoltarea continuă a calității educației și cercetării științifice <i>General-locotenent</i> <i>dr. Teodor FRUNZETI</i>	228 The “Carol I” National Defence University – Continuous Development of the Quality of Education and Scientific Research <i>Lieutenant General</i> <i>Dr Teodor FRUNZETI</i>

*Conexiuni
internaționale*

*International
Connections*

Mediul operațional întrunit 2008 – provocările și implicațiile viitoarei forțe întrunite (IV) – studiu al Comandamentului american al Forțelor Întrunite	239 The Joint Operating Environment 2008 – Challenges and Implications for the Future Joint Force (IV) – study of the United States Joint Forces Command
--	---

*Pagini din istoria
militară națională*

*Pages in the National
Military History*

Restituiri: “România Militară”: “Activitatea intelectuală” (II)	249 Restitutions: “Military Romania”: “Intellectual Activity” (II)
Istoria devenirii noastre: “Știință, artă și istorie militară” (VII)	252 The History of our Development: “Military Science, Art and History” (VII)

*Univers publicistic
militar*

255 *Military Journalistic
Universe*

Evenimente editoriale

258 *Editorial Events*

Temeritatea de a înfrunta timpul

Un secol și jumătate de existență neîntreruptă a unei instituții poate să însemne prea puțin sau, dimpotrivă, foarte mult. O întindere temporală care, raportată la scara istoriei, n-ar trebui să impresioneze, însă, dacă avem în vedere tumultul acestui secol și jumătate, căruia i-au rezistat doar lucrurile bine clădite și sortite să dureze, putem aprecia că această existență este firească și remarcabilă, în același timp.

Născută în zorii armatei române moderne, tocmai din nevoia de a da trăinicie unei construcții menite să răzbată vremurile și să vegheze la dăinuirea neamului peste vremuri, instituția Statului Major General (numit, în diferite perioade istorice, Corpul de Stat Major General sau Marele Stat Major) a crescut și s-a afirmat deopotrivă cu aceasta. Iar când oștirea a fost obligată, de-a lungul acestui ultim veac și jumătate, să se angajeze în confruntări militare pentru afirmarea, întregirea și păstrarea ființei noastre naționale, au împărțit împreună bucuria victoriilor, dar și amărăciunea înfrângerilor. Și, de fiecare dată, cu și mai multă determinare, au reluat lucrarea în slujba neamului.

Înțelegându-și propria menire, Statul Major General și-a asumat, încă de la început, rolul de organism superior de concepție și comandă, o entitate instituțională de care orice armată modernă a dovedit că are nevoie. O structură distinctă, cu atribuții clare în gestionarea problemelor majore ale existenței și acțiunii organismului militar, un pilon al stabilității, dar și generatorul schimbărilor profunde ale acestuia.

Angajată în rezolvarea problemelor complexe ale prezentului concret, dar determinată, în același timp, să înfrunte cu abilitate și curaj provocările unui viitor imprevizibil, structura a avut rolul primordial în inițierea, susținerea și realizarea reformei structurale a armatei, spre a-i imprima acesteia cadența în marșul său către modernitate. O armată obligată, prin însăși rațiunea ei de a fi, să-și circumscrie efortul de înnoire amplului proces de reformă și reconstrucție a societății românești, ea însăși obligată și motivată, desigur, să țină pasul cu lumea civilizată.

În acord cu imperativul major al reformei organismului militar, garant al securității naționale în noul mediu politic internațional, Statul Major General

și-a asumat în același timp și propria reformă instituțională, în căutarea acelei formule de suplețe care să-i asigure viteza de reacție și eficiența în exercitarea actului de comandă. Supusă deseori unor reconfigurări majore, cu efecte directe asupra poziției unei părți a personalului, instituția a găsit în permanență puterea de a-și regenera resursa umană, capabilă, la rândul său, să-i genereze și să-i garanteze potențialul de performanță de care a avut nevoie în exprimarea sa ca instituție de “căpătâi” a oștirii.

Asumarea de către România a rolului de furnizor de securitate regională și globală și angajarea, alături de statele membre ale NATO, în campania împotriva terorismului au creat armatei și, implicit, Statului Major General noi responsabilități, în îndeplinirea cărora acesta și-a dovedit pe deplin capacitatea operațională în generarea forțelor și conducerea forțelor în teatrele de operații. O diplomă de merit în plus în panoplia cu care instituția se prezintă astăzi la aniversare.

Generator, de asemenea, al unor elaborări teoretice de certă valoare în domeniul științei militare, Statul Major General și-a asumat, conștient și cu succes, și rolul de a integra și valorifica în mod constructiv cele mai noi concepții din domeniul teoriei și practicii militare înfăptuite pe plan național și mondial, răspunzând, astfel, nevoii permanente de înnoire și de aliniere a oștirii noastre la sistemul valorilor militare universale.

O scurtă privire retrospectivă în evoluția Statului Major General ne aduce în prim-plan liderii militari investiți la comanda acestuia, cei care au servit armata și națiunea română la cel mai înalt nivel al deciziei și acțiunii militare. Numele lor au fost înscrise în cartea de aur a oștirii române și vor dăinui întru gloria instituției pe care au slujit-o cu dăruire și profesionalism. Ei au fost liderii. Dar să nu uităm echipa. Echipa Statului Major General, oamenii, mai mult sau mai puțin anonimi, pe a căror competență și eficiență s-a clădit și susținut succesul instituției. Cei cărora li s-a oferit posibilitatea și au avut determinarea de a servi oștirea română din cel mai înalt punct de comandă al ei. O ipostază conștient asumată, onorantă desigur, dar căreia doar efortul susținut, căutările, neliniștea, frământările, nesomnul și, mai ales, povara responsabilităților îi sunt certitudini. Merită, așadar, să fim, la ceas aniversar, recunoscători și acestor mii de anonimi care au trudit, de-a lungul vremii, pentru afirmarea și consacrarea acestei instituții. Și să le acordăm și lor, căci li se cuvine cu prisosință, onorul.

Astăzi, la 150 de ani de la nașterea sa, putem afirma că Statul Major General, prin oamenii care s-au pus în slujba sa, a avut determinarea, dar mai ales temeritatea de a înfrunta timpul, a făcut istorie și a intrat în istorie. Ca o lecție bună a acesteia.

 Colonel dr. Mircea TĂNASE

The Courage to Withstand the Test of Time

A century and a half in the ceaseless existence of an institution may mean too little or, on the contrary, quite a lot. It is a time span that, related to history itself, should not impress us but, if we take into consideration the tumult that characterises this period of a century and a half, in which only the well-made things meant to last have succeeded in doing so, we can appreciate this existence as being both natural and remarkable.

Born at the dawn of the modern Romanian Armed Forces, especially out of the need to provide solidity to a construction meant to withstand the test of time and to watch over the nation to last long in time, the institution of the General Staff (called, in different periods of its history, the General Staff Corps or the Great General Staff) has developed and distinguished itself at the same time with them. Throughout this period of a century and a half, whenever the Armed Forces have had to engage in military confrontations so that our national being could assert itself, get reunited or be kept alive, they have shared not only the joy of victory but also the sorrow of defeat. Each time, they have resumed doing their duty in the service of the nation.

Acknowledging its own mission from the very beginning, the General Staff has assumed the role of the conception and command superior body, an institutional entity that has proved necessary for any modern armed forces. It is a distinct structure that has clear attributions in managing the major problems related to the existence and activity of the military body, a pillar of stability as well as the generator of its profound changes.

Engaged in resolving the complex problems of the concrete present but compelled, at the same time, to withstand the challenges of the unpredictable future with ability and courage, the structure has played the essential role in initiating, supporting and carrying out the structural reform of the Romanian Armed Forces, so that they could set the pace in their march towards modernity. The Armed Forces that, through their own reason for being, have to subsume their effort to modernise under the ample process meant to reform and reconstruct the entire Romanian society, which is itself obliged and motivated to keep pace with the civilised world.

In accordance with the major imperative for the reform of the military body, the guarantor of our national security in the new international political environment,

the General Staff has assumed, at the same time, its own institutional reform, in search of the flexible formula that may ensure its quick reaction and effectiveness in exercising command. Although it has often been subject to major reconfigurations that have had direct effects on the position of part of the personnel, the institution has always managed to find the strength to regenerate the human resource capable, in its turn, to generate and guarantee the potential for performance it has needed in its assertion as the leading institution of the Armed Forces.

The fact that Romania has assumed the role of regional and global security provider, as well as the fact that it has got engaged, alongside the other NATO member states, in the campaign against terrorism, has brought about new responsibilities for the Armed Forces and implicitly for the General Staff that has fully proved its operational capability in generating and commanding forces in the theatres of operations to meet the responsibilities derived from the above-mentioned commitments. It is one more order of merit in the panoply the institution displays today, at the anniversary moment.

As the generator of some theoretical elaborations that have a certain value in the field of military science, the General Staff has assumed, consciously and successfully, the role of integrating and constructively capitalising on the newest concepts in the field of military theory and practice at national and international level, thus responding to the permanent need for our Armed Forces to modernise and align with the universal military values.

A retrospective outlook over the evolution of the General Staff has brought to the centre of attention the military leaders that have been invested with its command, the ones who have served the Romanian Armed Forces and nation at the highest level of military decision and action. Their names have been inscribed in the golden book of the Romanian Armed Forces and they will remain there to the glory of the institution they have served with devotion and professionalism. These are the leaders. However, we should not forget the team. The team of the General Staff, the people, more or less anonymous, whose competency and efficiency have contributed to the success of the institution. The people who have had the opportunity and determination to serve the Romanian Armed Forces from their highest command posts. It is a position consciously assumed, definitely an honourable one, but one that certainly involves continuous effort, striving, worries, concern, inquietude, and especially the burden of responsibilities. We should thus be grateful to the thousands of anonymous people who have striven throughout time for the visibility and acknowledgement of this institution. Therefore, let us salute them, as they fully deserve it.

Today, 150 years after its establishment, we can affirm that the General Staff, through the people that have served it, has the determination and especially the courage to withstand the test of time, to make history and to step in history. As a good history lesson.

*English version by
Diana Cristiana LUPU*

STATUL MAJOR GENERAL - arhitectul transformării Armatei României -

Amiral dr. Gheorghe MARIN

After the disappearance of the bipolar world, the direct threats to the security of European states have diminished, which has led to dealing with the threats as closer to their outbreak as possible. This state of play has meant an increase in the number of missions in which the forces of the European states have been deployed in areas of conflict in the Middle East, Asia, Africa as well as in the Western Balkans.

The author points out that, until the last decade of the 20th century, the traditional threats mainly consisted in territorial disagreements, ethnic and cultural disputes or competitions for gaining access to resources, while today, besides the fact that these threats have not lost their relevance, other types of threats have occurred, such as: terrorism, proliferation of weapons of mass destruction, emergence of non-state actors or asymmetric threats, violation of human rights and failing states.

Keywords: *interoperability; war training; responsibility and competence; forces command; transformation process*

Analizând retrospectiv evoluția organismului militar românesc reiese foarte clar rolul Statului Major

General de arhitect al transformării Armatei României, indiferent de perioada istorică la care ne referim. Capacitatea de concepție și actul de comandă, exercitat permanent de către Statul Major General, au generat evoluția și progresele armatei, având ca rezultat instituția militară modernă de astăzi. Statul Major General a fost “creierul” de unde au plecat toate deciziile cu impact major asupra armatei și, implicit, asupra politicii militare a țării.

Aceste zile, în care sărbătorim 150 de ani de existență a Statului Major General, sunt un prilej de rememorare a trecutului și de evidențiere a momentelor distincte din parcursul acestuia. Astfel, la 12 noiembrie 1859, domnitorul Alexandru Ioan Cuza a semnat ordinul de înființare a Corpului de Stat Major General al Armatei Principatelor Unite. Încă de la constituire, a fost statuat rolul său primordial în actul de comandă al instituției militare. Astfel, Corpul de Stat Major a fost implicat, alături de Ministerul de Război, în procesul de modernizare a armatei române,

Amiral dr. Gheorghe Marin – șeful Statului Major General.

iar când situația a impus-o, a fost în măsură să participe la prima confruntare militară a României moderne.

Victoria Armatei Române în Războiul de Independență a reprezentat afirmarea capacității de concepție și comandă a Armatei Române, ce a constituit Marele Cartier General pentru conducerea acțiunilor militare la război. Ulterior anului 1882, anul în care vorbim de Marele Stat Major, structura acestuia și atribuțiile în pregătirea și ducerea războiului se vor amplifica astfel încât, pe durata desfășurării celor două războaie balcanice (mai concret, la al doilea război balcanic), rolul său va fi determinant în pregătirea și conducerea operațiilor.

În următorii ani, Marele Stat Major și-a focalizat atenția asupra curențelor identificate pe durata campaniilor și a fost în măsură să îmbunătățească modul de conducere a operațiilor militare ale armatei române în Primul Război Mondial, contribuind la făurirea statului național unitar român.

Participarea la Primul Război Mondial, rezultatele Păcii de la Paris și noua fizionomie a continentului european, inclusiv harta reîntregită a României, au determinat schimbări esențiale în abordarea problemei apărării teritoriului național.

În aceste condiții, Marele Stat Major s-a constituit în promotorul elaborării unei noi concepții de apărare a țării, bazată pe o serie de acorduri și tratate militare bi- și multilaterale, încheiate la nivel regional, care să poată fi activate în condițiile amplificării amenințărilor externe față de noua configurație a Europei și, implicit, la adresa țării noastre.

Această concepție a fost materializată atât prin structuri organizatorice specifice, cât și prin adoptarea unor noi principii doctrinare, regulamente și manuale de luptă caracteristice acelei perioade. Astfel, Marele Stat Major a contribuit direct la elaborarea legii necesare organizării și funcționării organismului militar românesc din acea perioadă, reconfirmând capacitățile de analiză și concepție la nivel strategic.

În acest context, *Legea organizării armatei* din 1930 stipula că actul de conducere propriu-zisă a Armatei era exercitat de ministrul de război prin Marele Stat Major și inspectorii generali de armată, Marele Stat Major revenindu-i atribuțiile de pregătire de război, de instrucție și de învățământ militar. Planificatorii din Marele Stat Major au elaborat studii politico-militare, strategice și operative ce au servit la reorganizarea armatei din 1936. Șeful Marele Stat Major de la acea dată era membru al nou înființatului Comitet de Coordonare a Apărării Țării, ce reunea președintele Consiliului de Miniștri și câțiva alți miniștri, iar din 1937, șeful Marele Stat Major devenea membru în Delegația ministerială pentru Înzestrarea Armatei.

Din cauza conjuncturilor politice nefavorabile, prevederile acordurilor militare regionale nu s-au putut aplica, ceea ce a influențat în mod negativ configurația europeană și regională la începutul anilor '40. Planurile strategice elaborate atunci pentru alocarea forțelor pe cele trei "fronturi" în care era împărțit teritoriul național au confirmat faptul că transformarea Armatei fusese bine fundamentată și că Marele Stat Major își dovedea responsabilitatea și competența în îndeplinirea obligațiilor funcționale, dar aplicarea acestora a fost anulată prin decizii politice destul de controversate.

Cel de-al Doilea Război Mondial a constituit evenimentul de referință al istoriei militare a României moderne. Studiile, analizele și planurile elaborate și, nu în ultimul rând, modul de concepere și conducere a acțiunilor militare pe parcursul anilor de război au reliefat, pe de o parte, calitatea și profesionalismul corpului ofițerilor de stat major, iar pe de altă parte, rămănerile în urmă privind dotarea pentru un *război fulger* și nu pentru unul de poziție, caracteristic precedentei conflagrații.

După cel de al Doilea Război Mondial, sub regimul ce a urmat, Marele Stat Major a traversat una dintre cele mai dificile perioade din existența sa, marcată de imixtiunea politicului în funcționarea organismului militar și impunerea ideologice. Cu toate acestea, Marele Stat Major a reușit să mențină identitatea națională a instituției militare, să amplifice capacitatea combativă a armatei și să asigure capacitatea de apărare a țării la nivelul cerințelor obiectivelor politico-strategice.

Perioada *războiului rece*, timp în care România făcea parte dintre țările semnatare ale Tratatului de la Varșovia, a fost caracterizată inițial de adoptarea, în plan conceptual, organizatoric și acțional, a regulilor și principiilor impuse de liderul acestei organizații – Uniunea Sovietică.

După evenimentele din 1968, din Cehoslovacia, se conturează cu tot mai multă claritate o anumită independență a României în cadrul Tratatului, fapt materializat îndeosebi prin măsuri organizatorice cu impact deosebit asupra activității Marelui Stat Major.

Astfel, se ia în calcul elaborarea unei doctrine naționale de apărare, bazată în mod exclusiv pe efortul propriu. În acest context, se dezvoltă conceptul de *război al întregului popor*. Se pun bazele industriei naționale de apărare și se înființează Gărzile Patriotice, ca suport principal al acestui concept, precum și o serie de unități și mari unități, îndeosebi de tancuri și mecanizate.

În toată perioada regimului comunist, Marele Stat Major, prin eforturi deosebite, a asigurat continuitatea realizării transformării Armatei, dotarea acesteia cu echipamente militare, instruirea comandamentelor și a trupelor, precum și modernizarea învățământului militar, astfel încât aceasta să poată răspunde imperativelor mediului strategic al momentului.

În condițiile în care arta militară universală se îmbogățește cu noi principii și reguli, determinate, în primul rând, de revoluția în afaceri militare și fizionomia tot mai sofisticată a conflictelor, Marele Stat Major trebuia să se manifeste ca un organism viu, racordat la realitățile vremii, constituit pe bazele moderne ale conducerii științifice.

În aceste circumstanțe, gândirea militară promovată de Marele Stat Major nu putea face abstracție de evoluția evenimentelor din mediul de securitate al căror impact a schimbat definitiv arhitectura continentală și mondială.

Revoluția din 1989 a reafirmat legătura indisolubilă dintre armată și popor și a deschis calea spre profunde transformări democratice în ansamblul societății românești, implicit și în instituția militară. Trecerea la o societate democratică a impus definirea clară a rolului și atribuțiilor structurilor destinate să asigure securitatea și apărarea națională, acestea fiind consfințite prin Constituția adoptată în 1991.

Sfârșitul *războiului rece* și noile orientări în abordarea conceptului de *apărare*, în condițiile lipsei garanțiilor de securitate la începutul anilor '90, au pus în fața organismului militar, în general, și a Marelui Stat Major, devenit Statul Major General, în special, aspecte deosebit de complexe, unele chiar inedite, de a căror rezolvare depindea în mare măsură edificarea noului profil strategic al țării noastre.

Schimbările majore în plan internațional, reșezarea raporturilor dintre state, deschiderea spre dialog și cooperare dintre Est și Vest au facilitat o nouă abordare a conceptelor de *apărare și securitate*.

O opțiunea politică de aderare a României la organismele europene și euroatlantice a imprimat o nouă viziune strategiei de modernizare a întregii societăți românești, în demersul acesteia de afirmare în marea familie europeană și de racordare la valorile universale, la principiile democrației și economiei de piață și de respectare a drepturilor omului.

Convinsă că interesele sale naționale pot fi promovate, afirmate și menținute numai în cadrul oferit de structurile de securitate euroatlantice, România a considerat că apartenența sa la NATO reprezintă soluția optimă de accesare la garanții de securitate viabile.

Prin inițierea unor proiecte și programe de conlucrare și cooperare, țările membre ale NATO și ale UE au facilitat țărilor din centrul și sud-estul Europei, inclusiv României, accelerarea procesului de tranziție către democrație și economia de piață, inclusiv derularea procesului de aderare la cele două instituții integratoare.

În acest context, NATO, ca instituție cu rol prioritar în asigurarea securității spațiului euroatlantic, a oferit statelor candidate la aderare în structurile sale, precum și celor partenere, posibilitatea de a înțelege filozofia Alianței, fondul și esența

interoperabilității, cunoașterea sistemului de comandă și control, modul de organizare, informare, standardizare și logistică, precum și “intimitățile” procesului de planificare a apărării, analiză și decizie specific NATO.

Acest cadru a asigurat suportul pentru elaborarea unei strategii unitare și coerente de transformare și modernizare a instituției militare românești în vederea îndeplinirii standardelor specifice calității de membru al NATO. Astfel, procesul de restructurare și modernizare a armatei, condus de Statul Major General, s-a derulat în paralel cu acțiunile politice și diplomatice pentru aderarea României la Alianța Nord-Atlantică, iar modelarea viitoarei structuri a Armatei României a trecut și continuă să treacă printr-un amplu proces de clarificări conceptuale și acționale.

Ca o prioritate a acestui proces a fost adoptarea principalelor legi și acte normative care să asigure funcționarea optimă a armatei în condițiile statului de drept și ale economiei de piață.

Din perspectivă istorică, Statul Major General a fost permanent conștient de nevoile reale de apărare ale României în acord cu realitățile concrete, prioritățile și posibilitățile naționale și contextul de securitate al perioadei anilor '90, îndeplinindu-și responsabilitățile cu profesionalism și dăruire.

Necesitatea transformării în Armata României

Ca urmare a schimbărilor profunde din mediul de securitate și a diminuării considerabile a posibilității unei agresiuni militare majore împotriva României, tipul și conținutul misiunilor s-au modificat, punându-se accent pe realizarea capacităților necesare îndeplinirii unor noi misiuni, care presupun dislocare rapidă și susținere proprie în teatrele de operații.

Aceste condiții au impus elaborarea de către Statul Major General a unor noi strategii de organizare și întrebuințare a forțelor armate, concomitent cu crearea unor capacități tehnice de răspuns performante și eficiente. Au fost stabilite obiectivele și misiunile în funcție de amenințările, provocările și vulnerabilitățile din mediul de securitate și de evoluțiile politico-militare în plan regional și global, iar structura și dimensionarea Armatei României au fost corelate cu resursele alocate.

Odată cu destructurarea lumii bipolare, amenințările directe la securitatea statelor europene s-au diminuat, fapt ce a condus la contracararea amenințărilor cât mai aproape de focarul acestora. Această stare de fapt a însemnat o creștere a numărului de misiuni în care forțele statelor europene au fost desfășurate în zone de conflict atât din Orientul Mijlociu, Asia, Africa, precum și în zona Balcanilor Occidentali. Dacă, până în ultima decadă a secolului XX, amenințările tradiționale erau reprezentate, în principal, de dispute teritoriale, diferende etnice și culturale sau competiții

pentru accederea la resurse, în prezent, pe lângă faptul că aceste amenințări nu și-au pierdut relevanța, sunt evidențiate și alte tipuri de amenințări, cum ar fi terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă, manifestarea actorilor nonstatali sau amenințările asimetrice, violarea drepturilor omului și statele aflate în disoluție. Abilitatea de a influența aspectele de securitate internațională prin forța militară reprezintă un factor esențial, iar nevoia de a răspunde la situațiile de criză prezente furnizează o complexitate de factori care conduc la transformarea armatelor moderne.

Identificarea și consacarea terorismului, alături de crima organizată și proliferarea armelor de distrugere în masă, ca principale amenințări la adresa securității, au determinat schimbarea fizionomiei războiului prin creșterea ponderii acțiunilor militare neclasice comparativ cu cele convenționale.

Aceste modificări sunt reflectate nemijlocit în natura operațiilor curente de gestionare a situațiilor de criză la care România participă fie în calitate de membru al organizațiilor internaționale (ONU, NATO sau UE), fie în cadrul unor coaliții. Astfel, operațiile curente au o natură expediționară, total diferită de cea din perioada *războiului rece*, când preponderent era adoptată o postură statică, orientată către apărarea teritorială. Principalele caracteristici ale operațiilor curente sunt: desfășurarea în teatrele de operații trebuie să aibă loc în timp scurt; obiectivele ce le sunt stabilite sunt limitate, adesea marcate de constrângeri; frecvent, operațiile de gestionare a crizelor sunt misiuni de durată; gradul mare de interoperabilitate decurge din nevoia ca forțele participante să fie în măsură să opereze împreună; necesitatea constituirii unui pachet de forțe de răspuns rapid; desfășurarea forțelor în cadrul operațiilor trebuie să fie sustenabilă pentru o perioadă îndelungată, conform angajamentelor asumate; forțele trebuie să fie instruite și dotate pentru a face față întregului spectru de misiuni.

Pe cale de consecință, în ultimul deceniu, la nivelul organismelor euroatlantice și al statelor membre s-au produs schimbări esențiale în ceea ce privește doctrinele și procedurile de instruire, structurile organizatorice ale forțelor, fiind achiziționate noi tipuri de echipamente și materiale. Totodată, au fost inițiate demersuri care vizează și chiar au condus la creșterea ponderii forțelor ce pot fi desfășurate și susținute în operații (*usability*). În plus, se poate aprecia că operațiile militare din ultimul deceniu au detronat primordialitatea factorului/componentei tehnice, demonstrând importanța unui complex de factori, dintre care cei mai semnificativi sunt *interoperabilitatea și instruirea*.

Acestor provocări a trebuit să le facă față și Armata României, fapt care a presupus inițierea unui amplu proces de transformări, proces în cadrul căruia un rol determinant i-a revenit și îi revine Statului Major General.

Aderarea la NATO a impus inițial generarea unui proces de restructurare și reformă a întregului organism militar, amplu și complex, care, în mod firesc, a fost conceput, planificat și coordonat de către Statul Major General. După aderare, transformarea Armatei României este planificată și se desfășoară ca parte a procesului de transformare a NATO, în scopul realizării unei structuri de forțe modernă, redusă, profesionalizată, echipată adecvat, dislocabilă, interoperabilă, cu capacitate de autosusținere și de protecție multidimensională.

Procesul de transformare a Armatei României a fost și este asociat cu transformarea Alianței Nord-Atlantice, în care cerințele NATO în domeniul completării cu personal, costurile ridicate de susținere a trupelor în teatrele de operații, diferențele semnificative între nivelul tehnologic al echipamentelor militare din dotarea statelor avansate ale Alianței și echipamentele din dotarea Armatei României constituie condiționări ale procesului transformării.

În acest sens, Statul Major General reprezintă motorul acestui proces, jucând un rol esențial în transformarea Armatei de la o structură masivă, greoaie, supradimensionată, cu responsabilități strict teritoriale, la o armată modernă, bine echipată și instruită, care să participe la asigurarea securității și integrității teritoriului național, care să-i permită să desfășoare operații pe teritoriul național, în aria de responsabilitate a NATO, precum și într-un mediu strategic mai extins, influențat permanent de factori care impun schimbarea.

Strategia de transformare a Armatei României

Pentru coordonarea unitară și realizarea obiectivelor transformării, Statul Major General a elaborat *Strategia de transformare a Armatei României*, document ce reprezintă viziunea pe termen mediu și lung privind dimensionarea, pregătirea și înzestrarea Armatei României pentru a participa la operațiile viitoare. Potrivit acestei strategii, cu punct de plecare 2005-2006, până în anul 2025, procesul de transformare a forțelor armate române s-a derulat și se va derula în 3 etape distincte, determinate de restructurarea forțelor și termenele pentru îndeplinirea *obiectivelor forței* și a cerințelor procesului de integrare în NATO și în UE.

Prin amploarea viziunii propuse, *Strategia de transformare a Armatei României* stabilește obiective atât în domeniul structurii de forțe, cât și la nivelul celorlalte structuri centrale ale Ministerului Apărării Naționale. În acest sens, Statul Major General a elaborat *Planul de implementare a Strategiei de transformare a Armatei României*, ce cuprinde obiectivele, reperele temporale și etapizarea, atribuții și responsabilități, precum și măsuri de coordonare și de asigurare a resurselor necesare pentru îndeplinirea obiectivelor transformării. De asemenea, planul conține detalii privind evoluția structurală, susținerea financiară planificată,

precum și modul de realizare a sincronizării procesului de transformare cu însuși procesul de transformare al NATO.

În acest moment, a fost finalizată prima etapă a transformării, restructurarea de bază, care s-a materializat prin dimensionarea Armatei României în concordanță cu noile misiuni ale acesteia și resursele alocate, fiind promovat și un nou mod de a concepe constituirea și conducerea forțelor pentru participarea la operațiile de stabilitate și de sprijin.

În etapa actuală, declanșată cu doi ani în urmă, de integrare operațională în structurile NATO și ale UE, efortul principal va fi concentrat pe continuarea operaționalizării forțelor, continuarea programelor majore de înzestrare, reorganizarea învățământului militar, creșterea contribuției la NRF și UE, precum și pe extinderea implementării unor cerințe de interoperabilitate ale *obiectivelor forței* la nivelul unităților nedislocabile. În acest context, elaborarea, experimentarea și implementarea conceptelor asigură baza logică pentru organizarea și relaționarea strategiilor, doctrinelor, concepțiilor, proceselor și procedurilor necesare transformării organismului militar, stabilind cadrul pentru realizarea necesarului de capacități de care Armata României are nevoie.

De asemenea, am pus un mai mare accent pe planificarea și dezvoltarea capacităților militare care să asigure efectul operațional cerut de standarde specifice într-un mediu nominalizat, într-un timp specificat, și să susțină acel efect pentru o perioadă indicată de timp, eficiența lor fiind direct legată de sinergia ce rezultă din modul în care sunt combinate și aplicate într-un mediu definit (interoperabilitate).

Astfel, în procesul de dezvoltare al capacităților și pentru îndeplinirea angajamentelor asumate față de NATO și UE, am avut în vedere următoarele domenii:

❖ *Implementarea noii Concepții de comandă, control, comunicații, calculatoare, informații, informatică, supraveghere și recunoaștere*, fiind în diferite stadii de derulare următoarele programe: puncte de comandă tip divizie și brigadă, sistem integrat de comunicații și informatică pentru dotarea structurilor puse la dispoziția NATO, Sistemul C2 aerian pentru integrarea în cadrul *NATINADS*, Sistemul C2 aerian în cadrul *ACCS (Sistemul NATO de comandă și control aerian)*; sistemele C3 la Fregata 111 și la fregatele tip T22R, Sistemul de comunicații și informatică al Forțelor Navale și Sistemul de supraveghere și control la Marea Neagră.

❖ *Capacități pentru asigurarea informațiilor și cercetare la nivel operativ și strategic*, prin implementarea sistemelor: *SINCER* – Sistem integrat de monitorizare în gama undelor scurte, *GISSINT* – Sistem informațional geografic pentru informații la nivel strategic, *SIGINT* – Sistem de monitorizare pentru informații obținute din surse electromagnetice, *SIBDRE* – Sistem informatic pentru baze de date

de război electronic, realizarea unei capacități naționale *HUMINT*, cu capacitatea de a desfășura echipe *HUMINT* în sprijinul contingentelor naționale participante la operații sub comanda NATO (în acest sens, a fost organizat Centrul de Excelență în domeniul *HUMINT*, care a fost pus la dispoziția statelor membre ale NATO pentru a-și pregăti personalul în acest domeniu).

❖ *Capabilități de manevră prin creșterea dislocabilității forțelor*, asigurarea nevoilor de transport aerian strategic (cu aeronavele C-130 din dotare și prin participare la inițiativa C-17 – SAC), completarea cu avioane de transport scurt/mediu curier C-27J SPARTAN, participarea la inițiativa UE de constituire a *Flotei europene de transport aerian (EATF)*. Totodată, pentru misiunile de transport aerian în teatrul de operații, precum și de evacuare aero-medicală, elicopterele IAR-330 PUMA urmează un proces de modernizare, în conformitate cu standardele NATO. În acest sens, 11 din 13 elicoptere au parcurs deja stadiul inițial de evaluare.

❖ *Capabilități de angajare eficiente* prin derularea unor programe majore de înzestrare care să asigure participarea la operații multinaționale în mediu urban a unor sisteme individuale avansate de luptă, îndeplinirea misiunilor de poliție aeriană, angajarea în operații complexe de apărare aeriană și sprijin al forțelor terestre, ducerea de operații întrunite de luptă, aer-aer și aer-sol, completate cu cea de lovire cu precizie a țintelor și acțiune în orice condiții meteo.

De asemenea, am pus un accent deosebit pe realizarea capacităților de supraviețuire și protecție, care să asigure limitarea efectelor folosirii armelor convenționale și CBRN de către orice adversar, inclusiv limitarea atacurilor teroriste împotriva forțelor și infrastructurii dislocate într-un teatru de operații, asigurând, în același timp, libertatea de acțiune și capacitatea de reacție a forțelor proprii.

Planificarea dezvoltării capacităților militare, atât în context național, cât și al NATO și UE, reprezintă o funcție centrală a planificării strategice, realizată pe baza unui algoritm care cuprinde: identificarea tendințelor din mediul de securitate; determinarea trendurilor în evoluția tehnologiilor militare; formularea unui nivel de ambiție militar general; determinarea necesarului de capacități militare; evaluarea capacităților existente și determinarea eventualelor deficite; identificarea modalităților de acoperire a acestora, implicând posibila creare a unor noi capacități militare.

De asemenea, va trebui să identificăm care element nu este suficient dezvoltat în fiecare capacitate și să aplicăm măsuri corective. Astfel, vom crește calitatea și eficiența capacităților realizate și vom fi în măsură să dezvoltăm noi capacități cu eforturi mai reduse, eliminând duplicarea acțiunilor.

Nu numai crearea unei anumite capacități este dificilă, ci și menținerea acesteia la standardele stabilite, mai ales în condițiile reducerii continue

a resurselor alocate. Menținerea unităților operaționalizate, certificate și afirmate la NATO la nivelul standardelor acceptate, va trebui să devină o preocupare prioritară a tuturor factorilor implicați în acest proces, în care cercetarea și dezvoltarea joacă un rol esențial în canalizarea eforturilor, în principal pe realizarea minimului de capacități necesare îndeplinirii angajamentelor internaționale asumate. De aceea, în etapa actuală și în cea următoare, trebuie intensificată această activitate, în special prin participarea la inițiative de dezvoltare a unor capacități încă din faza de proiect, atât pe plan național, cât și în cadrul NATO și al UE sau cu alți parteneri, pe baze bilaterale.

Din această perspectivă, derularea activităților specifice procesului de dezvoltare a capacităților se va focaliza pe elementele care contribuie la realizarea unei asemenea capacități: pregătire, doctrină, organizare/structură, personal, echipament, nivel de operativitate și capacitate de dislocare; planificarea resurselor financiare necesare derulării programelor de dezvoltare a capacităților și concentrarea eforturilor pe domenii cheie la nivel național (distribuirea eforturilor financiare, utilizarea experienței comune și realizarea interoperabilității; prioritizarea domeniilor de implicare la proiectele comune care se derulează la nivelul NATO și al UE).

Este evident că eforturile Statului Major General de coordonare și dinamizare a procesului de transformare a Armatei României nu se vor încheia în 2025. Acestea vor continua în permanență, pentru a menține ritmul de adaptare a Armatei României la schimbările continue ale mediului de securitate pentru a fi în măsură să răspundă eficient și eficace noilor amenințări la adresa securității pe plan regional și global.

CONSTITUIREA STATULUI MAJOR GENERAL ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII STATULUI NAȚIONAL

Academician Dan BERINDEI

The establishment of the General Staff was an important moment in the assertion of Romania as a European entity. The armed forces played an important role in bringing our country into line with the developed states of the continent, particularly in achieving the aspirations of the nation and making a change in the international status of Romania. The author states that the General Staff was one of the factors that would ensure the success of such complex processes.

During the reign of Alexandru Ioan Cuza and then at the beginning of the one of Carol I, a spectacular development and strengthening of the Armed Forces of the Romanian national state took place. The number of infantry regiments increased, the cavalry and artillery were given full attention and an engineering regiment was established.

Less than two decades after, the War of Independence would confirm the level reached by the Romanian Armed Forces.

Keywords: *national armed forces; armed power; disciplinary measures; battlefield; French military mission*

Românii au trecut, în secolul al XIX-lea, printr-un proces istoric extraordinar. A avut loc intrarea lor în modernitate, fără îndoială cu întârzieri și rămăneri în urmă, dar, în ansamblu, între principatele fanariote din primele decenii ale veacului și regatul de la sfârșitul său, saltul a fost remarcabil. Dacă satul românesc a rămas în urmă, în timp ce orașul și, mai ales, Capitala s-au aliniat treptat realităților părții mai înaintate a continentului european, au fost totuși domenii în care pașii realizați au fost însemnați și unul dintre aceștia a fost cel militar.

În perioada *Regulamentului organic* avusese loc renașterea armatei naționale, dar sub auspiciile armatei de ocupație rusă, cu parte din cadre și cu armamentul furnizate de marea putere protectoare. Totuși, mișcarea de emancipare a folosit cu abilitate prilejul ce i se oferea. Mulți tineri boieri s-au înrolat în această armată renăscută, care și-a afirmat ființa sa națională. În 1839, Felix Colson, un martor străin al realităților românești, constata că soldații celor câteva regimente românești erau “*excelenți*”. Fiecare armă

Academician Dan Berindei – vicepreședintele Academiei Române, membru al Consiliului editorial al revistei *Gândirea Militară Românească*.

și-a găsit un cadru de afirmare; s-au format unități de infanterie, de cavalerie și de artilerie; de asemenea, s-au organizat unitățile teritoriale ale dorobanților și slujitorilor în Moldova. În 1844, forțele armate ale Țării Românești însumau 5 806 ostași și ofițeri, iar ale Moldovei – 1 554. Regimentele au fost înzestrate cu steaguri, au fost organizate școli și tabere de instrucție; iar unii dintre ofițeri s-au putut forma realizând stagii peste hotare, în Rusia și Prusia. De altfel, problemele militare reprezentau o preocupare generalizată a elitelor epocii. Nu întâmplător, Nicolae Bălcescu a realizat studiile sale istorice privind oștirile celor două principate.

Revoluția din 1848 a reprezentat *“o probă de foc”* a acestei tinere oștiri în Țara Românească, deoarece Moldova a fost supusă grabnic ocupației armatei ruse. Unități ale armatei au fost implicate de la început în revoluție, ofițeri precum Christian Tell și Nicolae Pleșoianu implicându-se în declanșarea revoluției, iar Gheorghe Magheru devenind unul dintre generalii ei. Tentativele contrarevoluționare ale coloneilor Ioan Solomon și Ioan Odobescu au eșuat, iar tabăra organizată de Magheru la Râureni a reprezentat ultimul capitol de rezistență al revoluției muntene în fața invadării țării de către oștirile sultanului și ale țarului.

După revoluție, în timpul domniilor de la Balta Liman, s-au depus eforturi pentru menținerea unităților armatei regulate, guvernul țarului, care patronase organizarea acesteia, fiind îngrijorat de atitudinea ei în timpul revoluției; în perioada războiului Crimeii s-a încercat chiar înglobarea ei în armata rusă. În schimb, domni de la Balta Liman și, mai ales, Barbu Știrbei au dat o mai temeinică organizare unităților de grăniceri și celor de dorobanți.

După sfârșitul războiului Crimeii, odată cu puternica dezvoltare a mișcării pentru Unire, armata s-a găsit în centrul atenției. Adunarea ad-hoc a Moldovei, care și-a consacrat o parte din lucrări organizării viitoarei țări unite, a dat întreaga însemnătate *“forțelor armate naționale”*. La 25 octombrie/6 noiembrie 1857 a fost adoptată în unanimitate de cei 75 de deputați prezenți, o *“încheiere”*, prin care se stabilea organizarea unei *“puteri armate naționale”* a Principatelor Unite, care, *“în caz de năvălire, să poată înfățișa o putere îndestulătoare”*. De asemenea, se solicita puterilor garante dreptul *“de a înființa cetăți de apărare”*, care *“nu vor putea fi ocupate decât de oști naționale ale Principatelor”*. Această putere armată națională nu urma să fie utilizată *“decât în apărarea pământului lor”*. Oștirea a fost implicată în evenimentele decisive de la începutul anului 1859. Faptul că Alexandru Ioan Cuza era comandantul de fapt al armatei moldovene a reprezentat, printre altele, un argument pentru alegerea sa ca domn la Iași,

iar la București, refuzul generalului Barbu Vlădoianu de a trece la acțiunile represive dorite de unii membri ai căimăcămiei a reprezentat o componentă importantă a complicatului proces electoral al alegerii ca domn.

Dubla alegere a inaugurat o pagină nouă în istoria națională. România se constituise, dar procesul nu fusese decât început și el urma să fie desăvârșit într-un viitor apropiat prin dobândirea statutului de independență și prin strângerea națiunii în unice hotare. În aceste condiții, armatei îi reveneau sarcini deosebite. Strângerea celor două oștiri în tabăra de la Florești, în vara anului 1859, a evidențiat unitatea care fusese creată și în domeniul militar prin votul de la 24 ianuarie și, totodată, însemnătatea care se acorda factorului militar.

La 11/23 octombrie 1859, domnitorul a asumat, printr-un ordin de zi, "*comanda superioară a întregii oștiri române*", evidențiind unitatea pe care o formau forțele militare ale Principatelor Unite. În mesajul din 6/18 decembrie, în același an, adresat Corpurilor legiuitoare, domnitorul definea țelurile sale în privința armatei: "*Cu ajutorul de buni instructori de toată arma, voi forma un bun personal comandant de ofițeri și de subofițeri și voi îngriji ca, în proporția creșterilor mijloacelor de care vom dispune, materialul nostru de rezel să se dezvolte și să ajungă la înălțimea științei moderne. Astfel se vor forma cadre solide, care [...] se vor deschide pentru a da loc în rândurile lor tuturor românilor chemați întru apărarea patriei*".

Formarea Statului Major General al Principatelor Unite, la 12/24 noiembrie 1859, s-a înscris firesc în procesul complex al constituirii structurilor militare unice și în organizarea modernă a tinerei armate naționale. Prin asumarea șefiei de către domnitor, a comenzii *întregii* armate, și prin crearea statului major *unic* nu se mai putea vorbi de acum înainte decât de *o armată română*. În corpul Statului Major General se stabilea că aveau să fie cuprinși ofițeri "*luați din ambele oștiri și numai acei care vor fi posedând cunoștințe speciale militare, dobândite prin studii sistematice*". Colonelul Grigore Gărdescu a deținut cel dintâi înalta funcție, urmat de maiorul Istrate Sămeșescu. La rândul său, acesta a fost înlocuit de generalul Ioan Emanoil Florescu, care deținuse anterior demnitatea de ministru de Război al Țării Românești. Generalul Florescu avea, totodată, să fie primul titular, înainte de unificarea administrativă din 1862, a ambelor Minister de Război din Țara Românească și din Moldova, în vara anului 1860.

Înființarea Statului Major General s-a înscris în procesul complex de unificare a celor două armate, dar, de asemenea, și de modernizare a acestora. În timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza și, apoi, la începutul celei a lui Carol I a avut loc o multiformă dezvoltare și consolidare a puterii armate a statului național român.

A sporit numărul regimentelor de infanterie, s-a dat toată atenția armei cavaleriei și celei a artileriei, a fost înființat și un regiment de geniu. Din mai 1860, o lege privitoare la instrucția armatei Principatelor Unite a asigurat bunul mers al procesului de unificare și de aliniere la standardele europene ale vremii pentru unitățile armatei române; de altfel, încă din primăvara anului 1859, fuseseră adoptate măsuri pentru unificarea uniformelor. La 1/13 septembrie 1862, unitățile armatei române au fost înzestrate cu steaguri tricolore purtând inscripția *Honor et patria*. A avut loc și o unificare a învățământului militar, în toamna anului 1862, domnitorul arătându-se satisfăcut că în cadrul acestuia, „*pentru întâia oară, se găsesc împreunați elevii de dincoace și de dincolo de Milcov*”.

După ample dezbateri, la 27 noiembrie/9 decembrie 1864, a fost adoptată *Legea pentru organizarea puterii armate*, care avea în vedere *armata permanentă, milițiile* (alcătuite din grăniceri și dorobanți), precum și *gloatele*, în caz de necesitate fiind avută în vedere întreaga populație masculină a țării cu vârsta cuprinsă între 17 și 50 de ani. O lege de reorganizare a Ministerului de Război, din octombrie 1862, a fost urmată, în 1863, de restructurarea Statului Major General, acesta funcționând cu patru secții: *Lucrările corespondenței oastei; Lucrările topografice; Lucrările de geniu și de artilerie și Lucrările publice care priveau armata*. Tot în 1863 au fost create trei comandamente teritoriale, la București, Iași și Craiova. S-a ajuns ca țara să fie înzestrată cu șapte regimente de infanterie, cărora li s-a adăugat și un batalion de elită de vânători, două regimente de cavalerie, un regiment de artilerie, o flotilă de Dunăre și noua armă a genului. Diverse consilii, comisii și comitete, precum și temeinica organizare a administrării justiției și măsurilor disciplinare în armată au întregit măsurile privind instituția militară. Deosebit de importantă a fost și pregătirea cadrelor acestei oștiri naționale. Tineri ofițeri au fost formați în țară, dar și în școlile militare din Franța, Italia, Belgia și Prusia ori prin participare la operațiile militare de pe câmpurile de luptă din Italia, Mexic sau Africa.

Un rol semnificativ l-a avut și cea dintâi misiune militară franceză trimisă de împăratul Napoleon III în Principatele Unite. Eforturile depuse, în aceiași ani, pentru înzestrarea armatei, între altele prin înființarea, în 1861, a Direcției stabilimentelor de artilerie, căreia i se subordonau Pirotehnia și Arsenalul din București, precum și Fabrica de pulbere de la Târgșor, au fost dublate prin însemnatele importuri de arme de peste hotare. Au fost aduse puști, carabine și pistoale, dar și tunuri, depunându-se toate străduințele pentru alinierea armatei române celorlalte armate ale continentului.

Bilanțul militar al domniei lui Alexandru Ioan Cuza îl va face însuși domnitorul, în toamna anului 1865, într-o scrisoare pe care a adresat-o împăratului Napoleon III.

Domnitorul îi arăta, între altele, că armata țării sale dispunea de 75 000 de puști ghintuite, de altele 25 000 cu capsă și de 72 de guri de foc ghintuite, precum și de o armată permanentă de 20 000 de oameni, al căror număr putea fi triplat, în caz de necesitate, și la care se adăugau alți 20 000 de grăniceri și dorobanți. Împăratului i se semnala și dezvoltarea întreprinderilor care contribuiau la înzestrarea materială a acestei oștiri.

Constituirea Statului Major General a reprezentat un moment de seamă în afirmarea României ca o entitate europeană. Armatei îi revenea rolul de a contribui la alinierea țării statelor înaintate ale continentului, mai ales la realizarea aspirațiilor națiunii și la dobândirea unei schimbări a statutului internațional al României. Statul Major General era unul dintre factorii care urmau să asigure reușita acestor procese complexe. La mai puțin de două decenii, Războiul de Independență avea să confirme nivelul pe care-l atinsese armata română, și la această evidentă reușită contribuise și Statul Major General, constituit în toamna anului 1859.

STATUL MAJOR GENERAL ÎN SISTEMUL MILITAR DE CONDUCERE

General-maior Nicolae TABARCIA

Starting with 1990, the General Staff has undergone several stages of organisation, its evolution being consistent with the stages of the armed forces reform, it coordinates. This evolution has been particularly aimed, on the one hand, at simplifying and streamlining the act of leadership at the level of the entire armed forces and, on the other hand, at getting closer to and being interoperable with the similar structures of the NATO member states armed forces.

Consequently, as the author highlights, starting with this year, several measures have been taken for the reorganisation of the Armed Forces, in general, and of the central structures of the Ministry, in particular. This period has been full of changes, most of the newly created structures representing the initial components necessary for taking the next steps in the structural evolution of the General Staff.

Keywords: *national defence; international engagements; defence planning; force structure; transformation strategy*

Încă de la înființarea ca organism superior de concepție și comandă al armatei române, Statul Major General a îndeplinit funcția de a transpune în practică, de a promova și consolida o politică militară subordonată exclusiv intereselor și aspirațiilor naționale. Evoluția acestui organism specific oricărei armate moderne a fost aliniată tendințelor vremii, parcurgând etape diferite, de la formele simple, existente la jumătatea secolului al XIX-lea, până la structura complexă și multifuncțională de astăzi.

Stadiile de organizare și funcționare au fost determinate și influențate în mod decisiv de sistemul de coaliții și alianțe la care România a fost parte, de obiectivele și orientările politicii militare, de nivelul de dezvoltare a elementelor constitutive ale sistemului național de apărare, precum și de mutațiile și înnoirile produse în teoria și practica militară universală.

La 12 noiembrie 1859, atunci când domnitorul Alexandru Ioan Cuza a semnat *Înaltul Ordin de Zi nr. 83* prin care a fost înființat Corpul de Stat Major General al Armatei Principatelor Unite, acesta avea *“patru birouri de deosebite mărimi, după însărcinarea*

General-maior Nicolae Tabarcia – directorul Statului Major General.

ce va avea fiecare în clasificarea trebuințelor Corpului de Stat Major¹, care foarte curând, în 1860, vor lua denumirea de secții.

Implicat permanent, alături de Ministerul de Război, în procesul continuu de modernizare a armatei române, Statul Major General a fost, la rândul său, beneficiarul acestor prefaceri ale organismului militar.

În 1863 a avut loc o primă reorganizare a Statului Major General, pe patru secții (I – *Lucrările corespondenței oastei*, II – *Lucrările topografice*, III – *Lucrările de geniu și de artilerie*, IV – *Lucrările publice*).

Legea organizării puterii armate, adoptată în 1868, completată în 1872 și 1874, preciza că Statul Major al armatei se împărțea în *Statul Major General*, compus din generalii de divizie și de brigadă, destinați a comanda corpurile de armată, diviziile și brigăzile, și *Corpul de Stat Major*, care era alcătuit din ofițeri de la gradul de colonel până la gradul de căpitan, destinați pentru diverse misiuni militare. Se observă, așadar, că Statul Major al Armatei nu era încă o structură distinctă a Ministerului de Război, generalii și ofițerii din compunerea sa fiind în același timp și comandanți de mari unități și unități.

În contextul redeschiderii așa-numitei "*probleme orientale*" și iminentei confruntări dintre trupele țariste și otomane la sud de Dunăre, prin *Înaltul Decret nr. 959 relativ la comandamentul armatei române pe timpul concentrării*, din 27 aprilie/9 martie 1877, s-a constituit – pentru prima dată în România – *Marele Cartier General*, structură care trebuia să asigure buna concentrare a armatei și desfășurarea operațiunilor în funcție de evoluția situației politice și militare. Conducerea efectivă a Marelei Cartier General i-a revenit șefului Statului Major al Armatei.

După înfrângerea Imperiului otoman și retragerea trupelor pe teritoriul național, Marele Cartier General a continuat să funcționeze până la 1 august 1878, când armata a fost demobilizată. Trebuie, astfel, remarcat că Războiul pentru Independență, prima mare confruntare a armatei române moderne, a scos în evidență necesitatea unei structuri complexe a Statului Major General, care să genereze resursa umană pentru Marele Cartier General, organul de conducere strategică la război, constituit la declararea mobilizării, destinat să conducă forțele și mijloacele din zona operațiunilor, astfel organizat încât să răspundă necesităților complexe ale viitoarelor confruntări armate.

La 29 noiembrie 1882 s-a înființat *Marele Stat Major al Armatei*, care devenea, astfel, o structură distinctă în cadrul Ministerului de Război. Constituirea unui asemenea organism a reprezentat una dintre cele mai importante reforme

¹ *Înalt Ordin de Zi nr. 83, în Statul Major General, istorie și transformare*, Centrul Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2004, p. 22.

militare adoptate la sfârșitul secolului XIX, fiind dictată de necesitatea alinierii la tendințele manifestate pe plan european și, mai ales, de nevoia de a putea face față complexității actului de conducere a instituției militare. Subordonat direct Ministerului de Război, Marele Stat Major al Armatei se ocupa de studiul chestiunilor de organizare militară, pregătirea lucrărilor de război (mobilizare, concentrarea trupelor, pregătirea diferitelor teatre de operații, geografia și topografia militară), pregătirea diferitelor servicii auxiliare necesare armatei, redactarea și actualizarea hărții țării, studiul forțelor militare ale diferitelor state și observarea continuă a afacerilor lor militare. În 1885 a fost promulgată *Legea asupra serviciului de stat major*, care distingea două componente ale acestuia: *Serviciul de stat major al armatei* (denumit Marele Stat Major) și *Serviciul de stat major al marilor comandamente* (state majore de armate, corpuri de armate, divizii). În 1899 a fost aprobat *Regulamentul asupra legii serviciului de stat major*, care prevedea structurile de conducere în timp de război ale armatei: *Ministerul de Război*, *Statul Major General* (structura de conducere operațională din cadrul Marelui Cartier General) și *Marele Stat Major* (partea sedentară). Observăm, astfel, că, la război, Marele Stat Major se reconfigura în două componente: *partea activă* (cea care, în cadrul Marelui Cartier General, devenea Statul Major General al Armatei, pe lângă comandamentul suprem sau comandantul de căpetenie – regele – al armatei mobilizate) și *partea sedentară*, investită cu misiuni de recrutare, organizare, instrucția personalului, paza interioară, informații etc. Tot acest act normativ stabilea clar atribuțiile generale ale serviciului de stat major și atribuțiile speciale ale șefului de Stat Major General al armatei mobilizate.

Marele Stat Major și-a sporit treptat competența, și-a diversificat structura, și-a îmbunătățit încadrarea și nivelul de pregătire a personalului, devenind, în preajma Primului Război Mondial, un organism complex, capabil să coordoneze procesul de reformă a armatei și să o conducă la pace și război.

Planurile de mobilizare și ipotezele de război elaborate înaintea intrării României în această primă conflagrație mondială prevedeau, ca organe de conducere superioară a armatei, Marele Cartier General și Ministerul de Război. Marele Cartier General era constituit dintr-un Stat Major General și patru subdiviziuni – denumite eşaloane –, fiecare dintre acestea alcătuite, la rândul lor, din secții, servicii, comandamente, detașamente.

După intrarea României în război, Marele Cartier General și-a păstrat, în linii mari, structura inițială.

În perioada decembrie 1916-mai 1918, Marele Cartier General a fost reorganizat în mai multe etape, căutându-se obținerea unei formule optime pentru simplificarea și eficientizarea actului de comandă. La 11 decembrie 1918, pentru coordonarea

operațiunilor militare de eliberare și a acestei părți a teritoriului național, a fost creat Comandamentul Trupelor din Transilvania, care, deși nu a dispus de o structură de comandament riguros constituită, a fost totuși prima structură de comandament destinată conducerii operațiilor strategice din Armata Română care a acționat sub conducerea Marelui Cartier General.

După încheierea operațiunilor militare, rolul Marelui Cartier General s-a diminuat considerabil, la 20 martie 1920 acesta fiind desființat, odată cu finalizarea demobilizării armatei. În prim-plan a revenit Marele Stat Major, căruia îi reveneau spre rezolvare problemele interne și internaționale ale armatei române.

În perioada interbelică, în planurile de campanie, alături de Marele Cartier General regăsim o altă structură de conducere de nivel strategic – *Grupul de armate*. În timp ce Marele Cartier General era destinat conducerii forțelor pe toate cele trei *fronturi* (de est, vest și sud), Grupul de armate trebuia să conducă acțiunile pe *frontul* pe care se impunea conducerea majorității forțelor și mijloacelor.

În anii celui de-al Doilea Război Mondial, cadrul legislativ creat prevedea existența în continuare a Marelui Stat Major, subordonat, în unele perioade, Ministerului de Război sau doar în raporturi de conlucrare cu acesta. Prin *Decizia ministerială nr. 3000* din 10 decembrie 1941, conducerea armatei era scoasă din sarcina Ministerului Apărării Naționale, acestuia revenindu-i doar atribuții în domeniul juridic, al dotării și administrației. Conducerea în domeniul operațiilor îi revenea șefului Marelui Stat Major. Organizarea acestuia pe secții și birouri specifice structurilor de conducere operațională (informații, operații, servicii, transporturi etc.) a permis trecerea cu ușurință la constituirea Marelui Cartier General (mobilizat și demobilizat de mai multe ori, în funcție de desfășurarea operațiilor militare pe frontul de est și de impunerea armatei germane, alături de care lupta armata română).

Marele Cartier General român a condus direct doar operațiile Armatei 4 române, forțelor aeriene și navale care au acționat în sprijinul acesteia, între 22 iunie și 16 octombrie 1941. În noiembrie 1941, Marele Cartier General a luat titulatura de *Marele Stat Major General al Armatei*, având în componență Statul Major al Armatei, Statul Major al Aeronauticii, Statul Major al Marinei. În iunie 1942, Marele Stat Major a constituit și a trimis în zona operativă Marele Cartier General, cu misiunea de a păstra legătura cu marile unități aflate pe front și de a interveni pe lângă comandamentul german în ceea ce privește folosirea trupelor române. De la sfârșitul anului 1942 și până la 23 august 1944, armata română nu a mai dispus de o structură de conducere operațională la nivel strategic, Marele Stat Major fiind doar o organizație militară cu atribuții legate în primul rând de generarea forțelor pentru acțiunile în curs de desfășurare sau cele viitoare.

Între 23 august și 7 septembrie 1944, după desprinderea României de Axă și trecerea de partea Națiunilor Unite, Marele Stat Major a redevenit structura operațională de conducere la nivel strategic a armatei române și a condus efectiv acțiunile acesteia. De la 7 septembrie 1944, când armata română a fost subordonată Frontului 2 ucrainean, și până la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, Marele Stat Major român a fost depozat de atribuțiile conducerii operaționale, situație care s-a perpetuat și în primele decenii ale perioadei *războiului rece*.

Și în această perioadă, Marele Stat Major a avut în structură o componentă operațională, în care rolul primordial îl aveau direcțiile informații și operații.

O primă reorganizare a Marelui Stat Major a avut loc la începutul anului 1949, prin apariția a noi secții și reorganizarea celor existente. Apar, astfel, în structura acestuia *Secțiile Transmisiuni, Cadre (stat major), Pregătire Cadre, Recrutare Efective, Regulamente, Gospodărie, Politică, Cenzură și Publicistică Militară*. Celor doi subșefi ai Marelui Stat Major li s-a adăugat, după modelul sovietic, un comandant secund politic, denumit mai târziu *locțiitor politic*.

La 15 februarie 1951, *Secția a II-a Informații a Marelui Stat Major* a devenit *Direcția Informații a Marelui Stat Major*. De asemenea, datorită creșterii rolului și a altor secții, s-a impus necesitatea ca acestea să fie transformate în direcții. Conform unui proiect de organizare a Marelui Stat Major, elaborat în 1956, la acea dată existau 4 direcții – *Operații, Planificare-Mobilizare, Transporturi Militare, Topografică Militară* – și șase secții subordonate direct șefului Marelui Stat Major – *Secretariat, Cadre, Secția 12/Cifru, Transmisiuni, Cenzură Militară și Secția Istoric a Marelui Stat Major*. Direcția Operații era, evident, cea mai bine cotate, în organica acesteia intrând cele mai multe secții – *Operații, Pregătire Operativă, Aviație și Apărare Antiaeriană, Regulamente și revista Cultura militară*.

Nevoia de exprimare a propriilor opțiuni în cadrul Organizației Tratatului de la Varșovia și de exercitare nemijlocită a comenzii propriilor trupe în cadrul aplicațiilor comune sau în eventualitatea unei acțiuni militare a determinat conducerea Marelui Stat Major să ia în calcul constituirea unei componente operaționale, denumită *Frontul românesc*, format din majoritatea forțelor armate ale țării noastre, care să acționeze pe o direcție independentă. După momentul 1968 și, mai ales, după adoptarea *Legii nr. 14 din 1972 privind organizarea apărării naționale a Republicii Socialiste România*, în cadrul căreia a fost adoptat și implementat conceptul *războiului întregului popor*, s-a pus din nou problema constituirii unei structuri operaționale de nivel strategic, denumită *Marele Cartier General*. În contextul apartenenței la Organizația Tratatului de la Varșovia, al participării armatei române la acțiuni de pregătire doar cu structuri de comandament de nivel tactic și operativ, s-a acceptat de către aliați soluția de constituire a unei structuri

operaționale de nivel strategic (front), formată din secțiile și birourile Comandamentului Infanteriei și Tancurilor, completate cu efective și tehnică de transmisiuni, conform unui plan și stat de organizare stabilit de Marele Stat Major. Acestui *Front* român i se subordonau toate forțele destinate să acționeze pe direcția strategică sud (două armate române și una bulgară, forțe aeriene și navale, de apărare antiaeriană a teritoriului) și primea ordine de la ministrul român al apărării naționale. Concomitent cu realizarea acestei structuri operaționale a fost reluată problema constituirii, în cadrul sistemului național de apărare, a Marelui Cartier General, comandament operațional de nivel strategic, prevăzut în documentele de mobilizare și operaționale ale armatei române, dar neoperaționalizat până în 1989, deși au fost derulate mai multe aplicații mari, dintre care unele de nivel strategic.

Până la actuala structură, Statul Major General a parcurs, începând cu 1990, mai multe etape de organizare, evoluția sa urmărind etapele reformei armatei, pe care a coordonat-o. Această evoluție a vizat în mod deosebit, pe de o parte, simplificarea și eficientizarea actului de conducere la nivelul întregii armate, iar pe de altă parte, apropierea și interoperabilitatea cu structurile similare din armatele statelor membre ale NATO². Ca urmare, începând cu anul 1990 s-au declanșat ample măsuri de reorganizare a Armatei României, în general, și a structurilor centrale ale ministerului, în particular (*figura 1*). Această perioadă a fost una foarte densă în modificări, majoritatea structurilor nou create reprezentând componentele inițiale pentru realizarea următoarelor trepte în evoluția structurală a Statului Major General.

Ulterior, în perioada 1993-1997, structurile existente au fost supuse unor transformări majore, astfel:

- în anul 1993, *Direcția organizare, mobilizare și planificarea înzestrării* s-a reorganizat în *Direcția organizare și mobilizare* și *Direcția planificare*, iar *Secția personal* s-a transformat în *Direcția personal*;
- în anul 1994, *Marele Stat Major* s-a transformat în *Statul Major General*, iar *Direcția personal* a devenit *Inspectoratul pentru personal*;
- în anul 1995, *Inspectoratul pentru personal* s-a transformat în *Direcția personal*.

Statutul României din acea perioadă în relația cu Alianța Nord-Atlantică și intenția de a accede la NATO au favorizat declanșarea unui amplu proces de reformă pentru reorganizarea structurilor de conducere a Armatei României și adaptarea la tendințele de evoluție a acesteia.

² Datele și informațiile sunt extrase din statele de organizare ale structurilor centrale ale Ministerului Apărării Naționale (din arhivă).

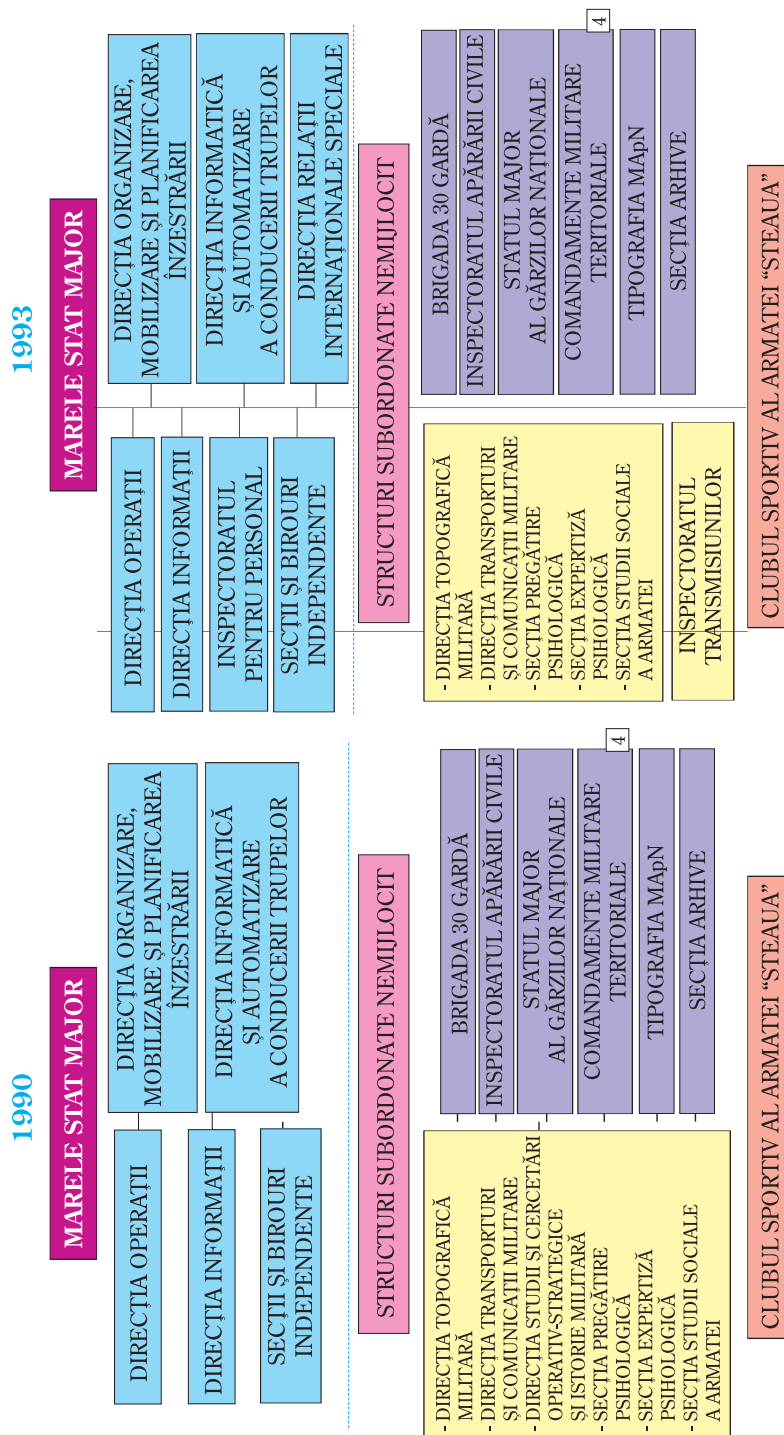

Figura 1: Organizarea Statului Major General în perioada 1990-1993

Acest context a impus proiectarea și operaționalizarea unei structuri naționale de comandă și control, la nivel strategic, suplă și flexibilă, aptă să planifice și să conducă acțiuni militare independente sau întrunite, interoperabilă și compatibilă cu structurile de comandă ale Alianței Nord-Atlantice. La data de 14 aprilie 1997 a intrat în vigoare *Hotărârea Guvernului României nr. 110 privind organizarea Ministerului Apărării Naționale*. A fost o etapă importantă, îndeosebi pentru Statul Major General, întrucât acest eșalon a adoptat, din data de 30 aprilie 1997, ca element de noutate, *structura organizatorică de tip "Joint"*, specifică eșaloanelor similare din armatele statelor membre ale NATO (*figura 2*).

În anul 1998, a fost elaborat primul *Plan-cadru privind derularea procesului de restructurare și modernizare a Armatei României*, aprobat de Consiliul Suprem de Apărare a Țării. Totodată, a fost promovată și aprobată *Ordonanța de urgență nr. 7/1998 privind protecția socială a personalului disponibilizat în urma restructurării Armatei*.

Dacă perioada 1997-2000 poate fi considerată ca una de început și de tatonări, perioada 2001-2003 reprezintă o etapă de revigorare și relansare a eforturilor pentru îndeplinirea obiectivelor propuse (*figura 3*). Pentru a înțelege dimensiunea reală a eforturilor noastre, considerăm că este important să facem o retrospectivă a dinamicii efectivelor armatei începând chiar cu anul 1989. La începutul perioadei de restructurare, armata dispunea de 320 000 de funcții militare, în anul 2000 de 180 000, în 2003 de 140 000, iar la sfârșitul anului 2007 a ajuns la 90 000.

"Structura de forțe – 2003", aprobată prin *Hotărârea Consiliului Suprem de Apărare a Țării nr. 073 din 28.05.2001* prevedea realizarea unei structuri de forțe compactă, performantă, eficientă, flexibilă și compatibilă cu standardele NATO, în limita a 140 000 de oameni (112 000 militari și 28 000 de civili).

Schimbarea, în anul 2004, a statutului României din *stat membru "de facto"* în *"stat membru cu drepturi depline"* în cadrul Alianței Nord-Atlantice a determinat asumarea unor responsabilități și în sfera structurii organizatorice a Armatei României, care să asigure interoperabilitatea structurilor proprii cu cele din armatele celorlalte state membre ale NATO. În acest context, Statul Major General a fost și este implicat efectiv în adaptarea documentelor privind planificarea apărării la condițiile specifice noului statut, în regândirea conceptului de apărare națională și corelarea acestuia cu cel de apărare colectivă, precum și revizuirea, în mod constant, a structurii de forțe astfel încât aceasta să răspundă atât cerințelor Alianței, cât și îndeplinirii angajamentelor internaționale asumate de România în plan militar.

Pentru realizarea acestui deziderat, în cadrul Statului Major General a fost inițiată elaborarea unor documente de concepție care să reliefeze clar evoluția

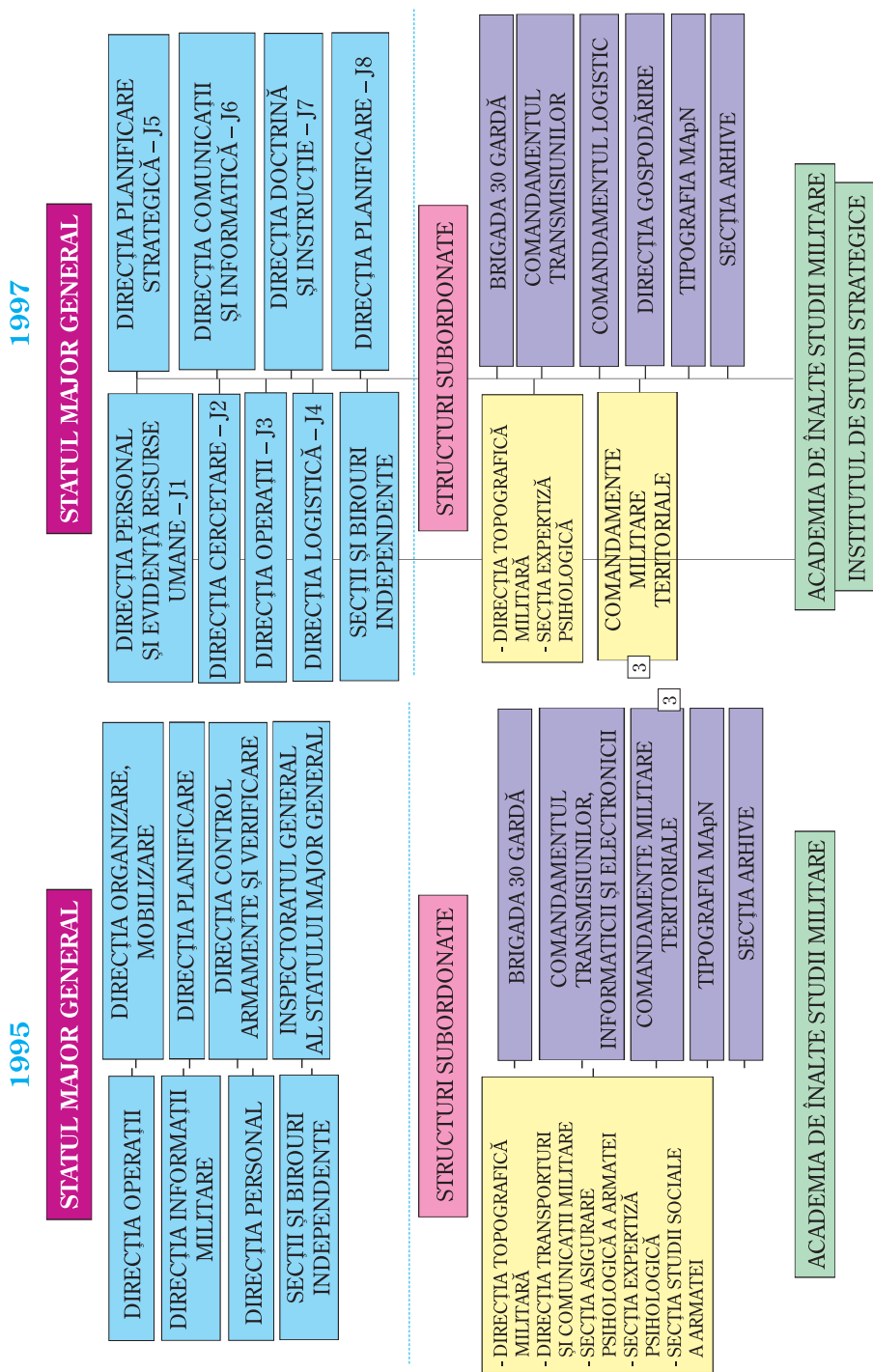

Figura 2: Structura organizatorică a Statului Major General (1995-1997)

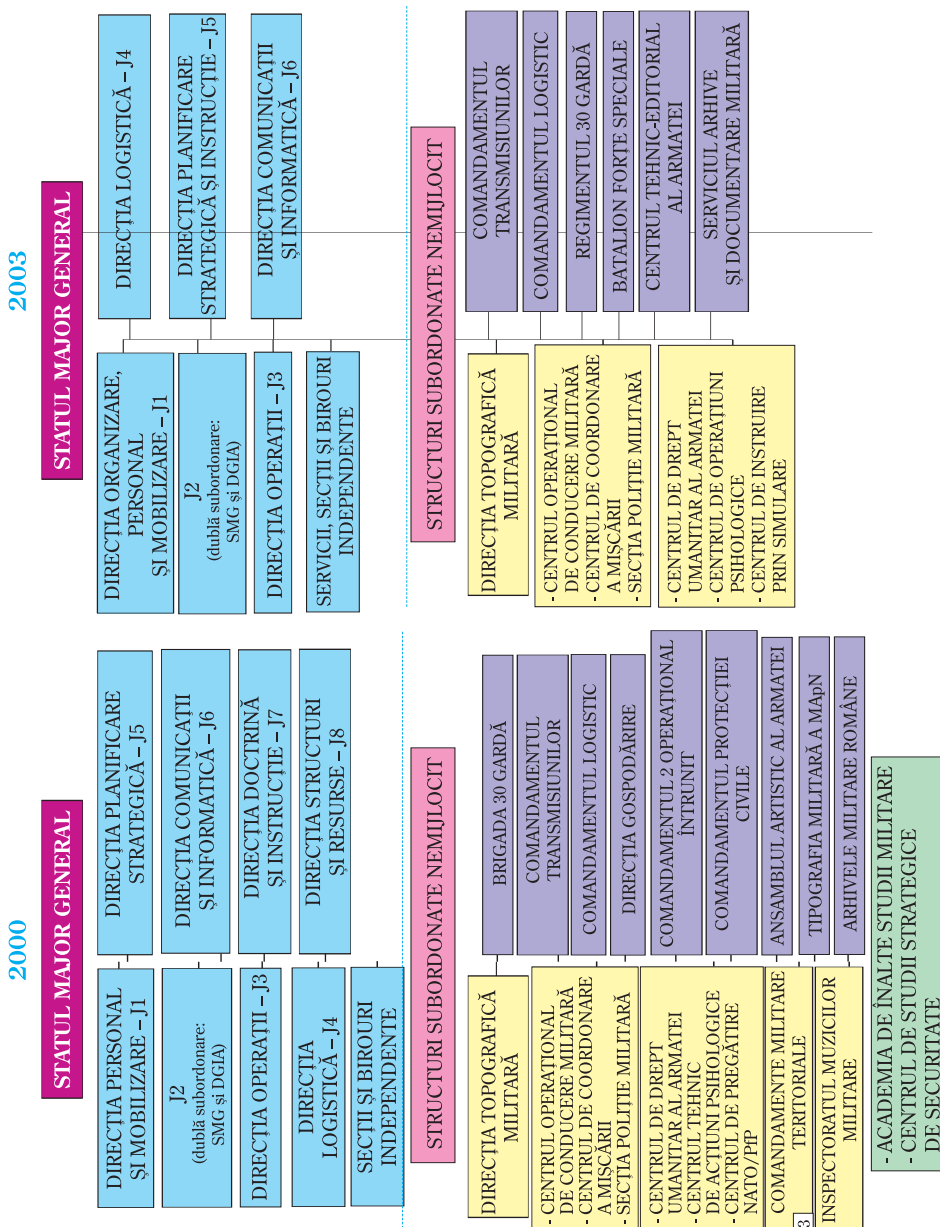

Figura 3: Organizarea Statului Major General în perioada 2000-2003

structurilor Armatei României pe termen scurt, mediu și lung, cum ar fi: *Concepția de restructurare a Armatei României în perioada 2003-2007*; *Forța obiectiv – 2007*; *Forța obiectiv 2007 – revizuită fundamental*.

Astfel, prin *Forța obiectiv – 2007* revizuită fundamental, dezvoltată pe baza prognozelor de securitate pe termen mediu (5-10 ani) și a oportunităților și riscurilor pe plan intern și internațional, s-a urmărit punerea de acord a obiectivelor cu prioritățile, astfel încât structura de forțe să răspundă cerințelor minime impuse de necesitatea asigurării unei capacități defensive credibile și un grad de interoperabilitate planificat și asumat de România în concordanță cu Directiva ministerială NATO.

Până în anul 2004, schimbările procesate la nivelul structurii de forțe au vizat anumite obiective punctuale, îndeosebi realizarea unor reorganizări la nivel operativ și tactic, precum și reducerea de personal, în scopul unei redimensionări graduale a structurii de forțe în conformitate cu capacitățile ce urmau să fie realizate odată cu aderarea la Alianță. Din aceste considerente, această perioadă este apreciată acum ca fiind una de reformă și nu una de transformare.

Deoarece, în perioada 2000-2005, la nivelul Alianței și al Uniunii Europene au fost elaborate documente programatice care au stabilit obiectivele și etapele procesului de transformare până în anul 2025, s-a impus cu necesitate ca, la nivelul Armatei României, să se elaboreze un document care să sintetizeze cerințele de transformare și să stabilească modul specific de acțiune a Armatei României pentru promovarea propriilor interese în domeniul transformării. Astfel, în anul 2006 a fost elaborată *Strategia de transformare a Armatei României*. Atât acest document, cât și planul de implementare al acestuia au făcut obiectul procesului de *Planificare>Monitorizare>Evaluare>Revizuire*, rezultatul acestui ciclu fiind revizuirea, în anul 2007, a Strategiei, în sensul planificării unei noi structuri de forțe, cu capacitățile specifice cerințelor NATO pentru perioada de planificare 2009-2018. În forma revizuită, *Strategia de transformare* stabilește scopul, nivelul de autoritate, obiectivele, perioada de aplicabilitate cu etapizarea în timp, domeniile transformării, precum și mecanismele de implementare. De asemenea, din aceleași considerente organizatorice, la nivelul Statului Major General a fost constituită o structură specializată pe problematica procesului de transformare, care să gestioneze îndeplinirea obiectivelor specifice, la nivel strategic, operativ și tactic.

Strategia de transformare a Armatei României a devenit, astfel, un document programatic, cu aplicabilitate la nivelul tuturor structurilor Ministerului Apărării Naționale, care stabilește principiile directoare și principalele obiective ce trebuie realizate, pe etape, în perioada 2006-2025, pentru asigurarea succesului procesului de transformare a Armatei României și sincronizarea acestuia cu transformarea militară a NATO și a Uniunii Europene.

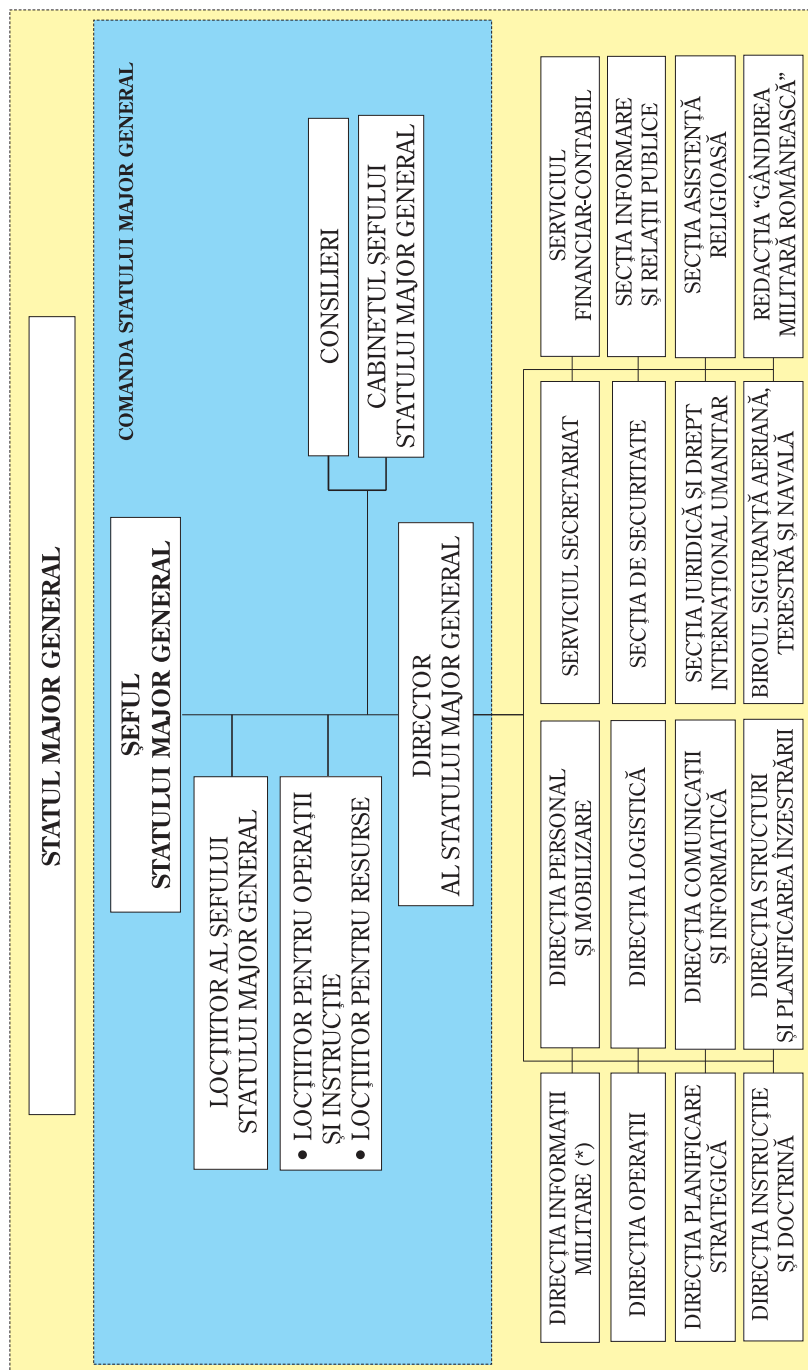

Figura 4: Structura organizatorică a Statului Major General (2008)

Ca urmare, realizarea transformării în domeniul conducerii, comenzii și controlului vizează restructurarea structurilor existente în scopul optimizării actului decizional-acțional pentru asigurarea unei conduceri eficiente a forțelor pe timp de pace, adaptarea cu ușurință a sistemului de conducere în situații de criză, la război sau pentru rezolvarea misiunilor în caz de urgențe civile, aplicabilă atât pentru conducerea forțelor în misiuni de apărare națională, pe timp limitat, cât și pentru conectarea la un comandament aliat pe teritoriul național sau în afara acestuia, realizarea planificării, organizării, execuției și controlului într-un sistem integrat, logic și coerent.

La sfârșitul anului 2008, structura Statului Major General a fost îmbunătățită (*figura 4*).

La această dată, după finalizarea primei etape, se derulează cea de-a doua etapă a transformării – *etapa integrării operaționale în NATO și UE*, care vizează perioada 2008-2015. Pe parcursul acestei etape vor fi îndeplinite obiectivele pe termen mediu ale transformării: standardizarea și continuarea operaționalizării forțelor; continuarea programelor majore de înzestrare; reorganizarea învățământului militar; creșterea contribuției la NRF și UE; extinderea implementării unor cerințe de interoperabilitate ale *obiectivelor forței* la nivelul unităților nedislocabile.

Analizând sintetic activitatea Statului Major General, corespunzător atât etapelor istorice parcurse, cât și vocației sale, acesta a asigurat și asigură managementul organismului militar, care, dincolo de specificitatea sa intrinsecă, nu a reprezentat și nu reprezintă un domeniu aparte, guvernat de reguli diferite. Permanent, acesta s-a adaptat la cerințele vremii și s-a constituit într-unul dintre pilonii de fundamentare și aplicare a politicii de apărare a României.

Nu putem să nu remarcăm că, în condițiile alocării unor bugete insuficiente pentru armată, Statul Major General a căutat și a găsit soluții de susținere a acestui program de modernizare a instituției militare, deși implementarea unor programe de înzestrare și de realizare a interoperabilității cu armatele statelor membre ale NATO a fost întârziată. Cu toate acestea, s-a reușit, în plan intern, prin corelarea planurilor și a programelor cu resursele alocate, atingerea obiectivelor stabilite privind creșterea capacității combative a Armatei, iar în plan extern, câștigarea credibilității și primirea invitației de aderare la Alianța Nord-Atlantică.

Esența celor exprimate se poate reduce la concluzia că Armata României nu este o armată destinată exclusiv războiului de apărare, ci, mai degrabă, un vehicul de creștere a încrederii, securității, precum și de acțiune preventivă pentru consolidarea păcii în plan regional și global.

STRUCTURA DE PERSONAL ȘI MOBILIZARE DIN STATUL MAJOR GENERAL – performanțe ale managementului resursei umane –

General de brigadă Gabriel GABOR

The process of modernising human resource management has started with developing the Concept of human resource management in the Romanian Armed Forces, whose strategic goal has been to develop a modern management system, capable of ensuring the maintenance of competitiveness in the military employment market.

The achievement of this goal has involved, in the author's opinion, the implementation of a new military career management system; the introduction of a new system of assessment of the military, which provides the framework and organisational tools in meant to improve and streamline the activities of each military man and to support analysis and selection processes for selection committees; the development of a set of principles and rules defining the functions of the Romanian Armed Forces professionalised military personnel, based on which the new organisational charts of the military structures have been projected and materialised.

Keywords: *recruitment and selection; linguistic competence; allied structures; personnel structures; military career*

Motto: "Nu este greu a se vedea importanța nemărginită ce au cadrele într-o armată; de calitatea cadrelor va depinde întotdeauna calitatea armatei și, ca urmare, efectul produs de ea".

Mareșal Alexandru Averescu

Pornind de la considerația că omul, cu aspirațiile și nevoile sale, constituie bunul cel mai de preț al unei societăți, putem spune că o instituție bazată în mod esențial pe factorul uman, așa cum este armata, nu și-ar fi putut câștiga prestigiul și respectul fără un corp de cadre atent selecționat și pregătit, permanent adaptat misiunilor și sarcinilor primite. Acest lucru nu ar fi posibil fără existența unei structuri cu rol și loc bine definite, care să gestioneze resursa umană avută la dispoziție.

Actul de naștere al structurii de personal a Statului Major General a fost semnat la 12 noiembrie 1859, când, prin "Înalt Ordin de Zi nr. 83", a fost înființat *Corpul de Stat Major General al Principatelor Unite*, menit să creeze o structură militară unică de concepție și organizare pentru întreaga armată.

General de brigadă Gabriel Gabor – șeful Direcției Personal și Mobilizare din Statul Major General.

Anii 1859-1865 au constituit o *“perioadă de pionierat”* în domeniul personalului și mobilizării. În acest interval de timp au fost căutate și găsite soluții la problemele numeroase și greu de rezolvat ce apăreau în procesul de constituire a unei armate moderne și eficiente. Au fost elaborate și puse în practică numeroase acte normative, dintre care amintim: *“Legea privitoare la ierarhia militară”*, care stabilea două categorii mari de ofițeri: corpul ofițerilor combatanți și corpul ofițerilor necombatanți sau asimilați; *“Legea referitoare la înaintarea în grad”* – fixa criteriile riguroase privind avansarea cadrelor; *“Legea recrutării”*, care reglementa obligativitatea serviciului militar pentru toți locuitorii, dar permitea tinerilor cu stare materială să poată fi înlocuiți sau scutiți în schimbul unei sume de bani; *“Regulamentul serviciului soldei”* – reglementa acordarea lunară a acesteia, în raport cu gradul și funcția deținute; *“Legea pentru organizarea puterii armate”*, care stabilea elementele forțelor armate, și anume armata permanentă (cu rezerva ei), milițiile și gloatele; *“Legea asupra poziției ofițerilor”* – stabilea pozițiile în care se puteau găsi ofițerii: în activitate, în disponibilitate, în neactivitate, în rezervă și în retragere; *“Regulamentele relative la chemările periodice ale rezervelor, la chemarea în serviciu a dorobanților pedestri și călări”*, ca și *“Regulamentul pentru chemarea și instrucția gloatelor”*.

Anul 1862 aduce prima reorganizare importantă a Ministerului de Război, rezultată în urma unificării politico-administrative a celor două principate, prin care sunt înființate trei direcții: I – Personal și Operații Militare, a II-a – Administrație și a III-a – Contabilitate și Artilerie și Geniu. Director al Direcției Personal și Operații Militare a fost numit colonelul Alexandru Christea, înlocuit, la scurt timp, cu maiorul Gheorghe Catargiu.

Direcția Personal și Operații Militare avea ca obiectiv *“formarea unei armate active”* și răspundea de ținerea evidenței generalilor și ofițerilor din Corpul de Stat Major, precum și de dislocarea și disciplina trupelor, marșurilor, manevrelor, adaptarea regulamentelor militare și publicarea decretelor domnești.

Constituția din 1866 prevedea că domnitorul era *“capul puterii armate”* și avea dreptul să confere grade militare în conformitate cu legea; stabilea legiferarea anuală a contingentelor armatei, iar staționarea de trupe străine pe teritoriul național era permisă doar în condițiile unei legi speciale. Totodată, statua obligativitatea serviciului militar pentru toți cetățenii și stabilea condițiile de înaintare în grad, pozițiile ofițerilor, precum și situațiile în care aceștia puteau pierde gradele, onorurile și pensiile.

Următoarea perioadă a fost una de ajustări, de adaptare continuă la cerințele vremii, de căutare a celor mai potrivite forme organizatorice care să asigure conducerea eficientă a sistemului de apărare, ceea ce explică și dese modificări și restructurări realizate la nivelul sistemului militar, în ansamblul său. De altfel,

armata a fost și este într-o continuă restructurare și reorganizare și, odată cu ea, și structurile de personal. De la serviciu la direcție organizată pe birouri sau direcție organizată pe servicii și secții, în permanență, structura de personal s-a adaptat cerințelor vremii.

Odată cu structura organizatorică au fost modificate și misiunile structurilor de personal, acest lucru conducând la o specializare și departajare mai clară a competențelor pe diferite tipuri de probleme.

Astfel, în anul 1870, Direcția Personal și Operații Militare era organizată pe trei birouri și avea ca responsabilitate recrutarea, justiția militară, evidența efectivelor, probleme de organizare și pensiile militare. Anul 1884 adaugă un nou birou direcției, iar ca responsabilități mai apar statistica militară, rezerviștii și modificările intervenite în situația lor, acordarea decorațiilor. Generalul George Manu, în anul 1889, reorganizează direcția prin redistribuirea sarcinilor și îi schimbă denumirea în Direcția Serviciului de Stat Major și a Infanteriei.

Anul 1891 aduce o nouă reorganizare ministerului și, odată cu aceasta, și structurii de personal, care își schimbă denumirea în Direcția Infanteriei, Cavaleriei și Personalului. În aprilie 1901, Serviciul Personalului, creat în 1899, este contopit cu Direcția 1 Infanterie și este înființat Serviciul Personalului și Infanteriei, care va funcționa cu cinci birouri, dintre care unul îndeplinea atribuțiile fostei Direcții de Infanterie, iar celelalte atribuțiile specifice domeniului personal. Anul 1912 aduce o nouă schimbare. Serviciul Personalului este separat de Direcția Infanterie, iar la atribuțiile inițiale sunt trecute și cele privind statistica și veteranii de război. Serviciul este organizat pe secții și birouri, fiind condus de un director superior, cu grad de general sau colonel. Atribuțiile fixate prin lege vădesc o departajare mai clară a competențelor diferitelor secții și birouri, o specializare mai strictă pe anumite tipuri de probleme.

Următorii ani vor adânci specializarea de care aminteam și vor impune înființarea unor noi structuri, de nivel birou, axate pe diferite domenii și categorii de personal: decorații, funcționari publici, cler militar, Consiliul Superior al Armatei, elevi militari, ofițeri în rezervă, subofițeri.

Agravarea situației politice și militare în deceniul al patrulea al secolului XX impune adoptarea unui complex de măsuri privind optimizarea structurii și conducerii sistemului militar. Astfel, Direcția Personalului este reorganizată, capătă rang de divizie și este condusă de un director, cu următoarele atribuții: încadrarea cu personal a armatei de uscat; recrutarea; înaintarea în grad a personalului militar (activ și în rezervă); acordarea decorațiilor; pregătirea lucrărilor pentru Consiliul Superior al Armatei și executarea hotărârilor Consiliului.

După 23 august 1944, sub ocupația sovietică și presiunea Comisiei Aliate de Control, armata română începe un nou proces de transformare.

În anul 1949, în cadrul Marelui Stat Major funcționau 13 secții, printre care Secția 4 Organizare-mobilizare, Secția 5 Cadre (stat major) și Secția 7 Recrutare efective. După 1951, Marele Stat Major a fost reorganizat în patru direcții, prin concentrarea unor secții (Operații, Planificare-mobilizare, Transporturi militare, Topografică militară). În iulie 1959, se desființează corpul sergenților și cartnicilor, ca structură a corpului de cadre împrumutată de la sovietici și impusă în Armata României la 14 iulie 1950, prin introducerea corpului subofițerilor și maiștrilor militari. Se revenea, în fapt, la o categorie a corpului de cadre de tradiție în Armata României.

Perioada 1968-1989 aduce noi modificări structurilor de personal și mobilizare, în funcție de responsabilitățile Marelui Stat Major, acestea numindu-se, pe rând, *Direcția Organizare Mobilizare* și *Direcția Cadre și Învățământ*, iar responsabilitățile lor au fost în domeniul gestionării resurselor umane, întocmirea planurilor de mobilizare, a statelor structurilor militare și activităților de statistică.

În perioada 1990-1993 are loc reorganizarea Direcției Cadre și Învățământ prin înființarea *Direcției Personal* și repartizarea problemelor de învățământ Inspectoratului de Învățământ și Cultură. În anul 1991, la conducerea direcției a fost numit generalul-locotenent Nicolae Șchiopu.

Marele Stat Major se reorganizează în anul 1994, își schimbă denumirea în Statul Major General, iar *Direcția Organizare, Mobilizare și Planificarea Înzestrării* se reorganizează în *Direcția Organizare Mobilizare*, iar șef al direcției este numit generalul de brigadă Ion Lulache. Din 1996, a fost numit generalul de brigadă Nicolae Oprea.

Perioada 1990-1997 aduce noi abordări conceptuale privind sistemul de gestiune a resurselor umane, iar structura de specialitate participă cu personal la elaborarea de noi acte normative în domeniul personal și mobilizare, concretizate prin adoptarea *Legii nr. 80 privind statutul cadrelor militare* și a *Legii nr. 46 privind pregătirea populației pentru apărare*.

La data de 1 mai 1997, Statul Major General se restructurează pe 8 direcții de tip *joint*, cuprinzând întregul sistem de domenii și atribuții cu referire la întreaga armată, iar Direcția Organizare Mobilizare se redenumeste *Direcția Personal, Completare Resurse Umane și Mobilizare*, care, din anul 1999 până în anul 2004, a fost condusă de generalul-maior Petre Barangă.

În perioada 2000-2001, Direcția Personal, Completare Resurse Umane și Mobilizare se reorganizează în *Direcția Personal și Mobilizare*, respectiv *Direcția Organizare, Personal și Mobilizare* și contribuie, cu personal specializat, la elaborarea *Ghidului carierei militare* și a altor acte normative în domeniul managementului

resurselor umane și al mobilizării armatei, precum și la admiterea României în NATO și în UE. În anul 2004, la conducerea direcției este numit generalul de brigadă Ion Rizea și, ulterior, începând cu anul 2005, generalul de brigadă Ioan Grecu.

Din martie 2007, prin reorganizarea Statului Major General, Direcția Organizare, Personal și Mobilizare își schimbă denumirea în *Direcția Personal și Mobilizare*, având în compunere două servicii (personal și mobilizare), secții, secretariat tehnic și birouri independente. De asemenea, ia în coordonare centrele militare zonale, iar șef al direcției este numit contraamiralul Victor Barbu. Partea de organizare trece în subordinea Direcției Structuri și Planificarea Înzestrării.

În urma reorganizării din 2008, Secția de investigații sociologice intră în subordinea Direcției Management Resurse Umane, iar Secția Psihologică se transformă în Biroul asistență psihologică și Laborator psihologic. Ca șef al Direcției Personal și Mobilizare, până în februarie 2009, a fost numit generalul de brigadă Dumitru Seserman. Aceasta este structura în care direcția funcționează și în prezent.

Intensificarea, începând cu 1995, a procesului de reformă și restructurare a impus necesitatea proiectării unui sistem performant de management al resurselor umane, în raport cu nevoile actuale și de perspectivă ale Armatei României și cu cerințele specifice aderării la NATO și la UE. Procesul de modernizare a managementului resurselor umane a fost demarat odată cu elaborarea *Concepției privind managementul resurselor umane în Armata României*, al cărei obiectiv strategic a fost dezvoltarea unui sistem modern de management, capabil să asigure menținerea competitivității instituției militare pe piața forței de muncă. Îndeplinirea acestui obiectiv a presupus:

- implementarea unui nou sistem de management al carierei militare, introducerea comisiilor de selecție asigurând condițiile favorabile aplicării principiilor transparenței, șanselor egale și corectitudinii în promovarea cadrelor militare și interesului acestora privind autoperfecționarea și proiectarea propriei cariere;
- introducerea unui nou sistem de apreciere a cadrelor militare, care asigură cadrul și instrumentele organizaționale de îmbunătățire și eficientizare a activității fiecărui militar, precum și suportul proceselor de analiză și selecție pentru comisiile de selecție;
- elaborarea unui set de principii și norme de definire a funcțiilor personalului militar profesionalizat din Armata României, pe baza cărora au fost proiectate și materializate noile state de organizare a structurilor militare. Totodată, a fost finalizată, ca urmare a suspendării serviciului militar obligatoriu, *Legea privind statutul gradatilor și soldaților voluntari*, care a asigurat

- accentuarea procesului de profesionalizare a personalului militar, în acord cu necesitatea asigurării interoperabilității cu armatele statelor membre ale NATO, precum și *Concepția de formare, dezvoltare profesională și utilizare a subofițerilor și maiștrilor militari în Armata României*, pe baza căreia au fost redefinite locul și rolul subofițerului/maistrului militar în armată;
- punerea în aplicare a unui nou sistem de recrutare și selecție, care să asigure creșterea calității și numărului de candidați pentru profesia militară, precum și conștientizarea opiniei publice privind locul și rolul armatei, respectiv al profesiei militare în societate;
 - crearea cadrului normativ pentru dezvoltarea competenței lingvistice a personalului militar profesionalizat, pe baza căruia a fost realizată infrastructura necesară.

Evaluarea periodică a modului de îndeplinire a prevederilor *Concepției privind managementul resurselor umane în Armata României* a scos în evidență o serie de disfuncții. Pentru eliminarea acestora a fost necesară stabilirea unor direcții strategice prioritare de modernizare a managementului resurselor umane, în concordanță cu nevoile de transformare a Armatei României și cerințele integrării depline în structurile aliate.

În acest scop a fost elaborată *Concepția privind modernizarea managementului resurselor umane în Armata României*, care are la bază următoarele principii generale – asigurarea cu prioritate a capacității de luptă a unităților; promovarea transparenței; asigurarea șanselor egale; separarea politicilor de execuție; asigurarea interoperabilității cu structurile similare din NATO și UE; managementul integrat; selecția celor mai valoroși, în acord cu cerințele postului; evaluarea performanței și potențialului; îmbunătățirea statutului, a imaginii armatei și profesiei militare – și care vizează îndeplinirea următoarelor direcții strategice: modernizarea cadrului instituțional al managementului resurselor umane; atragerea și generarea resurselor umane cu potențial ridicat pentru profesia militară; utilizarea eficientă, dezvoltarea și menținerea în sistemul militar a resurselor umane performante.

Aplicarea acestor principii și direcții strategice va asigura realizarea unui sistem performant de management al carierei individuale a personalului și va permite identificarea personalului militar pentru ocuparea posturilor vacante, cu respectarea principiului “*omul potrivit, cu pregătirea necesară, în postul potrivit, la momentul potrivit și cu costuri minime*”, ținând cont de nevoile armatei, cerințele posturilor și opțiunile cadrelor militare. În acest sens, Direcția a elaborat proiectul *Dispoziției managementului carierei individuale*, care cuprinde obiectivele, domeniile și organizarea acestuia, precum și responsabilitățile specifice pentru compartimentele

de specialitate de la toate nivelurile ierarhice, comisiile de selecție, comandanții, cadrele militare consiliate și managerii de carieră.

Implementarea sistemului de management al carierei individuale nu este un panaceu la toate disfuncțiile sistemului resurselor umane din armată, dar reprezintă, cu certitudine, un pas hotărâtor în realizarea cerințelor profesionalizării depline a domeniului.

Plecând de la mottoul: *“De calitatea cadrelor va depinde întotdeauna calitatea armatei și, ca urmare, efectul produs de ea”*, Structura de personal și mobilizare, prin rolul și locul său bine definite, a contribuit permanent la selecționarea și pregătirea cadrelor militare pentru îndeplinirea misiunii Statului Major General în cei 150 de ani de existență. Și, ca o componentă principală a Statului Major General, a trecut, așa cum am prezentat, prin multiple redimensionări și reorganizări structurale, asigurând îndeplinirea misiunilor specifice, de a organiza, conduce și gestiona resursa umană, de a crea și încadra structurile de forțe, de a realiza un sistem de promovare a profesiei militare, recrutare și selecție a personalului militar și de a contribui la elaborarea actelor normative specifice personalului militar și civil.

INFORMAȚIILE MILITARE LA 150 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA STATULUI MAJOR GENERAL

General de brigadă dr. Dan PLĂVIȚU

Currently, Military Intelligence Directorate is a military intelligence service at strategic level, capable of providing the necessary information for all the levels of military and political-military command. The purpose of the entire military intelligence activity, as an intrinsic part of national defence, is to provide the conditions necessary for the successful achievement of Romania's military or non-military operations and actions, in partnership with its allies.

Today, more than ever, the concerns of this structure are focused on the modernisation and improvement of the military intelligence activity, as a guarantee of the provision of national defence and security and of the promotion of the state's fundamental interests, in accordance with the current and future realities, in which the direct military threat is replaced with the transnational, technological and information one.

Keywords: *national identity; sphere of influence; Warsaw Pact; armed forces; defence of Transilvania; territorial integrity*

Anul 2009 marchează 150 ani de existență a Statului Major al Oștirii Române, ocazie cu care, la 12 noiembrie 1859, domnitorul Alexandru Ioan Cuza decreta, prin Înaltul Ordin de Zi nr. 83, și înființarea Secției a 2-a, prima structură de informații militare, ca parte integrantă a Statului Major al Armatei Principatelor Unite. Noua structură era responsabilă “pentru tot ce se atinge de lucrările statistice și ti ce privește lucrările tactice și strategice precum recunoașteri și itinerare militare, combinarea sau dirijarea manevrelor, alegerea pozițiilor și întărirea taberelor militare”¹. Secția era condusă de sublocotenentul Gheorghe Slăniceanu, având ca ajutor pe sublocotenentul Ștefan Fălcoianu. Cei doi ofițeri și-au confirmat ulterior valoarea, avansând în ierarhia militară până la gradul de general și până la cea mai înaltă funcție militară, cea de ministru de război.

Evoluția Serviciului de informații militare al Armatei României a fost major influențată de amploarea schimbărilor survenite în conjunctura

General de brigadă dr. Dan Plăvițu – șeful Direcției Informații Militare din Statul Major General.

¹ Colectiv de autori, *Direcția Informații Militare – ficțiune și adevăr*, Editura Romcart, București, 1994, p. 23.

politico-militară regională sau continentală ce a afectat România de-a lungul istoriei. Momentele de vârf ale activității de informații militare sunt legate de lupta Armatei României în *Războiul de Independență* (1877-1878), *Primul Război Mondial* (1916-1918) și *al Doilea Război Mondial* (1941-1945), dar și de alte momente de răscruce din istoria României, cum ar fi semnarea *Pactului Ribbentrop-Molotov* (23 august 1939) sau *Dictatul de la Viena*, din vara anului 1940.

Istoria Direcției Informații Militare a Armatei României se axează pe câteva evenimente semnificative, asupra cărora ne vom opri în cele ce urmează.

Astfel, în timpul Războiului de Independență, odată cu intrarea în compunerea Marelui Cartier General, *Secția a 2-a* a primit noi atribuții, impuse de situația de război. Atacurile asupra redutelor Plevna, Grivița și Vidin, efectuate fără a lua în considerare informațiile asupra condițiilor de luptă semnalate în mod oportun de secție, s-au soldat cu pierderi grele din partea Armatei României. Acest fapt a atras atenția cuvenită asupra importanței informațiilor militare și a dus la adoptarea unor măsuri pe linia dezvoltării tânărului serviciu de informații militare.

După Războiul de Independență au fost înființate primele posturi de atașați militari ai României în străinătate, ajungându-se ca, până în anul 1916, țara noastră să fie reprezentată de diplomați militari la Paris, Bruxelles, Viena, Roma, Berlin, Ankara, Belgrad, Atena, Londra, Sofia și Moscova. Astfel, începând cu acest moment, *Secției a 2-a* i-au revenit noi misiuni, cuprinse mai apoi în Regulamentul Serviciului de Stat Major din 1884, precum *“studiul forțelor militare ale diferitelor state, observarea continuă a afacerilor militare, studiul chestiunilor științifice care prezintă interes pentru armată”*².

Începând cu anul 1907, structura a primit titulatura de *“Secția a 2-a – operații, studiul armatelor străine, informații și etape”*, misiunile acesteia fiind mai bine definite și, totodată, extinse.

În anul 1916, în baza Înaltului Decret nr. 2784 din 14 august, Marele Stat Major a fost supus unui amplu proces de reorganizare, în vederea trecerii la starea de război. În acest context, s-a decis reconfigurarea organizatorică a Serviciului de informații militare, acesta funcționând ca *Biroul 2 Informații*, din cadrul Serviciului atașatilor militari și al presei, în subordinea Marelui Cartier General, iar ulterior, *Biroul 5 – Informații și supravegherea știrilor*, din Marele Stat Major. În documentele vremii, se aprecia că *“războiul național a constituit marea probă pe care serviciul de informații a trebuit să o treacă”*³, având în vedere, printre altele, faptul că Armata României era dispusă pe un front de 1 400 km

² Regulamentul Serviciului de Stat Major din 1884.

³ Colectiv de autori, *Direcția Informații Militare ..., op. cit.*, p. 23.

(cel mai lung din Europa), iar inamicul cu care se confrunta deținea, la acea vreme, cea mai puternică și modernă armată la nivelul Europei.

Un moment important în cadrul procesului de reorganizare a Serviciului de informații militare l-a reprezentat întocmirea documentului intitulat "*Instrucțiunile asupra organizării și funcționării serviciului de informații*", aprobat de către șeful Marelui Cartier General, generalul Constantin Prezan, în anul 1917. Acest document a statuat doctrina activității de informații militare și a scos Serviciul de informații de sub tutela altor compartimente din cadrul Marelui Stat Major, ale căror reglementări, precum "*Regulamentul serviciului de campanie*", limitau inițiativa, organizarea și desfășurarea acțiunilor de culegere de informații.

La începutul campaniei din 1917, Armata României dispunea de un serviciu de informații reorganizat și întărit, care, "*pentru luptele din timpul verii anului 1917, a lucrat mult și a dat totul la vreme*"⁴. Ca urmare a schimbului de informații cu comandamentele militare aliate, realizat în această perioadă, ofensiva generală pe frontul italian a fost semnalată în timp util, constituind un important succes în domeniul activităților informative.

În anul 1925, Secția de informații din cadrul Marelui Stat Major a fost ridicată la rangul de "*Diviziune*" și a funcționat sub denumirea de *Diviziunea a 2-a din Marele Stat Major* până în anul 1927, când s-a decis revenirea la denumirea anterioară. În perioada imediat următoare, activităților desfășurate de *Serviciul de informații militare* li s-a acordat o atenție deosebită. S-au dezvoltat, astfel, capacitățile de culegere de informații, metodele și procedeele specifice și s-au întocmit regulamentele și manualele necesare activității acestei structuri. Au fost organizate cursuri de specialitate, s-au elaborat instrucțiuni privind atribuțiunile informative ale grănicerilor, jandarmilor, agenților vamali, poștali și de căi ferate, precum și studii privind organizarea Serviciului de informații prin radio și a comunicațiilor criptate din cadrul Armatei României. În această perioadă au existat propuneri cu privire la înființarea a două posturi de goniometrare radio de frontieră, ceea ce demonstrează intenția serviciului de a moderniza mijloacele tehnice utilizate în procesul de culegere de informații. Studiile și analizele politico-militare, elaborate de către specialiștii în domeniu, au cunoscut un nivel calitativ de excepție și s-au concentrat pe analiza datelor privind statele și forțele armate de interes strategic, capacitățile economice, sociale, militare și politice, precum și intențiile și modalitățile de acțiune militară și nonmilitară ale acestora.

În anul 1924, Marele Stat Major a decis înființarea unui serviciu secret de informații, după modelul serviciului civil francez de informații, atașat la *Secția a 2-a*. Fondatorul și conducătorul, până în anul 1940, al acestui serviciu a fost Mihail Moruzov.

⁴ Paul Ștefănescu, *Istoria serviciilor secrete românești*, Editura Divers-Press, București, 1994, p. 48.

Cu puține excepții, această perioadă nu este acoperită de documente de arhivă, întrucât, așa cum reiese dintr-un proces-verbal păstrat în Arhiva Ministerului Apărării Naționale, documentele Serviciului secret al Armatei au fost distruse fie de însuși Moruzov înainte de arestarea sa de către comuniști, fie, în cvasitotalitate, în timpul bombardamentelor din august 1944.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, căpitanul Ioan Tomoroveanu, ofițer al *Secției a 2-a*, a surprins, în mod sugestiv, esența activității de informații militare, astfel: *“Informațiile nu mai sunt ce au fost odată. Studii, chiar periodice, asupra situației serviciului sunt cum nu se poate mai necesare, căci, din punctul de vedere al informațiilor, nu suntem niciodată în timp de pace, ci totdeauna în război”*⁵.

La începutul anului 1939, *Secția a 2-a* și *Serviciul secret de informații* au întocmit un amplu studiu referitor la expansiunea Germaniei în zona de est și sud-est a Europei, eventualele poziții ale unor state în contextul politico-militar dat, cu accent pe implicațiile pentru România, document ale cărui concluzii au fundamentat stabilirea politicii externe a țării noastre din acea perioadă. Aspectele prezentate în acest studiu au fost confirmate, ulterior, de evenimentele ce au marcat declanșarea celui de-al Doilea Război Mondial. Numărul lucrărilor întocmite în perioada 1927-1939 de către *Secția a 2-a* este impresionant, punându-se, astfel, la dispoziția conducerii armatei și a statului român informațiile necesare pregătirii României pentru intrarea în război. Este de remarcat, de asemenea, obiectivitatea studiilor și a analizelor întocmite de *Secția a 2-a*, lucrări ce și-au păstrat imparțialitatea față de influențele exercitate de conducătorii politici din acea vreme.

Pe parcursul anului 1939, *Serviciul de informații militare* al Armatei României a intrat în posesia planurilor de operații germano-ungare împotriva Poloniei și a României și, ca urmare, Marele Stat Major a luat o serie de măsuri pentru apărarea Transilvaniei.

Cu toate acestea, în vara dramatică a anului 1940, România a pierdut peste 100 000 kmp din teritoriul național și mai mult de 7 milioane de locuitori. Serviciul de informații militare a informat operativ cu privire la evenimentele care au pus în pericol România, contribuind, astfel, la menținerea identității naționale, în condițiile deosebite în care se afla țara noastră. În cadrul efortului general al Armatei României, în operațiile desfășurate pe timpul celui de-al Doilea Război Mondial, a fost angajat întregul sistem de informații militare, începând de la cele mai mici eșaloane, atât pe frontul de vest, cât și pe cel din est.

Începând cu anul 1942, în baza informațiilor culese, se conturează tot mai clar incertitudinea referitoare la șansele celui de-al Treilea Reich de a câștiga războiul.

⁵ Colectiv de autori, *Direcția Informații Militare ..., op. cit.*, p. 76.

Doi ani mai târziu, *Secția a 2-a* aprecia că “pierderea războiului de către Germania a devenit indiscutabilă”⁶, ajungându-se la concluzia conform căreia “ultima ezitare a României trebuie înlăturată, urmând ca alegerea momentului ieșirii din Axă să se facă în raport cu situația forțelor germane aflate pe teritoriul ei”⁷.

După încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, în ciuda faptului că România și-a adus o contribuție importantă la victoria puterilor aliate și la “scurtarea” războiului cu aproximativ 6 luni (prin intermediul celor 22 de divizii trimise în luptă), țara noastră a fost considerată stat învins și, dincolo de obligațiile impuse (despăgubiri de război), a intrat în sfera de influență a Uniunii Sovietice. Astfel, în perioada 1944-1947, sub acțiunea Comisiei Aliate de Control, *Secția a 2-a* și-a pierdut caracterul său informativ-operativ și chiar denumirea, devenind “*Secția a 2-a – instrucție informativă de luptă și legături externe*”, iar statul de organizare al acestei structuri a fost redus cu 85%.

După 1958, accentul s-a pus pe dezvoltarea activității de informații militare, urmărindu-se, în principal, prezervarea intereselor vitale ale României. Astfel, colaborarea informativă în cadrul Tratatului de la Varșovia a fost limitată la probleme cu caracter general, fără niciun fel de angajare informativ-operativă din partea României. În același timp, încercările de creare a unui organ de coordonare a activității de informații în cadrul acestui tratat au fost evitate cu tact și principialitate de către țara noastră.

În anul 1964, România a făcut publică decizia de a-și apăra interesele, independența, suveranitatea națională și integritatea teritorială. În același an a fost reorganizată și structura de informații militare, luând ființă *Direcția de Informații a Armatei* din Marele Stat Major.

În anul 1968, *Direcția de Informații a Armatei* a informat oportun cu privire la intențiile militare ale Uniunii Sovietice de invadare a Cehoslovaciei, fapt ce a condus la adoptarea unor măsuri imediate de creștere a capacității de luptă a unităților și marilor unități române. Au fost dezvoltate capacitățile de cercetare în dispozitivul inamicului și cele de cercetare radio.

În anul 1990, în condițiile postrevoluționare, denumirea *Direcției de Informații* din Marele Stat Major a fost schimbată în *Direcția Cercetare a Armatei*. În anul 1993, s-a revenit la denumirea de *Direcția Informații Militare* și au fost puse bazele noului serviciu, capabil să sprijine integrarea României în structurile euroatlantice. Tot în această perioadă, România și-a deschis Reprezentanța Militară la NATO.

⁶ Arhiva Ministerului Apărării Naționale, fond Marele Stat Major, dosar 2853 /1944, fila 17.

⁷ *Ibidem*, fila 20.

În anul 1999, s-a înființat *Direcția Generală de Informații a Apărării*, în a cărei subordine au trecut *Direcția Informații Militare* și *Direcția Contrainformații Militare*, iar din anul 2003, prin preluarea responsabilităților specifice structurii J-2, *Direcția Informații Militare* a reintrat și în subordinea operațională a Statului Major General. Integrarea României în NATO și aderarea la Uniunea Europeană au evidențiat, la rândul lor, problema adaptării structurilor naționale de informații, îndeosebi a celor militare, la modalitățile de lucru și formele de cooperare la nivelul Alianței și al celor comunitare. Acest proces de adaptare și racordare la structurile de intelligence ale NATO și ale UE a fost unul dificil și provocator, ca urmare a numeroaselor diferențe structurale și de abordare existente la nivelul celor două entități. Printre factorii importanți ce au determinat evoluția acestui proces se numără necesitatea realizării interoperabilității (capacitatea de a efectua schimbul de informații) și, totodată, cea a obținerii compatibilității cu serviciile similare din armatele țărilor aliate.

Astfel, structura actuală a *Direcției Informații Militare* reprezintă expresia transformărilor succesive survenite în cadrul procesului de reformă a Armatei României, imaginea unui sistem modern, în continuă transformare.

În evoluția sa, *Serviciul de informații militare* al Armatei României a fost caracterizat permanent de tendințe de dezvoltare în vederea adaptării la noile condiții politico-militare. Având inițial o structură simplă și puțin dezvoltată, *Direcția Informații Militare* de azi și-a diversificat dotarea, misiunile și capacitățile de culegere de informații, pentru a servi cât mai bine intereselor unei României moderne, integrată în NATO și în UE, capabilă să furnizeze decidenților politico-militari și militari informațiile necesare evitării surprinderii strategice la nivel militar, și nu numai.

Astăzi, mai mult ca oricând, preocupările structurii sunt legate de modernizarea și perfecționarea activității de informații militare, ca o garanție în asigurarea apărării și securității naționale și de promovare a intereselor fundamentale ale statului, potrivit realităților actuale și viitoare, în care amenințarea militară directă este înlocuită de cea transnațională, tehnologică și informațională.

Direcția Informații Militare este, în momentul de față, un serviciu de informații militare de nivel strategic, capabil să asigure informațiile necesare pentru toate nivelurile de comandă militară și politico-militară. Scopul întregii activități de informații militare, ca parte intrinsecă a apărării naționale, este de a asigura condițiile necesare îndeplinirii cu succes a operațiilor și acțiunilor militare sau nonmilitare ale României, în parteneriat cu aliații săi.

În plin proces de transformare a Armatei României, dezvoltarea capacităților de informații militare cuprinde noi abordări privind modalitățile de culegere (*HUMINT, SIGINT, IMINT, OSINT, GEOINT, MEDINT* etc.), în vederea realizării

supremației informaționale. În acest sens, este în plină desfășurare procesul de restructurare a capacităților specifice de informații militare (analiză și culegere) la nivelul categoriilor de forțe ale Armatei, a marilor unități și unități militare, de dezvoltare a capacităților de management integrat și de fuziune a informațiilor multisursă într-o concepție unitară.

De asemenea, pentru Direcția Informații Militare, o prioritate o constituie și dezvoltarea capacităților de sinteză, evaluare, analiză și prognoză. Analiza multisursă a devenit un instrument dinamic și activ, menit să asigure o informare oportună a comandanților și decidenților de la toate nivelurile de decizie.

Nu în ultimul rând, dezvoltarea capacităților de management al informațiilor și de comunicații secretizate, care asigură interoperabilitatea dintre capacitățile de culegere și analiză, este un obiectiv aflat permanent în atenția conducerii Direcției Informații Militare, paralel cu realizarea capacității de replicare a bazelor de date la evenimente deosebite și dezastre (inclusiv în situația unui conflict).

Participarea în teatrele de operații cu detașamente speciale de informații militare, având o compunere mixtă, respectiv structuri specializate de tip *HUMINT*, *SIGINT* și *IMINT* (prin celulele naționale de informații), precum și cu ofițeri de stat major de intelligence (în diferite structuri de comandament multinaționale), s-a constituit într-o adevărată provocare pentru Direcția Informații Militare. Structurile de informații militare dislocate în teatrele de operații și conduse operațional de Direcția Informații Militare au avut o încadrare de peste 1 200 de ofițeri, maiștri militari și subofițeri, reprezentând aproximativ 13% din totalul efectivelor cu care Armata României a participat, până în prezent, la misiuni internaționale.

Pe parcursul participării cu structuri naționale de informații militare în teatrele de operații, între anii 2003 și 2008 și-au pierdut viața trei subofițeri și au fost răniți alți patru ofițeri și subofițeri de informații.

Prin profesionalismul ce caracterizează activitatea specifică desfășurată de personalul Direcției Informații Militare, cu precădere în teatrele de operații militare, Statul Major General al Armatei României și-a câștigat recunoașterea internațională și astăzi se bucură de un respect bine meritat în cadrul NATO și al UE.

DIRECȚIA OPERAȚII

– un veac și jumătate de existență în structura Statului Major General –

General de brigadă dr. Dumitru SCARLAT

In the author's opinion, the Romanian Armed Forces participation in wars, its military successes and failures cannot be understood and assessed unless a minimum reference is made to the activity of the superior conception and command body – the Great General Staff, the Great Headquarters respectively.

Thus the operations structure/ the Operations Section of the Great General Staff, through the quality and timeliness of the specific documents drawn up, as well as through the original solutions and the practical measures taken to solve some difficult and complex strategic-operative situations, imposed itself during the First World War as one of the central elite bodies of our armed forces.

The Operations Section directly influenced the victorious path of our armed forces, making a distinctive mark on the physiognomy of the most significant moments of the War of National Reunification.

Keywords: *foreign aggression; manoeuvre organisation and command; national defence system; modern military body; national territory*

Istoria structurii centrale de operații militare, de la apariția primei entități organizatorice în domeniu – Secția a II-a, până la actuala configurație complexă a acesteia – *Direcția Operațiilor*, se instituie într-unul din cele mai semnificative capitole ale istoriei Armatei României din ultimul secol și jumătate.

În perioada de la Unirea din 1859 și până în 1877, derularea evenimentelor interne a fost orientată către atingerea unicului scop asumat de către societatea românească: dobândirea suveranității naționale și înscrierea României în rândul statelor moderne europene. Dintre aceste evenimente se detașează reformele lui Al. I. Cuza, între care cele din domeniul militar au avut un impact deosebit asupra acțiunilor politico-militare ulterioare.

Funcționând permanent numai ca structură subordonată direct Statului Major General, Direcția Operațiilor a fost și este indisolubil legată de destinul Statului Major General. Ca atare, evoluția structurii de operații este circumscrisă evoluției generale a Statului Major General, organism central de elită al armatei române care, de la crearea sa și până în prezent, s-a manifestat ca un adevărat “*creier al oștirii*”.

General de brigadă dr. Dumitru Scarlat – locțiitorul șefului Direcției Operațiilor din Statul Major General.

La 14 decembrie 1859, prin Ordinul de Zi nr. 123, semnat de domnitorul Al. I. Cuza, s-a înființat prima structură centrală de operații militare din armata română, ca parte a Statului Major General. Crearea și funcționarea acestui organism înalt specializat, la numai o lună după constituirea Statului Major General – 12 noiembrie 1859, a reprezentat un moment de referință în procesul de cristalizare și modernizare a sistemului militar național, o cerință de bază a ridicării capacității de luptă și operaționale a tinerei armate reunite a Principatelor Unite.

Avându-se în vedere rolul său esențial în pregătirea armatei pentru război și în conducerea operațiilor pe timp de campanie, structura centrală de operații – birou, secție, direcție – a beneficiat de o atenție deosebită și de un sprijin substanțial din partea conducerii militare superioare, ea devenind, în timp, un etalon pentru armata română, un corp de elită, profesionist, încadrat cu cei mai competenți și integri ofițeri de stat major.

Adevărata valoare militară a organismului central de operații din armata noastră s-a putut materializa în cele mai dramatice împrejurări prin care a trecut neamul românesc în cei 150 de ani. În acest sens, a pregătit, planificat și condus operațiile militare, în general cu rezultate pozitive, în șase campanii (1877-1878; 1913; 1916; 1917; 1919; 1941), coordonând cel puțin zece operații de nivel strategic și operativ-strategic, desfășurate cu efective de zeci și sute de mii de oameni atât pe teritoriul național, cât și la mari distanțe de propriile frontiere.

Începuturile, împrejurările exacte ale înființării atât a Statului Major General, cât și a structurii sale specializate de operații sunt menționate riguros într-un stil cronicăresc de către arhiva Regimentului 1 Linie. Astfel, în documentele respective se consemnează că, la câteva luni după Unirea din 1859, Al. I. Cuza, asistând la Iași la unele aplicații militare, a constatat absența unui organism superior de conducere a instrucției și a solicitat un studiu pentru soluționarea acestei probleme. Ca urmare, s-a elaborat Înaltul Ordin de Zi nr. 83, din 12 noiembrie 1859, prin care domnitorul aproba constituirea *Corpului de Stat Major General al Armatei Principatelor Unite*. În acest serviciu militar central urmau să activeze ofițeri de toate gradele, până la cel de colonel inclusiv, posedând cunoștințe militare speciale, “*dobândite prin studii sistematice*”. Scopul înființării Corpului de Stat Major General îl reprezenta “*executarea lucrărilor tehnice militare*” și îndeplinirea unor misiuni deosebite.

Documentul fondator al primei structuri specializate de operații este reprezentat de Ordinul de Zi nr. 123, din 14 decembrie 1859, emis în baza Înaltului Ordin de Zi nr. 83, la numai o lună de la semnarea acestuia, având ca scop stabilirea ordinii de bătaie a primului Stat Major General.

Potrivit prevederilor Ordinului de Zi nr. 123, Statul Major General a fost structurat pe patru secții. Cu toate că nu li se acordă o denumire anume, specificul fiecărei secții reiese din analiza atribuțiilor stipulate în cuprinsul Articolului nr. 7 din Înalțul Ordin de Zi nr. 83. Totodată, fiecare secție este încadrată cu un șef de secție, 3-4 ofițeri și câte 2-3 ajutoare (cu excepția secției a IV-a). Procedând la coroborarea conținuturilor celor două documente fondatoare – Înalțul Ordin de Zi nr. 83 și Înalțul Ordin de Zi nr. 123 –, precum și la analiza comparativă a atribuțiilor care sunt repartizate celor patru secții, constatăm o primă concluzie care se relevă axiomatic: Secția a II-a, prin responsabilitățile cu care este investită, întrunește toate condițiile de a fi considerată prima structură specializată de operații din armata română. Ca parte a Statului Major General, ea poate fi denumită, cu deplin temei, *“Secția operații militare”*, așa cum, de altfel, va fi bine cunoscută o lungă perioadă, până după cel de-al Doilea Război Mondial.

Aserțiunile anterioare își găsesc argumentarea cea mai semnificativă în parcurgerea chiar succintă a misiunilor ce-i reveneau Secției a II-a, din Înalțul Ordin de Zi nr. 83, astfel: executarea lucrărilor topogeodezice pentru ridicarea hărții țării și a celorlalte materiale cartografice militare, fără de care nu se putea realiza o pregătire corespunzătoare a ofițerilor și nici îndeplinirea sarcinilor specifice; întocmirea unor lucrări (planuri) tactice și strategice pentru trupe și conducerea militară superioară necesare pregătirii, pentru a face față oricărei agresiuni externe; executarea unor activități de pregătire militară specifice: conducerea marșurilor eșaloanelor militare; organizarea și conducerea manevrelor; stabilirea și pregătirea unor poziții (dispozitive) militare.

În plus, este demn de menționat că toți cei patru ofițeri care au încadrat prima structură de operații: șef – slt. Slăniceanu Gheorghe și ajutoare – slt. Dona Nicolae, slt. Barozzi Constantin și slt. Fălcoianu Ștefan – și-au confirmat, în timp, caracterul și valoarea militară, devenind personalități militare de prim rang ale armatei române. De asemenea, trebuie să reținem că toți patru au participat la Războiul de Independență.

Evaluarea rezultatelor obținute de ofițerii de stat major cu atribuții pe linia operațiilor militare, în perioada 1859-1877, conduce la un bilanț general extrem de pozitiv. Se remarcă îndeosebi profesionalismul, loialitatea și responsabilitatea acestor specialiști militari, care și-au îndeplinit misiunile specifice în condiții preponderent potrivnice (restructurări frecvente ale structurilor de operații; absența unor tradiții și a unei experiențe practice mai îndelungate etc.).

Un prim examen dificil, căruia a trebuit să-i facă față Secția a II-a, împreună cu celelalte subdiviziuni ale Statului Major General, imediat după înființare, l-a reprezentat obligația de a urgenta unificarea armatelor celor două principate

într-un organism militar modern, viabil și eficient. O contribuție însemnată au avut-o ofițerii specializați în operații militare și la pregătirea armatei pentru război prin manevre și aplicații operativ-tactice, aceștia fiind angajați atât la realizarea concepției scenariilor jucate, cât și la conducerea unor eșaloane tactice pe timpul desfășurării activităților.

Activitatea Secției Operații pe timpul Războiului de Independență

O intensă activitate de stat major, mai ales pe linie de operații, s-a desfășurat începând cu manevrele de toamnă, septembrie-octombrie 1876, prilej cu care s-au mobilizat trupele permanente și teritoriale. În premieră, s-a constituit *Marele Cartier General*, în fruntea căruia îl găsim pe colonelul Slăniceanu Gheorghe – șef al Statului Major General și pe colonelul Barozzi Constantin – subșef al acestui organism. În mod evident, ofițerilor din Corpul de Stat Major, specializați pe linie de operații, le-a revenit responsabilitatea de a planifica, a pregăti și a desfășura exerciții și manevre cu comandamentele celor patru divizii și ale brigăzilor de infanterie și cavalerie. Tot acestora le-a fost încredințată misiunea de a stabili și propune raioanele optime de concentrare și dispozitivele de luptă ale trupelor noastre pe timpul executării operației strategice de acoperire a liniei Dunării, traversarea fluviului, marșul și ocuparea dispozitivului de luptă în zona Plevnei.

Un moment de referință în evoluția organizatorică a structurii de operații l-a reprezentat funcționarea, începând cu 27 aprilie 1877, a acestui organism specializat, pentru întâia dată de la înființarea sa, sub denumirea de "*Secția Operațiilor*".

Cu toate că în cadrul analizelor ulterioare au fost semnalate o serie de deficiențe în planificarea și conducerea operațiilor în acțiunile militare de la Plevna, aceasta nu diminuează cu nimic meritele și calitățile ofițerilor de stat major din Secția Operații: capacitate ridicată de concepție și analiză, inițiativă, creativitate, spirit de sacrificiu, dărzenie și atașament fără rezervă la cauza nobilă a independenței.

Evoluția Structurii de Operații în perioada 1878-1916

După încheierea Războiului de Independență și trecerea trupelor române la starea de pace (august 1878), ofițerii de stat major care au fost repartizați la diferite state majore și servicii au fost încadrați în funcțiile deținute înainte de război. Structura de operații continuă să funcționeze în Statul Major General – cu prerogative de organ central consultativ, aflat în compunerea Depozitului de Război și alcătuit tot din cele 2 corpuri distincte: *Statul Major General* și *Corpul de Stat Major*.

Pe baza învățămintelor rezultate din campania din 1877 și sub influența evoluției fenomenului militar european, în anul 1882, Statul Major General și-a lărgit cadrul organizatoric și s-a transformat în Marele Stat Major, organizat pe trei secții. Prin misiunile încredințate, Secția I reprezenta, în acea perioadă, structura centrală de operații a armatei române. În perioada imediat următoare, aceasta și-a perfecționat continuu structura și și-a amplificat atribuțiile funcționale, devenind, după anul 1912, principala componentă a Ministerului de Război, fiind capabilă să coordoneze și să direcționeze în mod eficient unitatea doctrinară, planificarea, organizarea și conducerea forțelor sistemului național de apărare.

Marele Stat Major, prin organul său de specialitate – structura de operații, a fost investit, încă de la înființarea sa, în 1882, cu atributul principal de a pregăti toate studiile preliminare necesare pentru angajarea și conducerea armatei pe teatrul de război și operații.

Elaborarea unor studii și ipoteze privitoare la acțiunile armatei la război, în raport cu inamicul probabil și cu teatrul de acțiuni militare pe care urma să se opereze, a evidențiat contribuția teoretică a unor probleme de esență cu impact asupra funcționalității organului suprem de decizie militară, acest demers presupunând un uriaș volum de muncă și un travaliu intelectual extraordinar. Simpla lecturare a acestor documente de conducere strategică a armatei evidențiază pregnant calitatea lor de realizări de prestigiu ale științei militare românești. Ideile, concluziile, principiile și procedeele avansate în ipotezele de angajare a României într-un eventual război sunt surprinzător de actuale și scot în evidență trăsăturile de personalitate, atât în zona calităților morale – responsabilitate, încredere, loialitate și patriotism, precum și profesionalismul și competența lor de excepție, bogata cultură generală și militară și cunoașterea aprofundată a evoluțiilor politico-militare contemporane.

Structura de Operații pe timpul Războiului de Întregire a Neamului (1916-1919)

Participarea armatei române la război, succesele și insuccesele militare nu pot fi înțelese și apreciate fără o minimă referire la activitatea organului superior de concepție și conducere – Marele Stat Major, respectiv a Marelui Cartier General –, forma de organizare de război a Comandamentului Suprem.

După cum au demonstrat evoluțiile concrete ale situației militare de pe "*frontul român*", structura de operații (Secția Operații) a Marelui Cartier General, prin calitatea și oportunitatea documentelor specifice elaborate, precum și prin soluțiile originale și măsurile practice întreprinse pentru rezolvarea unor situații strategico-operative dificile și complexe, s-a impus pe timpul războiului ca unul dintre organismele centrale de elită ale armatei noastre.

În perioada 1913-1916, structura centrală de operații a armatei române era constituită din Biroul 6 Operații, care făcea parte din Secția 3, la rândul său, componentă organizatorică – alături de alte trei secții – a Marelui Stat Major. Odată cu mobilizarea Marelui Cartier General al Armatei – 15 august 1914, Structura de Operații a fost reprezentată de Secția 1 Operații, făcând parte din structura organizatorică a eșalonului I al părții active a Marelui Cartier General. În perioada următoare, au avut loc o serie de restructurări de personal și atribuții ale Structurii de Operații, toate acestea fiind puternic marcate de personalitatea lui Ion Antonescu, maior la acea vreme, numit în funcția de șef al Biroului 1 Operații.

Odată cu intrarea României în război (în august 1916), în următorii trei ani, “*destinul*” țării se va identifica, în cea mai mare parte, cu “*uniforma*” oștirii, parcurgând împreună un drum presărat cu victorii, cu înfrângeri și jertfe grele, dar la capătul căruia vor pune temelia trainică a unui țel istoric – desăvârșirea unității statale.

Secția Operații, structură fundamentală a Marelui Cartier General, a influențat direct – prin reușitele și erorile sale – acest drum al armatei noastre, punându-și amprenta inconfundabilă asupra fizionomiei celor mai semnificative momente ale Războiului pentru Întregirea Neamului.

Secția Operații în perioada interbelică (1920-1939)

În primii ani după încheierea războiului, Secția Operații s-a angajat activ, împreună cu celelalte secții ale Marelui Stat Major, la crearea unui nou sistem militar național corespunzător realităților schimbate ale țării (frontiere de o mare varietate și întindere – 3 400 km), dinamicii raportului de forțe pe plan internațional și tendințelor înregistrate în armatele unor state dezvoltate.

În același timp, încorporarea în activitatea curentă a secției a noilor acumulări teoretice, a experienței și învățămintelor războiului impunea o altă structurare a subdiviziunilor componente, precum și o serie de acțiuni consecvente de inovare și perfecționare a cadrului său organizatoric și de formare a unor specialiști militari de înaltă clasă, în domeniul operațiilor militare.

Un aspect pozitiv al schimbărilor organizatorice inițiate în cadrul secției îl reprezintă faptul că acestea au fost coroborate cu modificările impuse de misiunile primite și de obligativitatea gestionării, din punct de vedere operațional, a unor situații des schimbătoare: apariția altor riscuri la adresa apărării naționale; exigențele alianțelor militare încheiate.

De asemenea, unele modificări în structura organizatorică și funcțională a Secției Operații au fost generate de mutațiile produse în domeniul militar

de revoluția tehnică și științifică a acelei perioade. Dintre acestea, în planificarea și conducerea operațiilor au produs schimbări profunde adoptarea și aplicarea la condițiile sistemului militar românesc a unor concepte operativ-strategice moderne, precum: războiul manevrier, războiul de mișcare, acțiuni de arme combinate etc.

Statusul Structurii de Operații din cadrul Marelui Stat Major s-a modificat radical după trecerea armatei la statul de pace, în 1920, în sensul că rangul acesteia a crescut de la "birou" la "secție". Așadar, subdiviziunea "Secția Operații" ce se constituia numai în cadrul Marelui Cartier General, deci funcționa doar la război, de acum înainte se va permanentiza ca structură distinctă de operații și pe timp de pace.

Stabilitatea organizatorică și funcțională a Secției Operații, în această perioadă, a conferit continuitate și calitate superioară tuturor acțiunilor întreprinse, precum și coerență conceptuală și doctrinară în elaborarea și aplicarea documentelor de planificare și conducere operații.

Structura organizatorică a Secției Operații, în perioada interbelică, a fost dimensionată corespunzător atribuțiilor ce i-au revenit prin reglementările interne ale Marelui Stat Major care, în esență, se refereau la elaborarea planurilor de campanie (proprii și a celor utilizate în cadrul unor alianțe militare), împreună cu toate lucrările ori documentele aferente.

Totodată, în această perioadă, Secția Operații a fost implicată activ în pregătirea și desfășurarea tuturor acțiunilor reclamate de convențiile militare încheiate de România, îndeosebi în cadrul Micii Înțelegeri și al Înțelegerii Balcanice.

Activitatea Secției 3 Operații pe timpul celui de-al Doilea Război Mondial și în primii ani postbelici (1939-1947)

Împreună cu celelalte secții din Marele Stat Major, Secția Operații a reușit să asigure conducerea unitară și eficientă a tuturor operațiilor militare desfășurate, rezolvând probleme de o mare complexitate și dificultate, multe dintre acestea depășind cadrul clasic al strategiei și tacticii militare din epoca respectivă. Dintre soluțiile adoptate de Secția Operații și materializate în documente de conducere strategică (Directiva operativă din 23 august 1944 și Directiva operativă din 30 august 1944) reținem: stabilirea corectă a priorităților (misiuni); îmbinarea acoperirii strategice (formă de luptă clasică) cu luptele "in focar" (în localități și pe căi de comunicații); manevra pe direcții interioare; păstrarea inițiativei strategice prin devansarea în acțiune a inamicului etc.

În perioada mai 1945-decembrie 1947, Secția Operații a Marelui Stat Major situează în centrul preocupărilor sale realizarea noului cadru de pace al oștirii,

edificarea unui organism militar modern, puternic, capabil să apere hotarele și independența țării. Edificatoare în această privință sunt demersurile întreprinse de ofițerii din Secția Operații pentru elaborarea unei doctrine și strategii militare românești, imediat după încheierea războiului. Potrivit șefului Secției 3 Operații, colonelul N. I. Dragodănescu, scopul unei asemenea doctrine a fost acela de a crea *“o armată nouă, care să se sprijine pe virtuțile de bază ale poporului român și care să reprezinte o forță armată reală, ca urmare a învățămintelor deduse din război și în concordanță cu necesitățile viitorului”*.

Înființarea și evoluția Direcției Operații în perioada 1948-2009

Evoluțiile complexe și contradictorii ale situației social-politice interne s-au reflectat direct sau indirect și în activitatea Direcției Operații. Prin specificul responsabilităților sale – atribuții exclusiv pragmatice de nivel strategico-operativ –, Direcția Operații a reprezentat în permanență *“nucleul tare”*, înalt specializat, al Statului Major General, fiind, ca atare, cel mai puțin expusă efectelor negative ale unor influențe politice.

În vederea creșterii capacității operaționale a structurilor din subordinea Statului Major General, Direcția Operații a organizat activități de pregătire și evaluare a comandamentelor cu aprecieri pozitive în ceea ce privește rezolvarea situațiilor cu grad ridicat de complexitate, având la bază îndeplinirea obiectivelor stabilite și a misiunilor specifice.

În perioada de după revoluția din 1989, îndeosebi în ultimii ani, Direcția Operații s-a înscris ireversibil pe drumul perfecționării și ridicării nivelului calitativ al întregii sale activități, în consens cu obiectivele reformei și cu cerințele menținerii în structurile de elită ale Statului Major General. Argumentele în sprijinul unei asemenea concluzii sunt oferite de aprecierile pozitive ale unor personalități politice și militare din România și ale NATO la adresa personalului Direcției Operații participant la diferite misiuni sub egida NATO și a UE.

Structurile și personalul participante la misiuni în afara teritoriului național, sub coordonarea Direcției Operații, au acumulat experiență și au dobândit o pregătire teoretică foarte bună. Misiunile repartizate personalului de stat major și structurilor românești prin ordinele de operații ale comandanților din teatrele de operații s-au executat integral, cu respectarea prevederilor mandatului încredințat, a ordinelor de misiune și a procedurilor de operare standard (SOPs) specifice fiecărei operații.

Începând cu participarea batalioanelor de menținere a păcii la misiuni internaționale sub egida Națiunilor Unite, în Angola, continuând cu deplasarea

unui contingent românesc la Misiunea *Alba* din Albania, proba de foc și de maturitate a Armatei Române a fost reprezentată de participarea în teatrele de operații din Afganistan, Irak și Balcani de după anul 2000.

În ceea ce privește Afganistanul, forțele Armatei României participă în acest teatru de operații din luna februarie 2002, preponderent în cadrul Coaliției conduse de SUA (*Enduring Freedom*) și cu efective reduse în cadrul misiunii NATO (*International Security Assistance Force/Forța internațională pentru asistență și securitate – ISAF*). Gradual, odată cu creșterea importanței *ISAF*, forțele românești au fost transferate către această misiune, începând cu luna august 2006, atunci când batalionul românesc a primit responsabilitatea de a asigura securitatea provinciei Zabol, având în subordine și o subunitate aparținând SUA. Îndeplinirea acestei misiuni a presupus constituirea unor elemente de comandă și a unor structuri de sprijin de luptă și logistic, ceea ce a condus la creșterea efectivelor de la 500 la 800 de militari. Concomitent, Armata României participă la efortul de instruire a forțelor de securitate afgane, prin dislocarea a două echipe de consiliere și legătură începând cu octombrie 2008 și iunie 2009; astfel, contribuția cu trupe a atins cifra de 1 048 de militari. În prezent, în cadrul *ISAF* sunt dislocați un număr de 990 de militari. Totodată, 58 de militari participă la acțiunile misiunii *Enduring Freedom*.

În Irak, România a participat la operația *Iraqi Freedom*, încă de la declanșarea acțiunilor militare de pe teritoriul Kuweitului, cu Compania 383 Ap. NBC/Bg. 81 Mc., cu un efectiv de 70 de militari, în perioada aprilie-octombrie 2003, în subordinea forțelor americane. După încheierea acțiunilor militare majore de către forțele SUA și ale Marii Britanii, începând cu luna iulie 2003, România a participat cu efective militare la procesul de stabilizare a Republicii Irak în cadrul operațiilor *Iraqi Freedom*, *Iraqi Sunset*, *NTM-I* și în cadrul misiunii ONU – *UNAMI*. În perioada analizată au fost dislocați în Irak un număr de 8 415 militari.

Ca o recunoaștere a contribuției și eforturilor depuse, începând cu luna noiembrie 2006, România a asigurat funcția de locțiitor pentru operațiile Coaliției al șefului de stat major al *Multinational Force Iraq – MNF-I* (general de brigadă – cu o stea), poziție din care a coordonat acțiunile și activitățile forțelor țărilor contribuitoare la coaliție, altele decât SUA.

În data de 04.06.2009, în prezența președintelui României s-a desfășurat în baza militară Tallil ceremonialul încheierii misiunilor, activitate la care au participat: comandantul forțelor multinaționale din Irak, ambasadorul SUA la Bagdad, șeful Statului Major Întrunit al armatei irakiene, oficialități locale și comandantul brigăzii americane în subordinea căruia a acționat batalionul românesc.

În Balcani, România a participat la misiunea *IFOR* din Bosnia-Herțegovina, începând din luna martie până în decembrie 1996, cu 1 batalion de geniu

(200 de militari) și personal de stat major. La 20 decembrie 2006, sarcinile acestei misiuni au fost preluate de *SFOR* și, implicit, forțele românești au acționat în cadrul acesteia. Ca urmare a progreselor înregistrate, efectivele *SFOR* s-au diminuat și efectivele noastre angajate au fost reconfigurate, fiind dislocate în teatre subunități noi, precum un pluton de poliție militară, o celulă națională de informații, ca și noi funcții pentru ofițerii români în comandamentul principal al NATO din Sarajevo. Misiunea *SFOR*, aflată sub egida NATO, a trecut, în noiembrie 2004, sub egida Uniunii Europene (*EUFOR*), luând denumirea de *ALTHEA*.

Începând cu anul 2000, forțele românești s-au implicat activ și în teatrul de operații din Kosovo.

În prezent, în Balcani mai acționează un *detașament de parașutiști (ROFND)*, dispus în localitatea Pec, cu un efectiv de 86 de militari cu misiuni de pază/securitate a unor perimetre și obiective vitale, monitorizarea acestora, precum și asigurarea libertății de mișcare pe căile de comunicații din zona de responsabilitate; *structuri de informații militare*, dispuse în localitățile Pristina, Sarajevo, Banja Luka, Cazin și Urosevac, cu un efectiv de 67 de militari acționând în mod specific pentru culegerea de date și informații, analiza și prelucrarea informațiilor culese, precum și asigurarea protecției informative a contingentului național dislocat în teatrul de operații și furnizarea informațiilor privind evenimentele, fenomenele politico-militare și situația concretă din zonele de dislocare; un număr de 33 de militari, care încadrează funcții în cadrul comandamentelor din Pristina, Pec și Sarajevo; un *pluton de poliție militară*, dispus în Sarajevo, cu un efectiv de 22 de militari, care execută patrulă și culegere de informații în zona de responsabilitate și participă, în colaborare cu forțele *EUFOR*, la menținerea ordinii publice.

Prin participarea la aceste operații, forțele române au contribuit din plin la realizarea intereselor politico-militare ale României, precum și la consolidarea statutului de partener credibil în cadrul NATO și al Coaliției multinaționale conduse de SUA. Beneficiile obținute sunt atât operaționale, cât și de imagine.

Din prisma beneficiilor operaționale, cele mai importante ar putea fi considerate următoarele: experiența acumulată în condițiile unui teatru de operații în care amenințările asimetrice sunt omniprezente; antrenarea personalului de stat major și a unităților în conformitate cu procedurile standard de operare ale Coaliției și Alianței; dezvoltarea competențelor militarilor români în planificarea, conducerea și executarea de misiuni de luptă; creșterea gradului de interoperabilitate; verificarea fiabilității armamentului și a tehnicii de luptă și identificarea limitărilor acestora; îmbunătățirea concepției de înzestrare; testarea operațională a tehnicii

și echipamentelor de luptă în condiții reale, iar pe baza deficiențelor constatate, revizuirea programelor majore de înzestrare ale Armatei României.

Cât privește beneficiile de imagine, acestea au constat în faptul că România a dovedit că este atât un partener de încredere față de aliați și de Coaliție, cât și un contribuitor la securitatea colectivă și un furnizor credibil de securitate; de asemenea, a dovedit sprijinul efortului internațional – lupta împotriva terorismului; câștigarea simpatiei populației și a oficialităților prin contribuția la sporirea capabilităților forțelor de securitate locale și sprijinul umanitar, cu impact diplomatic evident; credibilitate față de aliați și parteneri; contribuitor la securitatea colectivă; promovarea imaginii Armatei României în rândul populației și al oficialităților locale.

În urma celor prezentate, considerăm că, la 150 de ani de la înființarea Direcției Operații și a Statului Major General, starea de operativitate a structurilor din Armata României reprezintă o prioritate funcțională permanentă, o reflectare a unui răspuns adecvat la evoluția mediului de securitate, la transformarea NATO și a angajamentelor pe care România și le-a asumat în cadrul Uniunii Europene și în plan internațional.

Anul aniversar 2009 găsește Direcția Operații, la un veac și jumătate de existență, acolo unde s-a situat permanent: *în elita Armatei Române*.

Referințe bibliografice

- Colonel Stelian Tudorache, *În elita armatei române. 1859-1999*, Editura Nummus, București, 1999.
- ^{***}, *Arhiva Ministerului Apărării Naționale*, f.a.
- ^{***}, *Istoria Statului Major General Român. Documente. 1859-1947*, Editura Militară, București, 1994.
- ^{***}, *Registrul istoric al Direcției Operații*, f.a.

CONSTITUIREA FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE - inițiativă de impact major a Armatei României -

Colonel dr. Vasile BOGDAN
Maior Constantin-Emilian BELEAGĂ

The author reckons that, through the establishment of the force structure for special operations, the national political-military decision-makers are provided with a viable instrument, able to achieve strategic results.

The preparation procurement of and state-of-the-art equipment make these forces a power multiplier of conventional forces by the fact that they are able to use force not only selectively but also in proportion to the size of the threat. In addition to achieving significant power and resources savings, the collateral damage and adverse effects caused by conventional responses are limited almost to the minimum.

In turn, the special operations component manages to ensure an effective coordination of the implementation of political and military decisions in the structures of special operations forces of the Romanian Armed Forces.

Keywords: *political-military decisions; special operations; training and doctrines harmonisation; military objective; conventional forces*

Proliferarea noilor riscuri și amenințări de natură militară și nonmilitară la adresa siguranței statelor democratice a impus nu doar României, ci și celorlalte țări membre ale Alianței Nord-Atlantice să-și reconsidere modalitățile de apărare și promovare a valorilor și intereselor naționale. Un moment important în acest proces l-a constituit summitul NATO de la Riga, din 28-29 noiembrie 2006, care a abordat *“Transformarea NATO în noua eră globală”*. În urma discuțiilor purtate la nivelul șefilor de stat și de guvern a fost convenit un plan comun de acțiune pentru continuarea transformării capacităților Alianței, cu accent pe modernizarea celor neconvenționale. Măsurile concrete au fost stipulate în *Inițiativa de transformare a forțelor pentru operații speciale (FOS) din NATO – NATO SOF Training Education Programme – NSTEP*.

În mod indiscutabil, evoluția *forțelor pentru operații speciale* din Armata României este circumscrisă concepției strategice de transformare a NATO

Colonel dr. Vasile Bogdan – Direcția Operații din Statul Major General.
Maior Constantin-Emilian Beleagă – Direcția Operații din Statul Major General.

în domeniu. Pentru aceasta trebuie relevate demersurile și măsurile întreprinse la nivel național în vederea constituirii unei structuri *FOS*, capabilă să-și îndeplinească rolul strategic în noul context geopolitic. În prim-planul preocupărilor a fost situată examinarea oportunității creării unei structuri de comandă și control (C2) la nivel operativ-strategic, precum și a rolului pe care aceasta trebuia să-l îndeplinească în cadrul sistemului național și aliat de comandă pentru a sprijini îndeplinirea obiectivelor strategice naționale și ale Alianței.

Pentru realizarea acestui deziderat, în mod prioritar au fost situate preocupările Alianței în domeniul transformării *forțelor pentru operații speciale*, pe termen scurt și mediu, precum și a principalelor realizări în domeniu. Un accent aparte trebuie acordat măsurilor care au marcat evoluția *FOS* din Armata României și a acțiunilor întreprinse la nivel național pentru realizarea interoperabilității structurilor subordonate cu cele similare ale statelor membre ale NATO.

Eforturile deosebite întreprinse la nivelul Alianței în ultimii ani pentru transformarea *forțelor pentru operații speciale* și modernizarea structurilor de comandă/control scot în evidență interesul pentru adaptarea capacităților sale de răspuns la noile amenințări din mediul de securitate. Prin extinderea structurilor existente și înființarea unora noi se asigură o mai bună utilizare a capacităților *FOS* din statele membre în sprijinul îndeplinirii obiectivului strategic al NATO.

Constituirea structurilor de operații speciale în Armata României are ca moment de început menționarea în *Strategia militară a României* din anul 2000 a conceptului de *operații speciale*. Doi ani mai târziu, în ședința din 5 aprilie 2002, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a luat hotărârea de a înființa structuri de forțe capabile să desfășoare acest gen de operații. În urma acestei decizii politice majore, la 1 martie 2003 a fost înființată componenta terestră a *forțelor pentru operații speciale*: Batalionul 1 operații speciale. În paralel, la nivelul Statului Major General, în cadrul Direcției Operații a fost înființat *Serviciul acțiuni antiteroriste și forțe speciale (SAAFS)*. Acesta avea responsabilități privind planificarea și conducerea în cinci mari domenii de responsabilitate: combaterea terorismului, operații psihologice, operații informaționale, civil-militar și operații speciale. Ulterior, în 2007, *SAAFS* s-a transformat în *Serviciul operații speciale*.

Aceste măsuri au fost completate cu înființarea, în 2005, a unei structuri de instrucție specializate. Pentru aceasta, Școala de Aplicație pentru Parașutiști a fost reorganizată ca Școală de Aplicație a Forțelor pentru Operații Speciale. În cadrul acesteia, începând cu 1 mai 2005, a început să funcționeze *Centrul de pregătire pentru operații speciale*.

Constituirea *forțelor pentru operații speciale* a continuat prin înființarea, la 1 aprilie 2006, a *Grupului naval al forțelor pentru operații speciale (GNFOS)*

în compunerea Statului Major al Forțelor Navale. În același an, un pas deosebit de important pentru FOS l-a reprezentat promulgarea *Legii 346 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării*. Documentul înserează caracterul întrunit al acestor structuri, fiind stipulate și misiunile principale. Mai mult decât atât, sunt precizate clar competențele privind comanda/controlul acestor forțe atât în țară, cât și pe timpul misiunilor în sprijinul NATO.

Sfârșitul anului 2008 avea să aducă noi modificări în structura de forțe. La 1 septembrie 2008 a fost înființat *Detașamentul de căutare-salvare în luptă (DCSL)* în cadrul Statului Major al Forțelor Aeriene. La 21 noiembrie 2008, prin restructurarea Serviciului operații speciale/Direcția Operații, au luat ființă *Componenta de operații speciale*, ca structură întrunită de nivel operativ în subordinea Statului Major General, și *Biroul operații speciale*, în cadrul Direcției Operații.

Procesul de constituire a *forțelor pentru operații speciale* a fost completat prin înființarea, la 1 august 2009, a *Regimentului de operații speciale* și includerea în structură a două batalioane de parașutiști. Măsura are rolul de a extinde gama opțiunilor de răspuns în domeniul operațiilor speciale.

Componenta de operații speciale are rolul de a întări capacitatea *forțelor pentru operații speciale* de a se antrena și de a opera în medii întrunite și multinaționale în sprijinul intereselor naționale și ale Alianței. Deoarece este o structură de tip întrunit în subordinea șefului Statului Major General, componenta de operații speciale trebuie să asigure nu doar implementarea, la nivel operativ-strategic, a deciziilor politico-militare în două domenii foarte sensibile: cel al operațiilor speciale și cel al luptei împotriva terorismului, ci și consilierea factorilor de decizie militară asupra modului de utilizare a *forțelor pentru operații speciale*. În acest scop, componenta de operații speciale trebuie să fie structurată și încadrată astfel încât să poată exercita în bune condiții conducerea operațională a *forțelor pentru operații speciale* pe timp de pace, în situații de criză și la război, atât pe teritoriul național, cât și în afara acestuia. Experiența unor națiuni a scos în evidență faptul că structura de comandă/control trebuie să fie materializată pe module funcționale, de la J1 la J8. În situații de criză și la război, modulele funcționale pot fi reorganizate pe centre de: operații, sprijin și comunicații.

Responsabilitățile componente de operații speciale în domeniul operațiilor speciale vor avea în vedere:

- a) managementul resurselor umane pentru structurile *forțelor pentru operații speciale* din Armata României;
- b) managementul informațiilor necesare planificării, conducerii și executării operațiilor speciale întrunite;
- c) planificarea și conducerea operațiilor speciale întrunite la nivel strategic și operativ;

- d) conducerea operațională a structurilor *forțelor pentru operații speciale* din Armata României care îndeplinesc misiuni pe teritoriul național și în afara acestuia;
- e) managementul resurselor materiale și financiare ale *forțelor pentru operații speciale*;
- f) stabilirea politicilor de înzestrare și a nevoilor de cercetare tehnologică în domeniu;
- g) coordonarea procesului de instruire și armonizare a doctrinelor, regulamentelor, manualelor și a actelor normative specifice domeniului operațiilor speciale cu cele ale NATO;
- h) coordonarea procesului de operaționalizare a structurilor *forțelor pentru operații speciale* puse la dispoziția NATO/UE și monitorizarea menținerii nivelului de operaționalizare atins;
- i) standardizarea și asigurarea interoperabilității *forțelor pentru operații speciale* naționale cu structuri similare ale altor state membre ale NATO.

Responsabilitățile componentei de operații speciale în domeniul luptei împotriva terorismului au în vedere:

- a) conducerea operațională a *forțelor pentru operații speciale* care participă la operații contrateroriste în afara teritoriului național, direct sau prin comandamentele multinaționale din teatrele de operații;
- b) coordonarea acțiunilor *forțelor pentru operații speciale* ale Ministerului Apărării Naționale cu structurile din *Sistemul național de prevenire și combatere a terorismului (SNPCT)*, pe timpul crizelor teroriste, la obiective militare din teritoriul național;
- c) managementul resurselor materiale (armament, muniții, echipamente și mijloace specifice domeniului luptei împotriva terorismului) în cadrul *forțelor pentru operații speciale*;
- d) standardizarea resurselor asigurate de către Ministerul Apărării Naționale și realizarea interoperabilității acestora cu cele din dotarea altor elemente aparținând sistemului național de apărare.

În concluzie, prin constituirea acestei structuri de forțe cu capabilități unice, factorii naționali de decizie politico-militari au la îndemână un instrument viabil, în măsură să producă finalități de nivel strategic. Pregătirea și dotarea cu echipamente de ultimă generație fac din aceste forțe un multiplicator de putere al forțelor convenționale prin faptul că sunt în măsură să folosească forța nu doar selectiv, ci și proporțional cu dimensiunile amenințării. Pe lângă realizarea unei economii substanțiale de forțe și mijloace, sunt limitate la minim pierderile colaterale și efectele adverse provocate de răspunsurile convenționale.

Dar, competențele și experiența tactică nu garantează întotdeauna succesul operațiilor speciale; pentru transpunerea în practică a directivelor politico-militare este necesară o structură de comandă întrunită în măsură să execute un control eficient și oportun asupra unităților *forțelor pentru operații speciale* de nivel tactic. Prin constituirea componentei de operații speciale se asigură o coordonare eficientă a implementării deciziilor politico-militare la nivelul structurilor de *forțe pentru operații speciale* din Armata României.

BIBLIOGRAFIE

- *Comunicat de presă al Consiliului Uniunii Europene*, accesat în data de 19.07.2009 pe adresa de internet http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/RO/gena/108271.pdf
- J. L. Jones, *A Blueprint for Change. Transforming NATO Special Operations*, în *Joint Force Quarterly*, issue 45, 2nd quarter 2007, accesat în data de 18.07.2009 pe adresa de internet http://www.ndu.edu/inss/Press/jfq_pages/editions/i45/11.pdf
- *Legea nr. 346/2006 din 21/07/2006 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 654, din 28.07.2006, accesată în data de 18.07.2009 pe adresa de internet <http://www.mapn.ro/despreamap/legea346.pdf>
- NSCC. *The Future of NATO SOF*, accesat în data de 20.07.2009 pe adresa de internet <http://www.nsc.org/page/overview/>
- *Online Library (2006) Riga Summit Declaration*, accesat în data de 20.07.2009 pe adresa de internet <http://www.nato.int/docu/pr/2006/p06-150e.htm>
- *Online Library (2008) Bucharest Summit Declaration*, accesat în data de 20.07.2009 pe adresa de internet <http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-049e.html>
- *SO/LIC Symposium*, februarie, 2009, accesat în data de 20.07.2009 pe adresa de internet <http://www.dtic.mil/ndia/2009SOLIC/1DeZelicourt.pdf>
- *Strategia de transformare a Armatei României*, București, 2007, accesată în data de 19.07.2009 pe adresa de internet http://www.defense.ro/info/Strategia_de%20_transf.pdf
- D. Tucker și C. J. Lamb, *United States Special Operations Forces*, Columbia University Press, New York, 2007.

TRANSFORMAREA LOGISTICII ARMATEI ROMÂNIEI – determinări conceptuale –

*General de brigadă Valentin PETRE
Colonel dr. ing. Gheorghe-Crinel COLBAN
Locotenent-colonel Lucian MAFTEI*

All modern armed forces, as the authors emphasise, constantly reconfigure their combat structures, while granting a similar priority to the logistic support units. In this context, the authors consider that all political and military factors should be aware that missions, irrespective of their type, cannot be fulfilled without an adequate logistic support.

The year 2009, with all the problems triggered by the global economic crisis, must be, at least at the conceptual level, an important milestone in the transformation of the Romanian Armed Forces logistics. This need for transformation has been materialised by the specialised personnel of the Logistics Directorate of the General Staff through the development of the Romanian Armed Forces Logistics Strategy. This document, particularly important for logistics, incorporates NATO member states efforts to adapt the latest approaches in the field to meet the practical way in which the national economy can sustain its armed forces.

Keywords: *logistic support; combat power; operational requirements; financial resources; national economy; computer systems*

Istoria militară a poporului român relevă faptul că preocupări de natură logistică au existat din cele mai vechi timpuri în modul de manifestare a acțiunilor militare, indiferent de anvergura și de teritoriul în care acestea s-au desfășurat. În timpul domniei scurte a lui Alexandru Ioan Cuza, cel care a rămas în istoria românilor ca Domnul Unirii, s-au pus bazele și a început reorganizarea Armatei pentru înscrierea acestei instituții pe traseul dictat de nevoile de modernizare ale timpului. Putem, astfel, afirma că în timpul domniei sale s-a semnat și actul de naștere al administrației militare, logistica militară de astăzi. După completa fuzionare a ministerelor de război din Moldova și Muntenia, a fost semnat Decretul nr. 202 din 9 octombrie 1862, prin care a fost reglementată organizarea noului minister al războiului. Conform aceluși decret, reorganizarea ministerului prevedea noua structură – “Direcția a 2-a, administrație generală”. La rândul său, direcția avea în componență Diviziunea 1 și Diviziunea 2. Prima era organizată pe două secții,

General de brigadă Valentin Petre – șeful Direcției Logistice din Statul Major General.

Colonel prof. univ. dr. ing. Gheorghe-Crinel Colban – Direcția Logistică din Statul Major General.

Locotenent-colonel Lucian Maței – Direcția Logistică din Statul Major General.

Secția 1 personalul intendenței militare, transporturi militare și campament și Secția 2 spitale. Cea de-a doua diviziune era organizată, de asemenea, pe două secții: Secția 1 soldă, reviste de contabilitate, administrația interioară a corpurilor, fonduri și ordonatori și Secția 2 conturi generale ale bugetului, conturi de materiale, pensii, legi și arhive¹.

Din acel moment, administrația militară a cunoscut o evoluție continuă atât din punctul de vedere al structurilor organizatorice, al înzestrării și modernizării, cât și al concepției logisticii acțiunilor militare.

Alături de întreaga armată română, continuând glorioasele tradiții militare, structurile de logistică și-au adus o contribuție majoră la făurirea statului național unitar, la apărarea integrității, independenței și suveranității țării.

Continuatoare a acestor bogate tradiții, *Direcția Logistică* a fost înființată, în cadrul Statului Major General, la 30 aprilie 1997, cu responsabilități în domeniile funcționale ale logisticii – aprovizionare, mentenanță, transporturi, cartiruire, medicină operațională și servicii esențiale pentru viață –, pentru ca, prin specializarea personalului încadrat, să reprezinte un garant al capacității acestei structuri de a răspunde provocărilor. În zilele noastre și în perspectiva viitorului apropiat, caracteristicile, tendințele și evoluțiile în mediul internațional de securitate sunt și vor fi definatorii în modelarea organismului militar și a sprijinului logistic necesar.

Pentru a putea răspunde amenințărilor tot mai variate și mai complexe determinate de evoluția mediului actual internațional de securitate, organismul militar trebuie, la rândul său, să evolueze atât tehnologic, cât și conceptual și structural. În această ecuație se găsește reconfigurarea managementului, inclusiv a profilului profesional și managerial al liderilor, precum și modificarea fluxurilor de asigurare și a nivelurilor de disponibilitate a resurselor.

În cadrul actual, caracterizat de o complexitate deosebită, la nivelul Statului Major General, *Direcția Logistică* își amplifică rolul de componentă esențială a sistemului militar, iar sprijinul logistic se impune ca o permanență, menit să asigure energia necesară forțelor armate pentru a atinge și a menține un grad ridicat de operativitate în vederea îndeplinirii misiunilor încredințate.

Sprrijinul logistic – o permanentă necesitate

Sprrijinul logistic este, în domeniul militar, indisolubil legat de conceptul de *logistică*, fiind apreciat ca reprezentând componenta acțională, de materializare a tuturor aspectelor teoretice în activitățile curente ale oricărui tip de structură

¹ Ioniță Botoș, Matei Obogeanu, *Intendența Armatei Române de-a lungul timpurilor*, Secția asigurare tehnico-economică a presei și tipăriturilor a Ministerului Apărării Naționale, București, 1992, p. 65.

militară care funcționează la pace, în condiții de criză sau la război. Faptul că el reprezintă o permanentă necesitate pentru organismul militar este determinat de modul în care, sub o formă sau alta, a fost prezent de-a lungul istoriei în tot ce a însemnat acțiune militară, influențează activitatea curentă a structurilor militare și se va transforma în viitor, pentru a putea răspunde eficient nevoilor determinate de consolidarea mediului de securitate la nivel global.

Se apreciază că logistica a fost asociată, încă de la începuturile existenței sale, domeniului militar cu scopul de a defini unitar ansamblul măsurilor și activităților legate de asigurarea condițiilor necesare traiului și luptei trupelor. Noțiunea de *logistică* își găsește originile în vremurile de început ale istoriei, cu mult înaintea erei noastre, în Antichitate. Etimologia cuvântului provine, după unii autori, din grecescul *logisteuo*, care înseamnă, în primul rând, *a administra*. După alte opinii, tot în limba greacă veche exista cuvântul *logistikos*, care se poate traduce prin "*a gândi, a judeca, a calcula logic, maestru în a face calcule*". Acest termen ar putea fi asociat cu acea persoană care, în cadrul obștii, avea în grijă bunurile acesteia și folosirea lor într-o manieră logică, astfel încât pierderile să fie cât mai mici, iar folosul cât mai mare. Romanii au fost cei care au folosit pentru funcționarul administrativ termenul de *logista*. Funcționarul administrativ era un actor important în structura organizatorică a armatei romane, mai ales în perioada de expansiune a imperiului. Responsabilitățile acestuia erau legate de asigurarea marșului legiunilor, organizarea taberelor de noapte sau de iarnă, precum și organizarea aprovizionării și transportul prăzii de război din teritoriul cucerit. Importanța atribuită acestui funcționar este dată de faptul că el se afla în subordinea nemijlocită a marelui comandant. Alexandru Macedon avea, în statul său major, un înalt funcționar cu responsabilități asemănătoare celui roman. De asemenea, în armata bizantină exista un funcționar cu atribuții de aprovizionare și organizare a treburilor oștirii, iar prin termenul *logista*, identic cu cel roman, era definită activitatea de aprovizionare și evidență. Există opinii conform cărora, în timpul împăratului bizantin Leontos al VI-lea, conceptul de logistică a fost asociat domeniului militar, reprezentând totalitatea măsurilor organizatorice și de aprovizionare capabile să determine victoria unei armate în confruntarea cu dușmanul.

Mai târziu, în secolul 17, în armata franceză începe a fi folosit termenul *loger*, care avea sensul de a detalia modul în care, prin aplicarea cunoștințelor militare specifice epocii, se organiza și planifica transportul, aprovizionarea, hrănirea și asigurarea celorlalte condiții specifice pentru ca o armată aflată în mișcare să-și poată atinge obiectivele².

² Georgeta Emilia Mocuța, *Logistica – instrument și concept în continuă evoluție*, în *Buletinul AGIR*, nr. 2-3/2009.

Cel care reușește să abordeze teoretic conceptul de logistică este Baronul de Jomini, putând fi considerat părintele acestui concept, deoarece, deși contemporan cu alți mari teoreticieni ai războiului, este singurul care dedică un studiu problemelor de administrație militară și le reunește, într-o manieră oarecum unitară, sub titulatura de logistică. Jomini nu are convingerea că a reușit să definească într-un mod clar și complet acest concept, dar consideră că logistica este *“parte a artei războiului”*.

Bazele teoretice ale logisticii moderne vor fi puse de George Cyrus Thorpe, ofițer american de marină. În lucrarea sa, *“Logistica pură”*, Thorpe consideră că funcția principală a logisticii este de *“asigurare cu toate mijloacele umane și militare pentru conducerea războiului”*. Conceptul se va dezvolta, va căpăta greutate în planificarea operațiilor și va fi recunoscut de comandanții armatelor statelor cu aspirații de lider în politica regională și mondială, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

În Armata României, funcțiile logisticii au fost realizate de structuri specializate din cadrul Marelui Stat Major sau al comandamentelor de armă.

Conceptul de *logistică militară* a fost definit și fundamentat la începutul anilor '90, la Comandamentul Serviciilor Armatei, și a devenit funcțional prin înființarea primelor structuri de logistică, de conducere și de execuție.

Principii și definiții

În noua Strategie a logisticii Armatei României

Toate armatele moderne își reconfigurează permanent structurile luptătoare, concomitent cu acordarea unei priorități similare și unităților ce asigură sprijinul logistic. În acest context, apreciem că toți factorii politici și militari sunt conștienți că fără un sprijin logistic adecvat nu se pot îndeplini misiunile, indiferent care ar fi acestea.

Anul 2009, cu toate problemele aduse de evoluția crizei economice mondiale, trebuie să reprezinte, cel puțin în plan conceptual, un reper în transformarea logisticii Armatei României. Această necesitate de transformare a fost materializată de personalul de specialitate al Direcției Logistice din Statul Major General prin elaborarea *Strategiei logisticii Armatei României*. Documentul, deosebit de important pentru domeniul logistic, încorporează strădaniile de adaptare a celor mai noi abordări în domeniu ale statelor membre ale NATO la modalitatea practică în care economia națională își poate susține armata.

În cadrul acestei strategii, locul central îl ocupă Direcția Logistică – structură de conducere logistică la nivel strategic, cu responsabilități majore în managementul administrării resurselor materiale, mișcare și transport, sprijinul națiunii gazdă,

mentenanță, sprijinul medical în operații, infrastructură, servicii de campanie, urgențe civile, formarea și perfecționarea pregătirii personalului de logistică.

Puterea de luptă dă măsura eficacității din punctul de vedere militar al oricărei structuri de acest gen. Pentru a putea fi cuantificată, puterea de luptă este rezultatul unei anume ecuații ce are trei elemente care relaționează între ele. Este vorba despre *componenta conceptuală*, *componenta morală* și *componenta fizică*.

Componenta conceptuală se referă la procesul de abordare teoretică ce definește puterea de a lupta și este, la rândul său, structurată în alte trei subcomponente: principiile războiului, doctrina militară și dezvoltarea abilității de a lupta – termenul *luptă*, în acest context, se referă la sintagma generală de acțiuni militare, nefiind asociat în mod direct unui anume nivel de ducere a acestora: tactic, operațional sau strategic. *Componenta morală* se referă la abilitatea de a-i face pe oameni să lupte și se compune din leadership, motivație și management. *Componenta fizică* înseamnă, în fapt, mijloacele cu ajutorul cărora se duce lupta. Acestea sunt considerate a fi: luptătorii, echipamentele tehnice, logistica, nivelul de instruire și de pregătire³.

Logistica prezintă o importanță aparte pentru generarea puterii de luptă, fiind unul dintre elementele principale ale componentei fizice și, în plus, prin sprijinul acordat personalului, este și un element al componentei morale a puterii de luptă. Sistemul logistic asigură puntea de legătură dintre sursele logistice și forțele luptătoare⁴. Din acest motiv, logistica este considerată un multiplicator al forței militare cu care o anume structură militară, indiferent cât de complexă ar fi aceasta, poate acționa⁵.

Din această prezentare succintă se constată că logistica are locul și rolul său în stabilirea eficacității unei structuri militare. În acest context, sprijinul logistic se orientează și funcționează ca un dinamizator în îndeplinirea misiunilor, prin respectarea unui set de *principii* care, pe scurt, vor fi prezentate în rândurile următoare.

Responsabilitatea presupune faptul că structurile de execuție logistică răspund de sprijinul logistic al forțelor din structura proprie și pentru structurile subordonate/arodate.

Autoritatea conferă șefilor/comandanților categoriilor de forțe ale armatei/comandamentelor drepturi depline asupra resurselor logistice puse la dispoziție.

³***, *Army Doctrine Publication*, Londra, f.a., p. 43.

⁴ Bixi-Pompiliu Mocanu, Constantin Rizea, Liviu Scrieciuc, *Sprijinul logistic în operațiile multinaționale*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2006, p. 157.

⁵***, *British Military Doctrine*, Londra, 1996, p. 98.

Concentrarea efortului presupune ca întregul efort logistic să fie direcționat cu prioritate pentru satisfacerea cerințelor operaționale și îndeplinirea cu succes a misiunilor.

Continuitatea în sprijinul logistic presupune identificarea și evaluarea, din timp, a nevoilor și posibilităților de sprijin logistic.

Cooperarea vizează conjugarea tuturor eforturilor de planificare și execuție în scopul realizării sprijinului logistic necesar pentru îndeplinirea misiunilor.

Coordonarea urmărește sincronizarea activităților și eforturilor în vederea atingerii eficienței maxime în asigurarea sprijinului logistic.

Flexibilitatea oferă posibilitatea de a reconfigura structurile de logistică, în raport cu natura, valoarea și misiunea forțelor.

Simplitatea presupune conceperea de planuri, proceduri și ordine logistice într-o manieră care să nu creeze confuzii, realizate în concordanță cu cerințele operaționale, prin utilizarea extinsă a standardizării administrative și operaționale.

Economia reprezintă optimizarea volumului sprijinului logistic, astfel încât consumul de resurse financiare și materiale să fie minim și în ordinea priorităților.

Vizibilitatea presupune cunoașterea și efectuarea rapidă a schimbului de informații privind disponibilitatea sprijinului logistic.

Mobilitatea reprezintă capacitatea de dislocare/redislocare, în timp scurt, concomitent cu realizarea sprijinului logistic pentru menținerea capacității de luptă a forțelor.

Suficiența constă în capacitatea de a furniza resurse materiale și servicii esențiale de calitate și în cantități suficiente, la locul potrivit și în timp oportun, astfel încât să fie asigurate condițiile de îndeplinire a misiunilor. Este foarte important să se înțeleagă că nicio acțiune militară nu va fi inițiată fără a exista la dispoziție cantitățile suficiente considerate esențiale pentru realizarea continuă, pe perioada planificată, a sprijinului acesteia.

În conținutul *Strategiei logisticii Armatei României* au fost definite o serie de concepte care au menirea de a clarifica și delimita unele aspecte generate de abordarea teoretică a complexului domeniu pe care îl reprezintă logistica. Respectivul definiții au generat dezbateri în forurile consultative organizate la nivelul specialiștilor care-și desfășoară activitatea mai ales în zona de execuție a ceea ce presupune sprijinul logistic al structurilor militare, tocmai pentru a se beneficia de aportul de experiență care să conducă spre o abordare pragmatică a respectivelor concepte. A fost, astfel, propus setul de concepte prezentate în cele ce urmează, care au rolul de a orienta activitatea în domeniul logistic pentru perioada următoare. În același timp, suntem de acord că aceste concepte sunt perfectibile și că evoluția organismului militar va conduce către respectivele corecții, dacă ele se vor impune.

Logistica Armatei României reprezintă un ansamblu unitar de domenii funcționale, activități și structuri militare specializate, care asigură resursele materiale și serviciile necesare îndeplinirii misiunilor specifice de către forțele armate.

Logistica de producție este componenta logisticii Armatei României care se ocupă cu cercetarea, proiectarea, testarea, dezvoltarea, fabricarea, achiziția centralizată a sistemelor majore de echipamente, a sistemelor informatice, a rețelelor militare naționale de comunicații și a serviciilor aferente.

Logistica de consum – logistica forțelor – este componenta logisticii Armatei României care are ca responsabilitate managementul administrării resurselor materiale și serviciilor necesare sprijinului forțelor. Logistica de consum are următoarele componente:

- *logistica de bază* – cu rolul de a executa misiunile comune din următoarele domenii: managementul administrării resurselor materiale, mentenanța de nivel intermediar și complex, mișcarea și transportul, recuperarea medicală, asigurarea sprijinului logistic în perioada de operaționalizare a forțelor participante la operații, gestionarea în format electronic a datelor și fluxurilor logistice, codificarea materialelor, protecția mediului, valorificarea și casarea bunurilor materiale, delaborarea munițiilor și distrugerea materialelor periculoase. Structurile militare specifice logisticii de bază sunt bazele logistice, aflate în subordinea categoriilor de forțe ale armatei și comandamentelor de armă;
- *logistica operațională* are rolul de a executa misiunile specifice referitoare la asigurarea tuturor resurselor, în cantitatea și calitatea necesare, la momentul și locul oportun, care să permită forțelor să trăiască, să se antreneze sau să participe la operații. Aceste misiuni presupun asigurarea nevoilor logistice esențiale pe timpul operațiilor, precum și asigurarea unui anumit nivel de independență al unităților față de reprovizionarea dintr-o bază logistică. Logistica operațională include executarea misiunilor din următoarele domenii: servicii de campanie, aprovizionare cu muniții și carburanți-lubrifianți, transporturi, asigurare medicală, cartiruire, recuperare-evacuare echipamente, evacuare medicală și mentenanță de nivel luptă.

Structurile militare specifice logisticii operaționale sunt batalioanele, companiile sau plutoanele de sprijin/sprijin logistic, aflate în subordinea forțelor luptătoare și a structurilor de tip comandament.

Logistica multinațională este acea componentă a logisticii de consum destinată asigurării sprijinului logistic al operațiilor, prin forțe și mijloace multinaționale, cum ar fi: națiune-lider, sprijin logistic integrat multinațional specializat etc.

Sistemul logistic integrat cuprinde structuri de conducere și de execuție, organizate pe niveluri ierarhice, dimensionate și adaptate permanent la misiunile forțelor pentru care asigură sprijinul specific, precum și relațiile funcționale stabilite între aceste structuri.

Sprijinul logistic reprezintă totalitatea activităților ce se desfășoară în scopul punerii la dispoziția forțelor armate a bunurilor materiale și serviciilor logistice necesare traiului, libertății de mișcare și acțiune a acestora, pentru îndeplinirea misiunilor specifice.

Elemente definitorii ale sistemului logistic actual

Puncte tari ale sistemului logistic actual

Activitățile de autoevaluare desfășurate la nivelul structurilor militare în ultimii ani, precum și studiile și analizele efectuate asupra sistemului logistic actual scot în evidență faptul că, prin capacitățile deținute și caracteristicile specifice, acesta prezintă o serie de puncte tari.

Sistemul logistic actual, prin componentele sale, este capabil să pună la dispoziție resursele pentru operaționalizarea forțelor. Prin cadrul legislativ creat, acesta permite derularea programelor de integrare a structurilor de logistică puse la dispoziția NATO, în structura de forțe generată pentru participarea la operații sub comanda Alianței. Structurile sistemului sunt în măsură să asigure sprijinul logistic al forțelor care desfășoară acțiuni militare în teatrele de operații, prin resurse proprii sau prin acorduri multinaționale sau bilaterale. Prin activitatea de elaborare și promovare a proiectelor de acte normative în domeniul organizării și funcționării sistemului logistic al armatei, este asigurată funcționalitatea procesului legislativ, pentru transpunerea normelor și, după caz, implementarea standardelor NATO adoptate. Sistemul logistic actual asigură cadrul de utilizare, dezvoltare și modernizare a unor capacități militare de transport strategic, aerian și naval, prin acordurile realizate cu companii civile sau în cadrul Alianței. De asemenea, acesta asigură funcționarea unui sistem de mentenanță specializat, care permite exploatarea eficientă a echipamentelor militare din dotarea unităților militare. La acest moment, sunt facilitate derularea unor activități de externalizare, în special a unor servicii cu un oarecare grad de specializare necesare structurilor Armatei României. Derularea procesului de valorificare/donare a excedentelor de echipamente militare, precum și a celui de distrugere/delaborare a munițiilor excedentare și/sau periculoase în depozitare este asigurată într-un ritm constant. Procedurile de operare specifice facilitează sprijinul logistic al intervențiilor la urgențe civile. Reglementările și structurile specifice realizate asigură premisele necesare pentru desfășurarea procesului de muncă în condiții legale și prevenirea producerii accidentelor de muncă, a incidentelor/accidentelor ecologice și a incendiilor.

Limitări ale sistemului logistic actual

În același context de autoevaluare și analiză a rezultat faptul că actuala configurare organizatorică și exploatarea fluxurilor logistice prezintă o serie de limitări pe care ne-am propus să le eliminăm în perioada imediat următoare.

Astfel, fragmentarea structurală și funcțională și lipsa capacității complete de a pune la dispoziția comandanților sprijinul logistic real de care au nevoie determină o degrevare incompletă a unităților luptătoare de sarcinile administrative. Ca urmare a informatizării scăzute a domeniului logistic, comandanții, în special cei de la eșaloanele superioare, au o vizibilitate redusă asupra repartiției și distribuției resurselor. Acest fapt conduce la eficiența limitată în ceea ce privește utilizarea lor. Sprijinul logistic al forțelor din teatrele de operații se bazează într-o măsură prea mare pe aranjamente bi- sau multilaterale, în lipsa unui sprijin logistic național susținut și consistent. Procesul de mentenanță se derulează cu unele sincope. Alocarea insuficientă a resurselor bugetare pentru acoperirea necesarului de fonduri în vederea derulării programelor de înzestrare și a achizițiilor planificate conduce la întârzieri majore în realizarea acestora și, ceea ce este cu adevărat grav, la consumarea de resurse financiare tocmai pentru plata acestor întârzieri către partenerii față de care obligațiile contractuale nu au fost respectate.

Riscuri și vulnerabilități

Apreciem că menținerea configurației structurale și funcționale a sistemului logistic actual poate genera apariția/adâncirea următoarelor riscuri și vulnerabilități:

- întârzierea implementării obiectivelor din domeniul logisticii, asumate față de NATO și UE;
- neasigurarea sprijinului logistic la nivelul cerințelor pentru forțele destinate NATO;
- realizarea unor costuri suplimentare pentru susținerea operațiilor în cadrul Alianței, generate de interoperabilitatea operațională și administrativă scăzută cu structurile de logistică ale NATO și ale țărilor membre ale Alianței;
- acumularea masivă de materiale excedentare, precum și creșterea semnificativă a costurilor aferente gestionării acestora;
- accentuarea riscului de explozie a munițiilor interzise la tragere sau periculoase aflate în depozitare;
- întârzierea dotării cu echipamente militare performante a structurilor de logistică;
- realizarea unui management inconsistent al resurselor materiale.

Unde vom fi mâine ?

Modul în care forțele armate se vor reconfigura va modifica și felul în care conflictele viitorului vor fi abordate. Specialiștii militari văd această transformare ca un proces de regândire a obiectivelor prioritare și a structurii forțelor armate,

de la modelul adoptat pe timpul *războiului rece* la un tip nou de forțe, capabile să îndeplinească un spectru mult mai larg de misiuni și să asigure dominația la nivel strategic în orice punct de pe glob, fapt care deja se întâmplă. Acest lucru presupune nu doar noi tehnologii, ci și schimbări la nivel doctrinar, o nouă filozofie a pregătirii, conducerii și structurii organizaționale, creșterea gradului de disponibilitate a echipamentelor și instalațiilor și, nu în cele din urmă, militari bine pregătiți în domenii noi⁶.

Transformările viitoare din domeniul militar vor aduce în fața forțelor armate române noi provocări și dileme. Încă din zilele noastre s-a identificat necesitatea de asigurare a unei balanțe optime între nevoia de a avea forțe bine pregătite și moderne, corelate cu numărul crescut de misiuni și resursele din ce în ce mai limitate. Este evidentă nevoia de a diminua nivelul stocurilor, de a reduce cantitățile de materiale ce trebuie immobilizate pentru anumite perioade, dar, mai ales, de a asigura mobilitatea acestor stocuri pentru ca timpul de reacție să fie scurtat semnificativ. Trebuie să avem în vedere o nouă abordare a managementului logistic militar, care să fie percepută nu numai ca un punct central al viitorului susținerii logistice, ci și ca un punct de sprijin pentru efortul forțelor armate de a realiza echilibrul necesar între starea de pregătire și modernizarea necesară⁷.

⁶ William Grisoli, *Army Transformation*, Department of the Army Transformation Office, Carlisle, U.S. Army War College, februarie, 2002.

⁷ Charles S. Mahan Jr., *The Challenges of Fielding The Army's Objective Force*, în *Army Magazine*, octombrie, 2001, p. 128.

DIRECȚIA

PLANIFICARE STRATEGICĂ

– interfața Statului Major General cu organismele euroatlantice –

General de brigadă dr. Virgil BĂLĂCEANU

The participation of the Romanian Armed Forces in missions abroad, especially their results in NATO missions and within certain coalitions prove, in the author's opinion, in addition to the image of a confident member and a real contributor to collective security, the fact that, at least as far as operational interoperability is concerned, we are placed at the same level with the other NATO member states.

This participation would not have had the expected results without the support of a proper planning that, as the author points out, falls under the Strategic Planning Directorate. Based on specific regulations, the forces planning for the missions, abroad enables the use of force outside the Romanian state and, once the Supreme Council of National Defence approves it, becomes the milestone in this field to guide the other defence efforts.

Keywords: *force structure; military capabilities; operational planning; military training; anti-Hitler coalition; flexible command*

NATO și UE sunt principalele organizații a căror “*raison d’être*” este asigurarea securității, stabilității și/sau a prosperității economice, sarcini fundamentale stabilite de către statele membre având la bază angajamentul liber asumat de către fiecare de a participa la realizarea acestora. Complexitatea și multidimensionalitatea mediului de securitate, atât a celui prezent, cât, mai ales, a celui viitor, vor constitui reale provocări pentru îndeplinirea acestor sarcini. Acesta este și motivul pentru care NATO și UE sunt interesate să-și dezvolte permanent mecanismele de răspuns la noile și aflate în permanentă schimbare provocări la adresa securității.

Mecanismele de securitate specifice acestor organisme vizează diminuarea cantitativă a eforturilor individuale, dar, totodată, pun accentul pe componenta calitativă a acestora și, în acest sens, integrarea contribuției fiecărui stat membru reprezintă o precondiție a succesului acțiunii colective. În altă ordine de idei, în cele două organizații, statele partenere participă la consultări care sunt urmate de decizii și asumare de angajamente, iar în final, de îndeplinirea acestora.

General de brigadă dr. Virgil Bălăceanu – șeful Direcției Planificare Strategică din Statul Major General.

Astfel, realizarea scopului stabilit este condiționată atât de calitatea contribuției fiecărui stat în parte, cât, mai ales, de efectul cumulat al acestor contribuții individuale, fiind condiționat de relaționarea corespunzătoare dintre statele membre, pe de-o parte, și între acestea și organismele care le înglobează, pe de altă parte.

În acest context, devine evidentă importanța realizării unei interfațări adecvate, care să permită transferul optim de informație între organisme și componentele sale pe cel puțin două paliere: *instituțional-funcțional* (mecanisme de luare a deciziei și asumare de angajamente), respectiv *acțional* (îndeplinirea angajamentelor, participarea la pregătire și operații comune).

Pentru Armata României – țară membră atât a NATO, cât și a UE –, dezvoltarea abilităților de a lucra cu aceste organisme devine deopotrivă necesitate și deziderat și subsumează *totalitatea acțiunilor desfășurate pentru remodelarea și adaptarea capacităților pe coordonatele instituțional-funcționale și acționale ale celor două organisme*.

Armonizarea aparatului conceptual, crearea/perfecționarea mecanismelor interne și transformarea structurii de forțe și a capabilităților militare sunt obiective a căror îndeplinire va permite și facilita participarea eficientă și eficace alături de parteneri sau aliați în îndeplinirea țărilor comune.

Îndeplinirea acestor obiective constituie una dintre cele mai complexe provocări căreia a trebuit și trebuie să-i facă față Statul Major General ca *exponent și catalizator* al aderării și, ulterior, al integrării Armatei României și a României în structurile euroatlantice. Complexitatea provocării a fost și este conferită de necesitatea acceptării, identificării resurselor, planificării și organizării îndeplinirii cerințelor obligatorii de preaderare și angajamentelor postaderare, concomitent cu modelarea și remodelarea periodică a propriei structuri.

În calitatea sa de structură specializată și investită cu prospectarea viitorului și proiectarea opțiunilor organizaționale și acționale ale organismului militar, prin domeniile de competență și responsabilitățile care i-au fost stabilite, Direcția Planificare Strategică este cunoscută (și recunoscută) ca principala poartă prin care informațiile, solicitările dinspre organismele euroatlantice ajung în Statul Major General.

Planificarea capabilităților militare, standardizarea, planificarea întrebuințării acestora în misiuni, elaborarea strategiilor și scenariilor, reglementările doctrinare, planificarea operațională, relaționarea cu organismele internaționale sunt domenii în care Direcția deține și asigură expertiza necesară.

Pe aceste premise și folosind liantul oferit de demersurile întreprinse și de rezultatele obținute se clădește rolul Direcției Planificare Strategică de *interfață a Statului Major General cu organismele euroatlantice*.

Relaționarea cu NATO și cu UE

Relaționarea Armatei României în raport cu cele două organisme poartă pecetea temporală a accederii României în acestea. Astfel, în timp ce relația cu NATO are o oarecare “*vechime*”, cea cu UE este relativ recentă. Cu toate acestea, având în vedere că cele două organisme sunt oarecum similare, demersurile orientate către NATO sunt aplicabile și pentru UE.

În concordanță cu cele două paliere ale sale, relaționarea cu NATO și cu UE presupune, pe de-o parte, dezvoltarea abilității de implicare/participare activă și competentă în/la toate activitățile și procesele celor două organisme – ca fundament pentru asigurarea oportunității în asumarea angajamentelor, iar pe de altă parte, îndeplinirea angajamentelor în volum complet și la parametrii calitativi ceruți.

Primul palier, cel *instituțional-funcțional*, vizează, în special, participarea României în procesul de consultare și decizie, în cadrul reuniunilor comitetelor și ale grupurilor de lucru subordonate acestora, activitatea de reprezentare, posturile încadrate în comandamente etc. Al doilea palier, cel *acțional* și, totodată, cel mai important vizează toate aspectele care sunt relaționate cu angajarea forțelor naționale în misiuni ale celor două organisme (planificare, întrebuintare, doctrine, instruire, înzestrare etc.).

Deși diferite conceptual și practic, cele două paliere ale relaționării se interconstruiesc, acțiunile întreprinse pe unul dintre ele având implicații și asupra celuilalt, ele influențându-se și condiționându-se reciproc, generând efecte cumulate. Din acest motiv, nu urmărim neapărat prezentarea demersurilor de delimitare a celor două laturi, ci apelul la acestea va căuta mai degrabă relevarea importanței lor în relaționare și a rolului jucat de Direcție în acest sens.

Scurt istoric

Un secol și jumătate de existență a Statului Major General reprezintă, înainte de toate, rezultatul efortului conceptual, organizatoric și de punere în operă a procesului de constituire, dotare și modernizare a armatei române, de sincronizare a organismului militar cu evoluția în plan regional și mondial, efort conjugat, în momentele istorice deja cunoscute, cu conducerea operațiilor militare în războaiele pentru apărarea ființei naționale, impuse de către forțe expansioniste mai apropiate sau mai îndepărtate.

Acest efort, desfășurat de-a lungul timpului de către structuri din compunerea Statului Major General cu denumiri și responsabilități diferite, corespunzător evoluției istorice, a vizat pregătirea Armatei României pentru a fi în măsură să dea o ripostă adecvată, individual sau în cadrul unor alianțe/coaliții, potențialilor agresori.

Analizat din perspectiva sincronizării cu fenomenul militar european, procesul a cunoscut etape și caracteristici diferite, corespunzător evoluției gândirii militare și situației geopolitice a statului român.

Perioadei 1859-1916 îi corespunde preocuparea pentru organizarea, dotarea și instruirea armatei și pregătirea corpului de cadre după modelele însușite de către acea parte a ofițerilor din Corpul de Stat Major care absolviseră cursurile unor prestigioase instituții militare de învățământ din state vest-europene.

Procesul a fost amplificat *în perioada reorganizării armatei române din timpul Primului Război Mondial* (noiembrie 1916-iunie 1917), prin dotarea cu echipament militar modern de producție franceză și adoptarea modelului structural și a tacticilor și procedurilor de luptă specifice acestui aliat tradițional al României. Victoriile memorabile obținute în campania din vara anului 1917 și în cele care au urmat până la consfințirea în cuprinsul tratatelor de pace, încheiate la terminarea războiului, a făuririi statului național unitar român au demonstrat deopotrivă capacitatea corpului de comandă al armatei române și importanța alinierii la standardele armatelor moderne ale vremii.

În perioada interbelică și a celui de-al Doilea Război Mondial, Statul Major General a desfășurat succesiv acțiuni de reorganizare, dotare și instruire, cu accent pe valorificarea tradițiilor și a potențialului economiei naționale, dar păstrând legătura cu evoluția armatelor naționale din spațiul european. Achizițiile conceptual-organizaționale din această perioadă au făcut posibilă situarea României și, implicit, a armatei sale în rândul partenerilor/aliaților de importanță strategică atât în campania din Est, cât și în coaliția antihitleristă din partea a doua a războiului.

Intrarea sub influența Uniunii Sovietice, *după încheierea războiului*, și integrarea, sub presiunea aceluiasi stat, în Tratatul de la Varșovia au reprezentat o ruptură de aliații tradiționali și, în consecință, adoptarea unor norme și principii de gândire și acțiune militară total diferite de cele promovate anterior.

Reluată parțial și treptat pe măsura distanțării de conducerea de la Moscova, remarcabilă din punctul de vedere al securității naționale îndeosebi după 1968, activitatea de elaborare a elementelor doctinare și a actelor normative de punere în operă și de conducere nemijlocită a procesului de reconstituire, dotare și instruire în conformitate cu linia tradițională a armatei române nu a reușit totuși să depășească barierele ideologice și modelul conceptual impuse de liderul politico-militar al tratatului.

Acestea erau condițiile în care se găsea Armata României și, implicit, Marele Stat Major¹ în 1989, anul spectaculoaselor, dar, în același timp, inevitabilelor schimbări politice din Europa de Est.

¹ Denumirea de atunci a Statului Major General.

Destrămarea Uniunii Sovietice și autodizolvarea Tratatului de la Varșovia, evenimente care au marcat încheierea *războiului rece*, au pus Organizația Tratatului Atlanticului de Nord în situația de a decide asupra autodizolvării sau adoptării unor concepte strategice corespunzătoare noilor realități.

Apreciind în mod corect angajamentul statelor fondatoare², precum și faptul că tratatul nu este explicit îndreptat împotriva unei entități statale sau nonstatale, ci împotriva “... *unui atac armat împotriva uneia sau mai multora dintre ele* (părțile contractante – n.a.), *în Europa sau America de Nord ...*”³, participanții la Reuniunea la nivel înalt a Consiliului Atlanticului de Nord, desfășurată la Roma în perioada 7-8 noiembrie 1991, au stabilit că tratatul este încă în vigoare și au decis adoptarea unui nou *concept strategic* al Alianței.

Aceste evenimente, precum și cele care le-au succedat în ultimul deceniu al secolului XX au făcut posibilă extinderea Alianței în spațiul est-european, incluzând, în ceea ce ne privește, admiterea, la 2 aprilie 2004, a României ca membru cu drepturi depline al NATO.

Evoluțiile menționate, precum și dezvoltările succesive în economia internă nu aveau cum să nu aibă ecou și pentru Uniunea Europeană și, astfel, la 1 ianuarie 2007, România și-a (re)ocupat locul în arhitectura europeană economică și de securitate. Această nouă etapă, *de aderare și integrare a Armatei României în structurile euroatlantice*, a reprezentat și reprezintă una dintre cele mai mari provocări căreia a trebuit și trebuie să-i facă față Statul Major General.

Demersuri și rezultate

Relaționarea Armatei României cu NATO a avut loc în mod gradual, în funcție de evoluția procesului de integrare și de participarea la acțiuni comune, responsabilitatea planificării și coordonării acestuia revenindu-i structurilor existente în diferite etape ale restructurării în cadrul Statului Major General.

Adoptarea structurilor modulare de tip J (G, N, A, S⁴) pentru statele majore de la toate nivelurile ierarhice, inclusiv Statul Major General, în contextul angajamentului ferm al României privind integrarea în NATO și a unor negocieri mai ferme în această direcție, a delimitat mai clar responsabilitățile privind coordonarea planificării forțelor naționale cu procesul de integrare și ridicarea

² Conform Art. 2 al Tratatului Nord-Atlantic, angajamentul statelor este de a “*contribui la dezvoltarea continuă a relațiilor internaționale de pace și prietenie prin consolidarea instituțiilor libere, prin facilitarea unei mai bune înțelegeri a principiilor pe care sunt fondate aceste instituții și prin promovarea stabilității și bunăstării*”, *Manualul NATO*, ediția 2001, p. 437.

³ *Ibidem*, Art. 5.

⁴ J – joint, G – ground, N – naval, A – air, S – section.

nivelului de interoperabilitate între forțele militare ale celor două părți (NATO și România). În acest sens, începând cu data de 20 aprilie 1997, în cadrul noii structuri organizatorice a Statului Major General a început să funcționeze *Direcția Planificare Strategică și Control Armamente* (J5), a cărei activitate s-a concentrat pe elaborarea documentelor-cadru sau normative pentru activitatea militară, pe fundamentarea deciziilor autorităților politico-militare și militare, precum și pe implementarea programelor și proiectelor asumate la nivel național și internațional, în acțiunile forțelor pe timp de pace, în situații de criză și/sau la război.

Pentru coordonarea unitară a procesului de aderare la NATO, în anul 2000, la nivelul Statului Major General s-a înființat *Secția de Coordonare a Reformei și Integrare în NATO (SCRIN)*, structură care a constituit nucleul Subcomitetului pentru Coordonarea Reformei și a Integrării în NATO, organism special înființat la nivelul Ministerului Apărării Naționale și care și-a desfășurat activitatea în cadrul unor reuniuni planificate în mod similar cu cele ale Alianței. Încă de la început, Direcția Planificare Strategică a fost însărcinată cu coordonarea activităților SCRIN.

După summitul de la Praga, din noiembrie 2002, când România a fost invitată să devină membru deplin al NATO, a început derularea activităților specifice perioadei de accesare prin îndeplinirea obiectivelor asumate prin *Calendarul României pentru definitivarea reformei* (până la momentul aderării). La nivelul Statului Major General, coordonarea acestei activități i-a revenit Secției de Tranzitie și Integrare în NATO, constituită prin transformarea Secției de Coordonare a Reformei și Integrare în Alianță.

Ulterior accederii în Alianța Nord-Atlantică (2 aprilie 2004) au început demersurile specifice etapei de integrare în NATO. Coordonarea acestor demersuri a revenit, de data aceasta, în totalitate Direcției Planificare Strategică⁵.

Una dintre primele activități desfășurate după accesarea în NATO în coordonarea directă a Direcției Planificare Strategică a avut loc la sfârșitul lunii august 2004, când, în conformitate cu procedurile Alianței, Armata României a elaborat și a transmis Autorităților NATO primul răspuns la *Chestionarul NATO de Planificare a Apărării – DPQ 04*⁶, document care prezintă principalele aspecte ale planificării apărării, cu accent pe forțele și capacitățile declarate pentru NATO.

⁵ Secția Tranzitie și Integrare în NATO a fost transformată în Secția Planificare a Forței și a fost integrată în Direcția Planificare Strategică.

⁶ În perioada 18-20 octombrie 2003, România a început integrarea în procesul NATO de planificare a forței, prin participarea la consultările de negociere cu reprezentanți ai Autorităților NATO (IS, IMS, ACT) a propunerilor de forțe 04, activitate încheiată prin acceptarea a 75 de propuneri de forțe. În urma analizei acestora în Comitetul pentru Analiza Apărării, în primăvara anului 2004, acestea au devenit *obiectivele forței 04*.

Participarea la reuniunea multilaterală a Comitetului NATO de Analiză a Apărării a încheiat primul ciclu de planificare a apărării în context aliat și a consacrat, astfel, unul dintre domeniile deosebit de importante ale relaționării acționale dintre Statul Major General și Alianță, pe care Direcția Planificare Strategică îl gestionează.

Reglementarea⁷ acestui domeniu i-a oferit Direcției Planificare Strategică reperele cadrului și pârgurile necesare participării la ciclurile ulterioare ale planificării apărării⁸, coordonării unitare și a monitorizării procesului de implementare a angajamentelor asumate. Astfel, astăzi, Armata României este angajată față de NATO cu un pachet consistent de forțe, care dovedește calitatea statului român de real contribuitor la securitatea colectivă și, implicit, de partener de încredere.

Experiența dobândită în relația cu Alianța Nord-Atlantică a contribuit din plin la fluidizarea activităților cu UE în acest domeniu, mai ales că fenomenele sunt similare. Astfel, în 2006, Direcția Planificare Strategică a coordonat activitățile pentru întocmirea răspunsului național la *chestionarul HGQ 06*⁹, prin care, anterior accederii, au fost transmise la UE informații privind contribuția cu forțe a Armatei României la *obiectivul global al UE (HLG 2010)*. Conform deciziilor politice, în cadrul *Dialogului de clarificare*¹⁰ din martie 2009, s-a transmis la UE aceeași contribuție de forțe ca și pentru NATO. În acest fel, în prezent, Armata României oferă un pachet unic de forțe nu numai pentru Alianța Nord-Atlantică, ci și pentru Uniunea Europeană.

Un alt domeniu important al relaționării acționale cu organismele euroatlantice îl reprezintă standardizarea. La fel ca în NATO, și în Armata României standardizarea este privită ca principalul mijloc de realizare a interoperabilității cu forțele celorlalte state membre.

Din luna martie 2004, Direcția Planificare Strategică a fost direct și permanent implicată în această problematică și a impus un nou tempo în acest domeniu. Această implicare a căpătat mai multă forță odată cu aprobarea reglementărilor în domeniu¹¹, care au adus o nouă reșezare conceptuală, structurală și procedurală

⁷ P1/08.02.2008 – *Dispoziție comună privind elaborarea planurilor de implementare a cerințelor obiectivelor forței 2008 asumate de România pentru perioada 2008-2018* și P2/21.05.2008 – *Dispoziție comună privind responsabilitățile structurilor M.Ap.N. pentru completarea DPQ și participarea la activitățile de analiză a apărării*.

⁸ Ciclurile ulterioare de planificare a apărării NATO: *Obiectivele forței '06 și '08*, respectiv *Analiza apărării DRC '07 și '09* (având la bază Chestionarul NATO de planificare a apărării '04, '06 și '08).

⁹ *Head Line Goal Questionnaire* – Chestionarul obiectivului global – un chestionar similar DPQ din NATO, prin care se adună informații privind planificarea apărării și contribuția statelor membre.

¹⁰ Etapă în cadrul ciclului de planificare al UE.

¹¹ *Instrucțiunile privind activitatea de standardizare în Armata României și celelalte ordine, precum: Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului de standardizare și interoperabilitate, Ghidul responsabilului de domeniu și al delegatului național la grupul de lucru NATO cu atribuții în domeniul standardizării și procedurile pentru acceptarea și implementarea acordurilor de standardizare NATO (PLStd-1, PLStd-2).*

a standardizării și interoperabilității într-un cadru normativ coerent, riguros și armonizat cu NATO.

Conform acestor reglementări, până în prezent, au fost acceptate 910 și implementate un număr de 135 STANAG-uri, ale căror prevederi se regăsesc în peste 186 de acte normative specifice, doctrine și manuale care sunt acum utilizate în procesul de instruire și de învățământ.

Printre acestea, ca elemente primare în realizarea interoperabilității operaționale, o atenție aparte trebuie acordată doctrinelor NATO. Astfel, trebuie menționat că toate doctrinele în domeniile funcționale esențiale (personal, informații, operații, logistică etc.), cunoscute ca seria “*Keystone/Capstone doctrine*” (AJP 1-9), și *Doctrina aliată întrunită* (AJP-01) sunt astăzi implementate în Armata României. Direcția Planificare Strategică este cea care a avut în responsabilitate două dintre aceste doctrine, și anume AJP-01 și AJP-5, ale căror prevederi și “*filosofie*” sunt cuprinse în *Doctrina Armatei României* și în *Doctrina planificării operaționale în Armata României*. Chiar dacă nu le-au avut în responsabilitate directă, specialiștii Direcției Planificare Strategică au participat activ la elaborarea celorlalte doctrine principale.

Deși Uniunea Europeană nu are încă dezvoltată o activitate de standardizare proprie, utilizându-se de regulă standardele NATO, se poate aprecia că, atunci când aceasta va deveni operantă, Direcția Planificare Strategică va fi în măsură să folosească experiența dobândită în relația cu Alianța.

De departe, măsura relaționării pe palierul acțional cu organismele euroatlantice o dă participarea efectivă la misiunile și operațiile comune. Participarea forțelor Armatei României la misiuni în afara teritoriului statului român, dar, mai ales, rezultatele obținute de acestea în misiunile NATO și în cadrul unor coaliții demonstrează, pe lângă elementele de imagine de membru de încredere și real contribuitor la securitatea colectivă, și faptul că, cel puțin în privința interoperabilității operaționale, ne situăm la nivelul celorlalte state membre ale Alianței. Această participare nu ar fi avut rezultatele așteptate fără suportul unei planificări corespunzătoare care, bineînțeles, este apanajul Direcției Planificare Strategică. În baza reglementărilor specifice¹², planificarea forțelor pentru misiuni externe oferă perspectiva utilizării acestora în afara teritoriului statului român care, odată aprobată de Consiliul Suprem de Apărare a Țării, devine reperul în acest domeniu și pentru orientarea celorlalte eforturi de apărare.

¹² *Legea 42/2004 privind participarea forțelor la misiuni în afara teritoriului statului român și Strategia de întrebuintare a forțelor Armatei României la misiuni în afara teritoriului statului român.*

Dacă, în paragrafele anterioare, accentul a căzut mai mult pe palierul acțional al relației cu organismele euroatlantice, în continuare ne vom referi la palierul instituțional-funcțional al acesteia.

Direcția Planificare Strategică a fost structura coordonatoare pentru elaborarea *Strategiei de transformare a Armatei României*¹³, iar specialiștii ei și-au adus o contribuție definitivă la finalizarea și stabilirea măsurilor de implementare a acesteia. *Strategia de transformare a Armatei României* este un document programatic, esențial pentru direcționarea și coordonarea activităților menite să concure la realizarea capacității necesare acesteia *“de a promova și proteja interesele naționale în fața riscurilor și amenințărilor curente, aflate în dezvoltare și a celor viitoare, îndeplinirea angajamentelor în planul securității și apărării, asumate de țara noastră în cadrul NATO și al UE, precum și față de alte organisme internaționale”*. Prin aceasta se urmărește o integrare etapizată¹⁴ în NATO și în UE, precum și realizarea unei structuri de forțe modernă, modulară, profesionalizată, echipată adecvat, dislocabilă, interoperabilă, cu capacitate de autosusținere și de protecție multidimensională, cu o conducere flexibilă, care, pe baza informațiilor și a datelor optime, să ia decizii în timp scurt.

Schimbul de experiență cu structurile NATO pe linia scenariilor strategice a condus la elaborarea reglementărilor necesare acestui domeniu¹⁵ pentru ca *“filosofia”* apărării colective să stea la baza planurilor și scenariilor operaționale, iar acestea să fie întocmite și implementate în conformitate cu procedurile Alianței.

Într-un fel sau altul, întreaga activitate a Direcției este dependentă de bunul mers al relaționării cu organizațiile internaționale, statutul de membru al NATO și participarea la dimensiunea militară a UE/PESA având implicații în toate domeniile de responsabilitate ale Direcției. Din acest punct de vedere, gestionarea problematicii curente a celor două organisme capătă o importanță sporită și se constituie în domeniu de responsabilitate distinct al Direcției Planificare Strategică.

Odată cu întocmirea instrucțiunilor de elaborare a mandatelor¹⁶ s-a realizat o inventariere a temelor majore, a problematicii și a grupurilor de lucru ale Alianței,

¹³ Elaborată în 2006 și revizuită în 2007. A fost aprobată de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării cu Hotărârea nr. 38 din 29.03.2007.

¹⁴ Etapa finalizării restructurărilor de bază (2005-2007), Etapa integrării operaționale în NATO și în Uniunea Europeană (2008-2015) și Etapa integrării depline în NATO și în Uniunea Europeană (2016-2025).

¹⁵ *“Concepția elaborării scenariilor strategice în Armata României” și “Metodologia întocmirii scenariilor strategice”*, nr. M.210/23.11.2007, *“Instrucțiunea privind elaborarea, coordonarea și execuția planurilor operaționale de întreținere a forțelor”*.

¹⁶ *“Instrucțiuni privind procedurile de elaborare și aprobare a mandatelor pentru structurile de reprezentare ale Ministerului Apărării Naționale la NATO, UE, ONU și OSCE”*, aprobate cu ordinul MS-49/05.05.2009.

ierarhizarea și prioritizarea acestora în funcție de interesul și importanța pe care le reprezintă pentru România, identificarea tuturor structurilor și chiar a persoanelor cu atribuții în domeniu, precum și delimitarea punctuală a sarcinilor și responsabilităților pentru fiecare dintre acestea. Aceste aspecte s-au materializat în documentarul cu mandate generale și specifice¹⁷ care stă la baza activității reprezentanțelor militare permanente la NATO și la UE.

Coordonarea participării la reuniunile grupurilor de lucru ale NATO este un alt domeniu important al relaționării instituțional-funcționale. Această activitate a căpătat o mai mare coerență și rigurozitate odată cu elaborarea și punerea în practică a instrucțiunilor¹⁸ care reglementează modul de participare, pregătirea corespunzătoare a delegaților naționali la reuniunile grupurilor de lucru ale NATO.

De asemenea, activitatea Direcției Planificare Strategică s-a materializat în pregătirea participării șefului Statului Major General la ședințele comitetelor militare sau la diferite reuniuni ministeriale, procesarea rapoartelor după ședințele comitetelor militare, coordonarea participării la diferite activități ale comitetelor și grupurilor de lucru, precum și în coordonarea activităților Statului Major General de participare la inițiativele și proiectele Agenției Europene de Apărare (EDA), pregătirea dosarelor pentru participarea la Comitetul director al Agenției în formatul directorilor de capacități, inițierea demersurilor pentru participarea la activitățile unor echipe de proiect din cadrul EDA, în funcție de obiectivele stabilite în acest scop.

Racordarea la evoluțiile în domeniul conceptelor, explicitarea și utilizarea acestora în Armata României, în contextul definit de emitent pentru a evita confuziile și percepțiile greșite, a fost realizată prin *Dispoziția privind elaborarea, validarea și/sau implementarea conceptelor de transformare*¹⁹.

De asemenea, dezvoltarea capacităților militare ale Armatei României are acum conexiunile necesare cu procesele similare în NATO și în UE printr-o reglementare specifică²⁰ și, cu siguranță, rezultatele în acest domeniu nu vor întârzia să apară.

Un aport substanțial la nivelul de expertiză al Direcției Planificare Strategică în relația cu organismele internaționale s-a înregistrat odată cu încadrarea structurii cu ofițerii care au încheiat mandatul în reprezentanțele militare

¹⁷ Este încă în proces de avizare. Statul Major General a elaborat forma finală, care a fost trimisă la Departamentul pentru Politica de Apărare pentru avizare.

¹⁸ SMG 8/30.01.2009 – *Ordin privind coordonarea activității delegaților Statului Major General și ai structurilor subordonate acestuia la reuniunile grupurilor de lucru, comitetelor și subcomitetelor NATO și UE.*

¹⁹ Dispoziția șefului SMG nr. S59/2009.

²⁰ SMG 18/2009 – *Dispoziția șefului Statului Major General privind relaționarea SMG și a structurilor subordonate cu EDA și ACT.*

din străinătate. Acest lucru permite participarea activă a Direcției la identificarea și negocierea unor posturi cheie în structurile și organismele NATO care să sporească vizibilitatea României (în comandamentele strategice ale Alianței, în compartimentele de informații, operații etc.), în funcție de nivelul de contribuție cu forțe la misiunile conduse de către NATO.

*

Relaționarea cu organismele euroatlantice nu este nici pe departe un proces încheiat, cu atât mai puțin simplu sau pentru care există un *“model de succes”* care, odată aplicat, conduce la atingerea obiectivului. Astfel, prin necesitatea adaptării permanente la evoluțiile ulterioare, prin varietatea resurselor implicate, prin consecințele generate în toate domeniile de activitate, asigurarea interfeței cu organismele euroatlantice reprezintă un proces de durată, continuu și cu un caracter complex.

La confluența acestor aserțiuni se clădesc menirea și provocările Direcției Planificare Strategică. Cu certitudine, noile dezvoltări în materie vor fi analizate și armonizate tocmai pentru ca eforturile de a atinge și a menține o relație optimă cu NATO și UE să aibă un caracter continuu și să fie parte a proceselor de planificare, de dezvoltare și de utilizare a capacităților militare naționale.

Pentru aceasta este necesară însă asigurarea permanentă a condițiilor organizaționale, însemnând cel puțin menținerea, dacă nu chiar dezvoltarea structurilor specializate ale Direcției și asigurarea, fără discontinuități, cu personal specializat și bine pregătit.

Rezultatele obținute, materializate îndeosebi prin *“produsele”* create, evidențiază faptul că Direcția Planificare Strategică este percepută ca o entitate novatoare a Statului Major General. Aflată în permanență în avanposturile cunoașterii, structura este gata oricând să ofere decidenților soluții și opțiuni adecvate, riguros elaborate și fundamentate. În urma creării și menținerii unui climat de muncă performant și riguros, în care fiecare individ își poate pune în evidență cunoștințele, competența și nivelul de expertiză, utilizând un aparat conceptual coerent și eficient, este evident că rezultatele muncii sunt pe măsură. Calitatea acesteia dovedește cu prisosință că Direcția *“stăpânește domeniul de competență”*, are resursele și capacitățile necesare, este la curent cu evoluțiile și tendințele actuale și viitoare ale fenomenului militar, fiind pregătită pentru noi și incitante provocări.

CONDUCEREA ACTIVITĂȚILOR DE IMPLEMENTARE A CAPABILITĂȚILOR CIS ÎN ARMATA ROMÂNIEI

Comandor Cristea CUCOȘEL
Colonel dr. Mihai BURLACU

The Communications and IT Directorate has been actively involved in issuing up the ministerial directives regarding defence planning. Thus, after giving up "The Communications and IT Programme", which is a separate programme of formation, training and modernisation of the forces of the Ministry of National Defence, the coordination of the resources allocated to other programmes, in order to implement the requirements of the force goals assumed by our country in the field of communications and information systems (CIS) was ensured for: providing extended strategic and tactical communications to the forces involved in NATO operations; upgrading electronic message systems, ground-air-ground radio services (UHF); providing information support to the stationary or deployed headquarters; providing information security within the CIS; providing a response capability to computer systems incidents; providing communications for civil decision-making authorities, in peacetime, to exercise sovereignty in the national airspace.

Keywords: *information and communications technology; extension of general capabilities; test platforms; C4I interoperability; working groups*

Direcția Comunicații și Informatică (J6) a luat ființă la 30.04.1997, în urma primei reorganizări structurale a Statului Major General¹, care, printre obiectivele sale majore, a vizat intenția radicală de constituire a unor entități organizaționale similare celor de tip occidental, ce urmau să aplice principiile de modelare a principalelor funcții de planificare militară, specifice organizării comandamentelor strategice operaționale întrunite, articulate pe zone funcționale (J1-J6/8).

Având în vedere domeniul de competență și responsabilitatea planificării, organizării și implementării strategiei generale de realizare a sistemelor de comunicații și informatice din Armata României, elementele constitutive și responsabilitățile lor funcționale au fost preluate, derivate și integrate din cadrul Comandamentului Transmisiunilor, Informaticii și Electronicii, care a devenit ulterior, prin reorganizări succesive, Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii.

Comandor Cristea Cucușel – șeful Direcției Comunicații și Informatică din Statul Major General.
Colonel dr. Mihai Burlacu – Direcția Comunicații și Informatică.

¹ Potrivit prevederilor Ordonanței de urgență nr. 14/2001 cu referire la noua organizare și funcționare a Ministerului Apărării Naționale, ulterior a Hotărârii Guvernului României nr. 1217/2001 privind structura organizatorică și efectivele Ministerului Apărării Naționale, ale Ordinului ministrului Apărării Naționale nr. M.S. 12/2001 și Dispoziției șefului Statului Major General nr. S/S.M.G. 24/1997.

Nucleul inițial al Direcției Comunicații și Informatică a evoluat și câștigat, de-a lungul ultimilor zece ani, în profesionalism și experiență, dar și în noi sarcini și responsabilități funcționale, un exemplu edificator reprezentându-l încorporarea elementelor constitutive ale Secției securitatea rețelelor și cifru² (INFOSEC), la începutul anului 2003. Mai putem menționa ca momente semnificative crearea, la 25.07.2001, a Agenției Militare pentru Managementul Frecvențelor Radio și, la 17.04.2004, a Agenției pentru Sisteme și Servicii Informatică Militare, aflate în coordonarea de specialitate a Direcției Comunicații și Informatică.

Începând cu luna noiembrie 2006, Direcția este organizată și funcționează potrivit prevederilor Legii nr. 346 din 21 iulie 2006, privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării, a Hotărârii Guvernului României nr. S 1550 din 07 noiembrie 2006 privind aprobarea organigramei structurilor centrale ale Ministerului Apărării și a numărului total de posturi aferent acestora, aplicate prin Ordinul ministrului Apărării nr. MS 177 din 20 noiembrie 2006.

Direcția Comunicații și Informatică a fost implicată, ca parte integrantă a Statului Major General, la planificarea, direcționarea și evaluarea realizării tuturor obiectivelor majore care au vizat reforma militară, dezvoltarea capabilităților, participarea la operații și exerciții, transformarea structurii de comandă și a forțelor, precum și la modernizarea în ansamblu a organismului militar.

Având în vedere domeniul deosebit de dinamic al tehnologiei informației și comunicațiilor exprimat în viziunea, strategia, politicile și planurile sectoriale care au fost materializate în proiecte și dezvoltări deosebite, trebuie să remarcăm rolul Direcției Comunicații și Informatică în managementul general al procesului de planificare a *sistemelor de comunicații și informatică (CIS)*, în toate etapele sale, de la inițierea, identificarea și determinarea cerințelor operaționale pentru schimbul informațional la etapa de definire și redefinire conceptuală, până la proiectare și implementare, intrare în serviciu, operare și mentenanță pentru întregul ciclu de viață al capabilităților CIS.

Printre realizările majore care au permis contribuții esențiale din partea personalului direcției putem menționa: Sistemul de Transmisiuni al Armatei României (STAR), redenumit Rețeaua Militară Națională de Comunicații (RMNC), ca parte a Sistemului General de Comunicații al NATO (NGCS), ce a cunoscut mai multe faze de dezvoltare și modernizare tehnologică, reprezentând osatura implementării serviciilor de transport și de rețea pentru utilizatorii serviciilor de voce, date, videoteleconferință; de asemenea, implementarea subsistemului TETRA al Ministerului Apărării Naționale – DIMETRA IP – ca o componentă a platformei

² Organizată și activată potrivit prevederilor ordinului ministrului Apărării pe raportul nr. SC 2 din 15.01.2003 și dispoziției șefului Statului Major General nr. B5/S-401 din 21.02.2003.

naționale unice de radiocomunicații mobile digitale în standard TETRA, dezvoltarea primelor rețele de date în cadrul INTRAMAN, pentru implementarea Sistemului Informatic Integrat al Ministerului Apărării (SIIMAN), introducerea în exploatare a terminalului numeric de voce și date cu modul criptografic și acces radio DELTA – 01M, a cripto-routerelor NX 2070 pentru sistemul de videoteleconferință, sistemul criptografic “TS 2000MA” pentru structurile militare de cifru și alte sisteme și produse INFOSEC similare; modernizarea, cu asistență SUA, a infrastructurii de comunicații în cele mai importante amplasamente pentru realizarea și dezvoltarea unei infrastructuri de fibră optică și cupru, precum și înființarea Centrului de operare a rețelei; nu în cele din urmă, modernizarea sistemelor radio folosind sisteme cu servicii integrate, care să asigure extinderea capabilităților generale ale RMNC prin intermediul Rețelei Radio Operative de Nivel Strategic (RRONS), ca și modernizarea platformelor tactice în contextul amplificării implementărilor digitale pentru întregul spațiu de luptă.

În același sens trebuie menționat rolul primordial al Direcției în etapele de experimentare, testare, evaluare și validare a unor capabilități, inclusiv în mediul internațional, folosind cadrul oferit în diverse exerciții sau demonstrații de mai mare sau mai mică amploare, în scenarii diverse, apropiate de realitatea operațiilor sau vizând detaliile tehnice de interfață analizate în profunzimea liniilor de programare ale unor aplicații disecate pe platformele de testare sau în laborator. Fără a încerca o enumerare exhaustivă, pot fi amintite, în acest context, angajarea personalului nostru pe toate palierele de planificare sau execuție în susținerea îndeplinirii cu rezultate notabile a obiectivelor unor exerciții deosebit de valoroase în învățăminte, într-o gamă diversă. Au fost, astfel, asigurate CIS reale pentru desfășurarea exercițiilor în spiritul parteneriatului sau în sfera inițiativelor regionale, pentru managementul crizelor sau al urgențelor civile, de tip CJTF, pentru antrenarea forțelor speciale, privind afirmarea forțelor destinate operațiilor NATO. De asemenea, au fost asigurate exercițiile specifice pentru testarea interoperabilității C4I desfășurate anual în perioada 1995-2007, respectiv în cadrul seriei *COMBINED ENDEAVOR*, pentru evaluarea interoperabilității sistemelor radio operative *HERALD HERMES*, pentru evaluarea sistemelor C2 în cadrul *COOPERATIVE AUTOMATION* 1999, 2001 sau pentru validarea cerințelor viitoarelor sisteme și aplicații informatice, *CWID* 2006-2009. Nu putem omite, bineînțeles, implicarea recentă în exercițiile de testare a sprijinului CIS pentru componentele *NRF*, *STEADFAST CATHODE*, începând cu anul 2006. Exercițiul tehnic de specialitate *CETATEA* reprezintă, începând din 2004, o replică națională a exercițiilor de testare a interoperabilității în vederea demonstrării abilității unităților și subunităților de comunicații și informatică din Armata României de a-și îndeplini misiunile

în cooperare cu entități similare din alte instituții guvernamentale, asigurând serviciile și platformele necesare pentru un schimb de informații integrat care încearcă să materializeze gradual principiile conceptului de *capabilități facilitate de rețea*.

Numitorul comun l-a reprezentat întotdeauna asigurarea serviciilor necesare CIS pentru comandă și control la nivel strategic, operativ și tactic, în vederea realizării sistemelor C4ISR prin asigurarea managementului datelor între senzori, decidenți și sistemele de răspuns adecvate efectelor estimate, pentru asigurarea, în viitor, a imaginilor operaționale comune la toate nivelurile de comandă, ca sursă de asigurare a superiorității informaționale și decizionale prin managementul avertizărilor asupra situației și asigurarea înțelegerii comune a spațiului operațional de interes. Evident, sprijinul proceselor de planificare corporatiste dezvoltate intens în cadrul organismului militar, dar și activitatea curentă, care implică întregul personal, impun informatizarea pe scară largă și implementarea serviciilor, aplicațiilor și strategiilor de modelare a datelor specifice.

Ca urmare a proiectării unor noi structuri de forțe ale Armatei României, compatibile NATO, precum și în vederea realizării unui nivel corespunzător de interoperabilitate, Direcția Comunicații și Informatică a inițiat și elaborat: *“Doctrina pentru sprijinul cu sisteme de comandă, control, comunicații, computere și informații (CAI) în operațiile întrunite”*, *“Metodologia de realizare, implementare și dare în exploatare a sistemelor informatice militare”*, *“Concepția CAI2SR în Armata României”* și *“Strategia de dezvoltare a sistemelor CAI2SR în Armata României”*, *“Concepția privind utilizarea stațiilor radio definite prin software în Armata României”*. Au fost, de asemenea, elaborate *“Ordinul privind intrarea în funcțiune a sistemului de radiocomunicații mobile TETRA al MApN”*, *“Dispoziția șefului Statului Major General privind implementarea sistemelor de identificare amic-inamic mod 4 și mod 5 în Armata României”*, *“Concepția privind protecția criptografică a informațiilor secrete de stat transmise între unitățile militare prin sistemele informatice și de comunicații”*. Prin ordine ale ministrului Apărării Naționale au fost asigurate serviciile și mijloacele de comunicații electronice în Ministerul Apărării Naționale, iar alte politici și norme de operare și utilizare a unor servicii de comunicații și informatice au fost destinate asigurării unor reglementări în domeniu. Mai pot fi menționate *Dispozițiile pentru operaționalizarea Sistemului de Gestiune a Documentelor în Format Electronic (SGDFE)* și a *Sistemului de Mesagerie Militară (SMM)* în Statul Major General, categorii de forțe, comandamente și unități subordonate, precum și *Dispoziția comună a șefului Statului Major General și a directorului general al Direcției Generale de Informații a Apărării privind introducerea în exploatare a sistemului criptografic TS 2000 MA*. Printre realizările recente pot fi amintite: arhitectura sistemului

C4I2SR la nivel brigadă mecanizată, arhitectura sistemului CIS pentru Sistemul de Supraveghere și Avertizare NBC (SSA-NBC), dispoziția privind politica de alocare a adreselor IP în rețeaua INTRAMAN și o nouă concepție privind mentenanța sistemelor de comunicații și informatică în Armata României, inclusiv pentru teatrele de operații

Un rol deosebit în pregătirea factorilor de decizie din domeniul comunicațiilor și informaticii l-au avut convocările de specialitate organizate anual de șeful Direcției Comunicații și Informatică cu teme care au permis stabilirea orientărilor de parcurs, un schimb de experiență privind modalități și perspective de dezvoltare a comunicațiilor și informaticii la nivel strategic, operativ și tactic.

Direcția Comunicații și Informatică a participat activ la procesul de elaborare a Directivelor ministeriale de planificare a apărării, iar după renunțarea la *“Programul Comunicații și Informatică”*, acesta fiind un program distinct de constituire, pregătire și modernizare a forțelor din cadrul Ministerului Apărării, s-a asigurat procesul de coordonare a angajării resurselor alocate în cadrul celorlalte programe în scopul implementării cerințelor obiectivelor generale ale forței din domeniul CIS asumate de țara noastră pentru: asigurarea extinderii comunicațiilor strategice și tactice la nivelul forțelor angajate în operații NATO; modernizarea sistemelor de mesagerie electronică, a serviciilor radio sol-aer-sol (UHF); asigurarea suportului informatic al comandamentelor în dispunere staționară și desfășurate; asigurarea securității informațiilor în cadrul CIS; asigurarea unei capacități de răspuns la incidente în sistemele informatice; asigurarea comunicațiilor destinate autorităților civile de decizie, în timp de pace, pentru exercitarea suveranității în spațiul aerian național și implementarea unei capacități de identificare compatibilă cu modul 5 NATO.

Un set important de acțiuni au vizat, în această perioadă, instalarea, testarea operațională și acreditarea de securitate a sistemului de comunicații și informatic care asigură extensia etapizată, în cele mai importante centre de comandă din România, a unor servicii NGCS și din Sistemul Strategic Informatic Automatizat al Alianței (BI-SC AIS) cu acces în domeniul NATO SECRET, autorizat la 17.04.2006 să funcționeze și să fie utilizat, în mod curent, în operarea și administrarea locală a Agenției pentru Sisteme și Servicii Informatică Militare.

Tot în această perioadă, deosebit de fertilă în reconsiderări și schimbări programatice, s-a participat cu rezultate foarte bune la reuniunile desfășurate la nivel de experți și de stat major derulate în cadrul NATO pentru C3, la nivelul Consiliului NATO pentru C3 (NC3B), precum și în structura de subcomitete și grupuri de lucru subordonate acestuia, asigurând, în acest mod, procesul de armonizare a politicilor și planurilor proprii în domeniile de responsabilitate,

identificarea și asumarea corectă a obiectivelor și priorităților de parcurs în domeniul CIS, stabilind direcții și orientări comune de acțiune în dezvoltarea capacităților. Au fost, totodată, abordate noi direcții de coordonare privind dezvoltarea capacităților specifice în cadrul UE printr-o relație consolidată cu Agenția Europeană pentru Apărare și Statul Major Militar al UE.

O activitate intensă a vizat negocierea și adoptarea deciziei de a constitui, în România, un modul dislocabil CIS NATO sub controlul operațional al SACEUR (Comandantul Suprem al Forțelor Aliate din Europa).

O prioritate a relațiilor externe în domeniul de interes a reprezentat-o stabilirea unor acorduri tehnice bilaterale cu statele vecine, inclusiv pentru cooperarea în domeniul managementului spectrului de frecvență.

Participarea la operații NATO constituie însă ultimul test al capacității noastre de a oferi suportul CIS necesar forțelor dislocate și care depinde în mod constant de rezultatele bazate pe interacțiune și un set complex de măsuri de planificare și monitorizare colaborativă într-o relație multilaterală la care participă statele majore ale categoriilor de forțe, Comandamentul Operațional Întrunit și, bineînțeles, Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii.

Încheind această scurtă trecere în revistă a unei perioade rodnice, bogate în realizări, cu succese și insuccese mai mici sau mai mari, apreciem că Direcția Comunicații și Informatică reprezintă un pilon fundamental al Statului Major General, în măsură să-și exercite rolul său esențial în coordonarea strategică a proceselor de realizare, dezvoltare și întrebuințare a capacităților CIS în prezent și în viitor, fiind un actor important în procesul de transformare a Armatei României și implementare a capacităților facilitate de rețea.

DIRECȚIA INSTRUCȚIE ȘI DOCTRINĂ

– repere istorice și redefiniri contemporane –

General de brigadă dr. Mihai CHIRIȚĂ

Training modernisation and streamlining are aimed at increasing the level of preparedness of units and large units for carrying out the assigned tasks. In this respect, the author points out that peacetime training must meet the requirements of the missions in crisis situations or at war.

It is essential that the training process should be focused on performance. It is only in this way that the units and subunits will be able to perform the specific tasks effectively during military actions.

Increased interoperability with the armed forces of NATO member states can only be achieved by adopting, adapting and implementing the Alliance standards in the field of training as well. The standardisation of training makes it possible for the level of performance of both individual and collective training tasks for each mission requirements to be correctly assessed.

Keywords: *military handbooks; training process; areas of responsibility; lessons learned; military culture*

Direcția Instrucție și Doctrină, așa cum este ea denumită și structurată în prezent, are o istorie relativ recentă. Spunem “relativ”, deoarece considerăm că afirmația potrivit căreia nu poate exista armată fără instrucție, doctrine sau regulamente militare, tradiții și învățământ de specialitate nu mai necesită a fi demonstrată. Se poate afirma deci că obiectul unei astfel de direcții a existat în Armata României de foarte mult timp, acesta fiind îndeplinit de diferite structuri a căror denumire sau subordonare a fost adesea schimbată, în funcție de perioada istorică și de procesul de reformă al organismului militar.

Principalele coordonate temporale ale direcției noastre, ca structură componentă a Statului Major General, încep odată cu înființarea *Secției Doctrine, Studii și Sinteze* la data de 01.07.1997. Se continuă cu o serie de reorganizări și restructurări în anii 1997, 2000, 2001, acesta din urmă marcând desființarea temporară a structurii și despărțirea componentei de instrucție de cea responsabilă de coordonarea procesului de elaborare a doctrinelor și regulamentelor militare, pentru ca, după numai

General de brigadă dr. Mihai Chiriță – șeful Direcției Instrucție și Doctrină din Statul Major General.

aproximativ trei ani, în martie 2004, să fie reînființată ca structură în organica Statului Major General, sub denumirea de *Direcția Doctrină și Instrucție*.

Mergând în continuare pe coordonatele restructurării, în anul 2006, Direcția își reevaluează structura, se reorganizează în funcție de noile responsabilități și este redenumită *Direcția Operaționalizare, Generare și Evaluare Forțe*. După ultima reorganizare a Ministerului, în anul 2009, Direcția este încă o dată reorganizată, se transformă anumite structuri din compunere, este supusă reducerilor de personal și redenumită *Direcția Instrucție și Doctrină*.

Reorganizările și restructurările succesive parcurse de către Direcția noastră au impus regândirea "din mers" a funcționalității structurilor componente, o analiză deosebit de atentă a domeniilor de responsabilitate, a atribuțiilor și modului de îndeplinire a acestora, în condițiile complexe generate de marile fluctuații de personal.

S-au produs, de-a lungul procesului amintit, multiple reorganizări pe structuri și funcții, intrări și ieșiri din sistem, schimbări ale domeniului de activitate, promovări, dar și anumite regrese individuale, unele de natură conjuncturală sau determinate de faptul că anumite persoane nu s-au putut readapta rapid la noile cerințe și nu au obținut performanțele necesare îndeplinirii funcțiilor pe care au fost încadrate.

În prezent, *Direcția Instrucție și Doctrină* este structura specializată a Statului Major General cu responsabilități în domeniile coordonării, conducerii și evaluării procesului de instrucție, operaționalizării forțelor, elaborării actelor normative specifice, doctrinelor și manualelor militare, regulamentelor militare generale, expertizării procesului de elaborare a publicațiilor militare și conducerii sistemului și procesului de *lecții învățate*, activității de tradiții și cultură militară, de coordonare a învățământului militar, precum și a activității de educație fizică și sport.

Instrucția, ca proces prin care resursele umane, materiale și financiare sunt transformate în capacitate operativă, aflat în responsabilitatea *Serviciului instrucție*, ocupă un loc central în organica oricărei armate apte să satisfacă nevoile militare și de securitate ale statului. Puterea armată depinde de cantitatea forțelor sale, dar, mai ales, de calitatea acestora, care se obține cu precădere prin intermediul procesului de instrucție.

Modernizarea și eficientizarea instrucției au ca scop principal creșterea nivelului de pregătire al unităților și marilor unități pentru îndeplinirea misiunilor încredințate.

Instrucția care se desfășoară în timp de pace trebuie să corespundă cerințelor misiunilor ce vor fi îndeplinite în situații de criză sau la război. Apreciem că această axiomă trebuie să călăuzească planificarea, desfășurarea și evaluarea procesului de instrucție.

Procesul de instrucție trebuie orientat spre performanță. Unitățile și subunitățile vor fi capabile să-și îndeplinească la un nivel ridicat misiunile specifice pe timpul acțiunilor militare numai dacă executarea acestora este exersată de-a lungul procesului de instrucție.

Creșterea interoperabilității cu armatele statelor membre ale NATO poate fi realizată numai prin adoptarea, adaptarea și implementarea și în domeniul instrucției a standardelor Alianței. Standardizarea instrucției permite evaluarea corectă a nivelului de performanță a sarcinilor individuale și colective de instrucție stabilite pentru fiecare cerință a misiunii.

Prin introducerea *Programelor de instrucție pentru misiuni/PIM*, specifice fiecărei unități/subunități, standardizarea instrucției capătă o dimensiune superioară. Aplicarea acestui concept constituie un salt calitativ, un pas înainte în cadrul efortului general de transformare și modernizare a forțelor.

Așa cum sugerează și denumirea lor, aceste programe creează posibilitatea de a stabili cu ușurință ce activități de instrucție trebuie desfășurate de către o structură militară pentru a fi în măsură să îndeplinească misiunea primită. Totodată, acestea sunt de un real ajutor pentru comandanții care conduc nemijlocit instrucția, deoarece conțin documente de desfășurare și evaluare a instrucției gata elaborate.

Programele de instrucție pentru misiuni, care se adresează instrucției comandamentelor și forțelor, trebuie completate cu *Programele de instrucție individuale/PII*, care asigură standardizarea instrucției la nivel individual.

Standardizarea instrucției prin introducerea *PII* și *PIM* este necesar a fi coroborată cu modificarea actualului format al documentelor de pregătire din sistemul militar. Trebuie avut în vedere că, în funcție de transformările care au loc în mediul operațional, documentele de conducere și evaluare a instrucției vor trebui actualizate, fără a afecta însă principiile de la care se pleacă în momentul întocmirii acestora.

Modernizarea procesului de instrucție necesită folosirea tehnologiilor avansate de simulare, asistate de calculator, asigurând instrucția structurilor de comandă și a forțelor în condiții cât mai apropiate realităților câmpului de luptă actual. Rolul principal al modelării și simulării este de a reproduce cât mai realist posibil condițiile câmpului de luptă, cu costuri cât mai reduse.

Un rol important în desfășurarea activităților de instruire prin simulare îl vor avea centrele de simulare înființate în Armata României, ale căror misiuni sunt asigurarea planificării, pregătirii și executării exercițiilor.

NATO se află într-un nou și amplu proces de transformare, care vizează creșterea mobilității, a capacității de dislocare și susținere în teatrele de operații

a forțelor, concomitent cu mărirea capacității de reacție a structurilor militare, iar tot acest proces se desfășoară sub imperativul principiului “schimbării permanente”.

Adaptarea la tendințele de evoluție ale spațiului de luptă integrat înseamnă modificarea permanentă a datelor pe baza cărora se elaborează concepții, planuri și programe de instrucție și, implicit, necesitatea de reluare parțială sau integrală a procesului de analiză și planificare. Cu alte cuvinte, în mediul “fluid” în care ne desfășurăm activitatea, “singura constantă este schimbarea”.

În concluzie, caracteristicile schimbărilor din concepția de instrucție se pot exprima prin sintagma “individualizarea instrucției prin standardizare”.

Transformările de substanță în cadrul Armatei României se regăsesc în ceea ce noi numim procesul de “standardizare-interoperabilitate” cu structurile militare ale statelor membre ale NATO.

Acesta este un proces complex, care necesită un mare volum de investiții, în special de natură financiară. Dificultatea sa se amplifică atunci când nu se realizează satisfacerea unei cerințe logice și obiective, aceea de compatibilitate deplină între obiectivele pe care ni le propunem și resursele necesare, în situația în care, la capitolul resurse, adăugăm ca element de primă mărime o concepție nouă, adecvată modului de a gândi și de a acționa. Aceasta am înțeles noi că înseamnă investiție și efort în schimbarea de mentalitate și în realizarea “interoperabilității intelectuale” în cadrul alianței militare din care facem parte.

În acest sens, concepția întrebuințării, instruirii și educației forțelor noastre armate a suferit mutații de amploare, rezultate din analiza evoluției mediului de securitate, a noii fizionomii de ducere a acțiunilor militare, precum și a participării cu trupe la acțiuni militare de coalțiție în teatrele de operații și, totodată, a constituit un obiectiv major în activitatea Direcției.

Învățămintele rezultate în urma participării la misiunile amintite, precum și la diferite alte exerciții și misiuni internaționale facilitează procesul de regândire în spirit modern a procedeelelor și metodelor de instruire, a conținutului publicațiilor militare elaborate, constituind un bun prilej de clarificare conceptuală și de realizare a “compatibilității intelectuale” a personalului armatei, misiune în care Direcția noastră este profund implicată prin structura de *lecții învățate*.

De altfel, organizarea și implementarea unui sistem unitar de *lecții învățate* în Armata României, definite drept obiectiv prioritar în cadrul Direcției, vor permite, printre altele, eficientizarea activităților militare viitoare, colectarea informațiilor în baze de date specifice domeniului și diseminarea acestora către beneficiari, procesarea unui număr mare de rapoarte, ca și posibilitatea adaptării și actualizării doctrinelor, manualelor, regulamentelor și actelor normative specifice deja elaborate.

Coordonarea procesului de elaborare a publicațiilor militare “de referință” în domeniile specifice Statului Major General, dar și în cel al structurilor din subordinea acestuia, aplicarea întocmai a ierarhiei NATO în domeniul doctrinar, precum și coordonarea comisiilor de specialitate pe linia elaborării actelor normative specifice, doctrinelor și manualelor militare la nivelul Armatei României, specifice *Serviciului doctrină* prin structura sa de specialitate, respectiv *Secția doctrine*, au necesitat un efort de echipă susținut, o documentare serioasă în domenii de multe ori restrictive sau puțin exploatate, la care și-au adus contribuția, în spiritul colaborării instituționalizate în cadrul armatei, și alte structuri cu responsabilități în elaborarea actelor normative specifice.

În domeniul doctrinelor, regulamentelor, instrucțiunilor, manualelor, adaptarea noilor capacități militare pentru a fi în măsură să acționeze în cadrul conflictual actual impune implementarea unui sistem de norme, proceduri, reguli și standarde derivate atât din experiența proprie, cât și din acțiunile militare desfășurate sub conducerea NATO sau în cadrul unor misiuni.

Sistemul conceptual actual – doctrinele, regulamentele –, deși ne oferă premisa pentru o abordare comună cu cea a Alianței, este adaptat și perfecționat continuu la nivelul categoriilor de forțe ale armatei, în scopul desfășurării de operații și acțiuni de luptă rapide și eficiente într-un cadru întrunit și multinațional.

Noile concepte operaționale prevăzute în doctrinele militare elaborate sau expertizate de noi orientează spre formarea mentalității de învingător a luptătorilor, care trebuie să se adapteze rapid condițiilor reale ale situațiilor operative, să acționeze independent, în cadrul structurilor naționale sau multinaționale, pe teritoriul țării sau în afara acestuia, în funcție de specificul și particularitățile misiunilor.

Aplicarea noilor concepte doctrinare va modifica în mod semnificativ structura și funcționalitatea organismului militar atât în ansamblul său, cât și la nivelul componentelor acestuia, va asigura eficientizarea deplină a conducerii și sinergia acțiunii militare, precum și optimizarea capacităților specifice Armatei României.

Prin armonizarea documentelor militare cu cerințele Alianței vom determina utilizarea unitară a aceluiași concepte operaționale și deci aceeași metodă de a raționa la nivel tactic, operativ și strategic ca și partenerii noștri. În acest sens, atât teoria, cât și practica militară românească vor fi compatibilizate cu cele occidentale pentru a soluționa eficient problemele impuse de natura conflictelor actuale, de standardele de calitate în pregătirea Armatei României pentru participarea la astfel de conflicte, indiferent de teatrul de operații, de condițiile oferite de acesta (climă excesivă, grad de cultură și civilizație etc.) și de metodele și regulile de angajare în vederea obținerii succesului.

Structura doctrinară trebuie fundamentată pe teoria conflictuală modernă, generată de evoluția dimensiunilor psihologice și mediatice, tehnice, speciale, psiho-morale, vizibile și invizibile, convenționale și neconvenționale și trebuie să răspundă fizionomiei câmpului de luptă modern, ale cărui atribute esențiale constau în: multidimensionalitate, transparentă, dinamism, discontinuitate, multi-direcționalitate, automatizare și, nu în ultimul rând, digitizare.

Efortul continuu în domeniul armonizării documentelor militare în cadrul Direcției a fost îndreptat către modernitate și eficiență, introducerea selectivă a noului și excluderea, cu desăvârșire, a formalismului și rutinei, contribuind astfel la schimbarea mentalității personalului armatei și reorientarea celei mai mari părți a acesteia către studiul și adoptarea a ceea ce este cu adevărat valoros.

Doctrinile întrunite NATO stau la baza elaborării doctrinelor naționale similare, acestea constituind, la rândul lor, elementul de referință în elaborarea celorlalte documente specifice domeniului de aplicabilitate.

Sub acest aspect există o relaționare strânsă între doctrinile întrunite NATO (AJP) și doctrinile naționale elaborate la nivelul Statului Major General și al categoriilor de forțe ale armatei exemplificată prin faptul că publicațiile NATO de tip “*capstone*” și “*keystone*” – “*de cap*”, respectiv “*funcționale*”, constituie domeniul de referință pentru publicațiile naționale de nivel 1 și determină conținutul celor situate pe nivelurile inferioare de ierarhizare – manuale, regulamente, tehnici, tactici sau proceduri de operare standard.

Există un sistem funcțional de comunicare și informare între Statul Major General, prin structura de specialitate, și *Agenția NATO pentru Standardizare*, concretizat prin schimbul permanent de informații în domeniul doctrinar, participarea anuală la ședințele *Grupului de lucru pentru doctrine aliate întrunite/Allied Joint Operations Doctrine Working Group – AJOD WG* și transmiterea oportună a problematicii de specialitate spre analiză și armonizarea punctelor de vedere.

Participarea României ca membru la grupul de lucru al NATO pe teme de doctrine întrunite a dinamizat procesul de armonizare a doctrinelor naționale de tip întrunit cu doctrinele aliate, instrumente necesare tuturor comandanților forțelor expediționare, pe care țara noastră le-a pus la dispoziția coalițiilor în teatrele de operații la care a luat parte și a adâncit procesul de integrare în alianță ca partener credibil pentru activitatea desfășurată în cadrul NATO.

Apreciem că implementarea noilor concepte doctrinare și de compatibilizare deplină în domeniu conform cerințelor Alianței va fi de lungă durată și va constitui un proces continuu, desfășurat în toate structurile din Armata României.

Structură specializată în domeniul managementului educațional la nivelul Ministerului Apărării Naționale, *Secția tradiții și cultură militară* din subordinea

Direcției noastre este abilitată să elaboreze, potrivit competențelor, cadrul normativ specific în domeniul tradițiilor militare și educației civice, strategia activității cultural-educative din armată, să coordoneze, să evalueze și să propună corectivele și măsurile necesare pentru un management performant al vieții spirituale, să acorde asistență de specialitate compartimentelor și responsabililor cu activitatea de tradiții militare din Armata României.

Încă din anul 1996, printr-o Dispoziție a șefului Statului Major General, activitatea de tradiții și cultură militară este definită drept o categorie de instruire, iar educația civică – o componentă a sistemului educațional național, precum și a procesului de învățământ.

În acest context, structura specializată, după diverse resubordonări, și-a redefinit sarcinile și obiectivele și a acționat cu prioritate pentru:

- cultivarea fidelității față de neam, țară și armată, a camaraderiei și spiritului de echipă, a răspunderii categoriilor de personal pentru îndeplinirea cu credință a obligațiilor și misiunilor ce le revin pe teritoriul statului român și în teatrele de operații;
- crearea condițiilor materiale și spirituale specifice tradițiilor și culturii, ca o dimensiune a pregătirii militare pentru derularea programelor de instruire și educare a personalului prin punerea în valoare a potențialului cultural existent în armată;
- profesionalizarea sistemului instituționalizat al așezămintelor culturale din armată, corespunzător standardelor și cerințelor managementului cultural modern;
- protecția, conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului istorico-militar, cultivarea valorilor autentice, perene, creând, astfel, temeuri și motivații superioare față de valorile culturii militare românești și universale;
- dezvoltarea procesului de integrare a armatei române în viața culturală și spirituală a țării, interculturalitatea în cadrul Alianței Nord-Atlantice și menținerea nivelului ridicat de încredere și respect public;
- reluarea și extinderea legăturilor de colaborare culturală cu armatele statelor vecine și membre ale NATO, îndeosebi pentru cinstirea memoriei ostașilor căzuți în cele două conflagrații mondiale și, mai recent, în teatrele de operații.

Strategia managementului sistemului educațional în domeniul tradițiilor militare are ca scop crearea, în cadrul categoriilor de personal din armată, a disponibilităților pentru accesul cu șanse egale și în condiții de protecție socială la valorile patrimoniale și culturale din armată, continuitatea demersurilor culturale,

neutralitatea activității de cultură față de orice ideologie politică de partid, de dogmele și doctrinele acestora, preluarea critică a experienței culturale a instituțiilor de profil civile și a armatelor altor state, diversificarea ofertelor culturale și diferența lor în funcție de categoria de personal căreia li se adresează, formarea unui comportament adecvat față de procesul de informare și acumulare de noi cunoștințe, pentru a deveni cetățeni responsabili, atașați valorilor etice fundamentale, moral-religioase și ostășești, cu o atitudine pozitivă față de statul de drept și instituția militară, cu un dezvoltat spirit al datoriei și disciplinei ostășești, rezistenți la efort prelungit, la presiunile psihice și ideologice ostile.

Activitățile de tradiții militare și educație civică, în completare cu cele de asistență religioasă, desfășurate sub patronajul structurii specializate și în cooperare cu Oficiul Național pentru Cultul Eroilor, Asociația Națională a Veteranilor de Război, Asociația Cultul Eroilor, Uniunea Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere, Secția Asistență Religioasă, prin formele specifice de manifestare, au configurat și dezvoltat un cadru conceptual nou, structural și funcțional al culturii militare românești, flexibil, coerent și adaptabil la transformările societății românești, la impactul și statutul României de țară membră a NATO și a Uniunii Europene.

Direcțiile prioritare de acțiune în domeniul tradițiilor și educației civice sunt completate de: perfecționarea cadrului legal de funcționare a Comisiei de Heraldică și Denumiri a Ministerului Apărării Naționale, avizarea propunerilor structurilor militare privind acordarea drapelului de luptă, adoptarea însemnelor heraldice și acordarea denumirilor onorifice, adoptarea steagurilor de identificare, coordonarea activității de repartizare a armamentului de artilerie demilitarizat pentru ambientarea unor monumente istorice, organizarea unor ceremonii pentru evenimentele naționale și/sau militare, coordonarea activității muzeale, a sălilor de tradiții, a cercurilor și bibliotecilor militare, organizarea și perfecționarea pregătirii personalului de specialitate în domeniul tradițiilor militare, participarea la aplicarea acordurilor internaționale semnate de România privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război, colaborarea cu autoritățile administrației publice locale privind îngrijirea locurilor de înhumare, a operelor comemorative de război și a memorialelor militarilor români din țară.

Învățământul militar aflat în responsabilitatea *Secției învățământ*, apreciat drept o formă de bază a instruirii, alături de instrucție și practicarea atribuțiilor funcției (acumularea de experiență), este unul dintre cei trei piloni pe care se sprijină arhitectura sistemului de instruire și așa l-am tratat și în *“Doctrina instruirii Armatei României”*.

Domeniile de competență ale Secției învățământ constau în conducerea și coordonarea procesului de învățământ militar preuniversitar, universitar

și de specializare/perfecționare, în elaborarea și implementarea cadrului normativ specific, precum și în stabilirea indicatorilor de performanță specifici.

Aceeași structură este responsabilă cu realizarea legăturii învățământului militar cu sistemul de învățământ național, cu sistemele de învățământ militar din statele membre ale NATO și ale UE și din statele cu care sunt încheiate acorduri de colaborare în domeniu.

În deplin acord cu acestea, Secția învățământ acționează pentru realizarea unui sistem de învățământ pragmatic și performant, vector al procesului de transformare prin care se dorește formarea de luptători educați și instruiți, posesori ai unei înalte culturi manageriale, capabili să opereze într-un mediu multinațional întrunit, să-și asume riscuri, să identifice punctele sau zonele critice și să implementeze schimbarea.

De asemenea, se urmărește edificarea unui învățământ militar modern, prospectiv, flexibil și deschis, adecvat procesului de transformare și modernizare a Armatei României, cerințelor economiei de piață și opțiunilor individuale de auto-realizare ale elevilor, studenților și cursanților.

O altă direcție de acțiune constă în îmbunătățirea continuă a calității educației în vederea alinierii la nivelul bunelor practici existente pe plan național și internațional, corelarea procesului de învățământ cu obiectivele și imperativele operaționalizării unităților Armatei României.

Pornind de la responsabilitatea conducerii procesului de învățământ din Armata României, Secția învățământ, în cooperare cu structurile de specialitate din Direcția Management Resurse Umane și Ministerul Educației, Cercetării și Inovării, elaborează și implementează strategiile, politicile și reglementările privind selecția și instruirea personalului militar, asigură interfața învățământului militar cu învățământul național și cu învățământul militar din alte state, coordonează procesul de elaborare a *“Modelului absolventului”* și a documentelor de curriculum educațional la nivelul învățământului militar, potrivit *Cadrului național/european al calificărilor*.

Prin intermediul Secției se realizează verificarea, avizarea și aprobarea planurilor de învățământ, a documentelor și propunerilor care vizează politici de dezvoltare instituțională a unităților de învățământ. De asemenea, Secția coordonează activitatea de autoevaluare a instituțiilor militare de învățământ, controlează și evaluează instituțiile militare de învățământ conform standardelor *ARACIP (Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar)* și *ARACIS (Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior)*, promovează oferta educațională a instituțiilor militare de învățământ, conduce și coordonează programele de învățare a limbilor străine de către personalul militar și civil din Armata României, coordonează cercetarea științifică în instituțiile militare de învățământ.

Caracteristica principală a activității în domeniul învățământului militar a constituit-o continuarea procesului de reformă structurală și de conținut a acestuia, concomitent cu îndeplinirea planului de formare, perfecționare și specializare a personalului militar în activitate și în rezervă.

Procesul de reformă a învățământului militar s-a derulat în plan conceptual, pentru a răspunde cerințelor actuale de pregătire, în acord cu evoluția structurilor și cerințele funcțiilor pe care absolvenții vor fi încadrați. Planurile de învățământ au avut un conținut complex, modern și diferențiat, în funcție de necesitățile armatei, formele de pregătire și de formare a personalului, precum și nivelurile de pregătire și formare a acestuia.

Programele de învățământ ale Universității Naționale de Apărare, ale academiilor categoriilor de forțe ale armatei și școlilor de aplicație sunt în curs de revizuire pentru a reflecta strategiile, doctrinele, procedurile și standardele NATO, precum și pentru a îmbunătăți pregătirea personalului militar și civil. În cadrul acestui proces vizăm cu precădere includerea tuturor standardelor NATO acceptate și implementate prin publicații naționale specifice.

Educația fizică militară, aflată în responsabilitatea *Biroului educație fizică*, a fost și trebuie să rămână, potrivit concepției noastre, o componentă fundamentală a procesului de instrucție, care valorifică ansamblul formelor de activitate colectivă sau individuală ce se desfășoară în vederea formării, dezvoltării și menținerii capacității motrice, contribuind, în același timp, prin mijloacele pe care le pune la dispoziție, la îmbunătățirea stării de sănătate fizică și psihică a personalului armatei.

Data fiind complexitatea domeniului vizat și implicațiile pe care le are în îndeplinirea de către fiecare militar a atribuțiilor funcționale, structura de specialitate din cadrul Direcției, fie că a fost de nivel secție sau birou, și-a canalizat eforturile spre desfășurarea activității pe cinci direcții principale, respectiv: elaborarea cadrului normativ specific, educația fizică a personalului armatei, activitatea "*Sportul pentru toți*", activitatea sportivă de performanță și în cadrul Consiliului Internațional al Sportului Militar.

În cele ce urmează vom prezenta, pe scurt, activitățile specifice desfășurate în cadrul fiecărei direcții de acțiune. Astfel, educația fizică militară a fost impusă ca disciplină obligatorie, prevăzută în planurile de instrucție și învățământ, în conformitate cu prevederile *Legii educației fizice și sportului nr. 69/2000*, desfășurându-se sistematic și continuu, pe întreaga perioadă a săptămânii, a procesului de instrucție și învățământ. Biroul educație fizică din Statul Major General este structura specializată de concepție care coordonează, direcționează, controlează și evaluează activitatea de educație fizică și sport în Ministerul Apărării Naționale.

Există, în momentul de față, cadrul normativ al acestei activități deosebit de importante pentru pregătirea personalului Armatei, materializat în setul de documente ce reglementează activitatea de educație fizică și sport în Armata României, cum ar fi: *Concepția de educație fizică și sport în Armata României, Instrucțiuni privind managementul activității sportive în Armata României și Regulamentul educației fizice militare.*

Privind educația fizică a personalului încadrat în structurile armatei, activitatea se organizează și desfășoară în cadrul tuturor unităților, subunităților și instituțiilor militare de învățământ, conform planurilor și programelor de pregătire specifice, conținutul acestora fiind determinat de cerințele generale ale procesului instructiv-educativ, de specificul fiecărei arme și specialități militare. De asemenea, educația fizică poate contribui cu mijloace eficiente la recuperarea fizică și la pregătirea psihică pentru luptă a personalului armatei, activitatea fizică fiind cu adevărat necesară și utilă.

Managementul educației fizice militare, sub întreaga gamă a formelor de organizare și desfășurare, este asigurat, în cea mai mare parte, de specialiști și structuri de specialitate.

S-au luat măsuri pentru îmbunătățirea capacității de efort fizic a militarilor Armatei Române, inclusiv a celor din Statul Major General, și absolut toți militarii din această structură au susținut, începând cu primul semestru al anului 2007, testele de evaluare a nivelului de antrenament fizic. Celor care nu au corespuns la testări li s-au recomandat programe speciale de pregătire menite să ducă la îndeplinirea baremelor impuse de regulamentele militare în vigoare.

Activitatea "*Sportul pentru toți*" s-a executat sistematic și continuu în scopul întăririi și menținerii sănătății, dezvoltării și perfecționării calităților motrice și morale ale militarilor, precum și pentru atragerea întregului personal din unități în practicarea sportului în mod organizat, în cadrul competițiilor sportive locale și naționale, stimulându-i, în același timp, pe cei cu aptitudini fizice deosebite pentru sportul de performanță. Această activitate a cuprins concursuri la disciplinele sportive și probe aplicativ-militare în strânsă legătură cu specificul armei, dar și corelate cu activitățile din programul de instrucție.

O serie de militari participanți la aceste activități au fost selecționați pentru a face parte din loturile Ministerului și a reprezenta Armata României la competițiile internaționale militare, organizate sub patronajul Consiliului Internațional al Sportului Militar. Activitatea sportivă de performanță s-a desfășurat în cadrul Clubului Sportiv al Armatei "*Steaua*" din București și al Clubului Sportiv Aplicativ-Militar "*Bucegi*" din Predeal, cu rezultate notabile la nivel național,

prin obținerea a numeroase titluri de campioni ai României, dar și internațional, prin obținerea a 5 medalii olimpice la cea mai recentă ediție a Jocurilor Olimpice de vară, care s-a desfășurat în anul 2008 în China.

Sportul militar este guvernat de către Consiliul Internațional al Sportului Militar. Armata noastră, membră a acestui organism începând cu anul 1992, este reprezentată printr-un șef de delegație și trei membri, activitatea fiind coordonată de Biroul educație fizică din Direcția Instrucție și Doctrină.

Structurile de conducere ale Consiliului Internațional al Sportului Militar au considerat prezența militarilor români în peisajul sportiv militar internațional drept una activă, iar Armata României ca fiind un partener serios în cadrul acestui organism. Obiectivele principale ale Consiliului sunt: implementarea educației fizice și a sportului în armatele țărilor membre, întărirea spiritului de echipă și a prieteniei dintre militarii de pe toate continentele și implicarea activă la eforturile comune de menținere a păcii în lume prin participarea la activități, inclusiv în zonele de conflict și postconflict. Aceste obiective sunt sintetizate prin chiar motto-ul organizației: *“Friendship Through Sport”* și prin recunoașterea Consiliului de către ONU ca partener în menținerea păcii și stabilității în zonele cu risc ridicat de conflict.

Un alt aspect important, care a demonstrat progresele realizate de sportivii militari în pregătire, este acela că mulți dintre ei au participat la misiunile internaționale în care Armata României este implicată (Bosnia, Afganistan, Irak). Considerăm că dezvoltarea abilităților specifice practicării unei discipline sportive sau aplicativ-militare le-a permis acestora să-și îndeplinească atribuțiile specifice misiunilor la un nivel calitativ superior.

*

Realizările prezentate, fundamentate pe profesionalism, abnegație, devotament și spirit de echipă, ne reprezintă atât ca structură în cadrul Statului Major General, cât și în calitate de colectiv conștient pe deplin de faptul că suportul oricărei reușite se compune din muncă și responsabilitate.

Ne asumăm în egală măsură succesele și neîmplinirile, cele din urmă constituind pentru fiecare membru al colectivului subiect de reflecție și, de ce nu, o *“lecție învățată”* pentru viitor. În acest sens, abordăm sarcinile de perspectivă ale Direcției și suntem hotărâți să adăugăm un plus substanțial de calitate muncii noastre, având ca repere acționale:

- implementarea unui sistem de instrucție profesionalizat prin parcurgerea a cel puțin patru etape definitorii, reprezentate de: proiectarea cadrului doctrinar de instruire; diferențierea acestuia pe niveluri, structuri și forme

de instruire; implementarea teoretică și realizarea practică a sistemului; evaluarea instrucției;

- modernizarea învățământului militar;
- implementarea sistemului doctrinar militar adecvat etapei actuale de restructurare a organismului militar, cu accent deosebit pe acceptarea standardelor NATO, adoptarea noilor concepte în domeniul interoperabilității conceptuale, structurale și acționale a forțelor, modernizarea sistemului și a procesului de elaborare a publicațiilor militare.

Credem că viitorul instruirii individuale și colective este legat într-o mare măsură de dezvoltarea *învățământului distribuit la distanță*. În acest sens, ne propunem să acționăm cu mai multă eficiență în direcția folosirii sistemului distribuit pe o scară cât mai largă.

Pentru noi este, de asemenea, foarte important ca noile concepte care stau la baza transformării Alianței Nord-Atlantice să poată fi integrate în instruirea viitoare a forțelor întrunite.

Suntem preocupați, totodată, de readucerea în atenția corpului de cadre a setului de norme și valori militare tradiționale, a spiritului de echipă și a cultului pentru eroi și tradiție în Armata Română.

Am prezentat numai câteva dintre reperele istorice și acționale ale *Direcției Instrucție și Doctrină*, care au marcat în mod esențial angajarea specifică a structurii noastre în organica operațională a Statului Major General.

Afirmăm cu convingere că cele prezentate constituie numai filonul, esența a ceea ce s-a realizat în cadrul colectivului nostru, iar angajarea plenară în afirmarea noului, competența, gândirea prospectivă și novatoare, bazată pe studiu și interpretare științifică a fenomenelor și proceselor specifice domeniului militar, sunt numai câteva dintre trăsăturile caracteriale ale personalului care a *“insuflețit”* Direcția de-a lungul scurtei, dar rodnicei sale istorii.

SERVICIUL ISTORIC AL ARMATEI

- promotorul istoriografiei militare naționale -

Comandor dr. Marian MOȘNEAGU

The archives preserved over the years and managed with responsibility by the Armed Forces Historical Service represent, in the author's opinion, a true source of documentation for military and civilian researchers, who have enriched the national military historiography with works of real scientific value.

During the Second World War, in the structure of the Service there was the information office, which sought to record important data about radical movements, about their weight and influence in the Romanian society, about the risks to which the archive deposits and the patrimony of the National Military Museum were exposed. This office made an almost complete description of the destruction of the archives located in two railway carriages, bombed at Turnu Severin on the night of 15/16 April 1944.

Keywords: *scientific research; administrative issues; war preparation; documentary source; mobilisation and military training*

Evoluția Serviciului Istoric al Armatei se confundă cu însăși evoluția Statului Major General. De-a lungul celor 142 de ani de existență, acesta a purtat diferite denumiri: Secția a II-a Lucrări istorice (1867; 1870-1893), Biroul 3 Istoric (1893-1896; 1897-1904), Biroul 1 (1896-1897), Biroul 4 (1904-1906), Biroul 3 Istoric (1906-1907; 1918-1920), Biroul 6 Informații (1907-1918), Secția a VI-a Istoric (1 aprilie 1920-1922), Secția a VIII-a Istoric (1922-1927), Secția a VII-a Istoric (1927-30 ianuarie 1928), Serviciul Istoric (30 ianuarie 1928-1949), Secția Arhive Militare (1949-1 martie 1998), Arhivele Militare Române (1 martie 1998-1 decembrie 2000), Serviciul Arhivistic Militar (1 decembrie 2000-1 aprilie 2002), Serviciul Arhive și Documentare Militară (1 aprilie 2002-1 mai 2006) și Serviciul Istoric al Armatei (1 mai 2006-prezent).

Necesitatea unei structuri specializate în structura Marelui Stat Major a fost resimțită încă de la înființarea acestuia. Astfel, în *„Monitorul Oastei”*, vol. II/1864, apărea următoarea *Publicație*,

Comandor dr. Marian Moșneagu – șeful Serviciului Istoric al Armatei.

semnată de ministrul de Război, generalul Alexandru Iacovache: “Având în vedere folosul ce trage țara și armata din răspândirea instrucției în oaste; având în vedere cât de nimerit este de a se pune în mâna soldatului cărți de citit care, aducându-i aminte glorioase suvenire și nobile exemple, să fie în același timp în raport cu gusturile și poziția sa; având în vedere lipsa ce are oastea de o istorie militară a României; având în vedere crearea școlilor prin regimente, am hotărât un concurs pentru adoptarea a două opere destinate școlilor regimentare ale corpurilor.

Întâia lucrare va cuprinde o adunătură de fapte cele mai însemnate de bravură, de generozitate, umanitate, patriotism, dezinteresare și eroism prin care ostașii români s-au deosebit în toate epocile istoriei noastre.

Autorii trebuie să se silească a căuta tot ce poate inspira soldaților sentimentele cele mai nobile. Nu trebuie să piardă din vedere că (sic !) cartea ce vor face este destinată pentru soldați, din care cea mai mare parte are prea puțină instrucție și mulți deloc.

Trebuie să fie dar proprie pentru toate inteligențele și prin urmare, un stil simplu este de neapărată trebuință. Drept model se poate însemna concurenților episodul istoric **Sobieschi și plăieșii români** (sln. a.), descris de C. Negruzzi și Circulara din 1 noiembrie 1860 a domnului M. Kogălniceanu, atunci ministru din Năuntru către săteni.

Această lucrare va trebui să aibă materia cel puțin a unui volum în 12, imprimat cu Cicero și gros de 150 pagini.

A doua lucrare va fi **Istoria militară a României** (sln. a.). Această istorie va cuprinde cu amănuntul toate evenimentele militare ale istoriei noastre. Autorii vor insista mai cu seamă asupra epocilor lui Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, precum și a acelor în care s-au organizat pentru întâia oară armate regulate.

Afară de acestea, autorii vor descrie, pe lângă istoria războaielor Principatelor, tot ce este indispensabil a se cunoaște din istoria generală a țărilor. Concurenții nu trebuie să piardă din vedere că această carte este destinată mai cu seamă la instrucția subofițerilor; prin urmare, trebuie a se preciza bine faptele, a nu se dezvolta decât cele care au o adevărată importanță în analele noastre și să evite disgresiile politice, cu totul străine destinării acestei lucrări.

Pentru amândouă lucrările se vor admite la concurs operele imprimate și manuscrise. Toate trebuie depuse la Ministerul de Război (Direcția I, Divizia 1), înainte de 31 decembrie 1864¹.

Prin Înaltul Decret nr. 380 din 17 martie 1867, în cadrul Administrației Centrale a Ministerului de Război, sub directa autoritate a acestuia, a luat ființă *Depozitul General al Războiului*, ca direcție independentă. Acesta era format din *Secția I Harta României – Lucrări topografice interioare* și *Secția a II-a – Lucrări istorice*.

¹ “Monitorul Oastei”, vol. II, 1864, pp. 44-46.

Statistica militară și lucrări regimentare. Șefii de secție erau numiți de domnitor, ceilalți ofițeri fiind numiți de ministrul de Război². Această structură a avut o existență efemeră, fiind desființată prin Înaltul Decret nr. 1163 din 11 august 1867.

Prin Înaltul Decret nr. 181 din 3 februarie 1870, Carol I a aprobat *“Regulamentul relativ la serviciul ofițerilor din corpul de stat major”*, prin care s-a stabilit reînființarea Depozitului de Război. Conform Art. 68, Secția a II-a Lucrări istorice și statistica militară avea ca atribuții *“clasarea și conservarea arhivelor privitoare la operații de război. Redactarea oricărei operații militare. Istoricul regimentelor de la crearea lor și, în general, toate lucrările istorice. Adunarea tuturor documentelor necesare pentru istoria militară a României și a puterilor străine. Lucrări și opere publicate în străinătate. Conservarea bibliotecii și arhivei Depozitului. Examinarea lucrărilor și operelor militare publicate în România și în străinătate”*³. Un regulament ulterior urma să stabilească în detaliu toate chestiunile care reglementau activitatea Depozitului⁴.

Prin Înaltul Decret nr. 158 din 17 ianuarie 1884 a fost aprobat *“Regulamentul serviciului de stat major”*, prin care se menținea împărțirea Marelui Stat Major în cele trei secții, în cadrul Secției I regăsindu-se ca atribuțiune distinctă *“jurnalul și istoricul în timp de pace și război”*⁵.

În organigrama Marelui Stat Major din anul 1893, devenit direcție superioară în compunerea Ministerului de Război, în conformitate cu noul *“Regulament asupra serviciului de stat major”*, aprobat prin Înaltul Decret nr. 1170 din 13 aprilie 1891, Biroul 3 din cadrul Secției I are ca atribuții, printre altele, *“chestiunile statistice și Istoricul”*⁶. În anul 1896, Istoricul Marelui Stat Major se regăsește în cadrul Biroului 1 al Secției I Organizarea, mobilizarea și instrucția armatei⁷, iar în anul 1897 în cadrul Biroului 3⁸.

În anul 1899, denumirea consacrată devine *“Istoricul campaniilor și marilor operațiuni ale armatei”*⁹.

În anul 1904, problematica istorică se regăsește în responsabilitatea Subbiroului B, Biroul 4 din cadrul Secției a II-a, cu denumirea *“Etape. Mijloace de corespondență militară și regulamentele respective. Istoricul campaniilor”*¹⁰.

² Serviciul Istoric al Armatei, Registrul Istoric al Marelui Stat Major, fila 24.

³ Serviciul Istoric al Armatei, fond Microfilme, rola P.S.E.M. 1208, c. 130.

⁴ Serviciul Istoric al Armatei, Registrul Istoric al Marelui Stat Major, f. 30.

⁵ *Ibidem*, f. 73.

⁶ *Ibidem*, f. 99.

⁷ *Ibidem*, f. 110.

⁸ *Ibidem*, f. 116.

⁹ *Ibidem*, f. 124.

¹⁰ *Ibidem*, f. 137.

De la 5 iulie 1904, Biroul VI din cadrul Secției a II-a reunește ca responsabilități “*Studii istorice, geografice și statistice. Biblioteca. Redacția revistei “România militară”*”¹¹.

În 1905, în cadrul Marelui Stat Major se întocmește “*Istoricul războiului ruso-japonez*”¹².

În anul 1906, Istoricul campaniilor se regăsește printre atribuțiile Biroului 3 din cadrul Secției I¹³, birou care, din 1907, se va numi Istoric și Bibliotecă, cu compartimentele Studii istorice și statistică, Referate istorice. Biblioteca, Contabilitatea Bibliotecii, “*România militară*” și Cazarmarea¹⁴.

De la 25 mai 1907, atribuțiile Biroului 6 Informații din cadrul Secției a II-a includeau Istoria militară generală. Studii asupra campaniilor moderne; Istoria militară națională; Istoricul organizării armatei române, Istoricul manevrelor și al taberelor de instrucție, Istoricul regulamentelor de exerciții și manevre ale celor trei arme¹⁵. Către sfârșitul anului 1909, Biroul 6 Informații încorporează la loc de cinste Istoricul Statului Major General¹⁶.

În urma trecerii armatei pe picior de pace, în baza Înaltului Decret nr. 3179 din 28 octombrie 1918, în cadrul Secției a II-a Istoric și Etape se regăseau două birouri – Biroul 3 Istoric și Biroul 4 Etape și Biblioteca Marelui Stat Major¹⁷.

La 11 martie 1919, șeful Biroului Istoric, locotenent-colonelul Dumitru Moțaș, solicita crearea Secției Istorice în cadrul Marelui Stat Major. Principalul argument consta în faptul că Biroul Istoric, având de întocmit o lucrare cu totul independentă de lucrările celorlalte secții, ofițerul considera că “*înglobarea lui la una din secții nu prezintă niciun avantaj, ci dimpotrivă are dezavantajul de a se trece și înregistra arhiva și corespondența acestui birou pe la o secție cu care nu poate avea nicio comunitate de lucru*”. În plus, argumenta ofițerul, “*Pentru a se putea continua lucrările pregătitoare întocmirii rezumatului istoric al campaniei, este nevoie a se dispune deocamdată de personalul strict necesar pentru: clasarea arhivei de război, însărcinându-se cu această operațiune cel puțin câte un ofițer pentru fiecare corp de armată și unul pentru diferite servicii ale armatei; centralizarea rezumatelor istorice ce au început să sosească de la Divizii, precum și coordonarea lor în timp și spațiu; studierea diferitelor reclamații privitoare la operațiuni; redactarea rezumatului istoric al operațiunilor*”.

¹¹ *Ibidem*, f. 139.

¹² *Ibidem*, f. 145.

¹³ *Ibidem*, f. 151.

¹⁴ *Ibidem*, f. 157.

¹⁵ *Ibidem*, f. 166.

¹⁶ *Ibidem*, f. 185.

¹⁷ *Ibidem*, f. 272.

În acest scop, ofițerul propunea extinderea urgentă a Biroului Istoric, care, la data respectivă, nu dispunea nici măcar de personalul necesar clasării arhivelor de campanie, clasare care nu putea fi făcută decât de către ofițeri care să posedă cunoștințe militare suficiente (absolvenți ai Școlii Superioare de Război sau ofițeri care au servit la comandamentele de corp de armată, divizii sau brigăzi). Soluția era crearea unei Secții Istorice în cadrul Marelui Stat Major, condusă de un colonel, organizată pe trei birouri: Biroul 1 Istoric, Biroul 2 Arhivă și Biroul 3 Registratură¹⁸.

Ca urmare, în baza Ordinului de Zi nr. 51 din 14 mai 1919, Secția a II-a Istoric s-a transformat în Secția a III-a Instrucție, Regulamente și Istoric, având în componere trei birouri¹⁹. Printre acestea figura și Biroul 3 Istoric, cu trei subbirouri, care aveau ca atribuții: *“1. Adunarea, clasarea și coordonarea datelor și documentelor operative ale tuturor marilor unități ale armatei, precum și întocmirea acestui istoric. Întocmirea istoricului campaniei 1916-1919. 2. Lucrările Comisiei de monografie și comisii similare. Învățămintele trase din istoria campaniilor relativ la organizare, instrucție și conducere. 3. Supravegherea lucrărilor particulare cu caracter istoric mai vechi ale oștirii române. Monumente istorice, tratamentul prizonierilor și lucrări ce decurg. Arhiva istorică”*²⁰.

În ordinea de bătaie a Marelui Stat Major de la 1 noiembrie 1920 întâlnim Secția a VI-a Istoric în cadrul Diviziei a II-a, înființată la 1 aprilie 1920, pe baza Referatului nr. 224 din 28 martie 1920, aceasta fiind organizată pe două birouri – Biroul 1 Istoric al armatei române și Biroul 2 Istoric al armatelor străine²¹.

În anul 1921, Secția a VI-a din cadrul Diviziei a II-a s-a reorganizat pe trei birouri: Biroul 1 Istoricul perioadei neutralității și Campania 1916 până la 1 ianuarie 1917, Biroul 2 Istoricul Campaniei 1 ianuarie 1917 – 1 aprilie 1921 și Biroul 3 Campanii vechi și arhivă²².

De la 1 aprilie 1922, regăsim Secția a VIII-a Istorică în cadrul Diviziei a III-a, cu două birouri, Biroul 1 Perioada neutralității și operațiunile până la 1 ianuarie 1917 și Biroul 2 Operațiunile de la 1 ianuarie 1917 până la trecerea armatei pe picior de pace²³.

În 1923, Secția a VIII-a Istoricul Campaniei are două birouri – Biroul 1 Arhive, Cercetări, Muzeul Militar și Biroul 2 Studiul Campaniilor²⁴. În această perioadă,

¹⁸ *Ibidem*, P II 1 524, c. 355-356.

¹⁹ Serviciul Istoric al Armatei, Registrul Istoric al Marelui Stat Major, f. 273.

²⁰ *Ibidem*, f. 283.

²¹ *Ibidem*, f. 293.

²² *Ibidem*, f. 299-300.

²³ *Ibidem*, f. 318.

²⁴ *Ibidem*, f. 322.

Secția a VIII-a Istoric a completat cu documente din arhivele de război istoricul părții a doua a campaniei 1 ianuarie 1917 – 1 august 1918, reorganizarea armatei române iarna 1916 – 1917, evenimentele și operațiunile dintre 27 noiembrie 1916 și 1 ianuarie 1917 și ofensiva Armatei a II-a la Mărăști. De asemenea, a redactat o serie de lucrări cu caracter istoric, precum Acțiunea cavaleriei române în campania 1916 – 1918 (Șarja de la Robănești, Acțiunea de la Prunari, Acțiunea Diviziei I și a II-a Cavalerie în partea a doua a campaniei) și Rezumatul operațiunilor armatei române în Transilvania (noiembrie 1918-mai 1919) pentru Ministerul de Externe²⁵.

De la 1 octombrie 1927, Secția a VIII-a Istoric s-a transformat în Secția a VII-a Istoric, regăsită în structura Diviziei I, cu Biroul 1 Cercetări istorice, Biroul 2 Arhive, Biroul 3 Istoric și Muzeul Militar Național²⁶.

La 30 ianuarie 1928, Secția a VII-a Istoric, având în subordine Muzeul Militar Național și Depozitul Central de Arhivă al Ministerului Apărării Naționale, s-a transformat în Serviciul Istoric²⁷.

Perioada interbelică a fost deosebit de prolifică pentru specialiștii Serviciului Istoric, aceștia realizând numeroase lucrări, studii și documentare. Dintre acestea, monografia *“România în războiul mondial 1916-1919”*, cel mai ambițios proiect editorial al Serviciului Istoric, a presupus o activitate laborioasă de documentare. Primul volum (672 de pagini și 42 de anexe), însumând capitolele I-VIII, a apărut în 1934, volumul II (886 de pagini și 13 anexe) – capitolele IX-XIX, în 1936, volumul III, Partea I (1 032 de pagini și 20 de anexe) – capitolele XX-XXIV în anul 1940 și Partea a II-a (866 de pagini și 10 anexe) în 1941, toate la *Editura Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului*, Imprimeria Națională București.

Lucrarea a fost completată cu patru volume de Documente – Anexe, Vol. I, 1934 cu 510 documente, însumând 738 de pagini, vol. II, 1936, 343 de documente și 328 de pagini, vol. III, Partea I, 1940, 609 documente și 498 de pagini și vol. III, Partea a II-a, 1941, 1 155 de documente și 476 de pagini.

La redactarea acestei lucrări monumentale, realizată sub coordonarea generalului Grigore Constandache, șeful Serviciului Istoric în perioada 28 ianuarie 1928 – 31 octombrie 1936 și, ulterior, consilier tehnic și a colonelului Constantin Drăgănescu, șeful Serviciului Istoric între 1 noiembrie 1938 – 10 februarie 1942, au contribuit coloneii Epaminonda Arghiropol, Ioanichie Filimon, Ioan P. Georgescu, Marin Manafu și Victor Renescu, locotenenții-colonei Paul Alexiu, Petre Andreescu, Ioan Cristescu,

²⁵ *Ibidem*, f. 349.

²⁶ *Ibidem*, f. 624.

²⁷ Luminița Giurgiu, Lucian Drăghici, Manuel Stănescu, Cornel Țucă, *În slujba Muzei Clio. O istorie a Serviciului Istoric al Marelui Stat Major. 1920-1945*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2006, p. VII.

Constantin Drăgănescu, Romulus Dumitrescu, Carol Franc, Alexandru Ioanițiu, Scarlat Momiceanu, Ioan Muțiu, Isaia Popa și Emil Procopiescu, Nicolae Stătescu și Nicolae Tretinescu, căpitan-comandorul Preda Fundățeanu, maiorii Alexandru Dumitrescu, Gheorghe A. Ionescu și Vasile P. Nicolau și căpitanii Ioan Constantinov, Vasile Garaiac, Traian Lărgeanu și Vasile Nicolau.

Și în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, Serviciul Istoric a continuat redactarea volumului IV Istoricul Campaniei 1916, care cuprindea operațiunile dintre 10 noiembrie-31 decembrie 1916: Trecerea Dunării și Oltului de către inamic; Operațiunile din Muntenia între 10-12 noiembrie 1916, Bătălia de pe Argeș și Neajlov; Operațiunile din zilele de 12-15 (inclusiv) noiembrie 1916, Operațiunile din Dobrogea între 10-20 noiembrie 1916 și Retragerea; Situația în seara de 20 noiembrie 1916 și operațiunile din zilele de 21-27 (inclusiv) noiembrie 1916, concomitent cu adunarea arhivelor și a materialului documentar pentru Istoricul evenimentelor din perioada 15 martie 1939-21 iunie 1941 și al Campaniei contra Rusiei Sovietice.

Până la 1 februarie 1943 a fost întocmit un Istoric rezumativ al raporturilor istorice dintre români și ruși pentru tineretul școlar și un altul, pentru școlile militare, și s-au pus bazele *“întocmirii planului unui istoric al pregătirii de război a armatei noastre sub toate raporturile, din 1921 – când armata a trecut pe picior de pace – până în 1941, la începerea actualului război”*.

Din ordinul Cabinetului Militar al Conducătorului statului a fost redactată lucrarea *“Valoarea aportului adus de forțele române în Bătălia de la Odessa, în ansamblul dispozitivului aliat de la arișa de Sud a frontului de Est”*²⁸.

Fondurile de arhivă conservate de-a lungul anilor și gestionate cu maximă responsabilitate de Serviciul Istoric al Armatei au constituit și vor constitui și în continuare o sursă veridică de documentare pentru cercetătorii militari și civili, care au îmbogățit istoriografia militară națională cu lucrări de certă valoare științifică²⁹, la care se adaugă, la împlinirea unui secol și jumătate de la înființarea Statului Major General, volumul *Statul Major General în arhitectura organismului militar românesc*³⁰, prima *Enciclopedie a Armatei Române* și *Albumul Armata României 1859-2009*.

²⁸ Serviciul Istoric al Armatei, fond Marele Stat Major. Serviciul Istoric, dosar nr. 852/1942, f. 2-5.

²⁹ *Istoria Statului Major General Român. Documente. 1859-1947*, Editura Militară, București, 1994; *Șefii Marelui Stat Major Român. Destine la răscruce. 1941-1945*, Editura Militară, București, 1995; *Istoria Statului Major General, 1859-2004. Istorie și transformare*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2004; *Armata Română și Răscoala din 1907*, Editura Militară, București, 2008; *Armata Română și Unitatea Națională*, Editura Pământul, Pitești, 2008; *Înzestrarea Armatei Române, vol. I 1919-1930*, Editura Academiei Tehnice Militare, București, 2000 și *vol. II 1931-1935*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2008.

³⁰ Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2009, 522 de pagini.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, Serviciul a avut în organică un Birou de Informații, care s-a străduit să consemneze date importante despre mișcările extremiste, ponderea și influența lor în societatea românească, despre riscurile la care erau expuse depozitele de arhivă și patrimoniul Muzeului Militar Național. Acest birou a făcut o descriere aproape completă despre distrugerea arhivei aflată în două vagoane de tren, bombardate la Turnu Severin în noaptea de 15/16 aprilie 1944. Multe informații prețioase, care se regăsesc în fondul Serviciului Istoric, se referă la arhiva predată comandamentelor sovietice după 12 septembrie 1944 și la inițiativa ofițerilor din Serviciu de a copia jurnalele de operații ale unităților înainte de a fi luate de sovietici. Calvarul prin care au trecut ofițerii Serviciului, aflați în contact cu autoritățile sovietice, este explicabil în condițiile în care erau amenințați că nu cooperează pentru a găsi arhiva militară rusă, rămasă în România după Primul Război Mondial.

Schimbările produse în Armata Română după 1945, inspirate de noul aliat prezent, inclusiv cu trupe, în România, au determinat modificări de structură și atribuții și la Serviciul Istoric. În aceste condiții, abia după 1960 a fost reluată cercetarea, cu infinite precauții, a unor teme de interes pentru istoria militară, însă fără vigoarea, spiritul polemic și amploarea celor anterioare războiului. Serviciul s-a concentrat să rezolve cu precădere probleme administrative, de gestionare a arhivelor și de explicare a evenimentelor de la 23 august 1944, a campaniei antihitleriste și a *“frăției de arme”* româno-sovietice.

Confrunțați cu provocările generate de schimbarea fundamentală produsă de evenimentele din decembrie 1989-ianuarie 1990, arhiviștii și cercetătorii din cadrul Serviciului Istoric al Armatei, împreună cu specialiștii din cadrul Centrului de Studii și Păstrare a Arhivelor Militare Istorice, au îndeplinit misiuni de maximă responsabilitate privind preluarea și conservarea unui volum impresionant de material arhivistic de la diverse unități militare și instituții desființate în procesul de restructurare și modernizare a organismului militar românesc. În acest context, prin decizia Statului Major General, au fost create trei depozite intermediare la nivelul Statului Major al Forțelor Terestre, Statului Major al Forțelor Navale și Statului Major al Forțelor Aeriene și un depozit de arhivă tehnică.

Începând cu anul 2008, alături de celelalte activități specifice sistemului arhivistic militar, Serviciul Istoric al Armatei a realizat, în premieră națională, implementarea sistemului informatic de asigurare a managementului integrat al arhivelor militare, menit să realizeze arhivarea în format electronic a fondurilor de arhivă și facilitarea cercetării științifice în arhivele Armatei României.

Concomitent, a fost gestionată activitatea de soluționare a unui volum impresionant de cereri din partea unor cetățeni români și străini privind eliberarea

de certificate și adevăruri necesare stabilirii calității de veteran de război, luptător în formațiuni de rezistență, persecutați politic, încadrați în detașamente de lucru, salariați ai Ministerului Apărării Naționale. Din 1991 până în prezent au fost examinate și soluționate peste 1 800 000 de cereri și s-au emis peste 1 250 000 de certificate și adevăruri.

Revenirea, de la 1 mai 2006, la denumirea de Serviciul Istoric al Armatei, consacrată tuturor instituțiilor similare din armatele țărilor membre ale NATO, a reprezentat o reparație necesară, de recuperare a unei tradiții onorante, dar și de restabilire a domeniului de responsabilitate în conformitate cu exigențele conservării, cercetării și valorificării tezaurului arhivistic și a tradițiilor militare ale Armatei României.

În acest context, membrii Consiliului științific al Serviciului Istoric al Armatei asigură apariția trimestrială, din anul 1998, a revistei *“Document – Buletinul Arhivelor Militare Române”*, care poate fi accesată și online, la adresa web a instituției.

Cercetarea patrimoniului arhivistic militar este deschisă tuturor cercetătorilor români și străini la sediile Serviciului Istoric al Armatei din București și Centrului de Studii și Păstrare a Arhivelor Militare Istorice din Pitești, fondurile disponibile pentru cercetare putând fi consultate și pe site-ul instituției, la adresa www.defense.ro/sia/index.htm.

PROIECTAREA ȘI MODERNIZAREA STRUCTURILOR MILITARE – domeniu de responsabilitate al Direcției Structuri și Planificarea Înzeestrării –

General-maior dr. Nicolae N. ROMAN

The Structures and Armament Planning Directorate is the specialised structure of the General Staff that plans and monitors the activities meant to implement the establishment, reorganisation and modernisation programmes of the Romanian Armed Forces structures, depending on priorities and allocated resources, with the purpose of achieving a force structure that is modern, reduced, professionalised, properly equipped, deployable, interoperable, has a multidimensional self-sustainment and protection capability, a flexible command and, based on optimal information and data, is capable of making decisions in a short time, of acting jointly and of being engaged in a range of missions in keeping with the commitments to NATO and the EU.

The reform in the military domain, in general, as well as the redesign of the command and control architecture, in particular, is a continuous process, the Alliance undergoing itself a transformation process to meet the new challenges.

Keywords: *human resource management; military equipment; strategic command; defence resources; areas of responsibility*

A

ctivitățile de restructurare și modernizare a Armatei României care au constituit domeniul de responsabilitate al entităților cu atribuții în managementul resurselor umane și materiale, din perioada 1990 până în prezent, au urmărit alinierea noilor structuri la cele existente în armatele statelor membre ale NATO, înzeestrarea cu echipament și tehnică performantă și eficientizarea cheltuielilor militare, în principal a celor de personal și de operare.

În acest context, procesul de transformare a Armatei României a reprezentat o necesitate firească, ce a decurs din noile orientări strategice și de transformare ale Alianței. Acestea au permis lărgirea gamei de obiective și procese pentru a include structurarea și pregătirea forțelor în vederea participării la apărarea colectivă, îmbunătățirea capacităților pentru gama întreagă de operații de management al crizelor și a celor pentru operații multinaționale de combatere a terorismului.

General-maior dr. Nicolae N. Roman – șeful Direcției Structuri și Planificarea Înzeestrării din Statul Major General.

Transformarea Armatei României a fost concepută în corelare cu însuși procesul de transformare a Alianței. În condițiile transformării forțelor, conceptelor și capabilităților, *Strategia de transformare a Armatei României* reprezintă viziunea pe termen mediu și lung referitoare la dimensionarea, pregătirea și înzestrarea armatei pentru a participa la operațiile viitoare. Aceasta pune la dispoziția factorilor de decizie o viziune militară consolidată asupra viitoarei configurații a structurii de forțe și a capabilităților necesare îndeplinirii misiunilor de către Armata României. Conceptele și capabilitățile adoptate și proiectate sunt transpuse în cerințe și planuri, prin intermediul procesului de planificare a apărării, în consens cu standardele NATO.

Ca urmare, procesul de restructurare și modernizare a vizat desființarea, transformarea sau comasarea unor structuri dintre cele care nu se mai justificau în compunerea de pace a Armatei României, procesul fiind însoțit de reducerea corespunzătoare a numărului de posturi (funcții) și disponibilizarea personalului devenit excedentar.

Analizele activităților de restructurare au avut rolul de a orienta factorii de decizie asupra modificărilor ce se impun în structura personalului (pe categorii de militari, pe grade, arme și specialități militare etc.) și au vizat, în principal, sporirea gradului de profesionalizare a structurilor, modul de formare și utilizare a personalului etc.

Totodată, a fost pus de acord necesarul de fonduri pentru cheltuielile de personal, disponibilizări și pensii militare cu posibilitățile oferite de alocațiile bugetare anuale stabilite prin bugetul de stat.

În domeniul înzestrării s-a urmărit modernizarea tehnicii din dotare, achiziții de sisteme și echipamente noi, încadrarea în standardele Alianței pentru realizarea obiectivelor de interoperabilitate cu tehnica din dotarea armatelor statelor membre ale NATO, conform *obiectivelor forței* și concepției de înzestrare a Armatei României.

Transformarea în domeniul conducerii, comenzii și controlului a vizat reproiectarea structurii de conducere, comandă și control în scopul optimizării actului decizional-acțional. În acest sens, structura proiectată de comandă și control a Armatei României trebuia să asigure o conducere eficientă a forțelor pe timp de pace, adaptarea cu ușurință a sistemului de conducere în situații de criză, la război sau pentru rezolvarea misiunilor în caz de urgențe civile, aplicabilă atât pentru conducerea forțelor în misiuni de apărare națională, pe timp limitat, cât și pentru conectarea la un comandament aliat pe teritoriul național sau în afara acestuia, realizarea planificării, organizării, execuției și controlului într-un sistem integrat, logic și coerent.

Direcția Structuri și Planificarea Înzestrării este structura de specialitate a Statului Major General care planifică și monitorizează activitățile de implementare a programelor de constituire, reorganizare și modernizare a structurilor

din compunerea Armatei României, în funcție de priorități și de resursele alocate, în scopul realizării unei structuri de forțe modernă, redusă, profesionalizată, echipată adecvat, dislocabilă, interoperabilă, cu capacitate de autosusținere și de protecție multidimensională, cu o conducere flexibilă, care, pe baza informațiilor și a datelor optime, să ia decizii în timp scurt, având capacitatea de a acționa întrunit și de a fi angajată într-un spectru de misiuni, în concordanță cu angajamentele față de NATO și UE.

În cele ce urmează, vom prezenta succint reperetele evolutive ale Direcției, începând cu anul 1834, când s-au înființat, în cele două principate, primele “organe și organisme militare centrale”. În “Ștabul Oștirii” (Statul Major), atribuțiile funcționale privind *organizarea și înzestrarea “oștirii”* erau îndeplinite de către “cancelarii”, încadrate cu ofițeri adjutanți¹.

Din anul 1882 s-au constituit, în cadrul Marelui Stat Major, structuri cu atribuții în domeniul organizării și înzestrării, așa cum sunt prezentate în *figura 1*.

Începând cu anul 1990, ca urmare a evoluției situației politice regionale și internaționale, odată cu transformările de ordin

ORGANIZAREA MARELUI STAT MAJOR – LA 11.12.1882 –
Secția 1 – Organizare, Mobilizare, Operații Secția 2 – Informații, Logistică Secția 3 – Geografie, Topografie
– LA 10.09.1939 –
Secția 1 – Organizare, Mobilizare Secția 2 – Informații, Contrainformații Secția 3 – Operații Secția 4 – Înzestrare Secția 5 – Instrucție, Învățământ, Regulamente Secția 6 – Transporturi
– LA 01.04.1940 –
Secția 1 – Organizare, Mobilizare Secția 2 – Informații, Contrainformații Secția 3 – Operații Secția 4 – Dotare, Servicii Secția 5 – Instrucție Secția 6 – Transporturi, Comunicații Secția 7 – Învățământ Militar Superior
– LA 01.04.1947 –
Secția 1 – Organizare, Mobilizare Secția 2 – Informații, Contrainformații Secția 3 – Operații Secția 4 – Dotare, Servicii Secția 5 – Instrucție, Școli Secția 6 – Transporturi, Comunicații
– LA 15.05.1980 –
– Direcția Organizare, Mobilizare și Planificarea Înzestrării – Direcția Operații – Direcția Mecanizare și Automatizare a Conducerii Trupelor – Secții diferite (Aviație, Marină, Serviciu la unități, S.12 etc.)

Figura 1

¹ http://dsp.m100.man/scurt_istoric/index_files/page620.htm

politic și social, a apărut necesitatea unor schimbări profunde în dimensionarea și structurarea forțelor, precum și în planificarea resurselor de apărare. Aceste condiții au impus înființarea unei structuri specializate, în cadrul Marelui Stat Major (ulterior, Statul Major General), destinată să propună, analizeze și evalueze, împreună cu statele majore ale categoriilor de forțe ale armatei și cu celelalte direcții centrale, structurile organizatorice ale Armatei și să planifice, în funcție de priorități, resursele materiale și financiare destinate apărării.

Astfel, într-un interval de aproximativ 20 ani, structurile centrale ale Ministerului și principalele eșaloane din subordinea sa au fost supuse unui amplu proces de reorganizare. În aceeași măsură, structurile care în decursul anilor au îndeplinit atribuții similare celor actuale ale Direcției au fost supuse procesului de transformare, cele mai semnificative momente fiind prezentate în continuare.

OBIECTIVUL FUNDAMENTAL

“Realizarea capacității necesare Armatei României de a promova și proteja interesele naționale în fața riscurilor și amenințărilor curente, aflate în dezvoltare și a celor viitoare, îndeplinirea angajamentelor în planul securității și apărării, asumate de țara noastră în cadrul NATO și al UE, precum și față de alte organisme internaționale”².

Ca urmare, *primul semestru al anului 1990* a reprezentat perioada în cadrul căreia s-a realizat compunerea de pace a Ministerului Apărării Naționale, ce avea să constituie, la *începutul anului 1990*, elementul de bază de la care s-au declanșat, imediat după evenimentele din decembrie, amplele măsuri

de reorganizare a Armatei României, în general, și a structurilor centrale ale Ministerului, în particular. Această perioadă a fost una foarte densă în modificări, majoritatea structurilor nou create reprezentând componentele inițiale pentru realizarea următoarelor trepte în evoluția structurală a Ministerului.

În acea perioadă au funcționat, în compunerea Marelui Stat Major, *Direcția Organizare, Mobilizare și Planificarea Înzestrării (DOMPI)* și *Secția personal*, iar în subordinea directă a ministrului Apărării Naționale a existat *Direcția Cadre și Învățământ*. Începând cu data de *15 mai 1990*, în subordinea ministrului Apărării Naționale a fost constituită *Direcția Personal*, prin transformarea fostei *Direcții Cadre și Învățământ*, structură ce avea să coordoneze formarea și gestionarea personalului Armatei României, potrivit noilor condiții create în societatea civilă.

În perioada 1993-1997, structurile cu responsabilități în domeniul managementului resurselor umane și materiale din Ministerul Apărării Naționale au fost supuse unor transformări majore, prezentate în *figura 2*³.

² *Strategia de transformare a Armatei României*, aprobată prin Hotărârea Consiliului Suprem de Apărare a Țării nr. 38/2007, p. 6.

³ Datele și informațiile sunt extrase din statele de organizare ale structurilor centrale ale Ministerului Apărării Naționale (din arhivă).

Anul	La nivelul	
	Marelui Stat Major/ Statului Major General	Ministrului Apărării Naționale
1993	- Direcția Organizare, Mobilizare și Planificarea Înzestării s-a reorganizat în Direcția Organizare și Mobilizare și Direcția Planificare/30.10. - Secția personal s-a transformat în Direcția Personal/30.10.	- Direcția Personal
1994	- Marele Stat Major s-a transformat în Statul Major General/25.11. - Direcția Organizare și Mobilizare - Direcția Planificare - Direcția Personal s-a transformat în Inspectoratul pentru Personal/01.04.	- Direcția Personal
1995	- Direcția Organizare și Mobilizare - Direcția Planificare - Inspectoratul pentru Personal s-a transformat în Direcția Personal.	- Direcția Personal
1997	- Statul Major General s-a reorganizat modular, pe structuri tip "J"/30.04. - J.1 – Direcția Personal și Evidență Resurse Umane - J.8 – Direcția Planificare Structuri și Resurse	- Direcția Personal s-a transformat în Direcția Management Resurse Umane/01.11.

Figura 2

În contextul anului '97, o direcție prioritară a procesului de transformare a instituției militare a fost crearea unor structuri diminuate cantitativ, performante, eficiente, flexibile și interoperabile cu armatele statelor membre ale NATO, capabile să asigure îndeplinirea integrală a misiunilor de bază ale Armatei României, precum și a celor asumate prin tratate și angajamente militare.

În temeiul acestui considerent, statutul României de la acea dată față de Alianța Nord-Atlantică a favorizat desfășurarea acestui proces de reformă și chiar obligativitatea asimilării sau adaptării tendințelor de evoluție a acesteia, cunoscându-se că Alianța și, odată cu ea, majoritatea statelor membre au parcurs un amplu proces de transformare.

În accepțiunea curentă, Statul Major General (comandamentul) este elementul de structură militară, la nivel strategic, organizat corespunzător, prin care șeful acestuia realizează conducerea structurii de forțe și investit, prin acte normative, cu competențe specifice în domeniul acțiunilor militare. Statul Major General trebuie să asigure conducerea tuturor activităților și operațiilor militare ce se pregătesc și se desfășoară de către structura de forțe printr-o riguroasă activitate de stat major, realizată în mod unitar și cu participarea tuturor structurilor din compunerea sa.

Acest context a impus proiectarea și operaționalizarea unei structuri de comandă și control, la nivel strategic, suplă și flexibilă, aptă să planifice și să conducă

acțiuni militare independente sau întrunite, interoperabilă și compatibilă cu structurile de comandă ale Alianței Nord-Atlantice. La data de *14 aprilie 1997* a intrat în vigoare Hotărârea Guvernului României nr. 110 privind organizarea Ministerului Apărării Naționale, care a abrogat prevederile H.G. nr. 0828/1994. Acest moment a marcat deschiderea transparenței Ministerului față de societatea civilă, structura sa fiind dată publicității, pentru prima oară, în *Monitorul Oficial* al României.

A fost o etapă importantă, îndeosebi pentru Statul Major General, întrucât acest eșalon a adoptat, începând cu data de *30 aprilie 1997*, ca element de noutate, *structura organizatorică de tip "J"*, specifică eșaloanelor similare din armatele statelor membre ale NATO.

Astfel, în compunerea Statului Major General au fost înființate *J.1 – Direcția Personal și Evidență Resurse Umane* și *J.8 – Direcția Planificare Structuri și Resurse*, iar la nivelul ministrului Apărării Naționale, *Direcția Personal* s-a transformat în *Direcția Management Resurse Umane*.

Din cele prezentate, se poate concluziona că restructurarea Ministerului Apărării Naționale și a structurilor subordonate acestuia, ca structuri centrale, efectuată în urma aplicării prevederilor Hotărârii Guvernului României nr. 110/1997, *a fost dintre cele mai ample, la acea dată, poate chiar cea mai importantă din ultimii 10 ani*, ea constituind nucleul în jurul căruia au gravitat celelalte modificări structurale intervenite în perioada imediat următoare.

În anul 1998, *Direcția Planificare Structuri și Resurse* a elaborat primul plan-cadru privind derularea procesului de restructurare și modernizare a Armatei României, pentru anul 1998, aprobat de Consiliul Suprem de Apărare a Țării. Totodată, a fost promovată și aprobată Ordonanța de urgență nr. 7/1998 privind protecția socială a personalului disponibilizat prin restructurarea Armatei.

Ulterior, în urma unor studii și documentări referitoare la necesitatea unor corecții structurale la nivelul organismelor centrale ale Ministerului Apărării Naționale, s-a încercat "*experimentul*" prin care, odată cu transformarea *Direcției Personal și Evidență Resurse Umane* în *Direcția Personal, Completare Resurse Umane și Mobilizare, Secția organizare* – structură unicat la nivelul structurilor centrale din Ministerul Apărării Naționale, aflată la acea dată (1 iulie 1999) în compunerea J.1, să fie resubordonată și integrată în compunerea *Direcției Management Resurse Umane*. Acest "*experiment*" a încetat la data de *1 ianuarie 2000*, dată la care *Secția organizare* a revenit în compunerea Statului Major General, în cadrul *J.8 – Direcția Structuri și Resurse*.

Toate aceste prevederi au fost stipulate în *Ordonanța Guvernului României nr. 41 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale*, intrată în vigoare la data de 15 septembrie 1999 și care a abrogat Legea nr. 41 din 18.12.1990 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale.

La data de 15 iunie 2000, Guvernul României a emis *Ordonanța de urgență nr. 74 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale*, prin care s-a precizat că această instituție este organizată pe structuri centrale, a căror constituire se aprobă prin hotărâre a Guvernului. Această Ordonanță de urgență a abrogat prevederile Ordonanței de Guvern nr. 41/1999.

În temeiul Articolului 107 din Constituția României și a prevederilor Ordonanței de urgență nr. 74/2000, potrivit căroră “*organizarea structurilor centrale ale Ministerului Apărării Naționale se aprobă prin hotărâre a Guvernului*”, Guvernul României a emis Hotărârea nr. 489 privind organizarea structurilor centrale ale Ministerului Apărării Naționale, cu intrarea în vigoare la data de 30 iunie 2000.

Punerea în aplicare a acestor acte normative a avut ca implicații următoarele modificări la nivelul structurilor cu atribuții similare cu cele ale Direcției Structuri și Planificarea Înzestrării actuale/Statul Major General, astfel: *J.1 – Direcția Personal și Mobilizare* s-a transformat în *Direcția Organizare, Personal și Mobilizare*, *J.8 – Direcția Structuri și Resurse* s-a desființat și s-a înființat *Secția elaborare, coordonare și monitorizare programe*, ca structură cu responsabilități în implementarea *Sistemului de planificare, programare, bugetare și evaluare*. Aceste structuri cu responsabilități în domeniul managementului resurselor umane și materiale la nivelul Statului Major General au funcționat în această formă până în anul 2006.

Începând cu data de 01 noiembrie 2006, prin Ordinul ministrului Apărării Naționale nr. B.5/1777 s-a înființat *Direcția Structuri și Planificarea Înzestrării – J.8*, ca structură specializată în compunerea Statului Major General.

Ulterior, prin *Dispoziția șefului Statului Major General nr. G.2/S-81 din 20 februarie 2007*, s-a aprobat intrarea în vigoare a noului stat de organizare al Statului Major General, cu următoarele modificări structurale: *Direcția Organizare, Personal și Mobilizare* a fost reorganizată în *Direcția Personal și Mobilizare*, iar *Serviciul structuri/J.1* și *Secția elaborare, coordonare și monitorizare programe/Statul Major General* au fost reorganizate și integrate în *Direcția Structuri și Planificarea Înzestrării*.

Până la sfârșitul anului 2008 s-a definitivat cadrul normativ care să reglementeze conducerea, comanda și controlul în Armata României, organizarea și funcționarea structurii de comandă la nivel strategic, organizarea sistemului integrat al punctelor de comandă pentru dispunerea elementelor de conducere strategică, precum și organizarea și funcționarea Comandamentului Operațional Întrunit.

În temeiul celor prezentate, putem afirma că Statul Major General a funcționat sub această denumire, dar cu organizare structurală diferită, timp de 15 ani, în perioada 1994-2009.

SITUAȚIA ACTUALĂ:

Direcția Structuri și Planificarea

Înzestrării are în componență 3 servicii, astfel:

- *Serviciul structuri;*
- *Serviciul planificarea înzestrării;*
- *Serviciul coordonare și evaluare programe.*

În perioada 2009-2015⁴, procesul de transformare va urmări realizarea capacității operaționale finale pentru structura de comandă la nivel strategic, atât pe timp de pace, cât și pentru situații de criză și la război.

În vederea asigurării compatibilității și continuității *“lanțului de comandă”*, a relațiilor ierarhice pe verticală, în aceste domenii de activitate, la nivelul Statului Major General, al categoriilor de forțe ale armatei, comandamentelor de armă, operațional întrunit și structurilor subordonate funcționează următoarele structuri de specialitate, prezentate în *figura 3*.

Eșalon	Denumirea structurii	Domenii de activitate
Statul Major General	Direcția Structuri și Planificarea Înzestrării	- structuri (proiectare și evoluție structuri, elaborare și evidență state de organizare) - planificarea înzestrării - coordonare și evaluare programe
Statul Major al Forțelor Terestre	Serviciul structuri și planificarea înzestrării	- structuri (proiectare și evoluție structuri, elaborare și evidență state de organizare) - înzestrare - planificare, programare și evaluare programe majore - bugetare și estimare costuri
Statul Major al Forțelor Aeriene	Serviciul structuri și planificarea înzestrării	
Statul Major al Forțelor Navale	Serviciul structuri și planificarea înzestrării	
Comandamentul Logistic Întrunit	Secția structuri și planificarea înzestrării	
Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii	Biroul planificare și finanțare bugetară și Biroul mobilizare (gestionează și statele de organizare)	- evidență state de organizare - planificare și execuție bugetară
Divizia 1 Infanterie	Biroul state de organizare și completare	- evidență state de organizare
Divizia 4 Infanterie	Biroul mobilizare și evidență state de organizare și Biroul coordonare, monitorizare și analiză bugetară	- evidență state de organizare - coordonare, monitorizare și analiză bugetară

Figura 3

⁴ Pentru punerea în aplicare a prevederilor Hotărârii de Guvern nr. S-113 din 18.02.2009 și a Hotărârii de Guvern nr. S-37 din 22.01.2009 pentru modificarea Hotărârii de Guvern nr. S-1550/2006 privind aprobarea organigramei structurilor centrale ale Ministerului Apărării Naționale și a numărului total de posturi aferent acestora, la data de 30.03.2009 a intrat în vigoare noul stat de organizare al Statului Major General, în componența căruia funcționează Direcția Structuri și Planificarea Înzestrării.

*Direcția Structuri și Planificarea Înzestrării*⁵ este structura specializată a Statului Major General, respectiv a Ministerului, care are responsabilități în următoarele domenii de activitate:

- a. proiectarea structurală și dimensionarea organizatorică a Armatei României;
- b. elaborarea și gestionarea documentelor specifice organizării structurilor;
- c. planificarea înzestrării cu tehnică și echipamente militare;
- d. coordonarea activităților de emitere a cerințelor operaționale și elaborarea normativelor de înzestrare;
- e. coordonarea unitară a programelor majore ale categoriilor de forțe ale armatei și Comandamentului Logistic Întrunit;
- f. elaborarea și derularea Programului major S.M.G./conducere strategică;
- g. estimarea costurilor necesare funcționării structurilor și capacităților militare.

Actualul statut al României, de stat membru al Alianței Nord-Atlantice și al Uniunii Europene, impune desfășurarea unui proces continuu de asimilare sau de adaptare la tendințele de evoluție ale acestora, fiind cunoscut faptul că majoritatea armatelor statelor membre parcurg un amplu proces de transformare.

În acest context, s-a impus proiectarea și operaționalizarea unei structuri de comandă și control, la nivel strategic, suplă și flexibilă, aptă să planifice și să conducă acțiuni militare independente sau întrunite, interoperabilă și compatibilă cu structurile Alianței Nord-Atlantice.

Preluarea creativă a experienței proprii, a tradiției noastre militare, dar și a altor state în rezolvarea acestui aspect a fost și este în continuare benefică, fapt care ne permite să uzăm de câteva din informațiile avute la dispoziție, în unele situații interpretate, referitoare la structurile similare, existente în acest moment în unele armate membre ale Alianței Nord-Atlantice.

Pentru a-și îndeplini misiunile, cu vocație predilectă către competențele interarme, aceste structuri sunt, în general, organizate modular, denumite în accepție uzuală de "*tip NATO*", ceea ce permite și exercitarea unor competențe interarme speciale (la nivel strategic).

În general, pentru asigurarea compatibilității cu celelalte comandamente ale armatelor statelor membre ale NATO ce au astfel de structuri modulare, structurile centrale ale statelor majore generale (similar) din armatele statelor membre ale Alianței și ale UE sunt dimensionate potrivit atribuțiilor pe care

⁵ În conformitate cu domeniile de activitate ale Statului Major General, prevăzute în *Regulamentul de organizare și funcționare a Ministerului Apărării Naționale*, aprobat cu Ordinul ministrului Apărării Naționale nr. M.S. 118 din 19.06.2007.

le îndeplinesc și tradițiilor din fiecare țară în parte. Acestea sunt numerotate de la J.1 la J.9, ca în *figura 4*.

În ultima perioadă, se poate observa o tendință de uniformizare a organizării acestora pe structuri de tip "J". Cu toate acestea, cu excepția primelor (J1, J2, J3, J4 – care reprezintă aceleași structuri în toate armatele statelor membre ale NATO), celelalte (J5, J6, J7, J8) nu au aceleași domenii de activitate sau denumire.

Operații
J. 2 – Informații
J. 3 – Operații
J. 5 – Planificare (planuri și scenarii)
J. 9 – CIMIC
Alte structuri
Sprijin operații (resurse)
J. 1 – Personal (și mobilizare)
J. 4 – Logistică
J. 6 – Comunicații
J. 7 – • Doctrină, instrucție, învățământ și lecții învățate sau • Planuri operative și interoperabilitate
J. 8 – • Resurse bugetare sau • Structură forțe, resurse și evaluare sau • Planificare și programare a resurselor de apărare
Alte structuri

Figura 4

Se apreciază că acest tip de structură – "J" corespunde necesităților privind facilitarea exercitării comenzii și controlului operațional, gestionarea și monitorizarea acțiunilor militare și a efectivelor participante la operații militare, la nivel militar-strategic, precum și de asigurare a interoperabilității cu statele majore ale Alianței Nord-Atlantice și ale armatelor statelor membre ale NATO. Mai mult, o astfel de structură răspunde reducerii numerice a structurilor de conducere în favoarea structurii de forțe, precum și a "scurtării lanțului de comandă" pentru realizarea concordanței între resursele avute la dispoziție prin bugetul de stat al României, angajamentele asumate față de Alianță și misiunile stabilite pentru Armata României.

Dirrecția Structuri și Planificarea Înzestrării din Statul Major General este structură centrală de concepție, analiză, sinteză și evaluare a structurilor, de planificare și programare a resurselor destinate asigurării funcționării armatei, înzestrării cu tehnică și materiale cu destinație militară, precum și de modernizare a acesteia.

Dirrecția, în structura actuală, și-a dovedit eficiența, constituindu-se ca o structură integratoare specializată, care, în colaborare cu celelalte structuri din compunerea și subordinea Statului Major General și cu cele specializate din statele majore ale categoriilor de forțe ale armatei, precum și cu cele

de la nivelul structurilor centrale ale Ministerului Apărării Naționale, prezintă factorilor de decizie propuneri de soluționare a problemelor majore cu care se confruntă Armata României, în prezent și pe termen mediu și lung, și fundamentează variantele de soluționare identificate, având la bază nevoile acesteia și resursele alocate.

Câteva dintre acțiunile și activitățile mai importante, planificate și desfășurate până în prezent, ca urmare a implementării măsurilor privind continuarea procesului de restructurare și modernizare a Armatei României, la care Direcția a fost implicată în mod direct, sunt următoarele:

“For almost twenty years we had all of the time and almost none of the money; today we have all of the money and no time”.

General George C. Marshall
14th Chief of Staff, U.S. Army,
1 September 1939-18 November 1945

- realizarea structurilor modulare ale comandamentelor și ale statelor majore ale categoriilor de forțe ale armatei și comandamentelor de armă și operațional întrunit;
- repartizarea efectivelor în vederea încadrării în limita aprobată de 90 000, pe categorii de forțe ale armatei, comandamente de armă și operațional întrunit, precum și pe structuri de conducere;
- proiectarea structurilor de bază ale armatei (batalion, brigadă și similare), pentru toate categoriile de forțe și evaluarea costurilor necesare;
- elaborarea și prezentarea unor informări și documentare privind stadiul derulării procesului de reorganizare și modernizare în armată și perspectiva acestuia;
- implementarea managementului resurselor de apărare pe obiective și pe programe.

Prin aceste detalii am încercat să prezentăm unele dintre demersurile întreprinse de Statul Major General, în contextul procesului general politico-militar de adaptare a structurilor de conducere la cerințele celor din structurile euroatlantice.

Împărtășim ideea că reforma în domeniul militar, în general, și re-proiectarea arhitecturii de comandă și control, în special, reprezintă un proces continuu, Alianța fiind ea însăși într-un proces de transformare și adaptare la noile provocări identificate și, pe cale de consecință, procesul de reformă și modernizare al Armatei României trebuie să fie armonizat deplin cu aceste dezvoltări din cadrul NATO și al Uniunii Europene.

Așa cum afirma, într-un articol, amiralul N. J. Cebrowski, *“deși lumea afacerilor este diferită de domeniul militar, lecțiile învățate din lumea afacerilor pot fi aplicate în domeniul militar”*⁶.

⁶ Amiral N. J. Cebrowski, *Obiectivul bazat pe rețea – o abordare militară diferită*, în revista *Gândirea Militară Românească*, nr. 6/2003, p. 103.

Prin urmare, “statul major, ca subsistem, trebuie să aibă o structură flexibilă, să fie o organizație pulsatilă, iar flexibilitatea trebuie să pătrundă până în însăși structura sa. Trebuie să se dilate și să se contracte în ritm regulat, în funcție de nevoile concrete. El trebuie să fie organizat pe microstructuri funcționale, care să se poată dezvolta, combina sau separa, în funcție de necesitățile misiunii, în momentele de criză sau la război”⁷.

*

Acestea au fost cele mai semnificative momente în evoluția *Direcției Structuri și Planificarea Înzeestrării*, atât din punct de vedere organizatoric sau al subordonării, cât și al misiunilor specifice corespunzătoare domeniilor de responsabilitate pe care le-a gestionat. Cele cuprinse în acest material se pot constitui într-un reper important pentru înțelegerea corectă a locului și rolului unei structuri care se prezintă cu realizări notabile în anii care au trecut, precum și cu misiuni deosebit de importante pentru cei care vor veni.

⁷ General de brigadă dr. Nicolae N. Roman, *Statul major într-un comandament intrunit național – considerații preliminare*, în revista *Gândirea Militară Românească*, nr. 3/2005, p. 58.

REPREZENTANȚA MILITARĂ LA NATO ȘI UE – introspectivă cu prilej aniversar –

General-locotenent dr. Sorin IOAN

The priority objectives of the Military Representation have been subsumed under the specific and punctual interests of Romania and, directly, under the those of the Ministry of National Defence, in relation to the North Atlantic Treaty Organisation. In this context, the author mentions a few of the most significant purposes of the Representation: to participate in developing Romania's strategic profile within NATO; to precisely establish the interests that can be supported within the Alliance, and to define, based on this, some real political-military objectives and to provide the connections that ensure the support necessary for the achievement of these objectives; to develop cooperation and consultation relations with the similar structures of the member nations and with the military structures at the NATO Headquarters and the EU Military Staff in order to consistently, timely and coherently promote the political-military interests within NATO.

Keywords: Cold War; insurgent groups; crisis situation; military operations; security environment; civil-military cooperation

Gândul și privirea profund concentrate asupra “ceasului” aniversar, cu semnificații complexe pentru Statul Major General, ne-au condus către o analiză personalizată a *Reprezentanței Militare Naționale*. În ce fel contribuie această structură la multiplele responsabilități ale conducerii militare pentru realizarea cerințelor necondiționate ale apărării naționale și participării credibile la apărarea colectivă în cadrul Alianței și Uniunii Europene? Care este stadiul proiectelor pentru promovarea intereselor naționale și evaluarea măsurabilă a contribuției la afirmarea Statului Major General, ca organism de concepție și comandă al Armatei? Care este, de fapt, raportul dintre obiective și împliniri?

Totodată, se cuvine să evocăm evoluția structurii de la formula inițială, atașată Alianței, până la cea integrată, de azi, reamintindu-ne doar în treacăt, pas cu pas, etapele intermediare care marchează o dimensiune importantă a transformării armatei în ultimii 16 ani, din perspectiva strategiei de securitate națională.

Activitatea Reprezentanței se înscrie în actualitatea preocupărilor instituțiilor internaționale

General-locotenent dr. Sorin Ioan – șeful Reprezentanței Militare a României la NATO și UE.

de apărare colectivă, ca reacție la riscurile și amenințările actuale, într-un mediu de solidaritate și consens, la care aderă și țara noastră, cu spiritul intereselor naționale, racordate la contextul regional.

Trecând în revistă principalele priorități ale NATO și ale UE, vom marca, de fapt, activitățile personalului Reprezentanței, conectați și interrelaționați zi de zi cu structurile responsabile pe domenii ale Statului Major General.

NATO – în prezent

Organizație colectivă interguvernamentală, NATO s-a dedicat, timp de 60 de ani, solidarității statelor membre pentru a-și proteja colectiv starea de securitate, reprezentând o alianță de apărare și nu una cu caracter ofensiv. Reprezintă, totodată, o alianță de valori, care, în fiecare etapă parcursă, s-a adaptat cu flexibilitate, diplomație și prin soluții credibile. După o istorie lungă, marcată de conflicte sângeroase, NATO participă activ, cu determinare și „voce” comună, la consolidarea și menținerea păcii în Europa, fiind liantul unui continent divizat, după încheierea războiului rece. Mai mult decât atât, amenințarea terorismului internațional fără limite de frontieră a condus la decizia de a lansa, pentru prima dată, o operație în afara Europei, cu șase ani în urmă, după ce atacul fără precedent din 11 septembrie 2001 a determinat mediul democratic intern, puternic afectat, să invoce Articolul 5 al Tratatului de la Washington, prima oară în istoria de șase decenii a NATO. Astfel, operația Alianței din Afganistan, ca parte a sumei eforturilor ample ale comunității internaționale, mandatate de ONU, a urmărit eradicarea încercărilor rețelei al Qaeda, centru de gravitație pentru organizațiile teroriste, să lanseze noi atacuri, indiferent unde în lume. Obiectivele principale, concentrate în două etape, au urmărit mai întâi înlăturarea regimului taliban de la putere, care adăpostea și susținea structuri teroriste, și apoi sprijinirea noului guvern de a construi un nou parcurs, fără întoarcere pentru poporul afgan, precum și reconstrucția țării într-un mediu stabil de securitate. Importanța și dificultatea misiunii sunt confirmate și de faptul că, după o lungă perioadă, cu sacrificii umane și investiții semnificative din partea țărilor membre ale NATO și a celor contribuatoare (în prezent, sunt 42 de națiuni participante), Alianța caută în continuare soluții care să marcheze succesul acestei operații complexe. Tributul plătit prin sacrificiul suprem al celor peste 1 000 de militari, atât în timpul operației *Enduring Freedom*, cât și pe parcursul *ISAF*, condusă de NATO, ca și numărul mare de răniți nu trebuie niciodată uitate, iar curajul militarilor alimentează energia forței internaționale de continuare a misiunii.

Misiunea NATO din Afganistan s-a dovedit a fi cu mult mai complexă decât a fost estimată inițial, solicitând definirea unor concepte noi, dintre care menționăm *“insurgența”* și *“abordarea cuprinzătoare”* a operațiilor de stabilitate și reconstrucție.

➤ *Insurgența* nu poate fi definită exclusiv ca fiind sub lideranța *“mișcării talibane”*. În realitate, este relaționată și cu unele state vecine și cuprinde grupări diferite insurgente, care operează într-un cadru de autonomie, variat, în funcție de particularitățile regionale și istorice. Cooperarea dintre ele se manifestă la nivel tactic, circumstanțial, mai degrabă decât la nivel strategic. În regiunea de sud, de exemplu, insurgența este condusă de membrii fostului regim taliban și cuprinde cel mai mare număr de luptători organizați pe principii ierarhice riguroase. În regiunea de est, există un număr de facțiuni care operează în grupuri mici. În multe situații, colaboraționiștii insurgenți acționează mai mult din motive personale, oportuniste și nu din principii ideologice.

Pe de altă parte, fermierii care dețin culturi de narcotice sprijină insurgența din punct de vedere financiar, în mod deosebit pentru a contracara eforturile de eradicare a culturilor ilegale și pentru protecția traficului de droguri. Grupurile insurgente se sprijină între ele, dar nu dezinteresat, oferindu-și echipamente, baze de instrucție și elemente explozive. Tradițiile locale și regulile tribale alimentează procesul de racolare a luptătorilor împotriva forțelor externe, internaționale.

Contracarea insurgenței poate avea succes numai prin identificarea vulnerabilităților sale, fondate pe aspectele care-i separă, în mod special cele de natură etnică și cele privind dotarea deficitară cu armament și echipamente.

Pilonul principal care trebuie consolidat îl constituie câștigarea încrederii și sprijinului populației locale aflate în afara insurgenței, dar care, în multe situații, este terorizată de *“rămășițele”* fostului regim taliban.

Fără a intra în mai multe detalii, putem afirma că succesul operației nu se va măsura în numărul de militanți ai opoziției eliminați, ci prin eficiența măsurilor de atragere a încrederii populației în forțele internaționale și care, astfel, se va constitui într-un scut de descurajare a insurgenților și de diminuare a efectivelor și acțiunilor acestora.

Este evident, așadar, că succesul nu poate fi realizat numai de partea militară a misiunii, ci împreună cu componenta civilă, de largă reprezentare, prin eforturile altor organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale, prin coordonarea eforturilor de reconstrucție în beneficiul direct al populației și al autorităților administrative locale, regionale și centrale.

Coordonarea se poate realiza prin voința comună a actorilor externi și interni implicați de a se subordona unei abordări cuprinzătoare (*“comprehensive approach”*) și coerente.

➤ *Abordarea cuprinzătoare* reprezintă un concept relativ nou, determinat de dificultățile de eficientizare a operațiilor din Irak și Afganistan, care a fost deja conturat teoretic printr-o serie de concepții doctrinare, dovedindu-se însă dificil în practică.

Realitatea întărește viabilitatea definiției lui W. Freeman jr., pe care o găsim în *“Dicționarul de diplomatie”* din 1995 și care, într-o traducere flexibilă, exprimă: *“Războiul și diplomația sunt diferite, dar reprezintă aspecte relaționate ale unei politici naționale. De aceea, diplomații și luptătorii care au parcurs acest tip de experiență vor acționa ca niște frați într-o acțiune comună, cu valențe potențial letale ... Ei vor stabili împreună când să lupte și când să dialogheze, când să exercite presiune și când să fie reținuți”*¹.

Deși, în ultima perioadă, sintagma *“abordarea cuprinzătoare”* a fost folosită frecvent atât de către ONU, cât și de NATO, respectiv UE, nu s-a agreat încă o definiție oficială comună. Într-o explicitare generală, aceasta se referă la sincronizarea și armonizarea tuturor elementelor de putere, naționale și internaționale, iar elementele puterii, nici acestea definite oficial, se referă la totalitatea resurselor diplomatice, informaționale, militare, economice, financiare ș.a. angajate.

La detalierea celor două concepte vom adăuga doar o enumerare generică a subiectelor de interes în dezbaterile NATO, astfel: operațiile în curs (Afganistan, Kosovo, combaterea pirateriei din spațiul maritim somalez, misiunea de instruire din Irak), sistemul de apărare antirachetă, securitatea energetică, apărarea cibernetică, dezvoltarea sistemului de comandă, control și conducere, parteneriatele strategice ale Alianței. Acestea justifică preocuparea Consiliului Nord-Atlantic de reformulare a actualului concept strategic aliat, adoptat în 1999. Acțiunea va fi coordonată de noul Secretar general al NATO, Anders Fogh Rasmussen, având termen de finalizare până la summitul din 2010, care va avea loc la Lisabona, în Portugalia. Totodată, secvențial, subiectele menționate reprezintă domenii gestionate de personalul Reprezentanței Militare în dezbaterile din cadrul grupurilor de lucru sau la nivelul Comitetului Militar. Interesele naționale militare sunt susținute prin mandatele primite de la Statul Major General și sunt abordate prin discuții deschise și flexibilitate până la realizarea consensului.

¹ Citat de Kurt Amend pe <http://smallwarsjournal.com/mag/docs-temp/75-amend.pdf> și de Cristopher M. Schnaubelt în *“Operationalizing a Comprehensive Approach in semi-permissive environments”*, NATO Defence College, Research Division, Roma, iunie, 2009.

Uniunea Europeană – coordonate interne și actualitate

Politica Externă și de Securitate Comună – Common Foreign and Security Policy – CFSP, al cărei suport operațional civil și militar este reprezentat de *Politica Europeană de Securitate și Apărare – European Security and Defence Policy – ESDP*, este astăzi o acțiune dinamică prin înseși proiectele sale. Din anul 2003 până în prezent, *ESDP* a decis desfășurarea a 23 de operații, dintre care 6 operații militare, incluzând-o pe cea mai recentă în desfășurare, din apele teritoriale ale Somaliei, angajată împotriva pirateriei, sau cea încheiată în acest an, din Ciad și Republica Centrafricană, în sprijinul unei operații civile a ONU și 17 operații civile, care au contribuit sau contribuie încă la soluționarea unor stări de criză prin asistența programelor de dezarmare, impunerea controlului de către unele structuri administrative și a statului de drept, sprijinul reformei în cadrul structurilor de securitate, asistență acordată poliției și reformei în justiție. Ultima misiune o reprezintă cea din Kosovo, desfășurată și operaționalizată în anul 2008.

Așa cum se cunoaște și s-a materializat în realitatea mediului de securitate, Uniunea Europeană s-a remarcat progresiv ca un actor major pe scena internațională, cu o viziune strategică sistematică, prezentată transparent prin *Strategia de securitate europeană*, cu instrumente eficiente de management al crizei în plan diplomatic, civil și militar, complementare altor măsuri de implicare în plan economic, comercial, de ajutor umanitar și în sprijinul de dezvoltare a unor zone defavorizate.

Totodată, este evident faptul că UE nu s-a implicat numai în spațiul continentului european (Balcanii de Vest sau Caucazul de Sud), ci și în Africa, Orientul Mijlociu sau Asia.

Evoluțiile de natură politică și economică au produs schimbări radicale, cum ar fi capacitatea organizației de a-și promova valorile de pace și securitate dincolo de granițele continentale.

Comitetul Militar al UE funcționează ca urmare a Deciziei Consiliului din 22 ianuarie 2001, a hotărârii de transferare a funcțiilor și capacităților de la Uniunea Europei Occidentale către Uniunea Europeană (Marsilia, 13 noiembrie 2000) și reprezintă cel mai înalt organism militar din cadrul Consiliului Europei. Comitetul Militar asigură consiliere și recomandări pentru *Comitetul Politic și de Securitate (COPS)* al UE în ceea ce privește aspectele militare ale *Politicii Europene de Securitate și Apărare*, fiind sprijinit de *Statul Major Militar al UE (EUMS)* și având, totodată, un rol important în planificarea și organizarea operațiilor militare. Pregătirea documentației și a variantelor de acțiune se realizează în cadrul *Grupului de lucru al Comitetului Militar (EUMCWG)*, compus din locuitorii reprezentanților militari ai țărilor membre. Această succintă

prezentare structurală reamintește rolul și o parte din activitatea atât a membrilor Reprezentanței Militare Naționale, cât și a ofițerilor, maiștrilor militari și subofițerilor care dețin funcții de conducere și execuție în cadrul *Statul Major Militar al UE*.

Fiind un subiect de substanță, vom încerca să ne oprim asupra unui domeniu relevant al *ESDP*, reprezentat de managementul crizelor și în care UE a adoptat, nu cu mult timp în urmă, proceduri, mijloace și metode care facilitează o coordonare eficientă a diverșilor actori implicați și a instrumentelor de care aceștia dispun. Vom reaminti, astfel, pe scurt, fazele procedurale ale crizelor, sudizivate secvențial, cu asigurarea unei coordonări civil-militare, astfel:

- *faza de rutină*, care cuprinde monitorizarea surselor și a evoluției unei crize, planificarea preliminară și funcțiile de avertizare imediată;
- *formularea conceptului de management al crizei (CMC)* – după identificarea unei stări de criză și decizia *Comitetului Politic și de Securitate*, care apreciază că se impune o acțiune din partea UE, sub coordonarea acestuia, se elaborează *CMC*, care descrie interesele politice ale UE, scopurile și finalitățile dorite și opțiunile strategice majore;
- *aprobarea conceptului de management al crizei și elaborarea opțiunilor strategice* de către Consiliu – în situația în care se impune și o operație militară, *Comitetul Politic și de Securitate* transmite misiunea către *Comitetul Militar al UE* de a elabora opțiunile militare strategice, iar pentru o operație civilă (de poliție sau impunere a statului de drept) către *Comitetul pentru Aspectele Civile ale Managementului Crizelor – CIVCOM* pentru opțiunile strategice civile;
- *decizia oficială de acțiune și întocmirea documentelor inițiale de planificare* – decizia oficială, aprobată în Consiliul Miniștrilor, delegă răspunderea *COPS* de a exercita controlul asupra direcțiilor strategice ale operației (Art. 25 al Tratatului UE), validează opțiunile strategice militare și civile și numește un *reprezentant special al UE (EUSR)*. În cazul unei operații militare, se aprobă, de asemenea, locația *Comandamentului Operațional (OHQ)* responsabil pentru elaborarea concepției operației (*CONOPS*) și a planului operațional (*OPLAN*). Aceste documente, după ce sunt avizate în cadrul *Comitetului Militar*, sunt promovate, cu recomandări, *Comitetului Politic și de Securitate* pentru aprobare;
- *implementarea măsurilor aprobate* – sub responsabilitatea Consiliului, *Comitetul Politic și de Securitate* exercită controlul politic și coordonează direcțiile strategice ale operației; *EUSR* și *Comandantul Operațional (OC)* prezintă rapoarte periodice;

- *adaptarea acțiunilor UE și încheierea operației* – Comitetul Politic și de Securitate evaluează eventualele opțiuni de adaptare a misiunii, ce se impun pe parcursul operației și, atunci când se îndeplinesc condițiile, declară încheierea acesteia, trecând la procesul de identificare a învățămintelor, care vor fi valorificate în viitor.

Din acest enunț, pe lângă imaginea de funcționalitate instituțională, se deduce și activitatea specifică a membrilor reprezentanțelor statelor membre ale UE, care, în fiecare fază, susțin mandatul politic și militar național în ceea ce privește conținutul concepțiilor, planurilor sau documentelor de decizie.

În afara operațiilor militare, printre prioritățile abordate de Comitetul Militar se află: dezvoltarea capabilităților operaționale, finalizarea sau actualizarea unor concepții pe domenii specifice, colaborarea cu *Agenția Europeană de Apărare (EDA)*, priorități stabilite de fiecare stat membru pentru perioada de asigurare a președinției UE pe principiul rotației la fiecare șase luni, standardizare și interoperabilitate ș.a.

Desigur că, în cazul în care Tratatul de la Lisabona va fi adoptat de toate națiunile membre, aplicarea lui va produce modificări structurale și funcționale semnificative.

Într-un material elaborat cu prilej aniversar, considerăm că este binevenit să evocăm și un scurt istoric al Reprezentanței Militare:

- în *februarie 1993*, România, prin președintele Iliescu, a solicitat formal aderarea la NATO;
- în vederea reprezentării militare a României în cadrul *EAPC* și a activităților specifice *Parteneriatului pentru Pace (PfP)* desfășurate la NATO HQ, Bruxelles, în luna *septembrie 1993*, generalul de brigadă Paul Șarpe a fost numit reprezentant militar al României la NATO, având în subordine un grup restrâns de ofițeri (constituiți în cadrul unui Birou de reprezentare). Aceștia au fost desemnați să reprezinte interesele militare ale României în cadrul activităților desfășurate la NATO, iar principala misiune/sarcină a fost sprijinirea procesului de pregătire a capacităților conceptuale, operaționale și tehnice naționale de a lucra efectiv cu structurile și forțele armate ale statelor membre ale NATO, precum și dezvoltarea programelor de colaborare și a acțiunilor comune în cadrul PfP;
- în *ianuarie 1994*, România a fost prima țară postcomunistă care a răspuns invitației lansate de către NATO de a participa la Parteneriatul pentru Pace, program destinat cooperării euroatlantice în materie de securitate, cu rol major în procesul de includere a noi membri în NATO;
- în *mai 1995*, România a semnat *Programul individual de parteneriat (PAP)*;
- în *octombrie 1995*, România a semnat *Acordul privind statutul forțelor aparținând armatelor țărilor membre ale NATO și celor parteneri*;

- la 16 iunie 1996, generalul-maior Gheorghe Rotaru a fost numit reprezentant militar al României la NATO, având ca misiune continuarea activității de susținere a eforturilor de aderare la structurile euroatlantice;
- în aprilie 1999, NATO a lansat *Planul de acțiune în vederea admiterii de noi membri (Membership Action Plan – MAP)*. Structura de reprezentare militară a României a avut misiunea de a susține *Planul național anual de pregătire pentru aderare (PNA)*, care stabilea obiectivele, măsurile și termenele de realizare în vederea orientării, susținerii și evaluării eforturilor făcute în pregătirea pentru aderarea la Alianță;
- la 1 august 1999, generalul-locotenent Ioan-Gavril Ghițaș a fost numit în fruntea structurii de reprezentare militară a României la NATO, având ca sarcină principală susținerea Planului național anual de pregătire pentru aderare la Alianță;
- la *summitul NATO de la Praga* (21-22 noiembrie 2002), șefii de state și de guverne ai țărilor membre ale NATO au decis invitarea României, alături de alte șase state – Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, Slovacia, Slovenia, să înceapă convorbirile de aderare la Alianța Nord-Atlantică;
- la 26 martie 2003, ambasadorii statelor membre ale NATO au semnat *Protocoloalele de aderare la NATO* pentru România și celelalte șase state invitate să adere, în cadrul unei ceremonii desfășurate la Bruxelles;
- la 8 mai 2003, a avut loc ratificarea protocoalelor de aderare de către Congresul SUA;
- *Reprezentanța Militară a României la NATO și UE* a luat ființă în anul 2003 prin *Hotărârea de Guvern nr. 172/13 februarie 2003 privind adaptările instituționale în perspectiva aderării României la NATO, inclusiv organizarea și funcționarea reprezentării României la Cartierul general al NATO și la Comandamentul Suprem al Forțelor Aliate din Europa – SHAPE*;
- la 1 august 2003, la conducerea Reprezentanței Militare a fost numit generalul-locotenent Constantin Gheorghe;
- la 29 martie 2004, România, prin prim-ministrul Adrian Năstase, a depus instrumentele de aderare la NATO, fiind unul dintre cele șapte state care au făcut parte din al cincilea val de extindere a Alianței;
- la 1 decembrie 2004, generalul-locotenent Cornel Paraniac a fost numit reprezentant militar al României la NATO și UE.

Anul 2004 a marcat trecerea României la statutul de membru cu drepturi depline al NATO, cu toate oportunitățile și obligațiile ce au decurs din acest statut, inclusiv participarea efectivă la procesul de luare a deciziilor și implicarea, fără excepție, în toate activitățile Alianței.

Obiectivele prioritare ale Reprezentanței Militare a României au fost subsumate interesului specific și punctual al României și, în mod nemijlocit, al Ministerului Apărării Naționale, în raport cu Organizația Nord-Atlantică, astfel:

- participarea la consolidarea procesului de construire a profilului strategic al României în cadrul NATO, care să permită, odată cu aderarea efectivă, o promovare eficientă a intereselor militare românești la nivelul Alianței;
- formularea și stabilirea precisă a intereselor care pot fi susținute în cadrul NATO, definirea, pe această bază, a unor proiecte politico-militare concrete și realizarea conexiunilor și armonizărilor care să asigure sprijinul necesar realizării acestora;
- dezvoltarea relațiilor de colaborare și consultare cu structurile similare ale națiunilor membre și cu structurile militare de la Cartierul General al NATO și Statul Major Militar al UE, pentru promovarea consecventă, oportună și coerentă a intereselor politico-militare în cadrul NATO;
- inițierea și dezvoltarea capacității de dialog și folosirea diplomației militare active pentru creșterea capacității de persuasiune și a potențialului de influență, în vederea susținerii și promovării intereselor militare naționale la nivelul structurilor militare ale NATO și ale UE;
- participarea activă în cadrul comitetelor, subcomitetelor și grupurilor de lucru, în scopul formulării de propuneri și soluții viabile necesare luării unor decizii juste în procesul de reformă și modernizare a organismului militar românesc;
- dezvoltarea și perfecționarea contribuției la mecanismul național de elaborare a pozițiilor naționale, necesare dialogului din cadrul procesului de luare a deciziilor NATO;
- asigurarea consilierii pe probleme militare de specialitate a ambasadurilor României la NATO și la UE;
- elaborarea propunerilor privind implementarea priorităților NATO în planurile de acțiune ale Ministerului Apărării Naționale și, nemijlocit, ale Statului Major General;
- consolidarea unei relații suplă, eficiente și pragmatice cu structurile abilitate de Ministerul Apărării Naționale să participe la promovarea intereselor naționale de securitate;
- elaborarea propunerilor pentru agendele de lucru și a documentelor necesare participării la reuniunile ministeriale, la cele dedicate șefilor statelor majore și, în special, la summitul de la Istanbul;
- intensificarea contactelor cu experții Comitetului Militar al UE și ai reprezentanțelor militare ale statelor membre ale Uniunii Europene;

- amplificarea întâlnirilor și discuțiilor cu experți militari din cadrul *EUMS* pentru inițierea Reprezentanței Militare în problematica mecanismelor de consultare și de luare a deciziilor referitoare la angajarea națională în procesul *ESDP*.

Activitatea Reprezentanței s-a concretizat și în acțiuni de identificare a domeniilor prioritare, responsabilităților, demersurilor și termenelor pentru finalizarea la timp a acordurilor, legilor și memorandumurilor, precum și a altor documente care au trebuit semnate și ratificate de România în perioada de aderare și integrare în NATO. De asemenea, a sprijinit autoritățile naționale prin elaborarea unor puncte de vedere sau transmiterea de informații referitoare la experiența statelor care au aderat la NATO în valul anterior.

În luna aprilie 2005, s-a semnat *Tratatul de aderare la UE* și România a dobândit statutul de observator. Pe linia relaționării cu Uniunea Europeană, anul 2005 a reprezentat o etapă importantă în procesul general de aderare a României la UE și de accelerare a procesului de racordare a sistemului militar românesc la dimensiunea militară a *Politicii Europene de Securitate și Apărare*, prin:

- urmărirea, aprofundarea și promovarea obiectivelor Statului Major General, ale Ministerului Apărării Naționale în cadrul *PESA* și cel al *PESC*;
- urmărirea și promovarea intereselor forțelor armate ale României pe timpul reuniunilor *EUMC*, ale grupului de lucru al *Comitetului Militar/EUMCWG*, ale grupurilor de proiect care își desfășoară activitatea în cadrul procesului *Planului european privind capacitățile de apărare/ECAP/PGs*;
- elaborarea de analize și studii pentru documentarea participanților naționali la reuniuni ale instituțiilor europene cu responsabilități în domeniul *PESA*;
- pregătirea și participarea la misiunile militare ale Uniunii Europene, care vor avea un caracter de complementaritate cu cele ale NATO, un exemplu edificator, în acest sens, constituindu-l angajarea românească la misiunea "*Althea*", condusă de UE în Bosnia și Herțegovina;
- intensificarea demersurilor pentru identificarea și evaluarea căilor de implementare a politicilor din domeniul dezvoltării capacităților militare, elaborate de *Agenția Europeană de Apărare*, în strategiile pe termen mediu și lung de înzestrare și modernizare a sistemului militar, în strânsă corelare cu programele, pe termen lung, de modernizare a forțelor armate ale României;
- de la 16 decembrie 2007, Reprezentanța Militară este condusă de generalul-locotenent dr. Sorin Ioan.

În perioada statutului de invitat, reprezentantul militar a participat la ședințele Comitetului Militar cu statut de observator, având acces la anumite documente și informații fără drept de a exprima poziții naționale, până în aprilie 2004, când s-a materializat aderarea. Ar mai fi de remarcat că, în octombrie 2004, țara noastră a găzduit prima Reuniune informală ministerială a NATO, la Poiana Brașov, la pregătirea căreia Reprezentanța de la Bruxelles a avut o contribuție semnificativă, iar începând cu 1 ianuarie 2007, atribuțiile Reprezentanței s-au extins și asupra domeniului militar al Uniunii Europene.

Momentele evocate succint nu ascund sau nu diminuează activitatea susținută, performantă și eficientă, deși de multe ori cu caracter de pionierat pentru armata noastră, de către toți ofițerii, maiștri militari și subofițerii care, temporar, au îndeplinit funcții în cadrul Reprezentanței, în diverse etape de evoluție.

Pentru toți și fiecare în parte, această structură a însemnat o *“școală de pregătire”* și adaptare la proceduri în continuă transformare și, nu mai puțin relevant, o școală de diplomă militară exercitată într-un mediu larg, multinațional. În acest sens, este lăudabilă preocuparea constantă a structurii de personal din cadrul Statului Major General de a gestiona cursul carierei, dar și valoarea adăugată, prin valorificarea experienței acestora și poziționarea lor adecvată la revenirea în țară, în beneficiul instituției.

Nu putem încheia înainte de a aminti rolul, munca și rezultatele deosebite atât ale celorlalte reprezentanțe militare naționale din cadrul comandamentelor strategice ale NATO sau alte componente ale structurii, cât și ale celor care au îndeplinit și îndeplinesc funcții de stat major în cele mai diverse domenii.

DOMENII DE COMPETENȚĂ ȘI ATRIBUȚII ALE REPREZENTANȚEI STATULUI MAJOR GENERAL LA SHAPE

General-maior Fănică CÂRNU

The constant and coherent effort to promote the national military interests on the part of the Military Representation has primarily consisted in obtaining favourable conditions for the participation of Romanian forces in NATO operations, in keeping with the current national possibilities. In support of the decision, the author points out that the personnel of the Representation draw up primary analyses of NATO requests for contributions to NATO forces in different theatres of operations, analyses that contribute to the substantiation of effective decisions at the level of the national military authorities.

In order to clarify some issues of interest within the General Staff and the categories of forces, the Representation requires support from SHAPE military experts. In essence, the issues addressed concern force and operational planning at the strategic level, the definition of the national level of ambition, the affiliation and generation of forces, the conduct of the national integration process, the evaluation of the forces meant for NATO or the provision of support for carrying out high-visibility events.

Keywords: *information exchange; NATO structures; national military authority; force planning; force generation*

Reprezentanța Statului Major General la *Supreme Headquarters Allied Powers Europe – SHAPE* este structura specializată a Ministerului Apărării Naționale destinată asigurării legăturii Statului Major General și a statelor majore ale categoriilor de forțe ale Armatei României cu structurile NATO care funcționează în baza militară de la SHAPE.

Comandamentul Aliat pentru Operații – generator de transformare în Alianța Nord-Atlantică

SHAPE este abrevierea, binecunoscută în rândul militarilor puterilor aliate, a denumirii în limba engleză a *Comandamentului Suprem al Puterilor Aliate din Europa*.

Prezența acestui comandament strategic în actuala locație datează din aprilie 1967, perioadă în care a fost redislocat din Franța în Belgia, împreună cu celelalte structuri politico-militare ale Alianței. SHAPE a fost instalat, în principal din rațiuni de securitate, la 50 km sud-vest de capitala Belgiei, respectiv în zona localității Casteau, lângă orașul Mons.

General-maior Fănică Cârnu – Reprezentantul Statului Major General la Comandamentul Suprem al Forțelor Aliate din Europa (SHAPE).

În urma schimbărilor care au avut loc începând cu anul 2003, *Comandamentul Aliat pentru Operații (ACO)* a preluat principalele structuri și misiuni ale SHAPE, devenind comandamentul care asigură planificarea și conducerea operațiilor curente ale Alianței, precum și expertiza la cel mai înalt nivel în domeniul operațional. ACO este unul dintre cele două comandamente de nivel strategic ale Alianței și este condus de Comandantul Suprem al Forțelor Aliate din Europa (SACEUR), un general american de patru stele, având locțiitor (DSACEUR) un general de patru stele din Europa, care deține și rolul de comandant operațional pentru componentele militare ale operațiilor Uniunii Europene.

Comandamentul Aliat pentru Operații conduce, de la nivel strategic, operațiile militare desfășurate de NATO în Afganistan, Balcani, Irak și Africa.

Având în vedere faptul că transformarea Alianței Nord-Atlantice este determinată, în principal, de dinamica mediului de securitate contemporan și de experiența acumulată în teatrele de operații, putem considera Comandamentul Aliat pentru Operații un generator important de transformare a NATO.

Toate statele membre ale Alianței delegă, pe lângă acest comandament, câte un reprezentant militar – *National Military Representative/NMR* sprijinit de o echipă de stat major. Reprezentanțele au rolul de a realiza atât accesul permanent și nemijlocit al națiunilor la procesul de planificare militară a Alianței, cât și eficientizarea colaborării în sprijinul operațiilor conduse de NATO.

O parte dintre statele partenere membre ale Parteneriatului pentru Pace, ale Dialogului Mediteranean, ale Inițiativei de Cooperare de la Istanbul sau care fac parte din grupul țărilor de contact au echipe sau ofițeri de legătură la Divizia de Cooperare Militară din cadrul SHAPE.

Prima echipă românească de reprezentare și legătură la SHAPE a fost constituită în anul 1995, după aderarea României la Programul Parteneriatului pentru Pace. Eforturile echipei respective s-au concentrat pentru pregătirea aderării României la Alianța Nord-Atlantică, susținerea implementării obiectivelor de parteneriat și participarea la exerciții organizate de NATO împreună cu statele partenere de la acea vreme.

Reprezentanța Statului Major General la SHAPE a fost înființată în vara anului 2003 pe structura echipei de reprezentare din cadrul Celulei de Coordonare a Parteneriatului (PCC).

Relațiile dintre Reprezentanța Statului Major General, structurile NATO din locația SHAPE și celelalte reprezentanțe militare ale națiunilor membre ale Alianței acreditate la SHAPE se desfășoară în conformitate cu reglementările naționale, armonizate cu cele NATO.

Rol, domenii de competență și atribuții ale Reprezentanței Statului Major General la SHAPE

Reprezentanța Statului Major General la SHAPE are scopuri, obiective și sarcini stabilite la nivelul Ministerului Apărării Naționale, pentru îndeplinirea cărora interacționează permanent cu toate elementele Comandamentului Aliat pentru Operații și cu celelalte reprezentanțe militare naționale la SHAPE.

Personalul Reprezentanței Statului Major General la SHAPE este format din ofițeri de conducere, ofițeri de stat major și personal administrativ. Personalul de conducere este format din reprezentantul militar, funcție prevăzută cu gradul de general-maior, locțiitorul acestuia și șeful biroului ofițeri de stat major.

Ofițerii de stat major sunt experți în domeniile operații, informații, logistică, personal, forțe aeriene și forțe navale și asigură relaționarea Statului Major General și a categoriilor de forțe cu structurile SHAPE, precum și participarea la grupurile de lucru ale NATO și UE pe probleme de operații.

Personalul administrativ este compus din doi subofițeri care încadrează *elementul de sprijin național* aflat în locația Mons, aceștia având rolul principal în asigurarea administrativ-financiară a întregului personal militar român aflat în misiune în Mons.

Rolul primordial al *reprezentantului militar la SHAPE – Romanian National Military Representative (ROU NMR)* este acela de a asigura legătura directă între șeful Statului Major General și Comandantul Suprem al Forțelor Aliate din Europa, pentru toate aspectele care vizează Armata României, în mod deosebit participarea în operațiile conduse de NATO.

În cadrul menționat, Reprezentanța Statului Major General la SHAPE asigură schimbul permanent de informații în domeniile de interes pentru Armata României și coordonează pregătirea activităților de cooperare între Statul Major General, categoriile de forțe ale armatei și Comandamentul Aliat pentru Operații.

Dintre principalele responsabilități ale Reprezentanței menționăm:

- participă la pregătirea conferințelor pentru negocierea încadrării cu personal național a structurilor NATO și susține mandatele transmise de autoritățile militare naționale în acest domeniu;
- asigură expertiză pentru fundamentarea deciziei naționale de angajare în operațiile desfășurate de Alianță;
- contribuie la pregătirea conferințelor de generare a forțelor necesare desfășurării operațiilor NATO, susține mandatele naționale cuprinzând oferta României pentru fiecare solicitare din partea Alianței și asigură promovarea interesului militar național în raport cu cerințele Comandamentului Aliat pentru Operații;

- asigură participarea la conferințele și grupurile de lucru organizate pe domenii de responsabilitate;
- elaborează rapoarte, informări, analize, sinteze și puncte de vedere necesare pentru fundamentarea deciziilor naționale în domeniul participării la operațiile desfășurate de Alianța Nord-Atlantică.

ROU NMR exercită autoritatea militară națională în raport cu personalul român aflat în misiune permanentă în străinătate în locația Mons.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor menționate, personalul Reprezentanței dezvoltă relații de colaborare și consultare cu structurile similare ale națiunilor membre în cadrul *NMR Echelon* și cu reprezentanții țărilor partenere acreditate la Divizia de Cooperare Militară. Menționăm, în mod deosebit, colaborarea susținută cu Reprezentanța Militară a Statelor Unite ale Americii la SHAPE, pentru obținerea și menținerea sprijinului american acordat forțelor românești dislocate în teatrele de operații.

Reprezentanța Statului Major General la SHAPE colaborează cu structurile Delegației Permanente a României la NATO și UE, realizându-se informarea reciprocă permanentă și consultarea asupra evoluțiilor și documentelor de interes elaborate la nivelul SHAPE și al NATO HQ.

Repere în activitatea Reprezentanței Statului Major General la SHAPE

Efortul constant și coerent de promovare a interesului militar național, deus la nivelul Reprezentanței, s-a concretizat, în primul rând, în obținerea unor condiții avantajoase de participare a României cu forțe în operațiile NATO, în raport cu posibilitățile naționale actuale.

În sprijinul actului decizional, personalul Reprezentanței elaborează analize primare ale solicitărilor NATO privind contribuțiile cu forțe pe diferite teatre de operații, analize ce contribuie la fundamentarea unor decizii eficiente la nivelul autorităților militare naționale.

Pentru clarificarea unor aspecte de interes pentru structurile din cadrul Statului Major General și al categoriilor de forțe, Reprezentanța solicită sprijinul experților militari din cadrul SHAPE. În esență, aspectele abordate vizează domeniile planificării forței și operaționale la nivel strategic, definirea nivelului național de ambiție, afilierea și generarea forțelor, derularea procesului național de integrare, evaluarea forțelor destinate NATO, asigurarea sprijinului desfășurării unor evenimente de mare vizibilitate (summitul NATO de la București) etc.

Ofițerii de stat major elaborează rapoartele-sinteză rezultate în urma desfășurării conferințelor de generare a forțelor pentru operațiile și misiunile în curs (*ISAF, KFOR*,

OAE, NTM-I, Air Policing, OCEAN SHIELD, ALTHEA) și pentru Forța de Răspuns a NATO, documente care sprijină procesul de planificare națională.

În cadrul conferințelor de generare a forțelor și de încadrare cu personal a comandamentelor din teatrele de operații, Reprezentanța susține mandatele primite și negociază cu celelalte națiuni contribuții și posturi care oferă vizibilitate eforturilor României în cadrul NATO

De asemenea, la nivelul Reprezentanței sunt sintetizate și transmise în țară informațiile specifice privind stadiul elaborării/implementării unor strategii, concepte, planuri sau doctrine nou apărute.

În anul 2008, ROU NMR a contribuit la demararea acțiunilor premergătoare participării la cele 79 de exerciții internaționale și activități de instruire în comun cu armatele altor țări, din spectrul NATO și al PFP, inclusiv pentru unele din 2009, astfel: trimiterea în țară a documentației de planificare și organizare, elaborarea de recomandări privind participarea, stabilirea/refacerea comunicării cu structurile interesate. Un punct de referință în activitatea Reprezentanței Statului Major General la SHAPE a fost participarea la pregătirea summitului NATO de la București, asigurându-se informațiile și demersurile necesare pentru sprijinul aerian al operației de securitate.

Reprezentanța s-a implicat în pregătirea și desfășurarea activităților de transport strategic în teatrul de operații, eforturile îndreptându-se spre armonizarea și coordonarea planurilor detaliate de transport la nivelul Centrului Aliat pentru Coordonarea Mișcării/SHAPE.

O componentă importantă a activității Reprezentanței a constituit-o asigurarea bazei legale privind susținerea logistică a efectivelor românești angajate în NRF. S-a acordat prioritate preluării, analizei, monitorizării și transmiterii memorandumurilor de înțelegere sau a acordurilor tehnice pentru participarea la diverse structuri operaționale ale NATO. Negocierea acestor documente juridice s-a realizat cu sprijinul Reprezentanței Statului Major General la SHAPE.

Coordonarea activităților și realizarea unui schimb de informații eficient între Statul Major General și Grupul de Coordonare NATO pentru Echipare și Instruire (NTECG), în procesul de derulare a donațiilor de echipament și tehnică, s-au concretizat în finalizarea unei donații importante către ministerul irakian de interne, identificându-se o soluție optimă de transport al echipamentelor donate de România.

La nivelul Reprezentanței au fost elaborate documente pentru informarea structurilor Statului Major General privind modul de asigurare a sprijinului logistic al forțelor implicate în operațiile conduse de NATO, planificarea stocurilor în Alianță, organizarea și responsabilitățile structurii financiare de la nivelul

Comandamentului Aliat pentru Operații și gestionarea sistemului de planificare, programare și bugetare a structurilor și activităților NATO.

Publicațiile aliate, nou apărute, cu impact asupra reglementărilor conceptuale în domeniul informațiilor, operațiilor, de personal și logistic, rezultatele conferințelor, comitetelor și grupurilor de lucru ale NATO sunt analizate și transmise cu operativitate în țară, asigurându-se, astfel, accesul rapid la informație al structurilor Statului Major General.

Toate activitățile desfășurate de Reprezentanța Statului Major General la SHAPE sprijină participarea echilibrată a României la operațiile Alianței.

Dezvoltarea relațiilor de colaborare și consultare cu structurile NATO și cele similare ale națiunilor membre, pentru promovarea interesului militar național la SHAPE, reprezintă un obiectiv prioritar al Reprezentanței Statului Major General la Mons.

Un alt obiectiv important al Reprezentanței este și dezvoltarea imaginii pozitive a Armatei României prin organizarea și participarea la activitățile de protocol și de socializare organizate la nivelul Supreme Headquarters Allied Powers Europe.

Nu în ultimul rând, implicarea Reprezentanței în activitățile specifice de reprezentare și de dezvoltare a imaginii pozitive a armatei a contribuit la perceperea României ca un partener serios în cadrul Alianței Nord-Atlantice.

SECȚIA ASISTENȚĂ RELIGIOASĂ

– componenta spirituală a organismului militar –

Preot militar Constantin ȚANU

Preot militar Ion ILINCA

After December 1989, the armed forces, just as all the other state institutions, underwent a profound restructuring and reform process, which was aimed at not only establishing new structures but also reorganising some structures that impeded on the natural development of the activity.

The authors mention that the dominant concern for the military system was Romania's security, more precisely, redefining and dimensioning it as part of the European security. Consequently, the political and military leadership drew up and elaborated on the strategy for gaining NATO membership. Every effort was made in support of this idea, for almost fourteen years, the political consensus and the support on the part of the population leading to the achievement of this desideratum in 2004. The rebirth of the Religious Assistance in the Armed Forces was part of this process, which paid its contribution to the acknowledgement of the Romanian Armed Forces as an apolitical institution, able to really serve the legitimate interests of both the country and the people.

Keywords: *missionary work; religious service; national interest; Christian values; religious organisation; spirit of sacrifice*

Îndelungata istorie a poporului român, așezat, precum spunea cronicarul Miron Costin, “*în calea tuturor răotăților*”, relevă statornică legătură dintre cruce și spadă, simbol al îngemănării celor sfinte cu cele vremelnice, constituind o cheazășie a dăinuirii noastre în străvechiul spațiu mioritic. Așa cum o dovedesc toate documentele istorice și arheologice, poporul român s-a născut creștin. Biserica străbună a fost întotdeauna la loc de cinste în cugetul celor care au luptat pentru dăinuirea pe aceste meleaguri de baladă. Întotdeauna, Biserica și Armata s-au manifestat ca instituții fundamentale ale statului de drept.

Începuturile creștinismului pe teritoriul care avea să fie leagănul etnogenezei poporului român datează încă din perioada cuceririi unei porțiuni a Daciei de către romani. Acest fapt este atestat de o serie de descoperiri arheologice cu caracter creștin, cum ar fi vasul pe care este incizat un pește, descoperit în centrul castrului roman de la Copăceni, jud. Vâlcea, datat în a doua jumătate a secolului al-III-lea (expus în prezent la Muzeul Militar Național), sau gemele și vasele

Preot militar Constantin Țanu – șeful Secției Asistență Religioasă din Statul Major General.

Preot militar Ion Ilinca – Secția Asistență Religioasă din Statul Major General.

decorate cu simboluri creștine descoperite în castrele de la Romula, jud. Olt; Cumidava-Râșnov, jud. Brașov; Slăveni, jud. Olt; Buciumi, jud. Sălaj; Micia, jud. Hunedoara; Racovița, jud. Vâlcea ș.a. Aceștia li se adaugă urmele celor mai vechi lăcașe de cult – basilice – descoperite la Sucidava-Celei, jud. Olt; Isaccea, jud. Tulcea; Tropaeum-Adamclissi, jud. Constanța etc. Mărturiile respective atestă existența în zonă a unor comunități sau persoane care practicau cultul creștin.

Eusebius din Cezareea afirmă în scrierile sale că Apostolul Andrei ar fi fost acela care a creștinat Scythia (provincie romană în care era inclusă și Dobrogea). Biserica îl cinstește pe Sfântul Andrei cu următorul nume de sinaxar: “*Sfântul, măritul (slăvitul) și întru tot lăudatul Apostol Andrei, cel dintâi chemat*”.

Sfântul Apostol Andrei a făcut parte din grupul celor dintâi cinci ucenici ai Mântuitorului care au constituit nucleul unității și coeziunii păstrării învățăturilor sfinte. Apostolii, urmând porunca Mântuitorului Hristos, prin lucrarea lor misionară, au contribuit efectiv la nașterea lumii creștine, Sfântului Andrei revenindu-i, după cum am mai menționat, ca zonă de acțiune provincia Scythia, unde se pare că a avut numeroși prozeliți. Eusebius din Cezareea amintește de un edict, dat de împăratul Dioclețian în anul 303, în baza căruia un mare număr de militari au fost îndepărtați din armată și trecuți în viața civilă pentru că nu au abandonat religia creștină. Și în rândul trupelor romane de la Dunăre au existat numeroși martiri, relevant în această privință fiind *martirium*-ul descoperit la Niculițel, jud. Tulcea.

Pe baza mărturiilor documentare, arheologice și a tradiției se poate afirma, cu toată certitudinea, că poporul român s-a născut creștin, etnogeneza sa, respectiv sinteza daco-romană desfășurându-se concomitent cu procesul încreștinării. Din aceste motive, românii constituie singurul popor din zonă care, spre deosebire de toți vecinii săi, nu are o dată – un an – la care să se precizeze că s-a efectuat această devenire spirituală. Numeroasele inscripții, relicvarii, engolpioane etc. cu caractere latine descoperite în diferite zone ale teritoriului locuit de români atestă nu numai răspândirea religiei creștine de rit ortodox, ci și continuitatea de viață a aceleiași populații în zona carpato-danubiano-pontică în perioada cuprinsă între secolele IV-XIII, cu toate vitregiile produse de invaziile populațiilor migratoare.

Organizarea bisericească și practicarea statornică a cultului creștin au reprezentat, alături de vitejia și dârzenia cu care și-au apărat teritoriul străbun, factori definitorii în menținerea ființei acestui neam și a credinței sale. De la începuturile afirmării lor pe scena istoriei, românii s-au dovedit a fi un popor la care iubirea de neam și dragostea față de Iisus Hristos s-au aflat permanent într-o legătură de nezdruccinat. A fost liantul care a dat tărie îndârjirii cu care locuitorii acestui colț de lume au rezistat în fața invaziilor străine sau a tendințelor acaparatoare ale unor neamuri vecine.

În aceste condiții s-a format și definitiv indestructibila legătură dintre “*spadă și cruce*” în lupta pentru apărarea teritoriului străbun și a ființei naționale. Prin prezența preotului, asistența religioasă a fost practică din timpuri îndepărtate în rândurile celor care își apărau “*sărăcia, și nevoile, și neamul*”, independența și suveranitatea în teritoriul de baștină. În decursul vremii, preoții, acei “*păstori*” ai sufletului uman, au contribuit concret la pregătirea morală a oștenilor noștri, insuflându-le spiritul de jertfă și devotament față de valorile fundamentale ale vieții umane și spirituale în conformitate cu preceptele moralei creștine.

Biserica ortodoxă, împământenită în acest spațiu geografic, s-a implicat permanent, prin slujitorii săi, atât în viața comunităților locale, cât și în îndrumarea spirituală a apărătorilor de țară, în sfințirea steagurilor și binecuvântarea oștenilor înainte de luptă sau de acordare a ultimei mângâieri și de prohodire a celor căzuți pe câmpul de onoare. În lăcașuri modeste, de țară, sau în ctitorii voievodale, numele lor era pomenit din neam în neam, cultul eroilor fiind situat la loc de cinste în tipicul slujbelor bisericii ortodoxe românești.

Și, așa cum foarte plastic ilustra marele nostru istoric Nicolae Iorga: “*În biserici și mănăstiri se păstrează prin slovele săpate în aur și argint, prin lespezile scrise ce acopăr morminte, prin pomelnice săpate în piatră la altare, prin piatra cu slove așezate deasupra ușilor, amintirea trecutului nostru, care ne este scump, ori de-a fost bun, ori de-a fost rău, ori de cuprinde în el mari nenorociri, ori de vădește și câte o clipă de fericire*”.

Sunt zone ale sufletului care nu pot fi atinse decât prin intermediul credinței, oșteanul are nevoie să știe că îi este aproape preotul, confesorul și îndrumătorul său spiritual. Din aceste motive, atât în timp de pace, cât, mai ales, în timp de război, reprezentanții bisericii au fost în mijlocul oștenilor și nu rareori au fost cazurile în care ei s-au jertfit pe câmpul de luptă.

Adeseori, bisericile fortificate sau mănăstirile întărite cu ziduri de apărare au fost nu numai centre ale spiritualității și credinței străbune, ci s-au transformat în adevărate puncte de apărare și refugiu în caz de primejdie. Aceasta a permis înaintașilor noștri să conștientizeze și să se afirme, în această parte a Europei, ca adevărați ostași ai lui Hristos, apărători ai valorilor creștine în calea invaziilor păgâne.

Relevantă în această privință ni se pare scrisoarea expediată de Ștefan cel Mare și Sfânt conducătorilor statelor europene după victoria obținută de acesta în bătălia de la Podul Înalt, la 10 ianuarie 1475: “*Către Coroana ungurească și către toate țările în care va ajunge această scrisoare, sănătate. Noi, Ștefan voievod, din mila lui Dumnezeu domn al Țării Moldovei, mă închin cu prietenie vouă, tuturor cărora le scriu, și vă doresc tot binele, și vă spun Domniilor Voastre că necredinciosul împărat*

al turcilor a fost multă vreme și este încă pierzătorul întregii creștinătăți și în fiecare zi se gândește cum ar putea să supună și să nimicească toată creștinătatea. De aceea, facem cunoscut Domniilor Voastre că, pe la Boboteaza trecută, mai sus-numitul turc a trimis în țara noastră și împotriva noastră o mare oștire, în număr de 120 000 de oameni, al cărei căpitan era Soliman Pașa beglerbegul; împreună cu acesta se aflau toți curtenii sus-numitului turc, și toate popoarele din România (aluzie la sudul Peninsulei Balcanice – n.a.) și domnul Țării Muntenesti cu toată puterea lui, și Assan beg, și Ali beg, și Schender beg, și Grana beg, și Oșu beg, și Valtival beg, și Serefaga beg, domnul din Sofia, și Cusenra beg, și Piri beg, fiul lui Isac pașa, cu toată puterea lui de ieniceri. Acești mai sus-numiți erau toți căpitanii cei mari, cu oștile lor.

Auzind și văzând noi acestea, am luat sabia în mână și, cu ajutorul Domnului Dumnezeuului nostru Atotputernic, am mers împotriva dușmanilor creștinătății, i-am biruit și i-am călcat în picioare, și pe toți i-am trecut sub ascuțișul săbiei noastre; pentru care lucru lăudat să fie Domnul Dumnezeuul nostru. Auzind despre aceasta, păgânul împărat al turcilor își puse în gând să se răzbune și să vie, în luna lui mai, cu capul său și cu toată puterea sa împotriva noastră și să supună țara noastră, care e poarta creștinătății și pe care Dumnezeu a ferit-o până acum. Dar, dacă această poartă, care e țara noastră, va fi pierdută – Dumnezeu să ne ferească de așa ceva –, atunci toată creștinătatea va fi în mare primejdie. De aceea, ne rugăm de Domniile Voastre să ne trimiteți pe căpitanii voștri într-ajutor împotriva dușmanilor creștinătății, până mai este vreme, fiindcă turcul are acum mulți potrivnici și din toate părțile are de lucru cu oameni ce-i stau împotriva cu sabia în mână. Iar noi, din partea noastră, făgăduim, pe credința noastră creștinească și cu jurământul Domniei Noastre, că vom sta în picioare și ne vom lupta până la moarte pentru legea creștinească, noi cu capul nostru. Așa trebuie să faceți și voi, pe mare și pe uscat, după ce, cu ajutorul lui Dumnezeu celui Atotputernic, noi i-am tăiat mâna cea dreaptă. Deci, fiți gata, fără întârziere.

Data în Suceava, în ziua de Sfântul Pavel, luna iunie în 2, anul Domnului 1475”.

După cum atestă scrisoarea prezentată, numeroasele surse documentare, precum și o serie de ctitorii ortodoxe, realizate atât de către Ștefan cel Mare și Sfânt, cât și de iluștrii săi urmași, între care îl amintim la loc de cinste pe Constantin Brâncoveanu, străluciții conducători de țară și de oști au fost și pilde de virtute creștină, mărturisind încrederea în valorile Bisericii străbune și în rolul deosebit jucat de aceasta în menținerea conștiinței de neam și de țară. Armata și Biserica s-au dovedit a fi apărătoare fidele ale intereselor naționale și ale propășirii neamului în vatra străbună, în întreaga istorie a poporului român.

Strânsa legătură dintre cele două instituții fundamentale ale statului român s-a manifestat atât în perioada medievală, a luptelor pentru apărarea plaiurilor mioritice, în timpul revoluțiilor de la 1821 sau 1848-1849, când vom regăsi pe îndrumătorii întru credință alături de aceia pe care îi păstoreau, cât, mai ales, după înfiriparea armatei române permanente, atunci când în Principate, în anul 1830, a luat ființă *“miliția națională”*.

La 2 mai 1850, marele spătar Nicolae Ghica, șeful oștirii din Țara Românească, a rugat Sfânta Mitropolie de la București să caute a orândui câte un preot pe lângă fiecare polc al oștirii din garnizoanele București, Craiova și Brăila. Ca urmare a acestei solicitări și a răspunsului Mitropolitului Nifon, domnitorul Barbu Dimitrie Știrbei a emis, la 10 iulie 1850, opisul de numire a trei preoți și șase țârcovnici de oștire. Primul lăcaș de cult din București care a fost desemnat pentru a se oficia slujbe de garnizoană a fost biserica Sf. Ioan de la Zlătari, schimbată în scurtă vreme cu Sf. Mihai Vodă și, mai târziu, cu biserica Sf. Gheorghe de la Malmaison, care se afla în apropierea cazarmei.

Se cuvine semnalat faptul că, în această perioadă de efervescență a organismului militar, în care a luat ființă și Statul Major General, au fost elaborate: *“Îndatoririle preoților de oștire”* (octombrie 1850), în care se precizau misiunile reprezentanților clerului în rândul oștirii române, inclusiv uniforma ce urmau să o poarte, respectiv: *“culioane (pălării) de postav civil, închis la culoare și împrejur, pe margine, cu panglică neagră, de două degete lată, slobozi fiind a le purta numai pe câtă vreme vor fi în slujba oștirii”*, instrucțiuni valabile până în anul 1870, când, la 6 aprilie 1870, domnitorul Carol I a promulgat decretul 603 prin care era aprobat *“Regulamentul pentru clerul din armata permanentă”*, conform căruia fiecare regiment putea să aibă preotul său. În anul 1876, un alt decret stipula faptul că toate trupele și unitățile teritoriale puteau să aibă preotul lor, iar în 1877, preoții de unitate au fost înlocuiți cu preoții de garnizoană, care asigurau serviciile religioase pentru toate unitățile militare din garnizoana respectivă.

Acum s-au pus bazele unor structuri militare în care asistența religioasă, acea frăție dintre *“cruce și spadă”*, a căpătat un loc aparte în concepția politico-strategică a statului român și își va manifesta importanța sa specială în alinarea suferințelor și îmbărbătarea ostașilor care au luptat pentru obținerea independenței României.

Perioada 1870-1948 este caracterizată, din punctul de vedere al asistenței religioase în armata română, printr-un început grandios și un moment de recul temporar în etapa finală, datorat desființării ei, abuzive și barbare, de către regimul comunist, care a încercat, printr-o îndoctrinare forțată a cadrelor și ostașilor, să îndepărteze Armata de Biserică.

Așa cum a demonstrat-o întreaga evoluție istorică a poporului nostru, unitatea de netăgăduit a Tradiției și a Sfintei Tradiții n-a fost doar întemeietoare de neam și de țară, ci și condiția esențială a devenirii noastre într-o istorie făurită și sub influența cuvântului Mântuitorului Iisus Hristos. Ea s-a afirmat cu putere și în această etapă caracterizată prin mari și ample confruntări militare (cum au fost Războiul de Independență, Războiul pentru Întregirea Neamului, Cruciada împotriva bolșevismului sau participarea la războiul antihitlerist), cu un impact definitoriu pentru destinul statului român și stabilirea locului și a rolului său în concertul politic al națiunilor europene.

În perioada Războiului pentru Independență (1877-1878), zece preoți din garnizoanele București, Craiova, Galați, Brăila și Iași au însoțit unitățile române în teatrul de luptă din sudul Dunării, acordând asistența de specialitate celor răniți sau căzuți în timpul bătăliilor. Alături de ei au fost peste 150 de călugări și măicuțe de la diverse mănăstiri, care au activat ca brancardieri sau infirmieri pe front, sau au îngrijit răniții în spitalele de campanie din spatele frontului, contribuind și pe această cale la întărirea legăturii dintre cele două instituții fundamentale ale statului: Armata și Biserica.

După terminarea războiului, odată cu adoptarea unor măsuri de modernizare a armatei, s-a avut în vedere și realizarea unui serviciu religios permanent pentru rezolvarea nevoilor sufletești ale oștirii. În acest context se cuvine subliniată inițierea, prin decret regal, în anul 1905, a unei medalii speciale, intitulată: *“Răsplata muncii pentru biserică”*.

Campania din vara anului 1913, din Bulgaria, și declanșarea, în anul 1914, a Primului Război Mondial au constituit un nou prilej de afirmare a necesității dezvoltării și extinderii asistenței religioase în armată, pentru că: *“glasul de aramă al clopotului sfintei rugăciuni se împreună cu glasul de aramă al trâmbiței vitejești a ostașilor țării”*. Unii preoți ortodocși români din Transilvania, Banat și Bucovina au fost încorporați în armata austro-ungară, însoțind regimentele românești pe fronturile din Galiția și Italia, iar preoți români din Basarabia au fost încorporați ca preoți militari în armata rusă. Între aceștia îl amintim la loc de cinste pe părintele poet Alexei Mateevici (1888-1917), autorul celebrei poezii *“Limba noastră”*.

În România, ședința Sfântului Sinod din 16 mai 1915, ca urmare a propunerilor mitropolitului Pimen Georgescu al Moldovei, a hotărât numirea ca protoiereu al preoților militari a preotului-profesor de morală religioasă Constantin Nazarie, de la Facultatea de Teologie din București, recomandând episcopilor și mitropoliților din toate eparhiile să nominalizeze preoți *“titrați în teologie, cu aptitudini pentru păstoria militară”*, cu vârsta cuprinsă între 30 și 45 de ani, care, în caz de mobilizare a armatei române, să fie numiți preoți militari și asimilați corpului ofițeresc.

În vara aceluiași an, preotul iconom Constantin Nazarie a obținut aprobarea Marelui Stat Major pentru elaborarea regulamentului clerului militar, intitulat *“Instrucțiuni pentru preoții din armată în vreme de război”*, în care erau reglementate, în cele mai mici amănunte, toate activitățile pe care urmau să le întreprindă preoții militari în caz de conflict armat, inclusiv ținuta oficială de campanie a acestora.

Pe toată perioada Primului Război Mondial, în cadrul Marelui Cartier General al Armatei române a funcționat Eșalonul III, Serviciul Religios, care a avut în componența sa, la începutul campaniei, 253 de preoți mobilizați. La 9 martie 1917 a fost elaborat ordinul circular nr. 19001, care reglementa în mod oficial asimilarea preoților militari cu gradul de locotenent și prevedea posibilitatea de a putea fi înaintați la gradul de căpitan pentru merite deosebite.

Preoții militari aveau ca sarcină principală acordarea asistenței religioase (spoveditul și împărtășitul militarilor, binecuvântarea acestora la plecarea din garnizoană, serviciile liturgice din zilele de sărbătoare, împărtășanie, prohodirea și îngroparea celor căzuți în lupte, pomenirea lor etc.), dar și acordarea primului ajutor răniților, precum și urmărirea condițiilor în care se pregătea hrana trupei și, mai ales, a bolnavilor. Ei au însoțit ostașii pe câmpul de luptă și nu rare au fost cazurile în care și-au jertfit viața în timpul luptelor sau au căzut prizonieri. Pentru faptele lor de vitejie, 68 de preoți militari au fost răsplătiți cu decorații de război românești, cum ar fi: *“Avântul Țării”*, *“Serviciul Credincios”*, *“Răsplata Muncii pentru Biserică”*, *“Meritul Sanitar”*, *“Coroana României”*. Elocvent, în această privință, este exemplul protosinghelului Justin Șerbănescu, confesorul Regimentului 21 Infanterie Ilfov (în al cărui sediu se află acum Muzeul Militar Național), care a fost decorat, conform I. D. nr. 1561 din 25 iunie 1918, cu cea mai înaltă distincție militară românească, ordinul *“Mihai Viteazul”* clasa a III-a pentru: *“destoinicia, bravura și iubirea de patrie ce a arătat pe câmpul de luptă în 1916, când, văzând că Regimentul Feldioara a pierdut în luptă aproape pe toți ofițerii și pe comandantul ce fusese rănit pe Clăbucetul Taurului, a luat comanda regimentului și luptând o zi și o noapte a respins pe inamic până pe muntele Susai, oprindu-l de a ocupa Azuga. În luptele de pe muntele Dihamului a condus un batalion de dispensați, iar la 17 noiembrie 1916, fiind pentru a doua oară rănit pe muntele Sorica, a refuzat evacuarea pentru a nu se despărți de vitejii săi ostași”*.

Activitatea laborioasă a preoților militari a fost sintetizată de protoiereul iconom Constantin Nazarie în *“Referatul asupra activității preoților din armată în campania din 1916-1918”*, înaintat Sfântului Sinod la 25 decembrie 1918, în care insista pentru permanentizarea asistenței religioase în rândurile militarilor și propunea înființarea unei Episcopii a Armatei. Ca urmare și a acestor acțiuni, a fost elaborată

și promulgată prin Înaltul Decret Regal nr. 3378 din 20 iulie 1921: *“Legea privitoare la organizarea clerului militar”*.

Această lege prevedea că: *“se admit în cadrele armatei, pentru necesitățile confesionale și ale dezvoltării sentimentului religios, preoții militari activi de orice rit”*, înființându-se Episcopia Armatei, cu sediul ales în mod simbolic la Alba Iulia, în Catedrala Încoronării, condusă de un arhiereu asimilat cu gradul de general de brigadă. Sub îndrumarea a trei episcopi – Iustinian Teculescu (1923-1924), dr. Ion Stroia (1925-1937) și dr. Partenie Ciopron (1937-1948), Episcopia Armatei a funcționat neîntrerupt timp de 27 de ani, până la 22 august 1948, când autoritățile comuniste au desființat-o în mod brutal prin ordinul nr. 946426 din 22 august 1948, emis de Regiunea Militară Cluj.

Preoților militari le reveneau o serie de atribuțiuni referitoare la organizarea serviciului religios la eșaloanele pe lângă care erau arondați, activitatea pastorală în timp de campanie (mobilizare, operațiuni militare, marșuri, zone de etape), precum și în lagărele de prizonieri. O atenție aparte a fost acordată și cultului eroilor patriei, pentru că, așa cum sublinia și primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Î. P. S. S. Miron Cristea: *“Faptele de o măreție epică ale eroilor noștri, care au contribuit cu suprema jertfă a vieții lor la înfăptuirea celui mai mare eveniment din istoria neamului românesc, trebuie să fie pentru tot românul un îndemn irezistibil de a aduce mereu jertfe mai mici sau mai mari pentru binele obștesc, altcum n-am fi vrednici de ei”*.

În perioada interbelică, preoții militari și-au îndeplinit misiunea spirituală pe lângă unitățile în care au fost încadrați, apărând acum și un element nou, față de cele precizate în decretul emis în anul 1870, și anume *sărbătorirea patronului spiritual al unității militare respective*. Activitatea lor a fost reglementată prin mai multe acte legislative, între care menționăm: *“Regulamentul pentru punerea în aplicare a Legii clerului militar”* (1924), *“Instrucțiunile provizorii asupra serviciului religios în timp de pace și în timp de campanie”* (1931) și *“Legea pentru organizarea clerului militar”* (1937).

Conform prevederilor legale, în calitate de confesori militari, au fost admiși reprezentanți ai tuturor cultelor recunoscute în mod oficial; de aceea, în rândurile clerului militar puteau activa, pe lângă confesori ortodocși, și romano-catolici, greco-catolici, luterani, reformați, musulmani, mozaici. În genere, preotul militar provenea din rândul ritului religios al majorității militarilor, iar pentru minoritățile religioase se numea câte un preot, pastor, rabin și imam pe garnizoană, în funcție de cerințele spirituale ale trupei.

La declanșarea celui de-al Doilea Război Mondial, clerul militar activ avea 108 preoți, cărora li s-au adăugat, pe timpul campaniei, peste 200 de preoți mobilizați, fără a fi incluși în structura permanentă a armatei.

Ca și în timpul primei conflagrații mondiale, preoții i-au însoțit pe ostașii noștri de la Prut până pe crestele Munților Caucaz sau la Cotul Donului și, apoi, în vest, până în Tatra și pe malurile Hronului și Moravei, fiind atât păstori sufletești, cât și îndrumători spirituali ai bravei armate române. Această situație l-a determinat pe episcopul armatei, generalul de brigadă dr. Partenie Ciopron, să afirme că: *“Biserica, prin preoții ei de armată, stă în primele linii. Avem până acum preoți militari care au murit pe front, alții au rămas invalizi în urma rănilor primite, alții au fost luați prizonieri de inamic ... Vom suferi și ne vom bucura cu neamul îndrumat de biserică”*.

După încheierea războiului, odată cu instaurarea regimului comunist în România, a început și acțiunea deliberată de distrugere a elitei militare și a clerului militar. La 2 octombrie 1945, Direcția Superioară a Culturii, Educației și Propagandei, înființată la 8 mai 1945, a fost transformată în Inspectoratul General al Armatei pentru Educație, Cultură și Propagandă, în cadrul căruia funcționa Biroul Legături-Cler, cu misiunea de a coordona munca preoților militari cu a educatorilor numiți în unitățile militare. Preoților militari li se cerea să devină propagandiști ai *“idealurilor democratice”*, să devină *“colaboratori prețioși ai guvernului democrat”*. Toate acestea au culminat, în anul 1948, cu desființarea Episcopiei Armatei și a Inspectoratului Clerului Militar și cu trecerea în rezervă a preoților militari, deschizându-se larg calea pentru educația ateistă a militarilor, fără însă a se putea rupe legăturile sfinte care au existat de-a lungul vremurilor între Oaste și Biserică. Acestor măsuri abuzive, Biserica Ortodoxă Română le-a răspuns cu înțelepciune, incluzând în legiuirile sale posibilitatea acordării asistenței religioase, cu titlu individual, ostașilor, măsură aplicată cu mare discreție, precauții și riscuri, dar care a dovedit, într-un alt moment de răscruce al istoriei noastre, că oastea română nu a încetat niciun moment să fie creștină.

În toată această lucrare sfântă, Biserica Ortodoxă s-a condus după principiul evanghelic al Mântuitorului: *“Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece”* (Matei 24, 35-Luca 21, 33).

Desființarea structurilor Asistenței Religioase din Armată s-a dovedit, în timp, o măsură barbară, pe care guvernarea comunistă încerca, fără niciun rezultat concret, să o susțină prin măsuri administrative draconice.

Ceea ce n-au știut sau nu au vrut să știe prigonitorii este faptul că Biserica – din punct de vedere ortodox – este un așezământ divino-uman, sobornicesc,

în care cele două aspecte ale sale, văzut și nevăzut, se întretaie, se întrepătrund tainic, sub purtarea de grijă a Duhului Sfânt.

Biserica și fiii ei în uniformă au continuat să respecte și să păstreze credința înaintașilor, chiar dacă în ascuns sau înșelând vigilența poliției politice.

Biserica a rămas temelia pe care s-au înălțat cele mai tainice legături spirituale interpersonale, celelalte dimensiuni fiind ori anulate, ori deformate sau afirmate convențional.

Comunismul s-a manifestat cu o forță impresionantă de autodistrugere și anihilare totală a omului, ca o barbarie a cărei valență distructivă viza, în special, componenta spirituală a persoanei, pentru că, prin comunism, demonii istoriei și civilizației au ieșit la suprafață. Era o încercare de a pătrunde în adâncurile ființei umane pentru a distruge dorul de divin și a modela monștrii cu chip de om (*“omul nou”*).

Prigoanei religioase, comunismul i-a dat consistența cronic ideologică extrasă din ateism, acesta devenind principala armă ce urmărea izgonirea lui Dumnezeu din sufletul omului. Luptând împotriva lui Dumnezeu, comunismul a luptat, în fapt, nu pentru binele omenirii, ci împotriva omenescului. Și din acest motiv comunismul s-a dovedit o *“creație”* contrară firii și spiritului românilor. Nu ne considerăm o excepție între neamurile pământului, ci doar un popor cu vocație veritabil creștină.

Pentru unii, România este administrația, pentru alții pământul, dar pentru credincioși este un fel de destin, un fel de a te naște, de a trăi și de a muri în liniștea și pacea izvorâte din drept-măritoarea credință.

În această perioadă, sfidând interdicțiile oficiale și ideologice atee, au avut loc manifestări diverse care au ținut aprinsă candela viețuirii ortodoxe în spațiul românesc. De la această candelă s-au încălzit și luminat și fiii țării în haine militare. Așa a fost posibil ca, în decembrie 1989, moment care avea să marcheze începutul unei noi epoci în devenirea acestui mult încercat popor, Biserica și Armata să fie împreună; în chemarea clopotelor bisericilor de pretutindeni, militarii au deslușit îndemnul de a-și face datoria altfel decât li se pretindea prin formulele ideologice stereotipe, străine de firea lor. Și au făcut-o cu demnitate și credință, împiedicând înecarea în sânge a visului de a redeveni o națiune liberă și democratică.

Le-a fost dat celor două instituții, arbitrar despărțite, să se regăsească și să se reînfrățească în acele zile când ura față de comunism a explodat, uimind lumea.

După decembrie 1989, armata, asemeni tuturor instituțiilor statului, a cunoscut un amplu și profund proces de restructurare și reformă, care a vizat nu numai

constituirea unor noi structuri, ci și unele destructurări care împiedicau derularea normală a activității.

Preocuparea dominantă pentru sistemul militar o reprezenta securitatea României, mai precis redefinirea și dimensionarea acesteia ca parte a securității Europei. În consecință, conducerea politică și militară a elaborat și dezvoltat strategia integrării în NATO; acestei idei i-au fost consacrate eforturi considerabile vreme de aproape paisprezece ani, consensul politic și sprijinul acordat de întreaga populație a țării făcând realizabil acest obiectiv în 2004.

În acest proces se înscrie și renașterea asistenței religioase în Armată, dar și contribuția pe care aceasta a adus-o la cunoașterea și recunoașterea Armatei Române ca o instituție apolitică, aptă să servească cu adevărat intereselor legitime ale țării și poporului.

Momentul de referință al reluării asistenței religioase în armată îl constituie semnarea Protocolului cu privire la organizarea și desfășurarea asistenței religioase în Armata României, încheiat la 11 octombrie 1995 între Biserica Ortodoxă Română și Ministerul Apărării Naționale.

Documentul consemna faptul că reluarea activității de asistență religioasă cu caracter permanent avea menirea să răspundă *“cerințelor religioase, morale și spirituale ale militarilor și să contribuie la educația religioasă, civică și etică a acestora”*.

Protocolul stabilea faptul că activitatea de asistență religioasă trebuia desfășurată pe toate segmentele (componentele) vieții ostășești, el constituind temeiul legal până la adoptarea Legii clerului militar.

Protocolul a redeschis un drum, deloc ușor și nici simplu de parcurs, conferindu-i asistenței religioase din armată o identitate proprie, încărcată de răspunderi, dar luminată permanent de încrederea că, slujindu-l pe Hristos și Biserica, împlinea o nevoie esențială pentru oastea țării.

Protocolul, hotărârile Sfântului Sinod și ordinele Ministerului Apărării Naționale au generat pașii următori, obiectivele propuse și modalitățile prin care cerințele vieții ostășești puteau fi puse de acord cu cele creștinești.

Una dintre prevederile esențiale ale Protocolului a constituit-o înființarea *Secției de Asistență Religioasă* în cadrul Ministerului Apărării Naționale. Această structură avea în principal menirea de a asigura contextul pentru elaborarea unor proiecte de acte normative și reglementări până la conceperea unei metodologii de desfășurare a serviciului religios în diferite situații.

În structura Secției Asistență Religioasă au intrat preoți ortodocși, ofițeri de stat major și reprezentanți ai Bisericii Romano-Catolice și ai Alianței Evanghelice, căutându-se, astfel, soluționarea tuturor aspectelor pe care le presupunea reintroducerea asistenței religioase în armată.

Un moment important în activitatea Secției de Asistență Religioasă l-a constituit selecționarea și pregătirea preoților care au fost încadrați în mari unități și instituții militare de învățământ.

Într-o primă etapă au fost selecționați (propuși de eparhii și admiși în urma unui examen) 24 de preoți, astfel că, pentru început, au fost încadrate unele comandanamente, mari unități, unități și instituții militare de învățământ aparținând tuturor categoriilor de forțe armate.

Această primă promoție de preoți militari, care a primit denumirea "*Episcop general de brigadă (r.) dr. Partenie Ciopron*", s-a străduit și a reușit să împlinească ceea ce Preafericitul Părinte Patriarh Teoctist le recomanda în cuvântul de învățătură: "*Armata Română va avea, din nou, preoții ei, trimișii lui Hristos, trimișii sfinților Bisericii noastre ortodoxe strămoșești. De acum încolo, se va ști că acolo, în mijlocul ostașilor, există și lucrează trimișii lui Hristos ...*

Sunteți chemați, așadar, frațiile voastre, să înscrieți pe răbojul inimilor dumneavoastră ca pe o mare onoare, dar și mare responsabilitate, gândul că Armata țării, atât de încercată, care a dat eroi și a păstrat integritatea neamului nostru, așteaptă acum prezența și harul preoțesc în sânul ei".

Preoților acestei promoții, ministrul Apărării Naționale le-a înmănat certificatele de absolvire a cursului desfășurat la Academia de Înalte Studii Militare și insigne de preot militar cu semnul Sfintei Cruci și inscripționată "*In hoc signo vinces*" ("*Întru acest semn vei învinge*"), iar Preafericitul Părinte Patriarh a dăruit fiecărui preot militar câte un exemplar din Sfânta Scriptură, sfătuindu-i să nu uite îndemnul: "*Ia-ți partea de suferință, ca un bun ostaș al lui Hristos Iisus*" (I Timotei, II, 2, 3).

La data de 23 aprilie 1996, la Sărbătoarea Sf. Mare Mucenic Gheorghe, Purtătorul de Biruință, preoții primei promoții au fost instalați în funcții prin ceremonial religios și militar. Un izvor firav, care, în următorii ani, avea să devină un râu de credință în mijlocul oștirii. Acestor deschizători de drum li s-au adăugat în fiecare an alți preoți, astfel încât, în prezent, în structurile armatei funcționează aproximativ 80 de preoți militari. O caracteristică pentru activitatea acestor vrednici slujitori ai Bisericii o constituie dăruirea și jertfelnicia cu care, slujindu-l pe Hristos, s-au integrat în comunitățile militare.

Preoților militari le-au stat alături comandanții și personalul unităților în care au fost încadrați și aceasta explică de ce în numai câțiva ani s-a reușit restaurarea, reconstrucția și construcția unor lăcașuri de cult, înfruntându-se piedici considerabile, mai ales de ordin financiar.

Pentru râvna cu care s-au implicat în bunul mers al asistenței religioase, numeroase cadre militare au fost onorate cu "*Crucea patriarhală pentru mireni*",

cea mai înaltă distincție acordată laicilor, iar unor preoți le-a fost conferit titlul de *"Iconom Stavrofor"*, cea mai înaltă distincție acordată preoților de mir.

Părintele Niculae Constantin a fost cel dintâi chemat la conducerea Secției de Asistență Religioasă, altfel spus, să preia ceea ce Episcopul Partenie Ciopron a lăsat moștenire. S-a străduit și a reușit, cu ajutorul lui Dumnezeu și sprijinul Bisericii Ortodoxe Române, să pună bazele asistenței religioase în armată. I-au stat alături și l-au sprijinit preoți precum Ștefan Buchiu (cel care a asigurat interimatul până la numirea șefului secției), Dumitru Stoleru, dar și generali și ofițeri din conducerea Ministerului Apărării Naționale.

O listă a ctitorilor Asistenței Religioase în Armata Română, evident extrem de sumară, ar cuprinde personalități ecleziastice precum: Preafericitul Părinte Patriarh Teoctist, Î.P.S. Teodosie Petrescu, Î.P.S. Teofan Savu, Î.P.S. Nifon Mihăiță, P.S. Vicențiu Grifoni, pr. Constantin Pârvu, pr. Augustin Rusu, ca să numim doar câțiva.

Din cadrul Ministerului Apărării Naționale s-au implicat hotărâtor Gheorghe Tinca (ministrul de atunci al Ministerului Apărării Naționale), generalul Dumitru Ciofină (șeful Statului Major General în acel timp), generalul Mircea Mureșan, generalul de brigadă Ioan Roman, generalul de brigadă Marin Mirea și toți comandanții structurilor militare în care au fost încadrați și au funcționat preoți militari.

Consecința directă a încheierii Protocolului și a înființării Secției de Asistență Religioasă a fost și elaborarea *"Legii privind constituirea și organizarea clerului militar"*, adoptată de Parlament ca Legea 195/2000.

Textul legii definește statutul și rolul preotului militar, precum și modul de desfășurare a serviciilor religioase, astfel: *"Art. 2 – Preotul militar este slujitorul unei biserici sau al unui cult recunoscut de lege, încadrat în structurile forțelor armate, investit cu dreptul de a oficia acte de cult și de a transmite învățătura moștenită credincioșilor pe care îi păstorește ..."*

Secția de Asistență Religioasă s-a implicat și în acțiunea militar-politică de integrare a României în NATO. Astfel, au fost identificate principiile și modalitățile concrete de asigurare a interoperabilității cu structurile de asistență religioasă din țările membre ale NATO, asigurându-se o participare reprezentativă la reuniunile internaționale și la celelalte manifestări organizate de capelanele militare din cadrul acestui organism.

În acest fel, Asistența Religioasă a ajutat la o mai bună și mai rapidă cunoaștere a armatei române și a contribuit într-o manieră proprie la propulsarea țării noastre pe traseul integrării în Alianță.

Invitată să participe la diferite reuniuni, conferințe și manifestări internaționale, Secția de Asistență Religioasă s-a făcut cunoscută drept componenta spirituală a Armatei Române, a atras simpatia, respectul și sprijinul forurilor de conducere religioasă și militară ale structurii Alianței Nord-Atlantice, contribuind la recunoașterea internațională a vocației creștine și europene a acesteia.

Participarea la misiunile de menținere a păcii și de combatere a terorismului internațional în Europa, Africa, Afganistan și Irak a fost apreciată atât de beneficiarii direcți, cât și de reprezentanții autorizați ai forțelor aliate împreună cu care s-au desfășurat misiunile.

Credința în Dumnezeu, dorința de a sluji unei cauze nobile rămâne, fără îndoială, un suport trainic al unei colaborări eficiente în slujba idealurilor supreme ale umanității.

Respectul pe care și l-a dobândit Secția de Asistență Religioasă este ilustrat nu numai prin numărul mare al manifestărilor și acțiunilor la care a participat, ci și prin viabilitatea soluțiilor găsite în ceea ce privește organizarea și funcționarea asistenței religioase în armată în acord cu tradițiile Bisericii noastre și cu cerințele deplinei compatibilități cu structurile similare din alianța politico-militară a Atlanticului de Nord.

FORȚELE TERESTRE

– evoluție

și transformare structurală –

General-maior dr. Dan GHICA-RADU
Colonel dr. Adrian TONEA
Locotenent-colonel Marius FAUR

The modern foundations of the establishment and development of the Land Forces can be placed in the second half of the 19th century, following the revolutionary process in 1848, the creation of the modern Romanian state through the Union of 1859 and the fulfilment of the military policy of Alexandru Ioan Cuza.

The evolution of the Land Forces is closely related to the evolution of the Romanian society throughout time, to the transformations occurred within the Romanian Armed Forces in various stages of its existence.

The Land Forces command has been exerted by structures that have different names: command, directorate or staff. The need for transformation has led to major developments in this field. In the mid-90s, the Tanks and Infantry Command was reorganised in the Land Forces Command, with subordinated directorates and weapon inspectorates.

***Keywords:** human resource; area of responsibility; theatre of operations; military structures; operational capability*

Dimensiunea istorică a *forțelor terestre* și a biruințelor lor izvorăște din vremuri imemorabile, începând cu anonimii luptători pedestri. Istoria armatei de uscat reprezintă o însumare a istoriilor armelor și specialităților ce au compus-o dintotdeauna și o compun și în prezent: infanteria, vânătorii de munte, tancurile, artileria, geniu etc.

Denumite ca atare sau nu, *forțele terestre* au fost la români nu numai cea mai numeroasă componentă a oștirii, ci și principala categorie de forțe capabilă să angajeze, să desfășoare și să desăvârșească lupte, bătălii și operații, îndeplinind misiuni deosebit de grele, cu sacrificii umane însemnate.

Bazele moderne ale constituirii și consacării forțelor terestre pot fi plasate în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ca urmare a procesului revoluționar de la 1848, a făuririi statului român modern prin Unirea de la 1859 și a înfăptuirii politicii militare a lui Alexandru Ioan Cuza.

General-maior dr. Dan Ghica-Radu – șeful Statului Major al Forțelor Terestre.

Colonel dr. Adrian Tonea – Statul Major al Forțelor Terestre.

Locotenent-colonel Marius Faur – Statul Major al Forțelor Terestre.

Evoluția forțelor terestre este strâns legată de evoluția societății românești de-a lungul timpului, de transformările survenite în cadrul Armatei României în diferite etape ale existenței sale.

Conducerea forțelor terestre a fost exercitată de structuri care, așa cum arată istoria acestei categorii de forțe, au avut diferite denumiri, comandament, direcție sau stat major. Nevoia de transformare a determinat evoluții importante și în acest domeniu. La jumătatea anilor '90, prin ordin al ministrului Apărării Naționale, Comandamentul Infanteriei și Tancurilor s-a reorganizat în Comandamentul Trupelor de Uscat, având în subordine direcții și inspectorate de armă. Evoluția a continuat, impusă de necesitățile operaționale, ceea ce a determinat transformarea Comandamentului Trupelor de Uscat în Statul Major al Trupelor de Uscat, subordonând direct structurile de tip armată, instituțiile de învățământ și alte formațiuni de diferite arme.

Începând cu data de 11 aprilie 2000, în baza Hotărârii Consiliului Suprem de Apărare a Țării, Statul Major al Trupelor de Uscat s-a reorganizat și s-a transformat în *Statul Major al Forțelor Terestre*.

Conducerea, comanda și controlul în Forțele Terestre se execută atât la nivel operațional, cât și la nivel administrativ, prin structurile din organica proprie.

În raport cu cerințele actuale, structura Statului Major al Forțelor Terestre permite conducerea cu succes a marilor unități, unităților și formațiunilor din subordine pe timp de pace, în situații de criză și la război, instruirea comandamentelor, formarea și perfecționarea militarilor, managementul eficient al resurselor umane, materiale și financiare repartizate în vederea realizării și menținerii unui grad de operaționalizare corespunzător misiunilor ce revin fiecărei structuri.

Începând cu anul 1991, eforturile militarilor din forțele terestre au fost concentrate pentru îndeplinirea cerințelor de aderare la NATO și la UE, iar în prezent sunt orientate în scopul respectării angajamentelor asumate de țara noastră în cadrul acestor organizații.

Deschiderea oficială a României către instituțiile euroatlantice cu atribuții în domeniul securității a fost inițiată în iulie 1990, când prim-ministrul român de atunci a adresat în scris Secretarului general al NATO invitația de a ne vizita țara. Au urmat inițierea relațiilor diplomatice formale cu NATO la Bruxelles, afirmarea oficială a dorinței României de aderare la NATO, în februarie 1993, aderarea României la Parteneriatul pentru Pace, în ianuarie 1994, iar în cele din urmă, după mai mult de un deceniu de așteptări, obținerea de către România a statutului de membru al Alianței Nord-Atlantice, în aprilie 2004.

Drumul aderării României la UE a debutat în 1993, odată cu semnarea Acordului de Asociere a României la Uniunea Europeană, a continuat cu depunerea de către țara noastră a cererii formale de aderare în iunie 1995, cu deschiderea negocierilor în februarie 2000 și, la mai mult de un deceniu de la formularea cererii, a fost finalizat prin obținerea statutului de membru deplin, în ianuarie 2007.

Din această scurtă analiză cronologică reiese că parcursul integrării României în structurile europene și nord-atlantice a constituit un proces de durată, însoțit atât de împliniri, cât și de frustrări și sacrificii.

NATO constituie astăzi o alianță politico-militară interguvernamentală, formată din state membre aparținând Europei și continentului nord-american, hotărâte să îndeplinească obiectivele Tratatului Nord-Atlantic semnat în aprilie 1949. Credința în scopurile și principiile Cartei ONU, apărarea libertății, a moștenirii comune și civilizației membrilor Alianței, principiile democrației, libertății individuale și primordialității legii, stabilitatea și bunăstarea în spațiul euroatlantic, apărarea colectivă pentru păstrarea păcii și securității, cooperarea economică – reprezintă valorile primordiale care stau la temelia Alianței¹.

După o perioadă de căutări generată de dispariția adversarului tradițional, conceptul strategic al NATO a fost actualizat în 1999 și a avansat necesitatea ca membrii Alianței să-și concentreze eforturile de pace și stabilitate într-un spațiu euroatlantic lărgit, urmărind în politica lor elemente cheie, cum ar fi:

- Abordarea largă a conceptului de securitate, care să includă factorii de ordin politic, economic, social și de mediu, precum și dimensiunea de apărare a Alianței.
- Menținerea capabilităților militare ale Alianței pentru a fi asigurată eficacitatea operațiilor militare.
- Angajamentul ferm față de relațiile transatlantice.
- Dezvoltarea capabilităților europene în cadrul Alianței.

Evoluția participării structurilor militare din Forțele Terestre, contribuții deja încheiate sau în curs de derulare, la misiuni în afara teritoriului statului român, sub mandat NATO, UE sau al ONU, poate fi etapizată astfel:

Etapa I – precedentă Parteneriatului pentru Pace, începe din 1991 și durează până în ianuarie 1994, când România a fost prima țară care a semnat Programul Parteneriatului pentru Pace.

Etapa a II-a este cea a participării în cadrul Parteneriatului pentru Pace până la începutul anilor 2000.

¹ *The Reader's Guide to the NATO Summit in Washington*, 23-25 aprilie 1999, p. 48.

Etapa a III-a, denumită și etapa preaderării la NATO, cuprinde anii 2000-2004, până în momentul aderării României la Alianță.

Etapa a IV-a a început din momentul primirii României în cadrul NATO și continuă.

Prezența actuală în teatrul de operații din Bosnia și Herțegovina cu un pluton de poliție militară în cadrul operației *ALTHEA/EUFOR* reprezintă o continuarea a participării la misiunile NATO – *IFOR* și *SFOR*. UE a preluat misiunea *SFOR* de la NATO în anul 2004.

În baza Hotărârii Parlamentului României nr. 25 din 1996 și a Hotărârii de Guvern nr. 73 din 8 martie 1996, Forțele Terestre române au participat la *Forța de implementare a păcii în Bosnia și Herțegovina – IFOR*, în perioada 8 martie-1 noiembrie 1996, cu un batalion de geniu. Participarea la misiune a avut la bază prevederile Acordului de la Dayton (Ohio, SUA), misiunea de bază a acestuia constând în asigurarea libertății de mișcare a forței militare internaționale în teatrul de operații.

Forța de stabilizare a păcii în Bosnia și Herțegovina – SFOR a fost o misiune de stabilizare (consolidare) a păcii, hotărâtă de către Consiliul de Securitate al ONU la 12 decembrie 1996 pentru a succede *IFOR*. În baza Hotărârii de Guvern nr. 9 din 9 iunie 1997, România, care nu era încă membră a NATO, a participat la misiune cu un batalion de geniu, un detașament de transport carburanți-lubrifianți (din 1 noiembrie 1996), ofițeri de stat major în Comandamentul Forței, un pluton de poliție militară (din 24 august 1998).

Continuarea prezenței în cadrul Forței de stabilizare din Bosnia-Herțegovina a fost asigurată de două detașamente cu denumiri diferite. Detașamentul național “*BOSNIA*” cuprindea, pe lângă geniști, și un pluton de poliție militară, aflat sub control operațional italian. Plutonul de poliție militară și-a desfășurat activitatea în subordinea nemijlocită a Unității Multinaționale Specializate, conform prevederilor Acordului tehnic încheiat între Comandamentul General al Carabinierilor italian și Statul Major General român.

Detașamentul român “*OLANDA*”, așa cum reiese și din denumirea acestuia, a acționat sub control operațional olandez (în cadrul contingentului olandez), executând misiuni logistice.

În Kosovo, plutonul de poliție militară, prima structură din Forțele Terestre dislocată în acest teatru de operații, a acționat, din aprilie 2001 și până în august 2003, pe durata a cinci rotații. În data de 23.04.2001, plutonul de poliție militară a fost dislocat pentru început în Salonic, Grecia. După perioada de pregătire intensivă pentru militarii nou sosiți în teatru, la data de 9 mai 2001, plutonul a fost dislocat în localitatea Djeneral Janckovici, la punctul de trecere a frontierei dintre regiunea

Kosovo și FYROM, intrând în compunerea Companiei 34 control trafic/ Brigada 34 Mc. (GR) a KFOR (*Forța NATO din Kosovo*), cu misiunea de a asigura libertatea de mișcare a KFOR pe principalele rute de aprovizionare.

Conform Hotărârii Parlamentului României nr. 22 din 11 septembrie 2001, România suplimentează participarea la misiunea KFOR și cu subunități de infanterie. La data de 22 noiembrie 2001 a fost introdusă în teatrul de operații, sub control operațional belgian, inițial în cadrul grupului de luptă BELUROKOS (Belgia – Luxemburg – România), ulterior BELUKROKOS (Belgia – Luxemburg – Ucraina – România), o companie de infanterie din B.812 I. În luna iulie 2003, misiunea în cadrul acestui grup de luptă s-a încheiat.

La data de 1 martie 2002, această subunitate a fost urmată de o companie de infanterie/B.26 I. "*Neagoe Basarab*", dar într-o altă locație, sub control operațional italian. Misiunea *Detașamentului național de forțe – ROFND* continuă și la această dată, structura aflându-se la a 19-a rotație.

Hotărârea Parlamentului României nr. 38 din 21 decembrie 2001 a aprobat participarea României la *Forța internațională pentru asistență și securitate din Afganistan – ISAF*. Forțele Terestre sunt angajate în teatrul de operații din Afganistan începând cu anul 2002, atât în operația *Enduring Freedom*, cât și în *ISAF*, la această dată centrul de greutate al participării românești în acest teatru de operații. Prima subunitate dislocată în ianuarie 2002 a fost un pluton de poliție militară, care a participat la operația "*Fingal*" în cadrul *ISAF*, acesta fiind urmat, la scurt timp, de un batalion de infanterie.

În cei șapte ani de prezență în Afganistan, în condițiile diversificării misiunilor și creșterii importanței forțelor multinaționale, efectivele militare românești au fost majorate semnificativ, asigurând capacități militare necesare pentru buna desfășurare a activităților în aria de responsabilitate.

Strategia de contrainsurgență sugerează că este nevoie de 20-25 de contra-insurgenți la fiecare 1 000 de rezidenți. În prezent, numărul trupelor din Afganistan, inclusiv forțele afgane, reprezintă o treime din acest necesar. Singurele alternative sunt fie o suplimentare a trupelor, fie schimbarea misiunii².

În baza prevederilor Hotărârilor Consiliului Suprem de Apărare a Țării și a Legii nr. 42/2004 privind participarea forțelor armate la misiuni în afara teritoriului statului român, Forțele Terestre au continuat participarea, în anii următori, cu efective și tehnică de luptă în teatrele de operații din Irak, Afganistan și Balcani. Pentru început, în Irak, în cadrul operației "*Iraqi Freedom*", a participat o companie NBC, apoi un batalion de infanterie, în subordinea unei brigăzi italiene. În cadrul aceleiași brigăzi, în paralel cu batalionul de infanterie, a fost dislocată

² *Manualul de contrainsurgență*, articol publicat în *Foreign Policy*, ianuarie-februarie, 2009.

o companie de poliție militară, care s-a remarcat prin modul în care militarii au reușit să pregătească poliția irakiană în scopul preluării sarcinilor specifice de la Coaliție.

Detașamentul de Geniu a fost dislocat în localitățile Al Hillah și Ad Diwaniyah, în cadrul Diviziei multinaționale centru-sud, aflată sub comandă poloneză. Redimensionarea Diviziei centru-sud a determinat revederea statului de organizare a Detașamentului de geniu și reducerea acestuia treptat. Considerată la momentul respectiv o nouă contribuție, în anul 2005 a fost introdusă în teatrul de operații o companie de infanterie/UNAMI, aceasta fiind dislocată la Basra, și a acționat în cadrul Forței de protecție a Misiunii ONU din Irak. Misiunile principale ale acestei companii au constat în asigurarea pazei, protecției și escortei personalului Organizației Națiunilor Unite.

Cu ocazia plecării reprezentanților ONU din Basra, la data de 3 aprilie 2007, Subsecretarul general al Organizației Națiunilor Unite, generalul David Veness, șeful Departamentului Siguranță și Securitate, a transmis Armatei României înalta sa apreciere și mulțumiri pentru eforturile depuse de personalul militar angajat în protecția reprezentanților ONU. Faptul că niciun membru oficial al staffului din Basra nu a fost victima violențelor din zonă reprezintă o dovadă a succesului acestei misiuni.

Este evident și recunoscut faptul că participarea la operații în afara teritoriului statului român a condus la evoluții semnificative în mai multe dimensiuni, cum ar fi cea doctrinară, a resurselor umane, instrucției, dotării cu tehnică, armament, echipamente și materiale: *“Este important să recunoaștem că cel mai semnificativ și mai cuprinzător concept doctrinar asumat, în special de armata americană, este cel care se referă la misiunile care acoperă întregul spectru operațional. Acesta spune că toate operațiunile militare reprezintă un amestec între operații de natură ofensivă, defensivă, de stabilitate și sprijin. Cu alte cuvinte, trebuie întotdeauna să iei în considerare nu doar formele de luptă convenționale – operațiile ofensive și defensive –, ci și componenta de stabilitate și sprijin. Altfel, succesul în misiunile convenționale poate fi subminat de lipsa de pregătire pentru tipul de operații care sunt, adesea, necesare pe fondul finalizării fazei convenționale”*, afirma generalul David H. Petraeus³.

Participarea cu forțe și mijloace la acest tip de operații a evoluat, respectând și în acest caz bine cunoscuta curbă a lui Gauss, și a fost direct proporțională cu nivelul de securitate și intensitatea operației din aria de responsabilitate. În 2001, așa cum arătam, Forțele Terestre erau prezente în Kosovo, la început, cu un pluton de poliție militară (control trafic), apoi cu încă două companii de infanterie, iar în prezent în teatrul de operații mai este dislocată doar o companie.

³ Într-un interviu acordat revistei *Foreign Policy*, ianuarie-februarie, 2009.

Reducerea efectivelor s-a realizat treptat, în funcție de evoluția stării de securitate din zona respectivă.

“Principalele probleme privind securitatea din Kosovo, după declararea independenței, sunt în primul rând de ordin economic, infracțional și cele legate de marea corupție, nu de violențele interrasiale”, a declarat, la 17 iunie 2009, amiralul american Mark Fitzgerald, oficial NATO însărcinat cu operațiunile din Balcani la Cartierul general din Napoli. Comandantul a apreciat că puține incidente din Kosovo necesită o reacție militară, majoritatea fiind de competența autorităților de la Pristina. Fitzgerald a mai spus că situația din teren permite reducerea efectivelor KFOR de la 13 800 la 10 000 de persoane până în ianuarie 2010, așa cum au hotărât recent miniștrii de externe ai statelor membre. *“Totuși, Kosovo va dispune în continuare de forțe, atât în țară, cât și în străinătate, capabile să facă față amenințărilor care ar putea pune în pericol un mediu sigur”,* a adăugat amiralul Fitzgerald.

Exemplificarea poate continua cu teatrul de operații din Irak, când, în prima fază, a fost introdusă o companie NBC, ulterior un batalion de infanterie, o companie de infanterie (UNAMI), o companie de poliție militară, un detașament de geniu. Treptat, acestea au fost retrase din teatrul de operații, iar odată cu preluarea de către forțele irakiene a responsabilităților privind asigurarea securității și expirarea valabilității memorandumului încheiat între România și Irak, participarea la această misiune s-a încheiat.

Dacă în Balcani și Irak vorbim despre ramura descendentă a curbei, nu același lucru îl putem afirma și despre situația din Afganistan, în condițiile în care situația de securitate nu permite reducerea forțelor, ci, din contră, este nevoie de o suplimentare a efectivelor. În acest caz, apreciem că ne aflăm încă pe ramura ascendentă.

Cu unele excepții, militarii aflați în prezent în teatrele de operații nu mai sunt la prima misiune, chiar mai mult decât atât, aceștia au dobândit experiența mai multor teatre de operații. Structurile militare, prin planificare, au fost rotite în teatre, respectându-se principiul gradualității și diversității, în scopul valorificării experienței dobândite și al eliminării rutinei. Deprinderile formate pe timpul pregătirii pentru misiune au fost perfecționate în teatrul de operații, iar altele noi au fost formate conform procedurilor de operare specifice. Transferul de cunoștințe și experiența au permis adaptarea cu mai multă ușurință și eficiență la condițiile specifice teatrului de operații. Formele și metodele de instrucție au devenit preponderent practice și moderne. Scopurile și obiectivele urmăresc îndeplinirea cerințelor operaționale ale misiunii. Pe timpul perioadei de pregătire sunt utilizate echipamente de simulare moderne, care imită foarte bine condițiile teatrului de operații, iar o parte din militarii care urmează să participe la misiuni

în Afganistan parcurg perioade de pregătire în comun cu partenerii de coaliție în Centrul de instrucție pentru luptă al Forțelor Terestre sau în baze ale NATO.

Evoluția nu a însemnat numai cantitate, ci și calitate, atât în ceea ce privește logistica misiunilor, cât și resursele umane. Spre exemplu, plutonul de poliție militară din Kosovo sau Afganistan era dotat cu autovehicule de tip *ARO*, în prezent compania de infanterie din Kosovo este dotată cu autovehicule *VAMTAC*, batalionul de infanterie din Afganistan dispunea de autovehicule *ARO* și *TAB-uri*, acum militarii români execută misiunile cu autovehicule *HUMVEE* și transportoare *PIRANHA*. Mijloacele de comunicații și informatică puse la dispoziție militarilor români asigură exercitarea comenzii și controlului cu mai multă eficiență. Legăturile nu se mai stabilesc cu stații radio de generație veche sau radiotelefoane, ci cu stații radio secretizate și salt în frecvență de producție recentă. Modulele desfășurabile *STAR* asigură legătura permanentă cu țara, atât din punct de vedere militar, cât și social.

În plus față de participarea importantă la operațiile Alianței și eforturile aferente, în context național, Forțele Terestre constituie un factor activ al implementării *PESA* prin resursele umane și logistice pe care deja le-a angajat separat sau în cadrul a două grupuri tactice de luptă europene special destinate îndeplinirii misiunilor de tip Petersberg, țara noastră trebuind să dispună pentru UE de efective militare distincte față de cele puse la dispoziția Alianței.

România a devenit, prin aderarea la NATO și UE, un actor regional important, integrat în procesul de luare a deciziei la nivel european și nord-atlantic, membru într-o confederație puternică sub aspectul relațiilor internaționale, beneficiar și furnizor de securitate și parte a celui mai performant sistem politico-economic cunoscut în istorie.

După ani de sedimentări și clarificări, aspectele specifice modernizării apărării au fost preluate și detaliate prin *Strategia de transformare a Armatei României* din 2007. Această strategie este deosebit de importantă, deoarece expune întreaga plajă de domenii destinate transformării armatei – considerată ca fiind procesul de adaptare necesar sprijinirii intereselor strategice –, plecând de la premisa fundamentală conform căreia acest proces trebuie să se bazeze pe continuitate, inovație și modernizare. Bineînțeles, conceptele și capacitățile adoptate și proiectate în această strategie sunt în consens cu standardele NATO și iau în considerare, de asemenea, procesul de transformare a Alianței însăși.

Obiectivul fundamental al transformării constă în asigurarea capacității necesare Armatei României de a promova și proteja interesele naționale în fața riscurilor și amenințărilor identificate, precum și îndeplinirea angajamentelor asumate de țara noastră în cadrul NATO, UE sau al altor organisme internaționale. În acest context, transformarea militară reprezintă un proces continuu de dezvoltare

și presupune schimbări la nivelul doctrinelor, organizării și structurii forțelor, capabilităților, activității de informații, instruirii, educației și achizițiilor, managementului personalului și planificării pe bază de programe, care devin, astfel, principalele domenii de aplicare a efortului de transformare.

În etapa actuală, Forțele Terestre constituie o componentă importantă a securității naționale prin relevanța misiunilor acestora pentru nevoile de securitate ale țării, care sunt nemijlocit legate de capacitatea lor intrinsecă de a acționa în toată gama operațiilor militare. Menținerea capacității operaționale a acestei categorii de forțe, în prezent și în viitor, simultan cu transformarea sa într-o forță militară pentru secolul XXI, cere un efort cumulativ pe termen lung, de timp și resurse. În acest context, Forțele Terestre vor continua să fie puse în fața provocării de a menține permanent echilibrul constant între cerințe și resurse.

Așadar, scopul transformării Forțelor Terestre, ca, de altfel, a întregii Armate Române îl reprezintă realizarea unei structuri de forțe modernă, redusă, profesionalizată, echipată adecvat, dislocabilă, interoperabilă, cu capacitate de autosusținere și de protecție multidimensională, cu o conducere flexibilă care, pe baza informațiilor și a datelor optime, să ia decizii în timp scurt⁴.

⁴ *Strategia de transformare a Armatei României*, Ministerul Apărării Naționale, 2007, pp. 3-7.

FORȚELE AERIENE ROMÂNE

- tradiție și contemporaneitate -

General-maior dr. Ion-Aurel STANCIU
Căpitan-comandor Vasile TOADER

The experience of air fighters has been confirmed by the accomplished tasks, by the victories obtained during the two world wars, as well as by the isolated, local conflicts in which they have been involved. The air victories, as well as the defeats have provided many lessons and conclusions on the concepts and structure of air operations, the ways for cooperation between the air force branches or between them and the other categories of armed forces and on the organisation, procedures and methods of action in combat of the Romanian aircraft in modern warfare.

Today, as the authors consider, Romania has succeeded, through sustained and consistent efforts, in achieving two fundamental goals – to accede to NATO and the EU. From this position, the Romanian Air Forces should develop in keeping with both the risks and threats to national security and with the assumed objectives and the requirements of full integration into Euro-Atlantic security structures, namely the European ones.

Keywords: *deployable forces; theatre of operations; operations planning; information flow; battlespace picture*

Fenomenul militar, situația geostrategică a României și schimbările produse în societatea românească în planul socio-economic și în cel politic au generat, de-a lungul timpului, transformări în domeniul militar, materializate într-un amplu proces de reevaluare, redimensionare și proiectare atât a structurilor de conducere, cât și a celor luptătoare.

Unul dintre cele mai importante momente ale istoriei instituției militare naționale din ultimele două secole l-a reprezentat înființarea *Statului Major General*, la 12/24 noiembrie 1859, prin Înaltul Ordin de Zi semnat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza. Prin înființarea Statului Major General a apărut factorul generator de schimbări profunde pe care le-a parcurs organismul militar românesc, de la crearea statului român modern și până astăzi.

***Un trecut respectabil,
un prezent credibil,
un viitor mai sigur***

Statul Major General, ca organism superior de concepție și comandă al Armatei, a cunoscut o evoluție continuă, determinată de obiectivele

General-maior dr. Ion-Aurel Stanciu – șeful Statului Major al Forțelor Aeriene.
Căpitan-comandor Vasile Toader – Statul Major al Forțelor Aeriene.

și orientările politicii naționale militare, de necesitatea reconstrucției Armatei Române, precum și de participarea acesteia la confruntările de amploare din cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului următor, prin însușirea înnoirilor produse în teoria și practica militară universală.

De la o structură foarte restrânsă, la înființarea sa, Statul Major General și-a schimbat permanent înfățișarea, în concordanță cu vremurile pe care le-a parcurs, conectat tradițiilor militare ale poporului român și valorilor naționale, preluând critic din experiența altor armate și evaluând continuu propriile strategii și acțiuni militare.

Unul dintre cele mai importante evenimente din istoria Statului Major General la începutul secolului XX l-a reprezentat apariția *aviației* ca gen de armă de sine stătătoare, în vara anului 1910, când inginerul aviator Aurel Vlaicu a efectuat, în cadrul manevrelor din zona Slatina-Piatra Olt, zboruri de recunoaștere, observație și legătură. Ulterior, la 1 aprilie 1913, s-a adoptat *Legea de organizare a aeronauticii române*. În vara aceluiași an s-a consemnat participarea aviației române la primul conflict armat, cel de-al doilea război balcanic, această campanie fiind prima verificare a capacității de luptă a Armatei Române după mai bine de trei decenii. Astfel, aeronavele își dovedesc utilitatea și încep să ocupe un loc foarte important în rândul mijloacelor de luptă, iar războiul aerian devine o realitate. Aviația militară își începe istoria sa, pusă în slujba tuturor conflictelor militare.

Prevăzând potențialul aviației, ale cărei abilități au fost recunoscute, mediul politico-militar românesc a acordat o atenție deosebită dezvoltării acesteia, prin măsuri de ordin legislativ, economic și administrativ, România aflându-se, pentru câteva decenii, în avangarda mondială a eforturilor de dezvoltare a aeronauticii militare.

Experiența luptătorilor aerieni a fost probată de misiunile executate, de victoriile obținute în decursul celor două conflagrații mondiale, precum și a conflictelor izolate, locale în care au fost implicați. Atât din victoriile, cât și din înfrângerile aeriene s-au desprins numeroase învățăminte și concluzii privind concepțiile și structura operațiilor aeriene, modalitățile de cooperare între armele componente ale forțelor aeriene sau între acestea și celelalte categorii de forțe armate, precum și despre organizarea, procedeele și metodele de acțiune în luptă ale aeronauticii române în războaiele moderne.

Astăzi, România a reușit ca, prin eforturi susținute și coerente, să-și realizeze două deziderate fundamentale – accesarea în NATO și în UE. Din această postură, Forțele Aeriene Române trebuie să se dezvolte în concordanță atât cu riscurile și amenințările la adresa securității naționale, cât și cu obiectivele asumate și cerințele de integrare deplină în structurile de securitate euroatlantică, respectiv europeană.

Experiența acumulată de Forțele Aeriene în misiuni NATO și UE în teatre de operații din afara teritoriului statului român

Deciziile luate, după septembrie 2001, prin care România a acționat ca membru *de facto* al NATO au contribuit la construcția credibilității externe a României. Participarea României cu contingente la operațiile din Afganistan, Irak, Bosnia și Herțegovina și Kosovo, precum și la misiuni ale NATO și UE arată că România este un membru activ al comunității internaționale. Forțele Aeriene au contribuit la dislocarea contingentelor românești care execută misiuni în teatrele de operații.

Pentru Forțele Aeriene, *lecțiile învățate* în urma executării acestor misiuni constituie baza necesară pentru luarea viitoarelor decizii. Avionul C-130 și-a dovedit valoarea în teatrele de operații și echipajele noastre au demonstrat că posedă nivelul necesar de instruire pentru a opera în comun cu membrii Alianței. Modernizarea avioanelor C-130 existente și achiziționarea unei variante noi constituie decizii pe care le-am susținut ca urmare a *lecțiilor învățate*. Având în vedere noile provocări la care Forțele Aeriene vor trebui să facă față, am analizat și stabilit acțiunile și măsurile necesare pe termen mediu și lung. Este vorba, în principal, de diversificarea ofertei de forțe și mutarea accentului pe forțe dislocabile.

Pe lângă misiunile contingentelor naționale, un număr semnificativ de militari din Forțele Aeriene au participat și participă la misiuni de menținere a păcii în calitate de observatori ONU/OSCE în Congo, Etiopia, Burundi, Sudan, Bosnia și Herțegovina și Kosovo.

În cadrul misiunii *ALTHEA* (din Bosnia și Herțegovina), condusă de UE, activitatea detașamentului românesc, format din 4 elicoptere IAR-330 SOCAT și 44 de militari, a reprezentat o confirmare a performanțelor individuale și de echipă și a furnizat o experiență deosebită, care a generat schimbări în manualele de pregătire de specialitate, în particular a prevederilor referitoare la zborurile de instrucție pe timp de noapte cu elicopterele și folosirea dispozitivelor de vedere pe timp de noapte.

Cunoștințele acumulate, experiența căpătată în etapele desfășurării diferitelor misiuni din zona de operații, dezvoltarea capacităților de comunicare în limba engleză și, în special, a relațiilor socio-umane create pe parcursul dislocării au făcut din această misiune un succes.

Pe timpul misiunii "*Romania – Lead Nation KAIA*" (România – națiune conducătoare a activităților de pe aeroportul internațional Kabul), militarii români au asigurat conducerea aeroportului, coordonarea operațiilor aeriene zilnice, analiza și prognoza condițiilor meteorologice pentru asigurarea securității

zborurilor, aprovizionarea, menținerea și îmbunătățirea comunicațiilor, asigurarea sprijinului logistic al operațiilor de procesare cargo și pasageri de pe aeroport.

Întreaga activitate, desfășurată sub mottoul “*Siguranța zborului mai presus de toate*”, a furnizat o experiență extrem de utilă personalului de operare la sol, în organizarea și gestionarea activităților de pe un terminal de aeroport situat într-un teatru de operații, în care intensitatea acțiunilor testează la maxim capacitatea fizică și psihică a personalului și în care pregătirea, lucrul în echipă și comunicarea au avut o pondere deosebită în obținerea succesului.

Misiunea de poliție aeriană în Țările Baltice (BALTICA-07), executată sub comandă NATO, ca parte a apărării aeriene colective, în scopul menținerii integrității spațiului aerian desemnat, a reprezentat pentru Forțele Aeriene o experiență benefică, o oportunitate și o provocare de a-și testa capacitățile de pregătire, dislocare și executare a misiunii, pe o bază aparținând unei alte țări membre a NATO.

Experiența acumulată de detașamentul *BALTICA-07* (4 MiG-21 Lancer și 67 de persoane) a scos la lumină particularități ce au contribuit la îmbunătățirea instruirii forțelor dislocabile. A fost subliniată, în principal, importanța continuării procesului de instruire utilizând procedurile de comandă-control NATO, prin creșterea semnificativă a nivelului de antrenament al personalului navigant în misiuni de interceptare cu armament real la bord, adaptarea dispozitivului de zbor pentru executarea misiunilor asupra țintelor de mică viteză și la înălțimi mici. Suplimentar, au fost identificate soluții de îmbunătățire a inventarului de tehnică și materiale necesar într-o astfel de misiune și, în mod implicit, soluții de îmbunătățire a activității detașamentului în condițiile în care sprijinul țării-gazdă (HNS) pe aeroportul de dislocare este limitat.

La patru ani de la accesarea României în NATO, România a găzduit, în aprilie 2008, cel mai mare summit organizat în istoria Alianței Nord-Atlantice. *Realizarea securității aeriene* a summitului de la București a fost prima operație reală de acest tip desfășurată în comun de România și NATO și a constituit un bun prilej de a dovedi nivelul ridicat de interoperabilitate procedural, operațional și tehnic al părții române, fapt ce a făcut ca lucrul în echipă să se desfășoare în condiții foarte bune.

Conceptia operației s-a dovedit corespunzătoare cerințelor misiunii. Am învățat că flexibilitatea planificării operației este un element incredibil de important în special pentru planificarea unui eveniment de vizibilitate mare (*High Visibility Event*). Eforturile de adaptare la schimbările operate spațiului aerian, elaborarea planului de dispunere a aeronavelor VIP cu frecvente modificări și acceptarea de notificări foarte târzii au fost adăugate altor numeroase provocări.

Exercițiile întrunite au fost parte a instruirii forțelor aeriene în principal pentru certificarea și afirmarea forțelor dislocabile puse la dispoziția NATO. Pe timpul acestor exerciții am realizat limitele capabilităților noastre, în special în ceea ce privește echipamentul aflat în serviciu. În consecință, am elaborat programe pentru achiziționarea de echipament modern, care ar trebui să elimine aceste limitări.

Pregătirea forțelor dislocabile rămâne, în continuare, o provocare pentru forțele aeriene. Conectarea la fluxul informațional din teatrul de operații, logistica și protecția forței pe baze aeriene pe care HNS este minimă rămân probleme deschise. Pentru a găsi soluțiile adecvate de rezolvare este necesară continuarea participării la exerciții și antrenamente comune, analizarea cu atenție a rezultatelor acestora și schimbul permanent de informații cu aliații.

Importanța puterii aeriene și evoluția acesteia

În actualul context geopolitic și geostrategic se constată o preocupare permanentă a analiștilor și a oamenilor politici pentru a descifra direcția de evoluție a fenomenului militar și, în funcție de aceasta și de alți factori, de a “construi” sisteme de securitate și de apărare națională și colectivă dintre cele mai viabile și eficiente.

Viitoarele conflicte vor fi caracterizate, cât mai probabil, de selectarea spațiilor de confruntare și a obiectivelor, de demasificarea acțiunilor de luptă, de o mare intensitate și o scurtă durată de desfășurare a acestora, de sporirea mobilității forțelor și diversificarea procedeelelor de întrebuințare în luptă, de folosirea masivă a noilor generații de “*arme inteligente*”, a sistemelor electronice de supraveghere, cercetare și lovire, a sistemelor C4I, precum și a întregii game de acțiuni specifice.

De asemenea, evoluția istorică a conflictelor impune reanalizarea sarcinilor forțelor armate în contextul schimbării substanțiale a scopului folosirii instrumentului militar. Interesul de a ocupa un teritoriu a fost înlocuit cu acela de a influența evenimentele. Necesitatea de a fi prezenți a cedat locul exigenței de a controla pentru a influența și, eventual, a interveni oriunde, pe cât posibil, fără o înfruntare fizică între combatanți, trecându-se de la dorința producerii de pierderi substanțiale inamicului la aceea de a evita pierderi mari atât în rândul forțelor proprii, cât și în rândul adversarului, în special al populației civile (operații bazate pe efecte, război în rețea, războiul informațional, războiul psihologic).

În acest context, Forțele Aeriene vor continua să joace un rol important în rezolvarea crizelor la orice nivel al conflictului prin obținerea controlului asupra unei părți a spațiului aerian de interes strategic, producerea de pierderi deosebite elementelor cheie ale potențialului militar și dispozitivului de luptă ale inamicului și crearea condițiilor pentru executarea diferitelor misiuni de către celelalte categorii de forțe ale Armatei. Totodată, operațiile Forțelor Terestre și Forțelor Navale,

înainte de a fi concomitente cu cele ale Forțelor Aeriene, vor fi precedate, de regulă, de acestea.

Posibilitățile diverse de întrebuințare a mijloacelor aeriene permit conducerii militare, naționale sau multinaționale să descurajeze și să prevină o agresiune, să adapteze dimensiunea și intensitatea operațiilor aeriene, desfășurate pentru soluționarea unor situații de criză sau conflicte, în conformitate cu cerințele politice. Superioritatea aeriană, angajarea cu precizie, superioritatea informațională, operațiile bazate pe efecte, mobilitatea reprezintă elementele esențiale ale perspectivei strategice de întrebuințare a Forțelor Aeriene în orice tip de conflict armat, simetric sau asimetric/iregular. În plus, Forțele Aeriene furnizează expertiză specializată și sprijin adecvat structurilor de operații speciale.

Superioritatea aeriană trebuie să facă ineficace apărarea aeriană a adversarului și să limiteze riscurile aferente atacurilor aeriene ale acestuia. În acest scop, sunt necesare atât asigurarea capacităților de anihilare a apărării aeriene a adversarului pentru a asigura libertatea de acțiune a forțelor proprii, cât și eficiența și persistența operațiilor aeriene dincolo de posibilitățile spațiale ale apărării aeriene a adversarului în condiții meteorologice neprielnice.

Prin efectele indirecte sau directe ale operațiilor aeriene se creează posibilitatea *întrebuințării întrunite a forțelor armate*. Efectele indirecte ale operațiilor aeriene se concretizează în izolarea și pregătirea spațiului în care urmează a se desfășura operațiile și acțiunile de luptă ale forțelor de suprafață, iar cele directe permit sporirea capacității de luptă a forțelor de suprafață.

Prin întrebuințarea ofensivă, alegerea corectă a obiectivului de lovit și eficacitatea armamentului, Forțele Aeriene pot să exercite o influență hotărâtoare asupra intențiilor unui posibil agresor. Prin aceasta, Forțele Aeriene devin elementul cheie pentru dominarea unui conflict politic și pentru descurajarea inamicului.

Angajarea de precizie asigură creșterea numărului de ținte lovite în cadrul unei ieșiri/avion și obținerea de efecte specifice, eliminarea riscului fratricidului și a celui legat de producerea de daune colaterale și, în ultimă instanță, obținerea de efecte semnificative atât în plan militar, cât și în plan psihologic.

Superioritatea informațională se bazează pe: integrarea sistemelor de cercetare pilotate și nepilotate, precum și a celor spațiale/cosmice; imaginea spațiului de luptă, care include și imaginea aeriană recunoscută, în timp real; alarmarea timpurie; utilizarea eficace a informațiilor prin asigurarea de informații și ducerea operațiilor informaționale; interzicerea utilizării de către adversar a sistemelor C4ISR.

Mobilitatea rapidă a crescut în importanță către punctul unde ea este necesară în fiecare acțiune militară. Aceasta permite realizarea în cadrul operațiilor aeriene/operațiilor întrunite a unui pod aerian și a unei capacități militare de mișcare

eficientă și oportună în interiorul sau în aria de interes adiacentă teatrului de operații, oriunde și în orice condiții.

Sprrijinul de luptă agil permite ducerea de operații sensibile, persistente și eficace în orice condiții.

Caracteristicile tehnico-tactice și posibilitățile de întrebuințare a mijloacelor aeriene fac aproape imposibilă sustragerea oricăror ținte atacului acestora. Potențialul de risc care ia naștere din acest fapt poate fi contracarat numai cu același fel de mijloace. De aceea, puterea aeriană poate fi contrabalansată *numai* prin putere aeriană. Alianțele sau statele solitare pot fi intimidat dacă nu dispun de o putere aeriană credibilă.

În concluzie, importanța puterii aeriene, atât în prevenirea, cât și în deznodământul conflictelor și crizelor, este dată de capacitatea acestora de a îndeplini o gamă largă de misiuni, de a lovi cu precizie ținte dispuse în întreg teatrul de operații, de a reacționa în timp scurt și, implicit, de a descuraja orice amenințări. Prin capacitatea ei de reacționa rapid și de a descuraja, apreciem că importanța puterii aeriene va crește/se va menține la un nivel superior și în viitor.

Influența mediului de securitate contemporan în determinarea capabilităților aeriene

Pentru a înțelege mai bine rolul Forțelor Aeriene, misiunile pe care acestea le pot executa și capabilitățile necesare, se cuvine să aruncăm o privire asupra caracteristicilor mediului în care Forțele Aeriene pot acționa astăzi. În esență, cam tot ceea ce se vede astăzi în Irak și în Afganistan se va vedea și în viitor. Este încă suficient loc pentru surprize și, în mod categoric, vor fi momente ce vor surprinde, indiferent cât de bine pregătite vor fi forțele.

Natura conflictelor viitoare nu va diferi de aceea a conflictelor de azi. Istoria ne învață că *trăsăturile* fiecărui conflict sunt de fiecare dată diferite și, în cel mai sigur mod, se vor schimba, dar natura durabilă a războiului, ca întreprindere umană, va rămâne în mare parte neschimbată.

Ca și în perioada actuală, viitorii adversari vor determina forțele să se adapteze la fel cum ei înșiși se vor adapta. Ei își vor ataca țintele în punctele vulnerabile, în locațiile și prin metodele cele mai stranii și mai la îndemână. Cel care influențează tipul acțiunilor ce se doresc a fi întreprinse, precum și abilitatea de a le pune în practică este *mediul*.

Conflictele de astăzi pot apărea ca o "*reacție naturală*" la măsurile întreprinse pentru globalizare, precum și ca reacție la manifestarea superiorității politice și militare covârșitoare. Viitorii adversari vor exploata granițele interstatale și alte straturi politice, economice și tribale în scopul identificării unui adăpost

pentru a se proteja de capabilitățile militare convenționale, lucru ce complică destul de mult planificarea operațională. Acțiunile executate în astfel de medii vor sprijini sau vor ataca actori statali și nonstatali. Odată definit mediul general, trebuie înțeles contextul zonei sau interesele din zonă pentru obținerea unei imagini complete a problemei strategice. În multe ocazii, mediile în care se operează sunt influențate în mod clar de state externe care ar putea avea un interes în conflict sau în zonă. În multe cazuri, adversarii vor lupta fără nicio regulă, din pur și simplu motiv că ei nu pot reuși și nici măcar supraviețui prin nicio altă modalitate.

În concluzie, în dimensionarea forțelor este absolut necesară structurarea echilibrată a acestora pentru a fi în măsură să facă față atât amenințărilor convenționale, cât și celor neconvenționale sau hibride ale viitorului. De ce ? Pentru că acum se studiază și se vorbește despre războiul neconvențional, asimetric, hibrid, dar cine se aștepta la un “*conflict militar clasic*”, cum a fost cel din Georgia din 2008 ?!

Diferența este dată de faptul că, în operațiile convenționale, adversarul este forțat prin natura pierderilor să se predea în sensul tradițional, pe când în conflictele neconvenționale este posibil ca înfrângerea să nu mai fie un eveniment de mare vizibilitate, ci presupus doar atunci când adversarul este “*înfrânt*” în ochii populației și devine inefficient sau nerelevant (războiul mediatic).

Dimensionarea capabilităților corespunzătoare și necesare este o mare provocare într-un război neconvențional. Amenințările nu mai sunt create de forțe masive convenționale, nucleare. Acum amenințările sunt generate de adversari care au învățat că pot amenința și distruge națiuni în moduri care sunt sub pragul de răspuns tradițional. Ei pot destabiliza state vecine și pot genera fluxuri de refugiați, se pot implica în narco-terorism, în atacuri la scară mică în sau în afara teritoriului unui stat și intenționează proliferarea armelor de nimicire în masă. Ei au învățat să atragă, să angajeze atacatori sinucigași, să răpească cetățeni și altele pe care, pe scurt, le numim *amenințările războiului asimetric/iregular*.

Pentru a descuraja și înfrânge aceste amenințări este nevoie de forțe cu capabilități noi. Este nevoie de forțe capabile să opereze în tot spectrul conflictului. Aplicarea forței sau amenințarea cu aplicarea ei trebuie să se facă rapid, selectiv și decisiv. Forța trebuie aplicată în așa manieră, încât să descurajeze agresorii și să asigure aliații și partenerii. Este necesară, astfel, o structură a forței care demonstrează viteză, putere, anduranță și interoperabilitate. Pentru a fi atât corespunzătoare, cât și decisivă în secolul XXI, forța trebuie *adaptată* spre a răspunde acestor noi provocări.

Pentru aceasta trebuie analizat de la bun început ceea ce se așteaptă de la forțele aeriene într-un eventual conflict. Mai întâi, se dorește a se cunoaște

ceea ce se petrece în acel spațiu – cunoașterea situației, apoi se dorește să se execute misiuni de apărare aeriană, poliție aeriană și, în cel mai bun caz, de suveranitate aeriană. Apoi, este necesară dislocarea rapidă și proiectarea superiorității aeriene în zona acțiunilor militare în timp ce se execută și se susțin operații aeriene. Apare, în acest fel, următoarea întrebare: Care sunt ingredientele necesare forțelor aeriene pentru a fi în măsură să execute misiunile enumerate ? Acestea pot fi: *supravegherea aeriană, cercetarea, protecția, mobilitatea, distanța și precizia*. Care este însă cea mai inconfortabilă problemă, cea mai mare provocare ? Ceea ce lipsește este abilitatea de a descoperi, identifica și neutraliza țintele care sunt *camuflate* nu numai în modul tradițional (păduri, buncăre etc.), ci și în zonele populate; *dispersate* nu numai în anumite zone de operații, ci și în localități în care sunt civili neevacuați; *mobile și de scurtă durată (de oportunitate)*.

Pentru a depăși aceste “*noi tactici adverse*”, forțele aeriene trebuie să dispună de senzori cu timp de acțiune îndelungat pentru descoperirea țintelor *camuflate* și *dispersate* și să fie în măsură să răspundă și să reacționeze la timp asupra țintelor *mobile și de scurtă durată (de oportunitate)*. Pe aceste două dimensiuni trebuie să se pună un accent deosebit. Aceasta înseamnă *informație, distanță, precizie și oportunitate*.

În final, analizând din nou ceea ce se așteaptă de la forțele aeriene într-un eventual conflict, se poate constata că în ecuație apare *abilitatea de a prevedea ceea ce se întâmplă în spațiul de luptă*, care devine cea mai importantă capabilitate în conflictele moderne. În viitor, diferența în capabilități a forțelor aeriene va fi dată de modalitatea de obținere în timp scurt a informațiilor necesare unui sistem de arme. Din nou, aceasta înseamnă *informație, distanță, precizie și oportunitate*.

Impactul semnificației puterii aeriene în domeniul conceptual și structural

Importanța deosebită pe care o are puterea aeriană în ansamblul puterii militare și, implicit, în deznodământul conflictelor armate a determinat abordarea complexă a acesteia. În acest sens, în ultimii ani, a fost intensificat procesul de elaborare a actelor normative specifice în Forțele Aeriene, ca urmare atât a necesității privind dezvoltarea unei *componente conceptuale* corespunzătoare conflictelor armate moderne și cerințelor de gestionare a crizelor, cât și asigurării compatibilității conceptuale cu NATO, ca urmare a necesității integrării în această alianță politico-militară.

Prin conținutul lor, noile doctrine și standarde încearcă să direcționeze modul de întrebuințare a Forțelor Aeriene în cadrul apărării colective și în operațiile

de stabilitate, pentru obținerea gradului dorit de control asupra spațiului aerian. De asemenea, se abordează și modul de îndeplinire a unor misiuni pe timp de pace, cum ar fi poliția aeriană, participarea la rezolvarea urgențelor civile sau înlăturarea efectelor dezastrelor.

Totodată, a fost edificat un cadru eficace de utilizare a lecțiilor identificate și învățate, ce are un rol important privind menținerea în actualitate a principiilor care direcționează întrebuințarea puterii aeriene, creșterea eficacității și eficienței activităților la nivel de conducere și execuție, optimizarea structurilor organizatorice specifice Forțelor Aeriene și modernizarea înzestrării acestora.

Doctrina Forțelor Aeriene a reușit să definească, în corelare cu provocările mediului strategic contemporan și factorii puterii aeriene, modalitățile de edificare și de întrebuințare în operații a acestor forțe, asigurând cadrul general, neîngrădit de reguli restrictive, care a permis, pe de o parte, unitatea de concepție și execuție la nivelul tuturor eșaloanelor și, pe de altă parte, manifestarea, din partea celor care o aplică, a gândirii creatoare, inițiativei și capacității de adaptare la situații des schimbătoare și dificil de prevăzut.

În acest sens, procesul de restructurare al Forțelor Aeriene Române s-a desfășurat și se desfășoară pe baza următoarelor principii: *dimensionarea* Forțelor Aeriene în raport cu misiunile ordonate și resursele alocate; *asigurarea eficacității Forțelor Aeriene* prin realizarea identității structurale, funcționale și acționale a acestora în toate situațiile; *asigurarea unui echilibru în ceea ce privește misiunile, personalul, conceptele și echipamentele* care să permită ca structurile Forțelor Aeriene să poată îndeplini misiunile repartizate, să aibă capacitate ridicată de reacție, să fie flexibile și să poată desfășura acțiuni de durată; *dependența structurilor organizatorice de nivelul dezvoltării armamentului și tehnicii din dotare*, sistemele de armament și tehnica din dotare necesitând personal într-un anumit număr și de o anumită specializare; realizarea interoperabilității cu structurile similare din armatele statelor membre ale NATO.

Totodată, în concordanță cu misiunile Forțelor Aeriene reieșite din doctrina operațională și cu cerințele de operare și mentenanță a noilor tipuri de tehnică, am elaborat o strategie de management a resursei umane, care să permită atingerea *capacității operaționale finale (Final Operational Capability)*. Procesul de reorganizare nu a fost și nu este ușor, ci, din contră, a fost și este deosebit de dificil, în condițiile în care acesta este afectat de resursele bugetare limitate.

Este necesară o reconfigurare substanțială a structurilor din Forțele Aeriene a căror activitate va fi influențată de cerințele de operare și sprijin logistic ale noii tehnici de luptă și ale echipamentelor de deservire asociate, de adaptare

printr-un efort sincronizat în scopul realizării economiei de resurse și tranziției fluente de la vechi la nou.

Etapa de restructurare este urmată de cea de modernizare care, pe parcursul unei perioade de aproximativ 10 ani, va aduce toate structurile din Forțele Aeriene la nivelul standardelor NATO, prin achiziții de tehnică performantă, care să asigure eliminarea graduală a “*limitărilor*” existente, dar și tranziția către următoarea generație de tehnică.

Este esențial să se înțeleagă faptul că fără capacitatea de a controla spațiul aerian nu există libertate de acțiune pentru forțele terestre sau pentru forțele navale, că, fără capacitățile de transport aerian sau de atac la sol, mobilitatea forțelor, inclusiv a Forțelor Speciale, și posibilitățile de concentrare a eforturilor scad sub nivelul la care pot constitui o forță de descurajare a adversarului. Pentru viitor avem în vedere tot ceea ce ține de calitate. Orientarea actuală pentru înzestrarea cu avionul multirol ține cont de aceasta. Cerințele operaționale au fost formulate cu un accent deosebit pe calitate și au permis opțiunea pentru un număr mai mic de avioane de luptă decât cel pe care îl avem în prezent în dotare. De asemenea, am luat în considerare crearea de capacități în domeniul transportului aerian tactic cu avioane și elicoptere, domeniu în care, la nivelul NATO, au fost identificate deficite importante.

Principalele eforturi în domeniul achizițiilor în Forțele Aeriene

În prezent, pentru materializarea rolului și a competențelor Forțelor Aeriene, în cadrul acestei categorii de forțe ale armatei a fost declanșat un proces amplu și complex de reformă, integrat în cel al Armatei, ca întreg, și care a vizat toate domeniile de activitate. Acest proces a avut și are la bază evaluarea Forțelor Aeriene din perspectiva rolului pe care aceste forțe îl vor avea în viitor, pe baza cerințelor de eficacitate și interoperabilitate, precum și a criteriilor de eficiență și capacităților, în strânsă legătură cu resursele la dispoziție. Această evaluarea a permis stabilirea direcțiilor de acțiune pentru reorganizare și modernizare, alocarea realistă a resurselor și efectuarea corecțiilor necesare pe timpul derulării acestui proces.

Direcțiile principale în care sunt orientate programele de achiziții în derulare și cele preconizate pentru viitorul apropiat au ca scop completarea sau îmbunătățirea capacităților operaționale în domeniile: supravegherii aeriene, apărării aeriene a teritoriului, transportului aerian tactic și capacităților de sprijin și de infrastructură. Aceste programe sunt strâns legate de obiectivele și misiunile Forțelor Aeriene în contextul transformărilor care au loc la nivelul Alianței, ținând cont de creșterea

nivelului de interoperabilitate cu forțele statelor aliate. Programele sunt prioritizate în funcție de graficul ieșirii din serviciu a diferitelor categorii de tehnică.

Planurile de achiziții care vizează domeniul supravegherii aeriene sunt corelate cu sistemul de comandă-control aerian și au ca scop asigurarea continuității contribuției la *NATINADS*. În prezent, sunt în derulare programe de modernizare ale radarelor FPS-117 și a Sistemului comandă-control aerian național. Pentru viitorul apropiat urmărim achiziționarea de sisteme radar pentru supravegherea la înălțimi mici și mijlocii.

Capabilitățile de apărare aeriană vor fi semnificativ îmbunătățite odată cu finalizarea programelor inițiate pentru achiziția avionului multirol, a sistemelor de rachete sol-aer cu bătaie mare (*HSAM*) și a sistemelor *SHORAD/VSHORAD*. Totodată, este inițiat un program de modernizare a sistemelor de rachete *HAWK*, existente în înzestrare.

Programul avion multirol este de importanță vitală pentru Forțele Aeriene Române. El este cel ce va schimba întreaga noastră "*filozofie*", ne va elibera definitiv de "*moștenirea*" noastră "*estică*" și va propulsa Forțele Aeriene Române pe coordonate de evoluție total diferite. Acest pas este gândit ca o strategie pe termen lung, până la orizontul anilor 2040-2050. Soluțiile de achiziție trebuie regândite în lumina noilor orizonturi de timp, având în vedere, în primul rând, capabilitățile necesare apărării țării. Factorii determinanți în luarea deciziei vor fi: gradualitatea (cu o soluție interimară pentru anii 2012-2025), capabilitățile, eficiența, raportul beneficii/costuri și sustenabilitatea financiară a programului pentru care avem tot sprijinul conducerii Ministerului Apărării Naționale și al Statului Major General.

Efortul de îmbunătățire a capabilităților de transport aerian tactic pe cele două componente, cu aripă fixă și cu aripă rotativă, va fi concretizat odată cu finalizarea achiziționării avioanelor *C-27J SPARTAN* și modernizării elicopterelor *IAR-330*. Atât personalul navigant, cât și cel tehnico-ingineresc au început programul de pregătire în vederea certificării și realizării acceptanței avionului. Acest avion, împreună cu *C-130* și *C-17*, exploatat în comun în cadrul programului *SAC (Strategic Airlift Capability)*, va asigura României o capacitate de transport aerian modernă, suficientă pentru nevoile operative ale forțelor armate.

Nu în ultimul rând, pentru asigurarea condițiilor optime de operare și mentenanță a tuturor acestor sisteme există planuri în vederea realizării unor capabilități adecvate de sprijin și infrastructură. O componentă semnificativă are ca scop creșterea nivelului de siguranță a personalului și tehnicii prin implementarea standardelor aliate în domeniul protecției împotriva incendiilor

și asigurării spațiilor de depozitare. Acestea vor fi realizate atât prin finanțare națională, în bazele destinate avionului multirol, cât și prin finanțare în cadrul programului NATO de investiții *NSIP*.

*

În cele aproape zece decenii de activitate, Forțele Aeriene Române au parcurs etape de schimbări esențiale și obligatorii, schimbări care au creat condițiile necesare transformării forțelor existente în forțe flexibile și agile, în măsură să facă față mediului de securitate provocator.

În tot acest timp, Statul Major General a avut rolul deosebit de important de a coordona transformările majore ale organismului militar românesc care a determinat prefaceri democratice în Armată și a permis promovarea intereselor României în relațiile cu actorii internaționali.

Este o certitudine faptul că misiunile Forțelor Aeriene vor fi, în viitorul apropiat, din ce în ce mai provocatoare, mai dificile, mai apropiate de realitatea dură a conflictului aerian modern. Astfel, exigențele vor spori, însă și motivația și satisfacțiile profesionale vor fi, de asemenea, pe măsură. Un singur lucru va rămâne cu certitudine neschimbat: cea mai valoroasă resursă din Forțele Aeriene – resursa umană.

FORȚELE NAVALE ROMÂNE

– istorie și devenire în contextul mediului de securitate al Mării Negre –

Contraamiral Dorin DĂNILĂ

To analyse the geopolitical features of the Black Sea region, the author believes that there must be identified the major obstacles with which the region confronts and the paradigms regarding the area, as well as the efforts of coastal states to become involved in a dynamic and systematic process meant to establish regional security.

In this respect, the impact of the era of the post-communist transition on the Black Sea states is an essential factor in understanding the current situation through which these states adapt to the new transatlantic security order. Last but not least, the analysis of geo-economic interests of some powers, mainly from the viewpoint of the energy competition, resources transit lines that connect the Mediterranean Sea, the Black Sea, the Caspian Sea and Central Asia, can determine the identification of the short- and medium-term geopolitical perspectives of the actors involved in this region.

Keywords: *waterways; enemy craft; military fleet; Romanian littoral defence; naval operations*

Din Antichitate și până în epoca modernă, în apele Mării Negre și pe Dunăre au navigat, rând pe rând, nave feniciene, triere elene, galere romane, dromoane bizantine, caravele venețiene și genoveze, pânzare moldovenești și caice muntenestești, însă dezvoltarea marinei române a început să se contureze odată cu Unirea Principatelor Române, în 1859, care a atras după sine unificarea flotilelor celor două țări surori la 22 octombrie 1860, sub denumirea de “*Corpul Flotilei*”.

Istoricul și evoluția marinei române de-a lungul timpului

Prin Decretul semnat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza se consfințea unirea definitivă a flotilelor de pe întregul curs al Dunării, colonelul Nicolae Steriade fiind numit comandant superior al Corpului Flotilei. La Ismail urma să funcționeze primul comandament al Flotilei române de război, navele adoptând un pavilion unic, format din îmbinarea culorilor și însemnelor

Contraamiral Dorin Dănilă – șeful Statului Major al Forțelor Navale.

pavilioanelor moldovean și muntean. Anul următor a început procesul de modernizare a uniformei Flotei, prin introducerea culorii bleumarin.

Flotila română s-a afirmat pe timpul Războiului de Independență, la care a participat împreună cu forțele fluviale ruse la numeroase acțiuni de instalare de baraje, atac al navelor inamice și sprijin cu foc de artilerie.

În urma câștigării independenței și, implicit, a ieșirii la mare, marina română, dotată în 1880 cu o primă navă maritimă – canoniera *Grivița*, a beneficiat, până la izbucnirea Primului Război Mondial, de trei programe de dotare cu nave și mijloace de navigație, potențialul combativ al României crescând semnificativ.

În prima conflagrație mondială, marina română s-a încadrat în efortul general de război, îndeplinind, în cele trei campanii ale războiului, misiuni de apărare a capului de pod Turtucaia, de sprijin al flancului drept al trupelor de uscat, de retragere a navelor române pe linia frontului, de lichidare a artileriei inamice din zona orașului Tulcea, de transport al materialelor și de lichidare a rezistenței navelor rusești din Delta Dunării.

Unirea tuturor teritoriilor românești într-un singur stat, în 1918, a permis, în perioada postbelică, dezvoltarea flotei militare, care a fost dotată cu noi tipuri de nave: distrugătoarele de tip “M” – *Mărășești* și *Mărăști*, canoniere, torpiloare, vedete antisubmarin și monitoare, România devenind țara cu cel mai puternic potențial combativ fluvial din Europa.

Perioada anilor '30 a fost benefică pentru Marina Militară, aceasta fiind dotată cu distrugătoarele de tip “R” – *Regele Ferdinand* și *Regina Maria*, nava-bază pentru submarine Constanța, primul submarin românesc *Delfinul* și cea de a doua navă-școală *Mircea*.

În 1939, la Galați a fost lansată la apă prima navă militară de construcție românească, puitorul de mine *Amiral Murgescu*, la care s-au adăugat alte unități achiziționate sau construite după anul 1940, dintre care se remarcă cele două submarine – *Rechinul* și *Marsuinul*, asamblate în Șantierul Naval Galați.

La începutul celui de-al Doilea Război Mondial, Marina Regală Română a atins apogeul dotării și dezvoltării sale, constituindu-se într-o marină modernă și echilibrată, capabilă să facă față amenințărilor din Marea Neagră.

Pe timpul celui de-al Doilea Război Mondial se remarcă drept acțiuni principale pe mare apărarea litoralului și a porturilor prin contracararea încercărilor de atac și de debarcare a inamicului, în acest sens fiind edificatoare acțiunea din 26 iunie 1941, când, în fața orașului Constanța, artileria distrugătoarelor *Mărăști* și *Regina Maria* și bateriile de coastă au respins incursiunea navelor sovietice, crucișătorul *Moskva* – nava-comandant de flotilă – a fost scufundat, iar distrugătorul *Harkov* avariat. O altă acțiune deosebit de importantă a constituit-o evacuarea pe calea mării a trupelor române și germane din Peninsula Crimeea,

în cadrul celei mai mari operații navale desfășurată în Marea Neagră, cu numele de cod “Operațiunea 60 000”.

Zilele de 23 august și 5 septembrie 1944 au avut consecințe dramatice pentru Marina Regală Română, ca urmare atât a asaltului forțelor germane – la acea dată inamice –, cât și a forțelor aliate sovietice, care au trecut la dezarmarea navelor de război române. De la această dată, portul Constanța, împreună cu navele și instalațiile de război, au rămas exclusiv sub controlul Comandamentului Naval Sovietic.

După cel de-al Doilea Război Mondial, România a fost lipsită, în primii ani postbelici, de flota maritimă și, într-o mare măsură, și de cea fluvială, din cauza preluării navelor românești de către flota Uniunii Sovietice. După semnarea Convenției de armistițiu și, ulterior, a Convenției de retrocedare a navelor comerciale și militare românești, guvernul sovietic a restituit o parte din nave României.

Odată cu reintrarea în dotarea marinei a monitoarelor, a fost constituită *Flotila de Dunăre*, care, în anul 1959, a fost numită *Brigada Fluvială*.

La mare, în urma modificărilor organizatorice din perioada 1948-1949, gruparea de nave maritime s-a transformat într-o unitate de sine stătătoare, care a funcționat până în mai 1951 sub denumirea de *Comandamentul Forțelor Maritime*.

Din anul 1955, diviziunile cuprinzând navele maritime și apărările maritime au fost subordonate Comandamentului Forțelor Maritime Militare. În aceeași perioadă, a început construcția în șantierele românești a unor noi tipuri de nave militare, precum dragoarele de bază, dragoarele de radă sau vedetele dragoare fluviale. În paralel, au fost cumpărate din URSS o serie de vedete torpiloare, vânătoare de submarine și vedete purtătoare de rachete.

În anul 1962 a fost înființată Divizia 42 Maritimă, continuatoarea tradițiilor Diviziei de Mare, mare unitate care fusese desființată la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial.

La sfârșitul anilor '70 și la începutul anilor '80 au fost construite o serie de nave militare maritime în șantierele navale românești, precum escortoarele *Midia* și *Constanța* (la Șantierul Naval Brăila), crucișătorul ușor *Muntenia*, transformat în distrugător și, ulterior, în fregata *Mărășești* sau fregatele din clasa “*Eustațiu Sebastian*” (Șantierul Naval Mangalia), clasificate ulterior la corvete.

După evenimentele din decembrie 1989, reînviindu-se tradiția apărării fluvio-maritime, a fost înființat Comandamentul Flotei Maritime, transformat, apoi, în *Comandamentul Operațional Naval*, iar ulterior în *Comandamentul Flotei* și *Componenta Operațională Navală*. La fluviu au fost înființate *Comandamentul Flotei de Dunăre* și *Flotila de Dunăre*, transformate în *Componenta Fluvială* și, ulterior, în *Serviciul Fluvial*, subordonat *Comandamentului Flotei*.

Astfel, în istoria lor modernă, de aproape 110 ani, Forțele Navale Române au servit interesele navale și fluviiale naționale și au participat, până la sacrificiul suprem, la apărarea hotarelor de apă ale țării, îndeplinindu-și rolul atribuit de conducerea politico-militară.

Provocările mediului de securitate actual și perspectivele Forțelor Navale Române

❖ *Importanța geostrategică a regiunii Mării Negre*

Din cele mai vechi timpuri, Marea Neagră a fost o zonă de tranzit a intereselor economice, politice și strategice atât ale statelor riverane, cât și ale marilor puteri neriverane Mării Negre. În sprijinul acestei afirmații putem aminti caravanele și liniile maritime ale Antichității, care au consacrat *drumul mătăsii* ca legătura dintre civilizația orientală și cea occidentală, precum și dese deplasări în scopuri economice și militare ale marilor puteri ale vremii de la sud la nord și invers.

În prezent, evoluția mediului geopolitic și de securitate din regiunea Mării Negre, poziția sa geografică, riscurile și amenințările, precum și avantajele date de cooperarea politică, economică și militară au acaparat interesul organizațiilor transatlantice și europene, având ca rezultat o abordare mai atentă a problemelor cu care se confruntă această zonă. Politica externă a României menține între prioritățile sale regiunea Mării Negre, privită ca *“o problemă de maximă importanță de interes național”*.

❖ *Caracteristicile geopolitice ale Mării Negre*

Pentru a analiza caracteristicile geopolitice ale regiunii Mării Negre trebuie identificate obstacolele majore și paradigmele cu care se confruntă regiunea, precum și eforturile statelor riverane de a se înscrie într-un proces dinamic și sistematic de clădire a securității regionale. În această notă, impactul epocii de tranziție postcomunistă asupra statelor riverane Mării Negre este un factor esențial pentru înțelegerea situației prezente prin care aceste state se adaptează la noua ordine de securitate transatlantică. Nu în ultimul rând, analiza intereselor geoeconomice ale unor puteri, în principal din punctul de vedere al competiției energetice, căilor de tranzit al resurselor ce leagă Marea Mediterană, Marea Neagră, Marea Caspică și Asia Centrală, poate să conducă la identificarea perspectivelor geopolitice pe termen scurt și mediu ale actorilor implicați în această regiune.

Pe termen scurt și mediu, bazinul Mării Negre și zona adiacentă vor rămâne un spațiu activ din punct de vedere politic, economic și chiar militar, ceea ce poate influența securitatea regională și globală. Este evident că gradul de conștientizare a importanței strategice a Mării Negre va crește, aceasta devenind primordială

pentru majoritatea actorilor politici ce au interese în zonă și care va conduce în curând la definirea și implementarea unor politici specifice pentru această zonă.

❖ *Elemente specifice zonei Mării Negre*

Din pozițiile oficiale ale statelor riverane Mării Negre putem desprinde cel puțin trei elemente caracteristice pentru regiune.

În primul rând, toate statele din zonă sunt unite în jurul acelorași interese și valori fundamentale care guvernează evoluția relațiilor internaționale din prezent, precum democrația, drepturile omului, economia bazată pe piața liberă și lupta împotriva terorismului.

În al doilea rând, toate statele din acest perimetru sunt conectate într-un fel sau altul la rețeaua de securitate euroatlantică. Referitor la poziția față de NATO, există în regiune state membre ale Alianței, state membre ale PfP și state care dezvoltă parteneriate speciale cu NATO. Din perspectiva Uniunii Europene, statele își exprimă tot mai ferm opțiunile privind relațiile cu aceasta, unele au semnat tratatul de aderare, altele vor începe negocierile sau dezvoltă o cooperare dinamică și activă cu UE.

În al treilea rând, regiunea Mării Negre se dezvoltă ca o legătură majoră între zona strategică euroatlantică și Orientul Mijlociu, Marea Caspică și Asia Centrală.

❖ *Caracteristici de securitate ale bazinului Mării Negre*

Din punctul de vedere al situației de securitate, zona bazinului Mării Negre și a Caucazului este complexă, fiind caracterizată, pe de o parte, printr-un proces de reafirmare a arhitecturii regionale de securitate, ca o componentă a celei euroatlantice, iar pe de altă parte, prin existența unui important potențial conflictual, cauzat atât de reinițierea unor conflicte înghețate inter- sau intrastatale, cât și de amplificarea amenințărilor asimetrice, a traficului ilegal de droguri și de ființe umane, de fenomenul migrației și, nu în ultimul rând, de terorism.

De asemenea, zona Mării Negre este localizată în punctul nodal a două linii directe strategice majore: pe de o parte, domeniul fierbinte al relației dintre producătorul și consumatorul de energie și, pe de altă parte, fluxul dintre producătorul și consumatorul de securitate. Creșterea importanței regiunii Mării Negre în contextul geopolitic actual se bazează pe necesitatea obținerii de materii prime strategice, extinderea NATO și a UE, cooperarea militară și economică în special cu acestea și pe implicarea sporită a marilor puteri sau structuri internaționale în problemele generale ale regiunii.

Cu toate eforturile dezvoltării de noi organizații și parteneriate de securitate la Marea Neagră, interesele divergente și pozițiile de forță ale Rusiei în raport cu problema circulației fluxurilor de hidrocarburi și cu statutul zonei sensibile a spațiului dintre Marea Neagră și Marea Caspică ridică nivelul de tensiune în zonă, aceasta căpătând un caracter conflictual, în ciuda aparențelor de cooperare.

Nu în ultimul rând, instabilitatea zonei Deltei, determinată de ultimele dezvoltări ale canalului Bâstroe, readuc în atenție problematica securității la gurile Dunării.

Apariția unor noi actori ai NATO, printre care și România, dorința declarată a Georgiei și Ucrainei de a deveni membri ai Alianței, precum și dezvoltarea relațiilor NATO cu Rusia creează teoretic premisele sporirii securității în regiune și ale transformării zonei Mării Negre într-o zonă de proiecție a intereselor aliate spre Caucaz, Asia Centrală și Orient. În fapt, interesele regionale ale unor state riverane Mării Negre convertesc efortul colectiv de securitate în organizații de cooperare regională, până acum câțiva ani imposibile și chiar puternic divergente din punctul de vedere al intereselor actorilor regionali. Pe un alt palier, integrarea României în UE aduce granițele Uniunii la Marea Neagră, putând constitui un demers de stabilizare economică, socială și politică a regiunii, dar, în același timp, ridicând și noi probleme privind securizarea granițelor europene maritime în fața amenințărilor de genul: existența și activitatea organizațiilor teroriste, extinderea crimei organizate, traficul de droguri, pescuitul ilegal și încălcarea frontierei de stat, imigrația ilegală, incidența riscurilor de poluare și transportul ilegal de materiale periculoase.

În acest context, Uniunea Europeană a devenit indiscutabil pivotul evoluțiilor și transformărilor din regiunile din vecinătatea Mării Negre. Ea posedă o “*putere nonviolentă*”, care include promisiunea de integrare, dialogul politic, asistența pentru reforme și dezvoltarea de instrumente sectoriale. Lărgirea Uniunii Europene înseamnă export de stabilitate, două dintre conceptele fundamentale promovate de Uniunea Europeană fiind:

- *securitatea democratică*, bazată pe premisa că dezvoltarea democrației la nivel național și internațional exclude războiul dintre statele ce au adoptat democrația ca sistem de organizare;
- *securitatea prin dezvoltare*, ceea ce înseamnă că stabilitatea și securitatea acestor state cresc proporțional cu nivelul accelerării economice.

Aceste evoluții și transformări deosebit de importante și cu potențial conflictual evolutiv negativ reclamă necesitatea unei noi doctrine a Forțelor Navale și elaborarea unei strategii navale care să poată constitui instrumentul modernizării și transformării marinei române în scopul de a răspunde noilor riscuri și amenințări la Marea Neagră, utilizarea mecanismelor de securitate deja existente, precum operația *Black Sea Harmony (OBSH)*, grupul *BLACKSEAFOR (BSF)* și măsurile de creștere a încrederii și securității în domeniul naval în Marea Neagră (*CSBM's*), organisme care antrenează toate statele de pe litoralul Mării Negre.

Rolul României ca stat de frontieră al UE și al NATO impune ca, prin intermediul instrumentelor de cooperare militară, să promovăm și să susținem amplul proces de democratizare și ancorare a statelor din zona lărgită a Mării Negre în arhitectura

de securitate euroatlantică. Această abordare presupune eforturi comune la nivel național, regional, dar și la nivel euroatlantic, prin folosirea unui spectru diversificat de instrumente, precum atragerea partenerilor din sectorul privat sau din societatea civilă. Proiecția noastră are în vedere, în primul rând, principiile transparenței, implicării tuturor statelor riverane, asumarea unor responsabilități la nivel regional și identificarea unor soluții viabile pentru fiecare dintre părțile implicate în acest proces. Din această perspectivă, vom rămâne în continuare atașați formelor de cooperare regională care au ca scop asigurarea securității în regiunea Mării Negre.

❖ *Participarea Forțelor Navale Române
la prevenirea crizelor în regiunea Mării Negre și în afara acesteia*

Activitatea prezentă și viitoare a Forțelor Navale are ca scop crearea unei forțe structurate și echilibrate, capabilă să răspundă la riscuri și amenințări asociate noului mediu de securitate din regiune și interoperabilă cu forțele maritime ale NATO.

În vederea îndeplinirii cerințelor impuse în regiune, Forțele Navale Române fac pași decisivi pentru a deține o flotă capabilă să realizeze toate misiunile la care va participa. Astfel, în 2004 și 2005, țara noastră a achiziționat două fregate care au sporit considerabil capacitățile operaționale ale Forțelor Navale, anul acesta participând la operația NATO *Active Endeavour* din Marea Mediterană. Marea Neagră este considerată o extensie spre nord a acesteia și o zonă în care pericolele pot fi generate și de dezvoltarea pericolelor din Marea Mediterană.

În ultimii ani, România a participat la operații NATO sau exerciții multinaționale care au avut ca scop întărirea cooperării, încrederii și securității dintre forțele navale ale NATO sau din afara Alianței. Astfel, Forțele Navale Române au participat la exercițiile multinaționale cum ar fi *Black Sea Partnership* sau de tip *Livex*, exerciții care au deja un grad de permanență, prin acestea executându-se, în principal, misiuni umanitare și de căutare-salvare. În acest context, unitățile de corvete și nave dragoare au participat cu succes la numeroase exerciții navale multinaționale atât în Marea Neagră, cât și în afara acesteia. De asemenea, *Centrul de scafandri* – unitate de elită a Forțelor Navale – a îndeplinit misiuni și a participat la exerciții în Marea Neagră, Marea Mediterană și Oceanul Atlantic, făcând dovada profesionalismului personalului care încadrează această mare unitate. În anul 2008, Batalionul de Infanterie Marină a participat la misiunea *KFOR* din Kosovo cu forțe de nivel companie, desfășurând cu succes acțiuni de menținere a păcii.

Participarea în viitor a Forțelor Navale Române alături de Turcia, Federația Rusă și Ucraina la operația *Black Sea Harmony*, care are ca obiectiv principal descurajarea activităților ilegale pe mare prin monitorizarea căilor de comunicații maritime, identificarea și urmărirea navelor suspecte, în apele din jurisdicția

proprie, deschide o nouă direcție importantă de cooperare pe linia securității maritime în Marea Neagră.

Contribuția Forțelor Navale Române la asigurarea stabilității regionale poate fi evaluată, de asemenea, și prin prisma documentului *“Măsuri de creștere a încrederii și securității în zona Mării Negre”*, rezultat din negocierile purtate de către toate cele șase state riverane Mării Negre.

Monitorizarea situației navale regionale, ca parte a operațiilor navale conduse în Marea Mediterană și Marea Neagră, se realizează cu sisteme automate de la litoral sau de pe nave, datele fiind transmise la *CC Mar Napoli și la Centrul virtual regional pentru traficul maritim (VRMTC)* de la Roma – încă în dezvoltare, dar având ca tendință acoperirea globală.

Forțele Navale Române pot, de asemenea, să acorde asistență autorităților civile naționale și străine. Asistența umanitară internațională este acordată în sprijinul păcii sau pentru a reduce consecințele dezastrelor naturale sau ale celor provocate de om. Acest tip de acțiuni include și înlăturarea sau ameliorarea condițiilor care prezintă amenințare la adresa vieții și proprietății. În cazul dezastrelor sau apariției situațiilor de criză, unitățile de nave ale Forțelor Navale Române pot asigura evacuarea populației civile și a personalului necombatant, precum și ajutor în domeniile medical și al refacerii infrastructurii.

Astfel, România, prin Forțele Navale, va continua să-și proiecteze interesele maritime și fluviale în regiunea Mării Negre și în zona extinsă a acesteia, având ca obiectiv să rămână un partener credibil în cadrul Alianței, capabil să răspundă amenințărilor la adresa stabilității regionale și globale.

Necesitatea luării de măsuri ferme pentru întărirea siguranței rutelor comerciale și a conductelor din regiune sunt în prim-plan, iar Forțele Navale Române devin o componentă de bază în atingerea acestor obiective.

❖ *Transformarea și adaptarea Forțelor Navale Române*

Începând cu 1990, Armata României a intrat într-un amplu proces de reformă, a cărui finalitate este interoperabilitatea cu forțele armate ale statelor membre ale NATO. Acest proces, de lungă durată și costisitor, a fost și este condus și sprijinit de Statul Major General și Guvernul României, astfel încât statul român să dețină o forță armată capabilă să facă față amenințărilor de orice natură la adresa securității și suveranității naționale.

În acest context general, Forțele Navale au trecut prin procesul de reformă, proces care a dus la transformarea acestei categorii de forțe într-o forță mai flexibilă, mai puternică și care, în prezent, se află în plină etapă a modernizării conceptuale, structurale și acționale.

Activitatea prezentă și de perspectivă a Forțelor Navale este orientată spre crearea unei structuri de forțe capabilă să răspundă riscurilor și amenințărilor caracteristice noului mediu de securitate din regiune, care, în același timp, să fie interoperabilă cu structurile militare maritime ale Alianței Nord-Atlantice. Obiectivul prioritar al acestui demers îl reprezintă regândirea concepțiilor, legislației, doctrinelor, regulamentelor și manualelor pentru asigurarea cadrului legislativ-normativ al executării misiunilor, adaptarea sistemului de planificare și conducere a acțiunilor militare, implementarea procedurilor standard de executare a acțiunilor în comun cu forțele navale ale aliaților și ale partenerilor, modernizarea navelor și echipamentelor, dotarea forțelor cu mijloace de luptă de ultimă generație, capabile să asigure atât interoperabilitatea cu forțele navale ale NATO, cât și îndeplinirea tuturor misiunilor cu eficiență maximă.

*❖ Forța navală multirol și forța echilibrată
din perspectiva evoluției Forțelor Navale*

Pentru a face față tuturor riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale, Forțele Navale vor parcurge, în anii următori, alături de celelalte categorii de forțe ale armatei și sub conducerea Statului Major General, un proces de adaptare a structurilor și capabilităților, în așa fel încât să îndeplinească atât misiuni specifice conflictului de mare intensitate, cât și misiuni altele decât războiul și nonviolente, care determină existența unor structuri militare reduse, flexibile, rapid dislocabile și capabile să se autosustină în zonele de acțiune.

În acest sens, dezvoltarea unei forțe navale multirol, care să corespundă evoluției fenomenului militar, este esența procesului de transformare și modernizare a Forțelor Navale. Această forță va avea o structură și o compunere optimă pentru îndeplinirea cu succes a oricărui tip de misiuni în operații întrunite, aducând o contribuție importantă la apărarea integrității teritoriului național. De asemenea, va avea deplină interoperabilitate cu celelalte categorii de forțe ale Armatei României și cu partenerii NATO sau non-NATO în operații întrunite naționale și multinaționale.

O forță eficientă și economică necesită un sistem de susținere logistică perfecționat, compus din resurse dislocate în baze permanente și mijloace proprii de reprovizionare.

Instruirea colectivă, integrată și de înaltă calitate a echipajelor pentru îndeplinirea unor misiuni diverse va constitui baza realizării forței navale multirol.

Cerințele pe care trebuie să le îndeplinească forța navală pe care o proiectăm sunt următoarele: comanda și controlul eficiente, structura echilibrată de forțe, interoperabilitatea și infrastructura corespunzătoare. Comanda și controlul vor asigura corelarea atribuțiilor structurilor de comandă și control ale forțelor navale cu sistemul de conducere al Armatei, îmbunătățirea nivelului de interoperabilitate

cu partenerii de alianță și cu celelalte categorii de forțe ale armatei sau cu forțe aparținând altor ministere, apropiind Forțele Navale, Statul Major General și Armata României de cerințele “războiului bazat pe rețea” pe mare, pe litoral și în adâncimea acestuia.

Structura echilibrată de forțe se va obține prin realizarea de pachete de forțe, la diferite niveluri ale capacității operaționale, din clasele de nave și genurile de forțe necesare îndeplinirii misiunilor, precum și prin echilibrarea personalului.

Crearea infrastructurii necesare dislocării forțelor, instrucției forțelor și mentenanței navelor și echipamentelor, pentru menținerea la un nivel scăzut a costurilor de operare și mentenanță a forței, este o altă direcție de acțiune pentru transformarea Forțelor Navale.

Pornind de la starea actuală a Forțelor Navale, analizând probabilitatea manifestării riscurilor și amenințărilor în regiune și având în vedere posibilitățile susținerii financiare, realizarea unei astfel de înzestrări a forței navale multirol este posibil a se desfășura, în mod gradual, pe termen mediu și lung, începând cu 2010, până către orizontul anilor 2020-2025.

Crearea unor forțe navale echilibrate reprezintă cheia îndeplinirii obiectivelor operativ-strategice naționale. În mod concret, dotarea cu echipamente și nave a Forțelor Navale se referă la: finalizarea Sistemului integrat de observare, supraveghere și control al traficului la Marea Neagră – SCOMAR; îndeplinirea programului de modernizare a fregatelor și de dotare a acestora cu elicoptere și sisteme de luptă moderne; înlocuirea corvetelor cu corvete multifuncționale noi, moderne; înlocuirea navelor dragoare cu vânătoare de mine moderne; revitalizarea submarinului și achiziționarea pe termen lung a încă două submarine moderne cu propulsie clasică; dotarea scafandrilor cu echipamente performante și nave de intervenție competitive; dotarea cu capacități logistice de susținere în teatru a forțelor dislocabile.

Componentele forței navale multirol vor desfășura acțiuni militare sau operații atât sub comandă națională, cât și în mediul internațional, în mod independent sau în cadrul unei grupări de forțe întrunite. Misiunile previzionate pentru acestea sunt: controlul traficului naval în scopul prevenirii și combaterii acțiunilor teroriste și a comerțului ilicit cu produse periculoase; protecția porturilor și a transporturilor navale importante pe căile de comunicație maritime și fluviale și a obiectivelor economice din zona de responsabilitate; asigurarea facilităților necesare transferului de forțe și mărfuri prin porturi românești; transportul naval strategic al forțelor spre și dinspre teatrele de operații din afara Mării Negre; căutarea pe mare și salvarea supraviețuitorilor în urma unor catastrofe navale și aeriene; acțiuni în sprijinul păcii și de asistență umanitară la dezastre; operații de apărare colectivă și de apărare a teritoriului național împotriva unei agresiuni din direcția mării.

Realizarea programului de înzestrare și a interoperabilității cu forțele navale ale NATO trebuie să aibă ca finalitate o participare mai consistentă a Forțelor Navale Române la NRF și în Grupările Navale ale NATO din Marea Mediterană – SNMG 2 și SNMCM, precum și în acțiunile de combatere a pirateriei și terorismului.

*

Apărarea și promovarea intereselor maritime ale României impun asigurarea desfășurării în siguranță a activităților pe comunicațiile maritime și fluviile proprii, precum și asigurarea libertății de acțiune pe mările și oceanele lumii. Dacă securitatea pe căile de comunicații maritime este necesară și impusă în timp de pace, cu atât mai mult aceasta devine vitală în situații de criză sau de conflict.

Pentru monitorizarea cu succes a crizelor și prevenirea conflictelor pe mare, România trebuie să aibă capacitatea de a asigura protecția intereselor sale legale și legitime în utilizarea pașnică a mării libere.

În calitate de stat riveran Mării Negre, situat în apropierea zonei de insecuritate din Balcani și la intrarea axei principale de transport fluvial dintre Orientul Mijlociu și Europa Occidentală, România trebuie să dispună de o forță navală credibilă și bine structurată, cu o putere combativă pe măsura responsabilităților ce-i revin la mare și fluviu – o forță navală flexibilă și echilibrată, interoperabilă cu cele ale statelor membre ale NATO și cu partenerii regionali.

În contextul evoluției mediului de securitate, puterea maritimă a țării este un factor de importanță vitală, iar Forțele Navale Române sunt pilonul principal al acesteia.

COMANDAMENTUL OPERAȚIONAL ÎNTRUNIT – exercitarea comenzii operaționale asupra structurilor participante la misiuni multinaționale –

General de brigadă dr. Visarion NEAGOE

To exercise the command authority with which it has been invested, the Joint Operational Command carries out specific and implicit tasks, on which the author elaborates in this article, starting from the stage in which the mission is prepared, throughout its execution until the phase of the repatriation of the Romanian contingent and its transfer to the category of armed forces it is part of or the Joint Operational Command.

Through situation assessment, the staff of the Joint Operational Command seeks to fulfil the tasks in the order of mission, to follow the rules of engagement and national limitations, to abide by the assigned mandate, to identify the needs and send coordination instructions, fragmentary orders, to intervene at the superior echelon in order to change/expand the mission mandate or to meet the demands of the commanders of the contingents, when these are beyond the competences of the commander of the Joint Operational Command.

Keywords: *multinational operations; command-control structure; transfer of authority; rules of engagement; area of responsibility*

Complexitatea realității internaționale actuale are ca element fundamental accelerarea procesului de globalizare, cu cele două tendințe ale sale: de înțelegere și acceptare a acestuia, ca modalitate reală de rezolvare a problemelor regionale și mondiale, respectiv de respingere. Ambele opțiuni sunt caracterizate de puternice transformări, de schimbarea ponderii unor actori statali și nonstatali pe arena internațională, în competiția pentru impunerea pozițiilor lor, respectiv pentru realizarea unui nou echilibru.

Aceste prefaceri nu sunt și nu vor fi liniare și liniștite, ci, de cele mai multe ori, generatoare de vulnerabilități și riscuri care, la rândul lor, se pot materializa în contradicții și instabilitate. Instabilitatea poate degenera în crize și conflicte locale cu tendințe de proliferare până la nivel regional, continental sau chiar planetar, impunând intrarea în acțiune a structurilor de securitate națională și/sau colectivă.

Deși previziunile privind starea securității naționale induc concluzia diminuării riscurilor

General de brigadă dr. Visarion Neagoe – comandantul Comandamentului Operațional Întrunit.

unui conflict armat regional sau a unuia generalizat, posibilitatea unui conflict militar sau a unor acțiuni militare în care să fie implicată România nu este totuși exclusă. Aceasta, ca urmare, în principal, a îndatoririlor și drepturilor ce-i revin României din statutul de membră a ONU, a OSCE, a Alianței Nord-Atlantice și a Uniunii Europene. Astfel, structurile militare române sunt puse în situația de a participa, în diferite teatre de operații, la acțiuni militare desfășurate în cadrul apărării colective/comune, în context aliat sau de coaliție, în baza misiunilor ce le revin.

Participarea României la operațiile multinaționale de tip coaliție, NATO sau UE, ca și aderarea la Alianța Nord-Atlantică și la Uniunea Europeană au impus profunde transformări conceptuale și doctrinare referitoare la planificarea și conducerea operațiilor în mediu multinațional, în organizarea și angajarea forțelor în operații, în exercitarea autorității pentru îndeplinirea misiunii. Toate acestea au ca sursă schimbările apărute în mediul operațional la început de secol XXI, influențând tipologia conflictelor și modul de soluționare a acestora.

Inițiate de încheierea *războiului rece* și accelerate de atacul terorist de la 11 septembrie 2001 asupra unor instituții fundamentale ale SUA, transformările profunde ale Alianței au vizat, în primul rând, realizarea capabilităților de gestionare a situațiilor conflictuale în afara ariei de responsabilitate clasică, respectiv teritoriul statelor componente. Aceste schimbări, legate în special de proiectarea puterii militare în zone geografic îndepărtate de teritoriul statelor componente, au avut efect și în declanșarea proceselor de transformare a forțelor armate ale statelor membre.

Una dintre realizările acestui proces de transformare este și remodelarea structurii de comandă-control a Armatei României, proces care continuă și în prezent, pentru a fi compatibilă cu cea a armatelor altor state membre ale Alianței și, mai ales, pentru a asigura exercitarea continuă a autorității de comandă națională asupra forțelor care execută misiuni în teatre de operații, în afara teritoriului statului român.

Comandamentul Operațional Întrunit este structura aflată în subordinea nemijlocită a Statului Major General care exercită *comanda operațională (OPCOM)* asupra forțelor naționale participante la operații multinaționale, în afara teritoriului național. Această misiune se execută atât pe timp de pace, cât și în situații de criză sau pe timp de război.

Așa cum deducem și din denumirea structurii – comandament operațional, principala competență și responsabilitate constă în exercitarea autorității de comandă, încredințată de către o autoritate politică sau militară superioară, în cazul nostru, șeful Statului Major General, care exercită comanda deplină.

Viitoarele operații desfășurate de către România împreună cu aliații și partenerii săi vor avea cu preponderență un caracter multinațional. De aceea, este mai necesară ca oricând o înțelegere corectă și cuprinzătoare a definițiilor autorității de comandă și a practicilor prin care aceasta este delegată.

Comanda-controlul în mediul multinațional

Ca subiect, autoritatea de comandă este, în perioada actuală, unul dintre cele mai dezbătute concepte și, în general, mai puțin înțelese dintre subiectele militare contemporane, în special din perspectiva cerințelor comandantului, determinate de misiunea sa, mai ales din perspectiva unui comandant al unei forțe multinaționale.

În timp ce unul dintre principiile comenzii îl reprezintă “*unitatea de comandă*”, aspect valabil și în operațiile multinaționale, din studiile de securitate lipsește procesul sistematic de determinare a autorității de comandă specifică necesară pentru o misiune particulară încredințată unui comandant al unei forțe multinaționale.

În uzanța multinațională agreată, există patru niveluri ale autorității de comandă-control. Acestea sunt: *comanda operațională, controlul operațional, comanda tactică și controlul tactic*. Există și controlul administrativ, controlul logistic, precum și autoritatea de coordonare. Pe lângă acestea, care pot fi încredințate/delegate unui comandant al forței multinaționale, mai apare un nivel superior, care rămâne prerogativă a conducerii naționale, la nivelul forțelor armate – *comanda deplină*.

Comanda națională sau deplină (Full command) reprezintă autoritatea militară și responsabilitatea unui ofițer superior de a emite ordine către subordonați. Aceasta acoperă toate aspectele operațiilor militare și administrative și există numai în cadrul structurilor naționale de forțe. Termenul “*comandă*”, cu sensul său aplicabil în mediul multinațional, implică un grad mai mic de autoritate decât atunci când este folosit cu sensul său național. Niciun comandant NATO, UE sau al unei coaliții nu va avea comanda totală asupra forțelor atribuite lui, deoarece, în momentul atribuirii unor forțe, în funcție de situație, statele delegă ca nivel maxim al autorității comanda operațională sau controlul operațional.

Comanda operațională/OPCOM reprezintă autoritatea cu care este investit un comandant de a atribui misiuni și sarcini către comandanții subordonați, de a detașa unități, de a reorganiza forțe și de a reține sau delega controlul operațional și/sau controlul tactic, atunci când situația o impune. Acest nivel al comenzii nu include responsabilitate în domeniul administrativ și logistic.

În mediul multinațional, *OPCOM* reprezintă cel mai înalt nivel al autorității de comandă pe care națiunile îl pot atribui unui comandant aliat. Acesta poate să dea misiuni/să stabilească obiective, să dea sarcini, să direcționeze/să angajeze forțele,

să stabilească măsuri de control al manevrei, să disloce forțele în cadrul teatrului de operații și să angajeze separat elemente din forța primită în subordine. De asemenea, are autoritatea de a delega/reține *OPCON* și de a delega/reține controlul tactic (*TACON*).

Controlul operațional/OPCON reprezintă autoritatea delegată unui comandant de a direcționa¹ forțele desemnate, astfel încât să poată efectua misiuni sau sarcini specifice, care sunt de obicei limitate de scop, timp sau locație, de a disloca unități, de a stabili măsuri de control al manevrei și de a disloca forțele în cadrul teatrului de operații. În ceea ce privește competențele în domeniul delegării de autoritate, comandatul poate delega *OPCON* (doar cu aprobare) și poate delega/reține *TACON*. Nu include autoritatea de a ordona angajarea separată a componentelor unităților și, de asemenea, nu include responsabilități/competențe în domeniul controlului administrativ sau logistic, cu excepția celor pentru stafful din subordine.

Comanda tactică/TACOM reprezintă autoritatea delegată unui comandant de a da sarcini forțelor aflate sub comanda sa, pentru îndeplinirea misiunii primite de la o autoritate superioară. Acest nivel de comandă este specific nivelului tactic, se utilizează în zona acțiunilor și se apropie de vechiul concept de comandă operativă. Comandantul poate să stabilească sarcini unității, precum și măsuri de control al manevrei, dar ele trebuie să concure la îndeplinirea misiunii stabilite de comandantul eșalonului superior. Delegat cu exercitarea *TACOM*, comandantul poate delega doar controlul tactic.

Controlul tactic îi permite comandantului direcționarea detaliată și, de obicei, locală, ca și controlul mișcărilor și manevrelor forțelor necesare pentru a îndeplini misiuni desemnate. O forță aflată sub controlul tactic al unui comandant va executa misiuni și sarcini stabilite de către comandantul eșalonului superior. Comandantul care exercită *TACON* are responsabilități/competențe doar de coordonare a deplasărilor, dislocărilor și protecției locale a forței, pe timpul cât aceasta se află în zona sa de responsabilitate. Astfel, unitatea care tranzitează o zonă de responsabilitate a altei structuri este dată sub *TACON* la comandantul acesteia, pentru direcționarea deplasărilor și a manevrelor.

Așa cum putem observa, *OPCOM* îi asigură unui comandant un nivel mai mare de control asupra forțelor date în subordine, în timp ce *TACON*, pe cel mai mic.

¹ Direcționarea convertește decizia comandantului în acțiunea efectivă a forțelor. Comandanții generează acțiunea efectivă prin direcționarea forțelor și sincronizarea funcțiilor de luptă. Comandanții direcționează rezultatele operațiilor prin: darea misiunilor, prioritizarea și alocarea resurselor (forțe sau alte tipuri, puse la dispoziție de națiuni), evaluarea și asumarea riscurilor, luarea deciziei când, unde și cum să se facă ajustări, angajarea rezervelor, constatarea și înțelegerea nevoilor subordonaților și superiorilor, îndrumarea și motivarea structurii pentru îndeplinirea misiunii.

În cadrul Alianței, de regulă, *OPCOM* este încredințată unui comandat aliat doar în operații de tip Art. 5. Pentru cele corespunzătoare non-art. 5, de regulă, cel mai mare nivel al autorității de comandă este *OPCON*.

Autorități ce exercită comanda și controlul

❖ Autorități internaționale

Autoritățile politice care mandatează o forță militară pentru desfășurarea operației și care investesc un comandant cu exercitarea comenzii sunt acele organizații internaționale (ONU, OSCE, UE) cu un statut juridic consolidat, care se bucură de un prestigiu și de recunoaștere unanimă și care și-au asumat rolul de a rezolva criza/conflictul. Odată asumat rolul de lider, organizația politică stabilește scopul și obiectivele operației, resursele alocate și starea finală dorită (*end-state*).

În baza rezoluțiilor Consiliului de Securitate al ONU, după stabilirea națiunii conducătoare în cadrul *forței întrunite multinaționale*, constituită pentru executarea unei operații, se elaborează și se semnează *memorandumurile de înțelegere* și *acordurile tehnice* între națiunile participante la constituirea forței. În cadrul acestor documente, se stipulează angajamentele prin care participanții vor înființa structura și vor îndeplini misiunea, se stabilesc responsabilitățile, principiile generale și procedurile adecvate. Pentru comanda locală, organizația împuternicește un reprezentant să gestioneze operația, acesta devenind *înalt reprezentant* (comandantul politic al operației).

Autoritatea militară internațională este reprezentată de comandantul *forței întrunite multinaționale*, căruia statele contribuatoare cu trupe îi dau în subordine forțele, sub diferite niveluri de comandă (de regulă, *OPCON*).

Predarea forțelor către comandant se face prin elaborarea și semnarea *transferului de autoritate (TOA)*, ce constituie modalitatea prin care se asigură eficiența operațiilor, desfășurate de *forța întrunită multinațională*, cu respectarea suveranității statale a națiunilor care o compun, precum și a principiilor și regulilor de drept internațional.

După semnarea *transferului de autoritate*, comandantul *forței întrunite multinaționale* exercită controlul operațional asupra tuturor structurilor intrate în subordine, bucurându-se de totalitatea drepturilor sale de comandant, conferite de nivelul de comandă primit și limitat doar de prevederile transferului de autoritate.

Structurile militare române sunt subordonate nemijlocit unor structuri din *forța multinațională întrunită* (divizie, brigadă, regiment), iar comandanții acestora sunt comandanții ierarhici superiori ai comandanților structurilor române.

❖ *Autorități naționale*

Autoritățile politice care iau decizii privind participarea la misiuni militare în afara teritoriului statului român sunt: Parlamentul, președintele României, Consiliul Suprem de Apărare a Țării, guvernul și Ministerul Apărării Naționale.

Autoritatea militară de comandă este reprezentată de șeful Statului Major General, care exercită comanda militară asupra Armatei române, potrivit deciziilor autorităților politice. Șeful Statului Major General este cea mai înaltă autoritate militară, îi consiliază pe președintele țării și ministrul Apărării Naționale și, la nivel strategic, exercită comanda asupra forțelor participante la misiuni militare în afara teritoriului statului român.

Șeful Statului Major General este abilitat să efectueze transferul de autoritate asupra forțelor române către comandantul *forței întrunite multinaționale*.

La nivel operativ, comandantul Comandamentului Operațional Întrunit exercită *comanda operațională* asupra tuturor contingentelor naționale participante la misiuni militare în afara teritoriului statului român.

Transferul autorității de comandă

Strâns legată de problemele referitoare la autoritatea de comandă este și cea a momentului în care forțele sunt “*transferate*” (*transfer de autoritate*) de la structurile naționale de comandă către comandantul forțelor multinaționale, pentru aspectele operaționale.

Acest aspect important – decizia privind momentul în care o forță națională este transferată unui comandant al forței multinaționale – va avea un efect major asupra succesului îndeplinirii misiunii. De aceea, prin actul oficial de transfer al autorității asupra forțelor naționale (*ORBAT TOA MESSAGE*), sunt specificate forța și momentul în care aceasta este pusă sub autoritatea comandantului forței multinaționale. Aceasta este transferată după parcurgerea procesului de recepție, staționare, deplasarea către zona acțiunilor și integrarea acesteia în structura multinațională, astfel încât comandatul să o poată utiliza în operație.

Astfel, comandantul Comandamentului Operațional Întrunit, în baza *Actului de predare-primire a comenzii operaționale*, primește structura de la categoria de forțe a armatei sau de la Comandamentul Logistic Întrunit, sub *comandă operațională*, organizând și desfășurând succesiv activități specifice privind evaluarea, transmiterea ordinului de misiune, organizarea introducerii/extracției în/din teatrul de operații, monitorizarea continuă a acțiunilor executate, soluționarea cererilor, analiza modului de îndeplinire a misiunii, centralizarea, analiza și diseminarea lecțiilor învățate etc.

Rolul Comandamentului Operațional Întrunit în exercitarea comenzii operaționale asupra structurilor participante la misiuni în afara teritoriului național

Pentru exercitarea autorității de comandă cu care este investit, Comandamentul Operațional Întrunit îndeplinește *sarcini specifice și implicite*, începând de la etapa de pregătire a misiunii, pe timpul executării acesteia, până la repatrierea contingentului românesc, precum și predarea acesteia categoriei de forțe a armatei din care face parte sau Comandamentului Logistic Întrunit.

Pe timpul pregătirii forțelor pentru misiune, principalele sarcini constau în stabilirea nevoilor misiunii (cerințele esențiale) și a cerințelor operaționale, propuneri pentru dimensionarea și organizarea forței, participarea la conferințele de planificare a pachetelor de forțe care urmează să fie dislocate în teatrele de operații, emiterea ordinului de misiune, evaluarea nivelului de operaționalizare a contingentelor, luarea în primire de la categoria de forțe, planificarea și coordonarea dislocării forțelor, întocmirea și promovarea rapoartelor de misiune, precum și elaborarea, promovarea și transmiterea documentelor care reglementează transferul de autoritate privind exercitarea controlului operațional asupra contingentelor românești de către comandamentul NATO, a coaliției sau inițiativei de cooperare regională/organismului internațional (ONU, UE, OSCE), desemnate să conducă misiunea multinațională.

Pe timpul executării misiunii, principalele sarcini constau în cunoașterea situației operaționale a forțelor, prin menținerea permanentă a legăturii cu acestea, primirea-transmiterea rapoartelor cu și fără termen, desfășurarea VTC-urilor cu comandații.

În urma analizei situației (din rapoarte sau ordine primite de către comandanții contingentelor în teatrele de operații), Statul Major al Comandamentului Operațional Întrunit urmărește îndeplinirea sarcinilor din ordinul de misiune, respectarea *regulilor de angajament (ROE)* și a limitărilor naționale, încadrarea în mandatul încredințat, identificarea necesității și transmiterea de instrucțiuni de coordonare, ordine fragmentare (FRAGO), intervenția ierarhică la eșalonul superior în drept pentru modificarea/extinderea mandatului de misiune sau soluționarea solicitărilor comandanților contingentelor, atunci când acestea exced competențele comandantului Comandamentului Operațional Întrunit.

Un aspect important al activităților îl reprezintă menținerea capacității de luptă a contingentului, prin reprovizionarea acestuia cu tehnică, materiale, piese de schimb, muniții, în care scop sunt elaborate planurile de transport/aprovizionare în/din teatrele de operații, pe care le supune aprobării șefului Statului Major General.

De asemenea, prin structura de specialitate, înaintează propuneri pentru decorarea personalului care s-a distins în misiune, planifică și execută repatrierea militarilor participanți la misiuni în teatrele de operații (răniți, decedați, motive medicale sau disciplinare, inadaptare la condițiile din teatre etc.), planifică și execută recunoașteri și controale în teatrele de operații, pe timpul executării rotirilor și, în funcție de situație, stabilește măsuri pentru modificarea statelor de organizare, perfecționarea conducerii și pregătirii contingentelor românești.

La încheierea misiunii, după ce contingentul a ieșit din teatrul de operații, se organizează ceremonia militară de sosire din misiune, pe timpul căreia are loc și predarea oficială a structurii la categoria de forțe din care aceasta face parte sau la Comandamentul Logistic Întrunit.

În scopul îmbunătățirii procesului de generare, executare a misiunii și regenerare a forțelor, prin structura de *lecții învățate*, centralizează și analizează observațiile, constatările raportate de contingente, identifică și recomandă acțiuni/măsuri pentru soluționarea problemelor; înaintează lecțiile identificate structurii specializate din Direcția Instrucție și Doctrină, statelor majore ale categoriilor de forțe, Comandamentului Logistic Întrunit, precum și Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii.

Pe durata tuturor acestor activități, Comandamentul Operațional Întrunit își sincronizează acțiunile și face un permanent schimb de informații cu componentele operaționale ale categoriilor de forțe ale armatei, cu Comandamentul Logistic Întrunit și cu Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii.

Participarea românească la operațiile multinaționale din Afganistan și Irak

Operația "*Enduring Freedom*" (*OEF*), de tip coaliție, declanșată pe data de 7 octombrie 2001, în Afganistan, sub conducerea SUA, se circumscrie războiului global împotriva terorismului.

Oferta militară românească inițială, începând cu iulie 2002, în cadrul acestei operații, a constat într-un batalion de infanterie, un detașament de instructori pentru o nouă armată afgană (*ANA Training*) și personal de stat major.

Pentru normalizarea situației, prin Rezoluția nr. 1386 a Consiliului de Securitate al ONU, începând cu ianuarie 2002 a fost constituită misiunea *ISAF*, comanda acesteia fiind preluată, începând din luna august 2003, de către NATO.

Partea română a angajat forțe încă de la începutul misiunii (februarie 2002), constând într-o aeronavă de transport C-130 B Hercules, un pluton de poliție militară, personal de stat major și, ulterior, un detașament de informații militare, o echipă de control trafic aerian și militari în două echipe de reconstrucție a provinciilor (*PRT*).

Plutonul de poliție militară a fost angajat cu întregul suport funcțional adecvat și personalul necesar pentru desfășurarea spectrului de misiuni specifice, cum ar fi: recunoașteri, asigurarea serviciului operativ, investigarea accidentelor de circulație, escortă, asigurarea securității și controlul traficului rutier.

Participarea batalionului la *OEF*, începând cu iulie 2002, s-a executat sub comanda Comandamentului Forțelor Coaliției din Kandahar, pe perioada a șase cicluri de rotire, până în iulie 2006. Principalele sarcini au constat în asigurarea securității bazei aeriene din Kandahar și din zona de operații *IRON*, patrulare în zona de responsabilitate și recunoașteri terestre.

Începând cu 10.06.2003, Detașamentul "*ANA TRAINING*" a participat la procesul de constituire și operaționalizare a Armatei Naționale Afgane, ca parte a operației "*Enduring Freedom*", la Kabul și în alte provincii. Principalele sarcini au constat în pregătirea militarilor afgani în diferite arme și specialități, stat major, mecanici conductori, dar și în participarea la misiuni împreună cu batalioanele afgane, culegerea primară de date și informații și realizarea comunicațiilor în cadrul coaliției. Acționează și în prezent sub controlul operațional al comandantului *CJTF PHOENIX* – Kabul.

Pentru asigurarea sprijinului logistic național în teatrul de operații din Afganistan, începând cu ianuarie 2004, a participat, în fiecare etapă și fază a misiunii, un *element de sprijin național (ESN)*. Acesta și-a desfășurat activitatea pe Aeroportul Kandahar, principala poartă de tranzit a fluxului logistic pentru contingentele românești, iar din anul 2008, structura și dotarea acestuia s-au mărit, pentru a îmbunătăți capacitatea acestuia de a gestiona sprijinul logistic în continuă creștere, odată cu suplimentarea forțelor.

În scopul asigurării unui climat propice desfășurării procesului electoral, în anul 2005 au fost suplimentate forțele în teatrul din Afganistan, astfel că, în perioada 10.08-10.11.2005, a fost dislocat suplimentar un batalion de infanterie românesc în Kabul, subordonat operațional comandantului Comandamentului *ISAF*. Sarcinile batalionului au constat în patrulare, acțiuni ca forță de reacție rapidă (*QRF*), executarea de misiuni în colaborare cu armata și poliția afgană, asigurarea securității unor convoaie și, împreună cu Brigada Multinațională (*KMNB*), de participare la asigurarea securității în zona Kabul, pe durata procesului electoral.

În perioada 1 aprilie-1 august 2006, militari ai Forțelor Aeriene Române au desfășurat o misiune fără precedent, constând în preluarea conducerii Aeroportului Internațional Kabul (*KAIA*) în numele României, ca națiune conducătoare. Cei 39 de militari români au încadrat funcții în structura administrativă și în cea de comandă a aeroportului, desfășurându-și activitatea

în cadrul *Forței de asistență de securitate din Afganistan (ISAF)*, aflată sub comanda operațională a NATO.

Începând cu luna septembrie 2006, Batalionul de manevră, care executa misiuni în cadrul *“Enduring Freedom”*, a trecut în subordinea Regional Command South/ISAF, a fost redislocat de la Kandahar la Qalat și a primit în subordine o companie de infanterie a SUA, devenind TF Zabul.

În această provincie, sarcinile au fost executate în cadrul operației *ISAF*, pentru sprijinul forțelor de securitate afgane (*ANSF*), în cooperare cu Forțele Coaliției (*“Enduring Freedom”*), în scopul de a asista Guvernul Republicii Islamice Afganistan pentru extinderea influenței, exercitarea autorității și menținerea acesteia.

Securizarea autostrăzii A1, care face legătura între Kandahar și Kabul, este o misiune foarte importantă pentru forțele românești și, în același timp, cu un nivel ridicat de risc, datorită existenței a nu mai puțin de 35 de poduri, care sunt țintele preferate ale insurgenților. Menținerea viabilității autostrăzii este esențială pentru libertatea de mișcare a forțelor *ISAF*.

Efortul de reconstrucție a Afganistanului a implicat și participarea la proiectul *“Echipe pentru reconstrucția provinciilor”* în provincia Konduz cu:

- o echipă logistică, formată din doi ofițeri și un subofițer;
- o echipă EOD, formată din doi ofițeri și un subofițer;
- un medic și doi asistenți medicali/sanitari.

Militarii români au fost dislocați în două *PRT-uri* din nordul Afganistanului. Tot acolo (MAZAR-E-SHARIF) a acționat și o echipă mobilă de observare (*Mobile Observation Team – MOT*), sub *OPCON* al comandantului grupului nord *Provincial Reconstruction Team*, având ca sarcini:

- monitorizarea dezvoltării infrastructurii provinciale;
- identificarea eventualelor proiecte de reconstrucție și a celor umanitare;
- monitorizarea progreselor structurilor de securitate.

Pentru misiuni specifice, au fost introduse în teatrele de operații structuri din cadrul forțelor pentru operații speciale, care acționează în diferite provincii, potrivit sarcinilor primite.

Începând din luna octombrie 2008, în teatrul de operații din Afganistan a fost introdusă *echipa interimară de comandă și control (EICC)*, cu misiunea de a conduce operații în sprijinul păcii sub comandă NATO, în cooperare cu celelalte forțe aparținând *ISAF*, în aria de responsabilitate (*AOR*) ordonată de comandantul *Comandamentului Regional Sud (RC-SOUTH)*, în scopul sprijinirii guvernului afgan în procesul de menținere a securității, stabilității, extinderii autorității de guvernare și justiție, precum și de susținere a efortului de reconstrucție și dezvoltare.

Tot în aceeași perioadă a mai fost adusă în teatrul din Afganistan o *echipă operațională de consiliere și legătură/Operational Mentor and Liaison Team (OMLT* tip garnizoană), care participă la îndrumarea, instruirea și consilierea militarilor din cadrul unei garnizoane ANA, în cadrul operației ISAF. Din luna iunie 2009, a fost introdusă și *OMLT* tip batalion, care participă la îndrumarea, instruirea și consilierea militarilor din cadrul unui batalion ANA, în cadrul operației ISAF.

Pe fondul escaladării atacurilor teroriste internaționale, al interzicerii activităților comisiilor de control pe teritoriul Irakului, Coaliția antiteroristă condusă de SUA, în martie 2003, a declanșat operația din Irak, denumită "*IRAQIFREEDOM*".

Angajamentul României de a participa la lupta internațională împotriva terorismului s-a concretizat prin participarea la operațiile militare din Irak, în perioada aprilie 2003-iulie 2009, pe o durată de șase ani, cu un efectiv de peste 8 400 de militari, îndeplinind un spectru variat de misiuni, de stabilizare și sprijin al păcii, de pază și protecție, deminare și construcții, cercetare și recunoaștere, control și monitorizare trafic, sprijin medical, contribuind semnificativ la promovarea stabilității, securității și valorilor democratice în rândul comunității irakiene.

Cea mai importantă structură care a desfășurat misiuni în acest teatru de operații a fost de nivel batalion de infanterie, începând cu luna iulie 2003. Seria acestora a fost deschisă de Batalionul 811 Infanterie, unitate care a executat 2 misiuni, urmat de Batalionul 26 Infanterie (2 misiuni), Batalionul 812 Infanterie, Batalionul 2 Infanterie, Batalionul 20 Infanterie și Batalionul 280 Infanterie. Aceste unități au acționat în subordinea Brigăzii multinaționale italiene, dispusă în Camp White Horse, localitatea An Nasiriyah și, începând cu luna ianuarie 2005, în Camp Mittica, lângă aerodromul Tallil. Din februarie 2007, ca urmare a restructurării *forței multinaționale*, contingentul național a fost resubordonat direct Diviziei multinaționale de sud-est, condusă de Marea Britanie (*MND SE/UK*), iar din februarie 2008, Diviziei multinaționale centru, condusă de SUA (*MND C/SUA*). În această ierarhie de comandă-control au acționat: Batalionul 495 Infanterie, Batalionul 32 Infanterie, Batalionul 151 Infanterie și Batalionul 341 Infanterie, până în februarie 2009.

Din februarie 2009, Batalionul 26 Infanterie, constituit ca detașament de instruire, a executat misiunile cu caracter preponderent de instruire, până la 31 mai 2009.

Compania de poliție militară a desfășurat misiuni, în perioada iulie 2003-august 2006, în subordinea Regimentului Multinațional de Carabinieri, din cadrul

Grupării de forțe întrunite italiene, și a fost dispusă în Campul din An Nasiriyah și Camp Mittica/Tallil. Misiunile specifice au constat în asigurarea securității personalului și a tehnicii dispuse în Camp Mittica, misiuni de recunoaștere și patrulare, control trafic, asigurarea securității unor transporturi de valori, însoțire VIP.

Detășamentul de geniu a fost introdus în luna iulie 2003 și extras în luna august 2006, în subordinea Diviziei multinaționale centru-sud, condusă de Polonia (*MND CS*), cu dislocare în Camp Charlie (Al Hillah) și, apoi, din ianuarie 2006, în Camp Echo (Ad Diwaniyah).

Misiunea detașamentului a fost una specifică, de sprijin de geniu pentru forțele multinaționale, cu componentă atât militară, cât și civilă. Una dintre sarcinile importante ale acestuia a constituit-o amenajarea și extinderea Camp Echo (Ad Diwaniyah). Astfel, comandamentul Diviziei multinaționale centru-sud s-a mutat în această bază cu o lună mai devreme decât fusese planificat.

Compania de infanterie pentru protecția personalului ONU (UNAMI) a acționat, în perioada martie 2005-aprilie 2007, în subordinea *forței multinaționale* pentru Irak (*MNF I*). Împreună cu forțe din SUA și Marea Britanie, a asigurat securitatea personalului misiunii Națiunilor Unite dislocat în zona localității Basra prin escorte, pază și securitate și organizarea de puncte de control.

Detășamentul medical a fost introdus în luna iulie 2003 și a fost extras în luna iunie 2009. A fost subordonat *Task Force Medical* din cadrul *forței multinaționale* pentru Irak (*MNF I*). În cadrul misiunii, personalul medical a acordat asistență de specialitate persoanelor deținute și populației civile din zonă, sub coordonarea partenerului american.

Compania de apărare NBC a participat, în perioada 12 aprilie-17 octombrie 2003, la acțiunile militare de monitorizare nucleară (radiologică) și chimică, decontaminarea echipamentelor ce urmau a fi repatriate, supravegherea și paza obiectivului, în raionul portului de îmbarcare, precum și asigurarea stingerii incendiilor, în caz de accident aviatic, la heliport. A acționat în subordinea Brigăzii Cluster, în Kuwait.

În scopul asigurării sprijinului logistic pentru contingentele naționale a fost introdus *nucleul elementului de sprijin național*, din luna februarie 2004 până în luna august 2007.

O participare semnificativă în cadrul operațiilor au avut-o militarii români care au încadrat funcții în comandamentele multinaționale, în domeniul informații, operații, logistică, geniu și reconstrucție. Începând cu decembrie 2006 a fost constituită instituția *Reprezentantului Național*, care, prin activitatea desfășurată,

a adus un plus de valoare și de imagine efortului depus de militarii români în cadrul Coaliției Multinaționale pentru realizarea unui Irak democratic și sigur.

Misiunea contingentelor militare românești în teatrul de operații din Irak s-a încheiat, în mod oficial, la 4 iunie 2009, când, în baza Tallil, s-a desfășurat ceremonialul care a marcat încetarea misiunii.

*

Până în prezent, țara noastră a participat cu mai mult de 20 000 de militari în misiuni de menținere a păcii, cu un spectru variat de forțe: batalioane de infanterie și geniu, detașamente de forțe speciale, detașamente de informații, spitale de campanie, poliție militară, capacități de transport, observatori militari, ofițeri de stat major. Palierul larg de operațiuni militare, de la cele umanitare și de reconstrucție până la cele de luptă, a contribuit în mod direct la dezvoltarea instruirii și interoperabilității forțelor armate și la definirea domeniilor de adaptare a forțelor armate, în conformitate cu *lecțiile învățate*, prin participarea la misiuni multinaționale.

Trebuie subliniate câteva aspecte defnitorii ale participării Armatei României, până în prezent, la misiunile multinaționale, precum:

- implicarea tuturor categoriilor de forțe ale armatei în efortul comun de pregătire, evaluare, introducere și susținere în teatrele de operații, repatriere, refacere în țară și valorificare a lecțiilor identificate;
- asigurarea capabilității naționale de transport strategic al trupelor și al materialelor, cu mijloacele de profil ale forțelor aeriene și navale, capabilitate cu care puține dintre statele contribuitoare la operațiile din Afganistan și Irak se pot mândri;
- planificarea și realizarea unei excelente cooperări între structurile/detașamentele de manevră din teatrele de operații și structurile naționale de informații, precum și între acestea și structurile de informații ale aliaților;
- realizarea unor beneficii de anvergură, îndeosebi în domeniul operațional, privind expertiza acumulată pe timpul pregătirii și desfășurării misiunilor, experiența de război "*la cald*", însușirea și aplicarea de noi tactici, tehnici și proceduri, ridicarea la un nivel fără precedent a gradului de interoperabilitate structurală și acțională cu structurile aliate, perfecționarea capacității de sincronizare și cooperare pe durata acțiunii în comun cu celelalte forțe din teatrul de operații.

Participant activ la acest proces, Comandamentul Operațional Întrunit se constituie într-un vârf de lance al Armatei României, angajată să-și îndeplinească

misiunile chiar și în teatre de operații din afara teritoriului statului român, în mediu multinațional, devenind astfel și beneficiarul experienței din interacțiunea cu structurile multinaționale cu care trebuie să coopereze și să se coordoneze, pentru îndeplinirea cu succes a misiunilor.

Bibliografie selectivă

- Teodor Frunzeti și colectiv, *Lumea 2007*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2007.
- Thomas-Durell Young, *The Revolution in Military Affairs and Coalition Operations: Problem Areas and Solutions*, Paper prepared for the Conference: “*The RMA and the Asia Pacific: Challenge and Response*”, organised by the Australian Defence Studies Centre, Australian Defence Force Academy, 1997.
- ***, *The Clinton Administration’s Policy on Reforming Multilateral Peace Operations*, PDD-25, mai, 1994.
- ***, Statul Major General, *Concepția de comandă și control a Comandamentului 2 Operațional Întrunit “Mareșal Alexandru Averescu”*, iunie, 2007.
- ***, *Statul Major General/PF 3, Doctrina pentru operații întrunite a Armatei României*, București, 2009.

COMANDAMENTUL COMUNICAȚIILOR ȘI INFORMATICII – cerințe operaționale și responsabilități funcționale –

*Colonel Ion CERĂCEANU
Colonel dr. Emil TUDOSE*

The Command is deeply involved in the development and management of the main specific elements of communications and IT of the major "General Staff/strategic command" procurement programme, under the responsibility of the General Staff. Some of its components, on which the authors elaborate, refer to: expanding the CRONOS system, equipping strategic command posts with modern communication means, performing telecommunication work in fixed locations, procuring fibre and satellite flows, installing satellite terminals in different locations, developing video-teleconference systems in fixed locations and through the deployable (mobile) centres, providing secure workstation for computer networks, ensuring communications software for major IT applications in operation, providing DELTA-type encrypted voice terminals.

Keywords; *structures and capabilities; permanent signalling network; telecommunications services; commercial satellites*

Dacă suntem cu toții de acord că primul pas istoric în evoluția acestei arme îl constituie momentul *14 iulie 1873* – înființarea primei subunități de telegrafie militară –, cel de-al doilea pas istoric îl reprezintă 1 aprilie 1932 când, prin Înaltul Decret nr. 497/1923, s-au înființat Brigada de Transmisiuni și Regimentele 2 și 3 Transmisiuni la București, Câmpina, respectiv Brașov. Înființarea celor două regimente s-a făcut prin scoaterea efectivelor și a tehnicii de transmisiuni din batalioanele de transmisiuni existente în organica celor 7 regimente de pionieri.

Această reorganizare reprezintă un pas semnificativ în separarea armei transmisiuni de arma geniu; este prima dată când cele trei regimente de transmisiuni sunt subordonate unei mari unități de aceeași armă, cu toate că ele vor rămâne în subordinea Direcției Superioare și Comandamentului Geniului încă o bună perioadă.

Colonel Ion Cerăceanu – comandantul Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii.
Colonel dr. Emil Tudose – locțiitorul comandantului Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii.

A urmat, cum era și firesc, cel de-al treilea pas istoric în evoluția armeei spre o armă de sine stătătoare – momentul *1 iulie 1942*, când, prin Ordinul Marelui Stat Major nr. 85959 din 02.06.1942 și Decretul nr. 3818 din 31.12.1942, se înființează Comandamentul Transmisiunilor, Centrul de Instrucție al Transmisiunilor cu Școala de Subofițeri de Transmisiuni și Școala de Ofițeri de Transmisiuni.

Odată cu *1 februarie 1949*, când, prin Ordinul Marelui Stat Major nr. 45107/1949, Brigada de Transmisiuni se transformă în Comandamentul Transmisiunilor Armatei – care avea în competență să conducă *“instrucția și învățământul de transmisiuni în toate unitățile Armatei de Uscat”* –, se produce și ultimul pas istoric în separarea definitivă de arma geniu și confirmarea transmisiunilor ca armă distinctă, cu un loc și un rol bine definite în structura armatei noastre.

Traseul istoric al Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii a fost marcat de numeroase transformări și adaptări la realitățile vremurilor.

Structura a purtat, succesiv, mai multe denumiri: Comandamentul Transmisiunilor (1942), Direcția Transmisiunilor (1945), Brigada de Transmisiuni (1946), Comandamentul Transmisiunilor Armatei (1949), Comandamentul Trupelor de Transmisiuni (1951), Inspectoratul Transmisiunilor (1990), Inspectoratul General al Transmisiunilor (1991), Comandamentul Transmisiunilor, Informaticii și Electronicii (1993), Comandamentul Transmisiunilor (1997), Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii (2006).

Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii este subordonat Statului Major General și are misiunea de a realiza, exploata și asigura mentenanța sistemului de comunicații și informatică la nivel strategic necesar conducerii, cooperării și înștiințării forțelor pe timp de pace, în situații de criză și la război.

Procesul de transformare, abordat din punct de vedere științific, este un concept și o doctrină pe care astăzi se sprijină efortul principal al statelor membre ale NATO de a modela structurile și capacitățile armatelor, pentru a putea răspunde adecvat riscurilor și amenințărilor actuale la adresa securității lor naționale. Din această perspectivă, s-au căutat și se caută și în prezent soluții optime de atingere a performanței organizatorico-structurale a Comandamentului (referindu-ne la ultimele două transformări din cele unsprezece parcurse de la înființarea sa), astfel:

- transformarea din 01.05.2006, care a avut ca scop esențial punerea de acord a structurii Comandamentului Transmisiunilor cu misiunile și atribuțiile ce îi reveneau odată cu aderarea României la NATO;
- transformarea din 01.08.2008, care a vizat ajustarea dimensiunii Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii în concordanță cu normele

generale acceptate în statele membre ale NATO pe linie de personal – raportul între numărul ofițerilor, subofițerilor și personalului civil, pe de o parte, și raportul între grade ale ofițerilor, maiștrilor militari și subofițerilor, pe de altă parte.

Evoluția continuă a realizărilor în domeniul comunicațiilor și-a pus amprenta an de an pe modul de acțiune al unităților militare subordonate pentru îndeplinirea sarcinilor, dar și a concepțiilor elaborate la nivelul Comandamentului.

Începând cu anul 1997, odată cu înființarea Direcției Comunicații și Informatică în cadrul Statului Major General, competențele, atribuțiile și răspunderile Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii au suferit ultimele transformări majore ce au condus la actualul loc și rol, și anume acela de a realiza, exploata și asigura stabilitatea *Rețelei Militare Naționale de Comunicații (RMNC)* la nivelul conducerii strategice, utilizând eficient efortul unităților subordonate. Forțele și mijloacele actuale ale Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii sunt formate din resursele celor zece unități subordonate, grupate după misiuni, astfel:

- două unități de nivel regiment, una din ele dotată cu mijloace semistaționare, iar cealaltă cu componente mobile pentru deservirea centrelor de comunicații și informatică ale PC strategice la pace, criză și război;
- centrul de instruire pentru comunicații și informatică;
- o unitate de tip batalion, dotată cu componente mobile pentru misiuni de sprijin de comunicații și informatică în teatrele de operații sau pe teritoriul național la pace, criză și război;
- patru unități de tip batalion pentru exploatarea centrelor de comunicații cu management local, regional și general din compunerea *rețelei de transmisiuni permanente (RTP)*, situate în zona de responsabilitate și a centrelor de comunicații și informatică ale unor PC în situații de criză și război;
- un batalion de instrucție pentru comunicații și informatică;
- o unitate de mentenanță și depozitare.

Conceptele de *război bazat pe rețea – NCW (Network-Centric War)* și *NNEC (NATO Network-Enabled Capability)* au pus în fața Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii provocări deosebite pe linia execuției unor proiecte menite să implementeze treptat aceste abordări ale războiului modern. Realizarea sistemelor C4I2SR în aceste condiții înseamnă, de fapt, noi sisteme, echipamente și servicii asigurate cu forțe proprii sau achiziționate, cu cerințe ce se schimbă de la o zi la alta, în ritmul în care comunicațiile și tehnologia informaticii progresează. Pentru Comandament, în această etapă, obiectivul principal îl constituie dezvoltarea permanentă a rețelei de transmisiuni permanente din RMNC, astfel încât facilitățile și locațiile oferite de aceasta să răspundă în permanență cerințelor operaționale.

În acest sens, suntem preocupați de mutarea efortului activităților de la *“asigurarea de sisteme sau rețele”* la asigurarea de servicii integrate, cu un accent deosebit pus pe: comunicațiile în clar și criptate de voce și date, comunicațiile multimedia-video criptate, transferul de imagine ș.a.

Suntem deja puternic angrenați în implementarea conceptelor bazate pe soluții tehnologice moderne: legături de date tactice (DTDL, Link 22, MIDS/JTIDS ș.a.), integrarea senzorilor (ISTAR), implementarea sistemelor de monitorizare a poziției forțelor (FFT), noi generații de sisteme de identificare, navigație și sincronizare pentru platformele tactice, dar și fuziunea datelor la nivel operativ și strategic.

Comandamentul este puternic implicat în realizarea și gestionarea principalelor elemente specifice ale domeniului comunicații și informatică ale programului major de achiziții *“Statul Major General/conducere strategică”*, aflat în responsabilitatea Statului Major General. Câteva componente ale acestuia, ce trebuie amintite ca fiind pe agenda zilei, sunt următoarele: extinderea sistemului CRONOS, echiparea cu mijloace de comunicații moderne a punctelor de comandă strategice, executarea lucrărilor de telecomunicații în locații fixe, achiziția de fluxuri satelitare și prin fibră optică, instalarea de terminale satelitare în diferite locații, modernizarea centrelor de management general, regional și local ale RTP/RMNC, instalarea criptoarelor în toate locațiile RMNC, dezvoltarea și upgradarea *rețelei radio operative de nivel strategic (RRONS)*, dezvoltarea sistemului de videoteleconferință în locații fixe și prin centre desfășurabile (mobile), asigurarea de stații de lucru securizate pentru rețelele de calculatoare, asigurarea softului de comunicații pentru principalele aplicații informatice în funcțiune (INTRAMAN, SCCAN, ASOC, CISANBC, SISAM etc.), asigurarea de terminale criptate de voce tip DELTA, asigurarea MCID pentru utilizatorii de la categoriile de forțe și celelalte comandamente, implementarea sistemului TETRA DIMETRA și altele.

Pentru îndeplinirea misiunilor, de aceeași importanță se bucură asigurarea elementelor de infrastructură și a unor sisteme și servicii de comunicații și informatică aparținând operatorilor din celelalte structuri militare (Serviciul de Telecomunicații Speciale, Ministerul Administrației și Internelor, Serviciul Român de Informații etc.), dar și achiziționate de la societăți comerciale civile cu renume în domeniu și cu ani îndelungați de colaborare.

Înzestrarea cu tehnică și materiale de comunicații și informatică pentru unitățile subordonate este o preocupare ce a suferit radicale transformări atât în concepție, cât și în realizare. Specific la nivelul întregii arme și pe întreaga armată, efortul de introducere în dotare a tehnicii moderne digitale a cunoscut amploarea principală în unitățile subordonate Comandamentului, avându-se în vedere

misiunile de îndeplinit. Amintim câteva tipuri de tehnică nouă cu ajutorul căreia reușim să executăm în prezent misiunile: centrele de comunicații din RTP cu management local, regional și general, autostațiile radioreleu, de comutație management, acces radio și servicii rețea din cadrul rețelei mobile de sprijin de campanie, stațiile radio cu salt de frecvență PANTHER și HARRIS, de diferite puteri și tipuri, terminalele portabile, mobile și fixe de satelit, terminalele de voce și date digitale și analogice, criptate, instalațiile de videoteleconferință, mobile și fixe, nemaivorbind de stațiile de lucru și serverele pentru rețeaua INTRAMAN, cu toate aplicațiile în funcțiune. Este suficient pentru argumentarea marilor schimbări și realizări pe această linie să arătăm că, pentru îndeplinirea misiunilor în momentul de față, Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii și unitățile subordonate nu mai folosesc decât 10% din tehnica veche analogică, iar procentul este în scădere.

Compartimentul COMSEC al Comandamentului, prin cadrul legislativ actual, are responsabilitatea de a asigura gestionarea sistemelor și materialelor criptografice necesare realizării legăturilor de comunicații între structurile interne și internaționale ale Statului Major General.

Operațiile Comandamentului sunt organizate pentru orice fel de acțiuni – planificate sau neașteptate, de la forme asimetrice la forme clasice, având în vedere factorii de risc identificați în cadrul scenariilor tip NATO. Constituiți în cadrul unui joc bine structurat, ofițerii cu experiență în domeniul operațiilor pot gestiona eficient situațiile, elaborând planul de acțiune și oferind unităților militare subordonate ordinele de acțiune în timp util.

Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii este și va fi participant activ an de an la cele mai importante exerciții naționale, multinaționale NATO/UE sau bilaterale, cum sunt: *“Combined Endeavor”, “Pontica”, “Exercițiul tehnic de specialitate (CISEX) Cetatea”, “Rousofex”, “Herald Hermes”, “Danube Guard”, “ROUEX”, “MILREX”, “DMX”, “SUMMEX”, “Getica”, “Jackal Stone”, “Steadfast Cathode”, “Bicaz”, “CMX”, “Sesim”, “Able Staff”* ș.a.

Pentru susținerea forțelor aflate în teatrele de operații în afara teritoriului național, Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii a asigurat, în mod oportun, servicii și echipamente indispensabile, astfel:

- segmente satelitare compatibile Globalstar, prin flux digital de 1 Mb/s, pentru extensia RTP/RMNC în locații din Irak și în Afganistan;
- servicii de telecomunicații prin terminale de satelit Globalstar, Inmarsat, Eutelsat, pentru teatrele de operații din Irak, Afganistan, Bosnia și Kosovo;
- echipamente și servicii pentru instalarea comutatoarelor ATM în extensiile RMNC din teatrele de operații – Kandahar (Afganistan);

- au fost dezvoltate rețeaua de videoteleconferință criptată a Ministerului Apărării Naționale și intranetul militar, la Reprezentanțele Militare ale României la NATO și UE (Bruxelles, Mons) și în alte locații, la nivel tactic până la nivel batalion, precum și în teatrele de operații din Irak și Afganistan pentru unitățile militare românești, prin module de comunicații și informatică dislocabile și segmente satelitare de 1 Mb/s.

Pentru managementul RTP, rețea aflată în continuă dezvoltare atât în sensul extensiei în noi locații, cât și sub aspectul facilităților oferite, preocupările Comandamentului sunt axate pe aplicarea de soluții tehnice cu versiuni soft de ultimă oră, în paralel cu ridicarea nivelului de competență al specialiștilor implicați în acest proces.

Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii realizează și coordonează instalarea, modernizarea și managementul general al RTP/RMNC. La 11 ani după intrarea în funcțiune a primelor centre de comunicații operative, structura RTP/RMNC se prezintă astfel:

- 19 centre de comunicații nodale principale (CCNP);
- 24 de centre de comunicații nodale de tranzit (CCNT);
- 17 centre de comunicații nodale de tranzit cu acces (CCNTA);
- 6 centre de comunicații nodale cu acces (CCNA);
- 131 de centre de comunicații terminale (CCT);
- 3 extensii externe la Reprezentanțele României la NATO și UE;
- 3 module de comunicații și informatică desfășurabile (MCID) pentru realizarea legăturilor cu trupele dislocate în teatrele de operații din Afganistan și Irak;
- 20 de extensii interne ale centrelor de comunicații folosind multiplexoare și comutatoare virtuale.

Creșterea numărului și lungimii fluxurilor digitale închiriate a fost determinată de nevoia permanentă de canale de comunicații pentru susținerea tuturor aplicațiilor informatice (INTRAMAN, SCCAN, ASOC, SISANBC, SISAM etc.), care folosesc ca suport RTP/RMNC.

Centrele transportabile de comunicații instalate pe containere (CCMSS1, CCMSS2, CRdRI și CSR aflate în dotarea majorității unităților subordonate Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii) sunt dotate cu aceleași tipuri de echipamente ca în centrele staționare, dar rigidizate. Aceste centre sunt folosite pentru înlocuirea, la capacități reduse, a unor centre staționare distruse sau pentru realizarea în regim de urgență a comunicațiilor în alte regiuni care nu sunt acoperite de partea staționară a RTP/RMNC. În același timp, centrele transportabile pot fi utilizate pentru extinderea RTP/RMNC în afara țării, utilizând legături prin sateliți comerciali sau militari.

Managementul funcțional al RTP/RMNC, ca principală componentă a sistemului, este asigurat de către Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii prin 2 centre de comunicații cu management general (de bază și rezervă) subordonate, 10 centre cu management regional și 112 centre cu management local.

În prezent, sistemul de management al RTP/RMNC (NMS-3.0) este bazat pe o platformă SCO/UNIX și este structurat pe 3 niveluri ierarhice:

- *nivelul general (Upper Level Network Management – ULNM);*
- *nivelul regional (High Level Network Management – HLMN);*
- *nivelul local (Low Level Network Management – LLNM).*

Deși prezentăm RTP ca pe o realizare modernă ce a schimbat modul de a gândi al transmisioniștilor militari, putem vorbi deja de o mică istorie a rețelei.

Așa cum se cunoaște, RTP, în calitatea acesteia de componentă de bază a RMNC, este o rețea de comunicații digitală, de tip grătar, care asigură permanent legături de voce, date și multimedia (criptate și/sau necriptate), în toate zonele de interes ale Ministerului Apărării Naționale. Începând cu anul 1997, anul în care se experimenta o minirețea-pilot cu trei centre de comunicații în București și alte cinci centre în țară, RTP/RMNC, ca rețea sincronă bazată pe comutația de circuite, s-a dezvoltat de la an la an. Comutația de celule este o componentă funcțională mai nouă în RTP/RMNC și se bazează pe implementarea tehnologiei *Asynchronous Transfer Mode – ATM*. Această tehnologie utilizează circuitele digitale virtuale, pentru transportul pachetelor de date, de dimensiune fixă (numite celule) de la sursă la destinație, cu viteze de 155 Mb/s și 622 Mb/s, cu posibilități de a atinge viteze de ordinul Gb/s.

Din anul 2006 a început realizarea de magistrale de transport la nivel ATM care să integreze serviciile de voce, date și multimedia (VTC etc.) prin implementarea conceptului de asigurare a calității serviciilor (Quality of Service – QoS) și gestiunea dinamică a benzii alocate. Ca urmare, pentru creșterea capacității de transport în RTP/RMNC, sub coordonarea Direcției Comunicații și Informatică, Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii coordonează și desfășoară activitățile de pregătire, instalare și punere în funcțiune a centrelor de comunicații care sunt cuprinse în proiectul tehnic general privind evoluția RTP/RMNC. Pentru asigurarea serviciilor de voce, date, multimedia, precum și pentru mărirea capacității de trafic, într-un număr semnificativ de centre de comunicații RTP sunt în curs de instalare și configurare noi tipuri de echipamente, cum ar fi: comutatoare multiprotocol MPS 115, MPS 145, MH-544, NCU (Network Control Unit). Necesitatea introducerii acestor noi tipuri de echipamente în RTP/RMNC a determinat implementarea unui nou sistem de management și restructurarea Centrului de Management General al RTP/RMNC.

Prin achiziția noului sistem de management (NMS-2K), actualul sistem va migra către o platformă LINUX/Windows acreditată, iar sistemelor actuale li se vor asocia următoarele noi sisteme:

- LLNM: Sistemul de management al elementelor (EMS);
- HLMN: Sistemul de monitorizare regională (MAS-R);
- ULNM: Sistemul de monitorizare a rețelei (MAS-N);
- Sistemul de planificare a rețelei (NPS).

Într-o puternică dezvoltare se află în ultima perioadă serviciile IT și rețelele informatice cu nivel de secretizare și neacoperite, utilizate în Comandament și în unitățile subordonate.

Pentru logistica acestui Comandament, provocările sunt de o noutate absolută – externalizarea serviciilor de hrănire, echipare, mentenanță, valorificarea materialelor și a tehnicii excedentare și cu norma de funcționare îndeplinită fiind doar unul dintre aspecte. Asigurarea cu tehnică și materiale, produse și servicii prin achiziții este o altă latură fără de care nu mai putem concepe astăzi activitatea noastră.

O atenție deosebită a fost acordată asigurării mentenanței tehnicii militare din dotare atât cu forțe proprii, cât și în regim externalizat. În cadrul Comandamentului, logistica realizează în totalitate mentenanța pentru rețeaua de transmisiuni permanentă și pentru rețeaua radio operativă de nivel strategic din armată.

Merită subliniat faptul că atât achizițiile de echipamente, servicii și lucrări, cât și mentenanța echipamentelor de comunicații, realizate de Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii în folosul categoriilor de forțe, comandamentelor și altor structuri din armată, reprezintă peste 75 % din totalul activităților desfășurate pe linie logistică.

Pentru susținerea forțelor aflate în teatrele de operații în afara teritoriului național, periodic, echipe de specialiști din structurile Comandamentului participă la realizarea mentenanței echipamentelor de comunicații.

Compartimentul logistic a asigurat permanent și la un înalt nivel calitativ și celelalte componente de logistică comună, cu respectarea în totalitate a regulamentelor și instrucțiunilor în vigoare.

Avem în vedere că, în actuala etapă de transformare, logistica trebuie să își schimbe caracterul liniar și ierarhic și să devină neliniară și impredictibilă, similară trăsăturilor câmpului de luptă, lucru ce determină modificări majore în elaborarea concepției logistice.

Aici se desfășoară cursuri de perfecționare și specializare în domeniul comunicațiilor și informaticii pentru toate categoriile de militari, funcționari publici și personal civil contractual.

Cursurile de specializare cuprind toate categoriile de personal militar și civil și vizează domenii specifice comunicațiilor și informaticii, precum: specializare în armă a ofițerilor și subofițerilor din armă sau din alte arme și specialități militare, centre de comunicații NATO, informatică, echipamente radionumerice.

Oferta cursurilor este atractivă și pentru partenerii străini, astfel încât, în ultimii ani, solicitările acestora au fost din ce în ce mai numeroase.

Procesul de instrucție este, de asemenea, un domeniu ce se află în atenția comandanților la toate unitățile subordonate, coordonate de compartimentul de specialitate din comandament.

Începând cu anul de instrucție 2007 ne-am propus focalizarea eforturilor pe schimbarea radicală a mentalității întregului personal din Comandament și din unitățile militare subordonate privind instrucția prin adoptarea unei concepții unitare cu referire la îmbunătățirea bazei materiale a instrucției:

- amenajarea unor noi săli de specialitate, dotate cu aparatură modernă de comunicații și informatică, nou intrată în dotare;
- amenajarea sălilor de specialitate pentru toate categoriile de instrucție, personal, structuri și specialități militare (șoferi, NBC, ITAI, securitatea și sănătatea în muncă etc.);
- amenajarea sau modernizarea pistelor cu obstacole necesare desfășurării ședințelor de educație fizică militară și a poligoanelor de specialitate.

Rezultatele eforturilor au dat roade: în intervalul menționat, în fiecare unitate subordonată s-au realizat 4-6 săli de specialitate absolut noi și moderne și câte o pistă cu obstacole ce răspunde standardelor actuale.

Pe linie financiară, avem o structură bine pusă la punct, capabilă să asigure utilizarea creditelor puse la dispoziție cu respectarea strictă a legalității. Evidența patrimoniului aflat mereu în creștere și în diversificare este, de asemenea, un domeniu de responsabilitate căruia îi dăm importanța cuvenită.

Complexitatea activității și volumul foarte mare de muncă sunt determinate de structura bugetului aprobat pentru Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii în calitate de utilizator de credite, prin care se efectuează cheltuieli aferente domeniului comunicații și informatică, potrivit competențelor aprobate, cuprinse în șapte programe majore de achiziții finanțate din bugetul Ministerului Apărării Naționale.

Nu în ultimul rând, trebuie amintite domeniile de responsabilitate fără de care conducerea întregului proces de îndeplinire a misiunilor Comandamentului nu ar fi posibilă: munca de secretariat, asistența medicală și psihologică, activitatea de securitate și sănătate în muncă, protecție a mediului și, bineînțeles, cea de relații publice.

Obiectivul fundamental al Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii, pentru perioada următoare, îl constituie creșterea capacității de conducere și execuție a activităților, concomitent cu continuarea procesului de operaționalizare structurală, modernizare și de instruire a unităților militare subordonate, întărirea coeziunii tuturor structurilor și ridicarea nivelului de profesionalizare a personalului pentru organizarea, realizarea și mentenanța sistemului de comunicații necesar conducerii acțiunilor militare întrunite la nivel strategic, utilizând standarde și proceduri de operare NATO.

Accentul va fi pus în special pe următoarele direcții:

- realizarea suportului tehnic pentru comandă, control și comunicații la nivel strategic;
- continuarea implementării obiectivelor asumate și realizarea interoperabilității sistemelor de comunicații și informatice cu cele ale armatelor statelor membre ale NATO;
- continuarea efortului de înzestrare prin capacități proprii și prin achiziții pentru modernizarea și realizarea platformei C4I2SR, în limita bugetului stabilit;
- ridicarea nivelului capacității operaționale a Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii și a unităților militare subordonate în scopul îndeplinirii misiunii fundamentale ordonate, și anume: acela de realizare și asigurare a suportului tehnic necesar sistemului C4I2SR, asigurării graduale, a capacităților NATO facilitate de rețea (NNEC) necesare transpunerii practice, în etape, a conceptului de *război bazat pe rețea*.

*

În concluzie, considerăm că, la ora actuală, Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii, după urcușurile și coborâșurile parcurse de-a lungul istoriei sale, se prezintă astăzi ca o structură fiabilă, dinamică, modernă, cu un colectiv închegat, capabilă să îndeplinească misiunile complexe ce îi revin, într-un mediu în care comunicațiile și informatica evoluează într-un ritm inimaginabil până de curând.

PREZENT ȘI VIITOR ÎN ACTIVITATEA COMANDAMENTULUI LOGISTIC ÎNTRUNIT

General-maior dr. Cătălin ZISU

As far as the current activities are concerned, the author points out that all the work of the Command is organised so that it could fulfil the annual and multi-annual objectives of the Defence Planning Council, through the logistic support programme, and to achieve consistency between resources and efficiency indicators.

In the area of supply, the Joint Logistics Command provides all the activities necessary for procuring material supplies to equip and support forces, at the operational and strategic level.

Through the specialised structures within the Command, there have been provided a new flow regarding the technical and material purchases for all categories of military forces, the products and services necessary for training/supporting forces in theatres of operations, outsourced services, assets maintenance at the level of the central structures and the military units subordinated to them.

Keywords: *logistic system remodelling; categories of forces; procedures and tactics; logistic capabilities; combat units*

Schimbările produse în noul mediu de securitate și evoluțiile geopolitice și geostrategice la nivel mondial

au condus la apariția și extinderea unor noi riscuri și amenințări la adresa păcii și securității la nivel global, cu implicații în domenii care, până nu demult, nu aveau legătură cu acțiunile militare.

Obligate să răspundă acestor noi provocări, Uniunea Europeană și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord au declanșat un amplu proces de transformare, care a avut efecte profunde nu numai asupra țării noastre, ci și în ceea ce privește celelalte țări membre ale celor două organizații internaționale de securitate, în special referindu-ne la schimbările de ordin general și specific în domeniul militar, la toate cele trei nivele ale artei militare.

Pentru România, procesul de transformare declanșat la nivelul NATO și al UE a reprezentat o oportunitate deosebită, deoarece, în acest mod, au fost produse numeroase schimbări în cadrul instituției militare, în toate domeniile de activitate, inclusiv în cel logistic.

În ceea ce privește organizația logistică militară, remodelarea sistemului a însemnat încă de la început un proces complex, prin care s-a urmărit asigurarea compatibilității cu principiile, politicile, conceptele,

General-maior dr. Cătălin Zisu – comandantul Comandamentului Logistic Întrunit.

doctrinile, standardele și procedurile NATO și ale UE atât la nivel întrunit, cât și cu cele specifice fiecărei categorii de forțe armate.

În conformitate cu *SMG/L1 – Doctrina logisticii operațiilor întrunite/2008* și *Concepția logistică din Armata României*, Comandamentul Logistic Întrunit reprezintă structura de execuție a Statului Major General destinată sprijinului logistic al acțiunilor militare întrunite, asigurării managementului stocurilor strategice și operative de echipamente militare și materiale, asigurării activităților de reprezentare și protocol la nivelul Ministerului Apărării Naționale și de refacere a capacității de muncă a personalului Armatei României.

Restructurarea și reorganizarea Comandamentului Logistic Întrunit, începute în anul 2007, reprezintă o componentă a procesului de transformare a întregului sistem logistic din Armata Română. Acest demers consistent se realizează în scopul eficientizării sprijinului logistic acordat structurilor avute în asigurare, implementării unor standarde de calitate similare cu cele existente în structuri similare din NATO, precum și pentru asigurarea unor componente logistice operaționale, flexibile, în concordanță cu nivelul ierarhic, natura, valoarea și misiunile forței pentru care se planifică susținerea necesară.

Concepția de transformare de la nivelul Comandamentului Logistic Întrunit s-a înscris pe coordonatele descrise de reproiectarea sistemului logistic al Armatei României. Acest efort susținut din ultimii ani, îndeosebi după integrarea țării noastre în NATO și în UE, a urmărit atingerea următoarelor obiective:

- degrevarea completă a unităților luptătoare și a celor de sprijin de luptă de sarcinile de sprijin logistic și administrativ, concomitent cu accelerarea ritmului de creștere a nivelului de standardizare în domeniul logistic;
- asigurarea unei mai mari vizibilități activităților de sprijin logistic, care să permită o relaționare tot mai strânsă cu logistica fiecărei categorii de forțe;
- realizarea unui sistem logistic operațional, flexibil, adaptat la dimensiunea forțelor luptătoare, eficient și eficace, proactiv și predictiv;
- o nouă redistribuție la nivel național a structurilor subordonate, în funcție de nevoile operative ale fiecărei categorii de forțe;
- reducerea unităților și subunităților subordonate, pe măsura finalizării procesului de reorganizare, astfel încât principiile, politicile, procedeele, procedurile și tacticile din domeniul logistic să poată fi aplicate în mod corespunzător;
- crearea unor noi capacități logistice de nivel integrat, tip bază logistică, apte să aibă la îndemână instrumente și pârgii eficiente de conducere a procesului în sine, a structurilor subordonate;

- asigurarea resurselor materiale și a serviciilor esențiale, la nivelul de suficiență impus de îndeplinirea misiunilor structurilor aparținând categoriilor de forțe și de fondurile financiare alocate de acestea în bugetul Comandamentului Logistic Întrunit, ca utilizator;
- reducerea timpului de reacție în derularea activităților din domeniul logistic;
- revigorarea activității de mentenanță – creșterea semnificativă a capacităților de producție, cu activitate ritmică și continuă;
- concentrarea sprijinului logistic către susținerea forțelor combatante și a celor de sprijin de luptă.

Efortul de restructurare în cadrul Comandamentului Logistic Întrunit, început, așa cum aminteam, încă din 2007, a urmărit o idee inovatoare și, în același timp, integratoare în plan organizatoric. Astfel, unitățile din subordine, în mare parte depozite destinate păstrării materialelor specifice, pentru forțele terestre, aeriene și navale, unitățile de transport și mentenanță, au fost reorganizate și resubordonate entităților principale din subordinea Comandamentului Logistic Întrunit, centrele principale de coordonare și depozitare, respectiv Baza de Transport și Deservire.

O altă componentă a procesului de reorganizare la nivelul Comandamentului Logistic Întrunit a vizat redistribuirea responsabilităților de sprijin logistic pe zone de operații și regiuni geografice. Astfel, o parte din unitățile subordonate au fost desființate și, după relocarea patrimoniului, transferate în sarcina unora dintre autoritățile locale din zonele în care și-au desfășurat activitatea. Un alt număr de depozite, luând în considerare noile realități politico-militare în care se află România, a fost redistribuit către unele din categoriile de forțe, pe baza necesităților obiective ale acestor structuri. Trebuie să menționăm că acest complex proces de reorganizare nu s-a încheiat încă, în perioada imediat următoare urmând a fi luate noi astfel de măsuri, în vederea eficientizării actului de sprijin logistic.

În urma analizelor repetate, la nivelul conducerii Comandamentului Logistic Întrunit a rezultat că procesul derulat este sustenabil atât din punctul de vedere al resurselor existente, cât și din cel al viabilității soluției alese.

Reorganizarea Comandamentului Logistic Întrunit se desfășoară în interiorul procesului de transformare al Armatei României, al crizei economice prin care trece economia mondială, dar, și așa, putem spune cu satisfacție că rezultatele muncii asidue de doi ani încep să se vadă și funcționarea Comandamentului Logistic Întrunit se înscrie pe coordonatele stabilite la nivelul decizional al Statului Major General și al Ministerului Apărării Naționale.

În opinia noastră, prin apartenența la un sistem de valori, care începe să prindă contur, prin spirit de sacrificiu și înțelegerea problemelor cu care se confruntă sistemul militar românesc, personalul Comandamentului Logistic Întrunit și al unităților subordonate a reușit să depășească multe dintre problemele generate de necesitatea alinierii sistemului logistic militar românesc la standardele NATO și ale UE, de derularea procesului de reorganizare și de reorientare a unei importante părți a resursei financiare, la dispoziția Comandamentului Logistic Întrunit, către sprijinul logistic al forțelor românești în cadrul diferitelor operații multinaționale.

Care ar fi rezultatele celor doi ani de transformare ? Prin noua structură funcțională, Comandamentul Logistic Întrunit sprijină, cu resursele necesare, forțele (structurile) aflate în asigurare, potrivit specificului misiunii, inclusiv pe cele însărcinate cu generarea și regenerarea forțelor.

Din punct de vedere structural, în subordinea Comandamentului Logistic Întrunit se află o serie de mari unități, unități și subunități specializate în asigurarea aprovizionării, depozitării materialelor din toate clasele de materiale, transportului, mentenanței, infrastructurii, serviciilor de companie și, mai nou, a sprijinului medical.

Prin stocurile de materiale existente în depozitele subordonate, Comandamentul Logistic Întrunit menține un nivel corespunzător al gradului de suport logistic pentru forțele operaționale. Sunt asigurate condițiile necesare pentru punerea în aplicare a Planului de integrare a logisticii Armatei României în logistica NATO. Astfel, la nivelul Comandamentului au fost operaționalizate sau se află în curs de operaționalizare o serie de structuri militare, ceea ce contribuie la completarea cadrului pentru modernizarea și dezvoltarea capacităților militare de transport.

După reorganizare, Comandamentul Logistic Întrunit acoperă, prin misiuni și structură, toate domeniile funcționale ale logisticii pe timp de pace, criză și război, atât pe teritoriul național, cât și în afara acestuia.

În acest moment, prin noua formă a proiectului *Strategiei logisticii Armatei României*, în cadrul Comandamentului Logistic Întrunit se dorește reconfigurarea, pe baza noilor realități existente la nivelul NATO, a centrelor de coordonare și depozitare, transformarea lor în unități logistice de tip nou, mai precis în baze logistice care să aibă, pe cât posibil, aceeași structură, aceleași misiuni și, pe măsura resurselor la dispoziție, aceleași capacități. Desigur, va fi luat în considerare specificul zonelor de operații în care aceste baze logistice își desfășoară activitatea.

Prin finalizarea acestui proces, Comandamentul dorește să pună la dispoziția unităților și marilor unități din compunerea categoriilor de forțe resursele și capacitățile necesare îndeplinirii misiunilor stabilite pentru acestea.

În plan organizatoric, obiectivul nostru principal este ca, la încheierea acestei perioade de reorganizare, spre sfârșitul anului 2012, să punem la dispoziția forțelor luptătoare, a personalului militar și civil din armată, un nou sistem logistic, flexibil, proactiv la solicitări și, nu în ultimul rând, destinat să răspundă nevoilor organizației militare. Ca una dintre componentele foarte importante ale sistemului logistic al armatei române, dorim ca subsistemul logistic asigurat de Comandamentul Logistic Întrunit să reprezinte legătura dintre subsistemele logistice ale celor trei categorii de forțe.

În planul activităților curente, întreaga activitate a Comandamentului este organizată să se desfășoare pentru îndeplinirea obiectivelor anuale și multianuale stabilite de Consiliul de Planificare a Apărării, prin *programul de sprijin logistic*, și pentru realizarea concordanței între resursele alocate și nivelul indicatorilor de eficiență.

În domeniul aprovizionării, Comandamentul Logistic Întrunit asigură derularea întregului ansamblu de activități pentru asigurarea bunurilor materiale necesare dotării și susținerii forțelor, la nivel operativ și strategic.

Prin structurile specializate din cadrul Comandamentului a fost asigurat un nou flux în ceea ce privește achizițiile de tehnică și materiale comune tuturor categoriilor de forțe ale armatei, altele decât cele din competența Departamentului pentru Armamente, produsele și serviciile necesare pregătirii/susținerii forțelor aflate în teatrele de operații, serviciile externalizate, mentenanța tehnicii la nivelul structurilor centrale și al unităților militare subordonate acestora etc.

Comandamentul Logistic Întrunit asigură, din acest punct de vedere, planificarea, organizarea și depozitarea, în sistemul de depozite subordonate, a stocurilor de echipamente și materiale de resortul logistic, pentru toate categoriile de forțe ale armatei, la nivel strategic și operativ, în timp ce marile unități și unitățile din compunerea categoriilor de forțe ale armatei au responsabilități doar în privința constituirii și gestionării stocului trupelor, la nivel tactic.

Prin structurile specializate de transport, Comandamentul a asigurat derularea transporturilor de echipamente și materiale din stocurile strategice și operative, generate, în mare parte, de desfășurarea procesului de reorganizare, dar și pentru satisfacerea nevoilor categoriilor de forțe, la solicitarea acestora, pe baza planificării elaborate la nivel propriu.

Comandamentul Logistic Întrunit asigură, prin Centrul de Coordonare a Mișcării, managementul integrat al deplasării forțelor Armatei României și aliate pe teritoriul național, dislocarea, susținerea și redislocarea forțelor naționale

la misiuni în afara teritoriului și utilizarea capacităților de mișcare și transport pe teritoriul național în cadrul procesului de dislocare strategică, precum și logistica asociată acestui proces. Astfel, Comandamentul a asigurat condițiile necesare pentru introducerea în teatru, rotirea și retragerea contingentelor naționale din toate teatrele de operații, în care am avut și avem dislocate forțe.

Tot prin Centrul de Coordonare a Mișcării, rod al colaborării acestei structuri cu cele similare din NATO, Comandamentul Logistic Întrunit asigură cooperarea permanentă cu Centrul Aliat de Coordonare a Mișcării din ACO și cu Centrul de Coordonare a Mișcării al UE. Un exemplu în acest sens este asigurarea retragerii, prin transport pe mare, a tehnicii și echipamentelor din Irak, cu ocazia încheierii mandatului trupelor noastre în această țară. De altfel, Centrul de Coordonare a Mișcării a asigurat și asigură în continuare atât transporturile pe calea ferată, cât și cele cu nave comerciale pe căile de comunicație navale maritime, fluviale și pe ape interioare, în baza contractelor de transport, încheiate între Comandament și companiile de transporturi feroviare, respectiv armatori.

În domeniul mentenanței, la nivelul centrelor de mentenanță subordonate Comandamentului Logistic Întrunit, activitățile desfășurate au vizat, în principal, revitalizarea tehnicii nominalizate să participe la operațiile multinaționale, dar și testarea, recuperarea, evacuarea, reviziile și reparațiile de complexitate medie și a celor de complexitate ridicată pentru categoriile de echipamente comune tuturor categoriilor de forțe ale armatei.

În acest domeniu, Comandamentul Logistic Întrunit organizează deplasarea periodică a unor echipe mobile de intervenție corectivă, specializate, dimensionate și dotate corespunzător, pentru executarea intervențiilor de mentenanță ce depășesc competențele formațiunilor de mentenanță dislocate în teatrele de operații. După intrarea în teatrul de operații din Afganistan a NSE și retragerea din Irak a forțelor noastre a încetat desfășurarea acestui tip de asistență tehnică.

Pe linia munițiilor aflate în depozitare, întrebuințate la trageri sau în acțiuni de luptă (în Afganistan), Comandamentul Logistic Întrunit organizează, verifică și coordonează întreaga activitate de stabilire și monitorizare a evoluției stării tehnice a munițiilor comune categoriilor de forțe ale armatei, precum: cartușe de infanterie, grenade de mână, lovituri pentru aruncătoare de grenade și a munițiilor specifice forțelor terestre: muniții pentru aruncătoare, artilerie terestră și antiaeriană, rachete terestre și antiaeriene, muniții de geniu, în toate unitățile militare.

Pentru executarea testărilor, Comandamentul Logistic Întrunit are în subordine Laboratorul artileristic al armatei, Poligonul de experiențe al armatei și depozitele

în care se testează munițiile de geniu, care își desfășoară activitatea pe baza planurilor de analize și verificări aprobate. Dorim să scoatem în evidență faptul că, prin activitatea laborioasă a specialiștilor din subordinea Comandamentului Logistic Întrunit, situația tehnică a munițiilor existente în înzestrarea armatei este ținută sub control și chiar se îmbunătățește, în mod continuu.

Din punctul de vedere al înzestrării cu tehnică și echipamente esențiale și menținerea lor în stare de operativitate, acest domeniu este influențat, în momentul de față, de o serie de factori, dintre care cei mai semnificativi sunt: epuizarea resursei tehnice pentru majoritatea tehnicii din dotare; menținerea în înzestrare a unui număr important de echipamente, cu o vechime destul de mare; scoaterea din fabricație a unei mari părți din echipamentele militare existente în înzestrare și a pieselor de schimb aferente menținerii lor în funcționare; dotarea mării majorități a tehnicii militare existente în înzestrare cu motoare noneuro, care au un consum foarte mare de carburanți, grad ridicat de poluare și nu respectă condițiile de mediu etc.

Chiar și în condițiile constrângerilor bugetare, din ultima perioadă, la nivelul Comandamentului Logistic Întrunit au fost depuse eforturi considerabile de asigurare a tehnicii necesare dotării marilor unități și unităților din subordine și, nu în ultimul rând, a structurilor care execută misiuni în teatrele de operații. Astfel, o mare parte din fondurile alocate acestui domeniu au fost redirecționate către centrele principale de coordonare și depozitare, unde a fost identificată și recuperată o parte din tehnica nefuncțională de către categoriile de forțe ale armatei. Prin modernizarea procesului tehnologic și eforturile personalului centrelor de mentenanță, această tehnică a fost revitalizată și introdusă în dotarea structurilor subordonate.

Valorificarea bunurilor materiale reprezintă o altă activitate extrem de importantă în cadrul Comandamentului Logistic Întrunit. Având în vedere creșterea ritmului de valorificare din ultimii ani, la nivelul Comandamentului s-a impus, ca o necesitate de prim ordin, alocarea cu prioritate și ritmicitate a resurselor financiare destinate derulării în bune condiții a acestei activități. Din punctul de vedere al ritmului de creștere a volumului valorificărilor, sumele încasate din derularea acestui proces au crescut în mod exponențial, pe perioada anilor 2007 și 2008. În anul 2009, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2008, sumele încasate din valorificarea bunurilor la *intern* și la *extern* au fost în scădere, cu excepția celor obținute din valorificarea deșeurilor feroase și neferoase, care manifestă o tendință pozitivă până la finele anului.

Ritmul executării acestor activități este destul de redus în acest moment, având în vedere cantitățile existente în gestiunile unităților militare din subordinea Ministerului Apărării Naționale, ceea ce determină o acumulare progresivă de materiale în depozitele Comandamentului Logistic Întrunit și alocarea unor fonduri importante în conservarea acestora.

În opinia noastră, această stare de fapt conduce la efectuarea de cheltuieli suplimentare pentru manipularea și transportul acestor bunuri între unitățile militare desființate sau care urmează a fi desființate/transferate în cadrul Comandamentului Logistic Întrunit și, ceea ce considerăm a fi extrem de important, la blocarea unor investiții care se bazează pe veniturile realizate din valorificări.

La nivel de intenție, acțiunile viitoare desfășurate de Comandamentul Logistic Întrunit au în vedere toate domeniile funcționale ale sprijinului logistic. Astfel, se dorește reluarea programelor de înzestrare cu tehnică de resortul *Bazelor Asigurării Tehnice*, prin elaborarea unei Hotărâri de Guvern, pentru asigurarea deficitelor și înlocuirea tehnicii cu resursa epuizată și care nu mai prezintă siguranță în exploatare.

Într-un alt plan se dorește elaborarea unei concepții unitare privind înființarea, dotarea, funcționarea și arondarea unităților la stațiile de inspecție tehnică periodică, armonizându-se restricțiile privind circulația pe drumurile publice cu impunerile generate de restricțiile bugetare și dotările unităților din Armata României. Astfel, intenționăm ca în statele de organizare ale structurilor de mentenanță care vor avea acreditare din partea Registrului Auto Român – stațiile de inspecție tehnică –, cele care vor executa inspecția tehnică periodică în conformitate cu arondările teritoriale, să se introducă structuri de reparații care să execute intervențiile de mentenanță pentru remedierea defecțiunilor constatate. În ceea ce privește externalizarea unor servicii de mentenanță, dorim să inițiem încheierea unui protocol de colaborare între Ministerul Apărării Naționale și Registrul Auto Român, prin care unitățile izolate să execute inspecția tehnică periodică la stațiile autorizate din zona lor de dislocare.

În același sens, urmărim să elaborăm, prin demersuri comune cu specialiștii Direcției Logistice, a unei noi dispoziții privind responsabilitățile și arondările teritoriale la structurile de execuție a mentenanței, pe linia evacuării și repunerii în stare de funcționare a tehnicii aflate în tranzit, precum și a tehnicii implicate în accidente de circulație

Pe linia reluării procesului de fabricație a agregatelor, ansamblelor, subansamblelor și pieselor de schimb, dorim să contribuim la realizarea

unor acorduri-cadru în vederea achiziționării reperelor necesare, pentru tehnica comună tuturor categoriilor de forțe ale armatei, în funcție de fondurile alocate de către fiecare director de program.

În domeniul *mișcării și deplasării*, preocupările Comandamentului Logistic Întrunit vizează o colaborare mai strânsă cu Serviciul Poliție Militară din Statul Major General, în vederea elaborării unei dispoziții care să stabilească modul de arondare teritorială și responsabilitățile unităților (prin echipajele de poliție militară) pentru însoțirea coloanelor militare, în special a coloanelor care transportă mărfuri periculoase.

În domeniul *operațiilor multinaționale*, pe baza experienței acumulate de *modulul de sprijin național*, acum de *ESN*, la nivelul Comandamentului Logistic Întrunit se intenționează, dacă situația o va cere, mărirea, în viitor, a numărului personalului alocat acestei structuri, astfel încât, dispunând de capacități suplimentare, acesta să lărgască plaja activităților subordonate domeniilor funcționale ale sprijinului logistic.

În sprijinul acestei măsuri se acționează ca, prin derularea procesului de restructurare a sistemului logistic militar, să fie introdusă în subordinea Bazei de Transport și Deservire o unitate de sprijin logistic pentru teatrul de operații, care să coordoneze pe viitor activitatea *ESN*, astfel încât să își poată genera și susține, prin forțe proprii, structura dislocată în zona de misiune.

Pentru soluționarea unora dintre aspectele care creează dificultăți în derularea procesului de valorificare a bunurilor materiale, la nivelul Comandamentului Logistic Întrunit au fost inițiate o serie de măsuri care au urmărit deblocarea procesului în cauză. Astfel, prin înființarea celor trei centre principale de coordonare și depozitare, în al căror stat de organizare se regăsesc birouri de valorificări, destinate coordonării și conducerii activității de valorificare la nivelul unităților subordonate, intenționăm să rezolvăm problemele generate de lipsa personalului specializat în domeniul valorificării bunurilor materiale.

O altă măsură urmărește revizuirea prevederilor Ordinului ministrului Apărării Naționale nr. M 51/2006 și îmbunătățirea acestuia în ceea ce privește valorificarea la extern, ceea ce considerăm că va asigura deblocarea procesului de valorificare și creșterea nivelului resurselor financiare.

În privința celorlalte domenii funcționale ale sprijinului logistic urmărim să asigurăm: implementarea sistemului de codificare NATO a materialelor, în toată armata română; dezvoltarea prezenței *NSE* în teatrele de operații; realizarea magazinelor militare; realizarea, achiziționarea și introducerea în normele de consum a pachetului de hrană individual, conform standardelor NATO;

modernizarea condițiilor de muncă și recuperare a personalului Armatei României; continuarea implementării Sistemului Informatic Logistic la nivelul Comandamentului; implementarea sistemelor informatice NATO în domeniul mișcării și transporturilor (ADAMS) etc.

În final, considerăm că, prin ceea ce întreprinde, Comandamentul Logistic Întrunit contribuie la creșterea ritmului de integrare a subsistemului logistic propriu în sistemul logistic integrat al armatei, pe baza unor rezultate bune și foarte bune. În același timp, prin preocupările specialiștilor săi, Comandamentul Logistic Întrunit urmărește să contribuie la implementarea în armata română a unor concepte de genul *logistică bazată pe rețea, suport logistic integrat* sau *logistică integrată forțelor luptătoare*, astfel încât să poată fi asigurată sustenabilitatea forțelor în teatrele de acțiune.

BIBLIOGRAFIE

- ***, *Concepția logisticii Armatei României*, Statul Major General, București, 2007.
- ***, *Focused Logistics*, www.historyofwar.org/articles/concepts_focused_logistics.html
- ***, *Manualul NATO pentru logistică*, Cartierul General al NATO, Bruxelles, 2001.
- ***, *Strategia logisticii Armatei României* (proiect), București, 2009.
- ***, *Strategia de transformare a Armatei României*, Statul Major General, București, 2005.

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE “CAROL I” – dezvoltarea continuă a calității educației și cercetării științifice –

General-locotenent dr. Teodor FRUNZETI

This institution of higher military education, as the author reckons, has always been an obligatory point of passage towards the superior steps, functions and responsibilities in the Romanian Armed Forces. All unit or large unit commanders, officers with an important role to play in the staffs of higher echelons of the armed forces have attended various forms of training – education, improvement, continuous professional education etc. – in this institution.

All education programmes of the institution – regardless of the sometimes dramatic political and strategic characteristics of the situation in which it functioned, given the serious political circumstances, tensions and wars – are rigorous and substantial, respond promptly to the need for developing and implementing the military science, funding a world of military values, building an elegant, cult and consistent architecture of a body of officers with a high scientific and moral conduct.

Keywords: *education process; military art; the battle of Mărăști; big unit; war for the country's defence*

“Labor improbus omnia vincit” – Munca stăruitoare le învinge pe toate. Este spiritul și deviza Universității Naționale de Apărare “Carol I”. Deși această formulă a fost pusă destul de târziu, după 1989, pe frontispiciul acestei înalte instituții de învățământ militar superior, ea durează încă din 1889, de când s-a înființat, printre primele din Europa, *Școala Superioară de Război* din România. Istoria acestei instituții este bogată, continuă și îndelungată. Această instituție reprezintă, în filosofia armatei, un reper de bază în procesul complex de generare a sistemelor de valori militare și a suporturilor științifice ale acestora. Este ca un izvor limpede și inepuizabil de înțelepciune și bună măsură, cu o dezvoltare nezgomotoasă și o prezență decentă, sinceră, modestă, frumoasă, demnă și laborioasă, cu un eroism tăcut, implicit și un efect complex, pe termen lung, rezonant, consonant și impresionant în configurarea duratei.

Această instituție de învățământ militar superior a reprezentat totdeauna și dintotdeauna – de când a luat ființă și până azi – un punct obligatoriu de trecere spre treptele, funcțiile și responsabilitățile

General-locotenent prof. univ. dr. Teodor Frunzeti – comandantul (rectorul) Universității Naționale de Apărare “Carol I”.

superioare din Armata României. Nu există comandat de unitate și de mare unitate, ofițer cu rol important în statele majore din eșaloanele mari ale armatei care să nu fi trecut prin diferite forme de pregătire – de formare, de perfecționare, de pregătire profesională continuă etc. – în cadrul acestei instituții. În acest context, aniversarea Statului Major General se înscrie ca un eveniment aproape immanent al existenței însăși a Universității Naționale de Apărare “Carol I”.

Consistență și valoare

Universitatea Națională de Apărare “Carol I” este o instituție de sinteză, cu funcții constructive și generative. Este, am putea spune, o instituție de sinergie strategică, foarte puternică și foarte consistentă. Ea a creat, a amplificat, a dezvoltat, a generat și regenerat și va genera și în continuare, atât timp cât va exista armată, ofițeri valoroși, care au încadrat, slujit și dezvoltat sistemele de comandă și control din Armata României, comandamentele naționale și aliate, statele majore, comenzile unităților și marilor unități.

Este vorba despre realizarea meticuloasă, de-a lungul a peste douăsprezece decenii, a unui corp de ofițeri de certă valoare, a unui corp de comandă și stat major de elită, a 120 de generații de ofițeri de stat major, de comandanți de unități și de mari unități, foarte bine pregătiți, siguri pe ei, responsabili, curajoși, demni și, mai ales, de mare caracter.

Aici, în această instituție unică în felul ei în Armata României, s-au proiectat și s-au realizat, prin grija comenzii armatei, a fiecărui profesor, elev, student și cursant, suporturi durabile pentru o cultură militară durabilă, îndeosebi pentru o cultură strategică, o consistență profesională remarcabilă și o abilitate generoasă de a lucra într-un stat major, de a elabora documente de conducere, de a comanda unități și mari unități, de a acționa cu sânge rece și curaj în situații-limită, de a edifica, pregăti și întrebuința o armată.

Toate programele de învățământ ale acestei instituții – indiferent de caracteristicile politice și strategice uneori dramatice ale situației în care ea a funcționat, date de conjuncturile politice grave, de tensiuni și războaie – sunt riguroase și substanțiale, răspund cu promptitudine nevoii de a crea și a implementa știința militară, de a fundamenta un univers al valorilor militare, de a dura o arhitectură elegantă, cultă și consistentă unui corp de ofițeri de înaltă ținută științifică și morală.

În 1939, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la înființarea acestei prestigioase instituții, generalul de brigadă Constantin Anastasiade, promoția 1 (1889-1891), scria în *Cartea amintirilor absolvenților*: “*Spiritul școlii: a munci fără odihnă pentru a ne face cât mai folositori; a ne ridica sufletele la înălțimea celor mai grele însărcinări; a ne pregăti, la rândul nostru, pentru marile comandamente prin dovada*

rodului muncii noastre; a ne feri de ispitele care pot atinge valoarea morală a ofițerilor pregătiți în acest Institut de înaltă cultură militară”.

Promoțiile din acei ani erau foarte mici – în jur de 10-15 ofițeri sau chiar mai puțini. În prima promoție, spre exemplu, au fost zece ofițeri. Dar, ei erau selecționați din sute de ofițeri și aveau toată grija să se pregătească temeinic atât pentru admitere, cât, mai ales, pentru responsabilitățile foarte mari care îi așteptau în acele comandamente și structuri importante în care se decideau prezentul și viitorul profesional și moral al Armatei României. Dintre cei zece ofițeri ai primei promoții, *“șapte au fost brevețați de stat-major și întrebuințați imediat în cadrul Marelui Stat Major și în Statul Major al Înaltelor Comandamente. Ceilalți trei au fost trecuți la corpurile ca absolvenți ai școlii și elogios notați. Toți acești ofițeri au fost folositori Armatei și au ajuns pe cele mai înalte trepte ale ierarhiei militare”*¹.

Armata este o instituție de un tip special. Este o instituție de risc extrem, care se pregătește pentru a acționa totdeauna în situații-limită, iar cei care o încadrează și, mai ales, cei care o conduc trebuie să fie oameni cu totul deosebiți. Chiar dacă se spune că orice om poate fi, la nevoie, un soldat, puțini dintre oameni sunt sau pot fi, cu adevărat, buni soldați. Și cu atât mai puțin pot deveni, în timp, buni sau foarte buni comandanți. Aici nu este vorba numai de calități fizice și organizatorice, de curaj și îndrăzneală. Curajul orb și îndrăzneala nemăsurată nu folosesc la nimic în luptă. Dimpotrivă, astfel de calități, necontrolate de rațiune, pot duce la dezastru. Este nevoie, pe lângă aceste predispoziții naturale, și de foarte multă cunoaștere, de știință, de iscusință, de înțelepciune, de bună măsură, de chibzuință și, mai ales, de siguranță și temeinicie.

Aceste calități se dobândesc, în primul rând, prin educație, prin școală, prin învățatură sistematică și continuă. Iar o Școală Superioară de Război – cum era instituția noastră la înființarea ei, denumirea ei fiind perfect valabilă pentru acele vremuri – trebuia să-i înarmeze pe viitorii ofițeri de stat major, pe viitorii comandanți de unități și de mari unități cu știința și arta războiului. Să le implementeze, așadar, sistemele de valori pe care se fundamentează filozofia militară, adică modul de a concepe și a gândi războiul, nu ca simplă încăierare, ca măcel, ci ca artă de a impune un anumit tip de comportament, ca artă de a viețui și supraviețui ca națiune, ca stat, ca entitate liberă, într-o lume nemiloasă și conflictuală.

Războiul, ca artă, ca mijloc de a pune în operă o decizie politică prin mijloace violente, așa cum l-a definit Karl von Clausewitz, nu are nimic comun cu încăierarea primitivă, chiar dacă foarte mulți dintre noi nu reușesc încă nici azi să facă deosebirea.

¹ *Cartea amintirilor absolvenților (1889-1995)*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1994, p. 14.

Școala de Război – dezvoltată în spirit românesc după experiența Occidentului, îndeosebi a școlii franceze și a celei italiene – a generat un spirit românesc al războiului, exprimat în aplecarea ofițerilor spre studiu, spre lucrul bine și temeinic făcut, spre cunoașterea și înțelegerea marilor comandamente politico-militare și strategice. Din noiembrie 1859, Armata Română modernă avea un stat major, iar statul major avea nevoie de ofițeri de stat major pregătiți în înalte instituții de învățământ superior. Mai mult, încă din 23 iulie 1859, în armată funcționa un ziar – *Observatorul militar* –, iar ceva mai târziu, o revistă foarte apreciată de ofițeri, realizată și susținută zeci de ani prin contribuția lor bănească – *România Militară* –, predecesoarea revistei *Gândirea Militară Românească* de azi, care genera dezbateri pe teme militare, gândire strategică, înaltă cultură militară. Școala Superioară de Război răspundea acestor cerințe. Ea trebuia să creeze și să implementeze sistematic, riguros și inteligent, prin procesul de învățământ – singurul în măsură să o facă –, acel sistem de valori de care instituția militară avea atâta nevoie. Și, așa cum bine se știe, Școala Superioară de Război și-a îndeplinit cu prisosință, modestie, perseverență și foarte multă responsabilitate menirea și misiunea.

Buna măsură și înțelepciunea

Să faci, fără să spui că faci. Să produci, fără să afișezi că produci. Să exiști, să trăiești și să te dezvolti prin ceea ce ești, prin ceea ce faci, prin ceea ce crezi, adică prin valorile pe care le generezi, le lansezi, le dezvolti și le onorezi. Buna măsură se află, adesea, dincolo de ceea ce se vede, în tot ceea ce rezistă sub semnul duratei. *Lucrurile importante rămân invizibile pentru ochi*, scria Exupéry. Mai ales pentru ochii care nu știu, nu pot sau nu vor să vadă. Școala Superioară de Război, Academia Militară de mai târziu, Academia de Înalte Studii Militare din primii ani de după 1990, Universitatea Națională de Apărare “Carol I” de azi n-au epatat și nu epatează. Această instituție specială de învățământ militar superior nu-și clamează valorile și nu se detașează în niciun fel de instituția pe care o slujește – Armata României –, nu se consideră elită a elitelor, chiar dacă ar avea tot dreptul să o facă, nu se plânge, nu se autoevaluează ca factotum și nu operează cu judecăți distante, categorice și apodictice. Această instituție de învățământ militar superior – care, de fapt, a creat suportul secular al culturii militare strategice românești – știe să păstreze buna măsură, să respecte spiritul în care a fost creată, să se comporte ca un izvor generator și nu ca un torent impresionant, ca o aluviune, ca o revărsare intempestivă și devastatoare. Universitatea Națională de Apărare “Carol I”, exact ca Școala Superioară de Război de acum 120 de ani, este o instituție profundă, liniștită, cu laboratoare performante, în care se elaborează știința și arta militară,

se certifică izvorul străvechi al generării suporturilor științifice și metodologice ale valorilor noastre militare de azi și de mâine. Atunci, demult, tot cu prilejul aniversării a o jumătate de secol de la înființare, în 1939, cu numai doi ani înainte ca Armata României să intre în război, generalul de brigadă Gheorghe Burgele, din promoția a 2-a (1890-1892), arăta: *“Fiind puțini ofițeri (absolvenți, n. a.), eram foarte mult apreciați de trupă, mai cu seamă că eram modești și neprezumțioși, discutând chestiunile militare fără a se arăta că numai noi avem monopolul cunoștințelor militare superioare ...”*.

Valorile nu se clamează, nu se afișează, nu se propagă cu emfază, nu se laudă fără măsură. Ele au și vor avea mereu filozofia și fizionomia izvoarelor. Vin din adâncuri, sunt limpezi, cumulează alte izvoare, durează și alimentează viața. Fără ele n-am putea trăi. Generalul-adjutant Ștefan Fălcoianu, în alocuțiunea de la deschiderea cursului primei promoții, arăta că *“suntem siguri că vom dobândi concursul camarazilor noștri cei mai luminați și astfel sperăm cu toții că, împreună, vom face ca această instituție să dea roadele ce armata așteaptă de la dânsa”*².

Această școală de învățământ militar superior se regăsește, practic, prin spiritul ei, prin profunzimea și seriozitatea cu care a format, de-a lungul a 120 de ani, ofițeri de comandă și stat major, pe toate treptele artei militare, de la nivel tactic la nivel strategic. Generalul de brigadă Alexandru Cornățeanu, din promoția a 3-a (1891-1893), arăta că *“în armată nu trebuie să existe decât o singură credință: că ofițerii culti, cei cu școli bine terminate, au pasul înaintea mediocrităților, cei fără cultură dezvoltată și serioasă pe tărâmul militar ...”*, iar generalul de brigadă Alexandru Referendaru, din promoția a 4-a (1892-1894), remarca, elogios, că, odată *“cu înființarea școlii noastre de război, a început să se nască adevăratul corp de Stat-major în armata noastră, căci ofițerii ce-l compuneau erau formați la aceeași doctrină, foarte judicioasă, și la un focar de știință care nu lăsa în domeniul militar nimic de lămurit, nimic de aplicat...”*.

Munca stăruitoare, seriozitatea și responsabilitatea sunt elementele care definesc cel mai bine efortul instituției, profesorilor și cursanților. În toate timpurile a fost așa. Schimbările de regimuri politice, de doctrine, de concepții și de concepte, care au impus anumite reguli sau chiar sloganuri politice, unele dictatoriale, altele iresponsabile, nu au afectat fondul acestei instituții. De la înființare până azi, ea și-a respectat menirea – aceea de a forma și perfecționa ofițeri de comandă și stat major care să slujească o armată modernă și foarte bine motivată – și n-a făcut niciodată nicio concesie mediocrității, superficialității, lipsei de calitate. Eroismul ostașilor români are ca suport nu doar devotamentul

² *Ibidem*, p. 14.

lor ancestral și necondiționat față de țară, ci și calitățile excepționale ale corpului de comandă și de stat major format de această instituție de învățământ militar superior, capacitatea și capabilitatea acestui corp de a pregăti o armată care s-a comportat eroic în două războaie mondiale și a dat totdeauna absolut totul pentru apărarea țării.

Aici, în această instituție, s-a muncit mereu pe rupe. Generalul de brigadă Constantin Miltiade, din promoția a 18-a (1906-1908), arăta că, în Școala Superioară de Război, *“cursurile, în cei doi ani de studii, se țineau și dimineața și după amiaza. Lucrările, și la clasă și acasă. Ziua stingea lampa pe masa de lucru”*.

Am trecut și noi, cei din promoțiile mai recente, prin același program riguros. Ne-am elaborat minuțios temele, am învățat, am făcut, adesea, din noapte zi, am citit cam tot ce s-a scris despre arta militară, ne-am înnobilat sufletul, spiritul și gândirea cu cele mai importante elemente de artă militară, am învățat să lucrăm într-un stat major, să comandăm o unitate și o mare unitate, să soluționăm probleme dificile, să nu dăm niciodată înapoi în fața greutăților, să fim oameni și să prețuim oamenii.

Rigoare, flexibilitate, tenacitate, caracter

Universitatea a reprezentat totdeauna și dintotdeauna – de când a luat ființă și până azi – un punct obligatoriu de trecere spre treptele, funcțiile și responsabilitățile superioare din Armata României. Nu există comandant de unitate și de mare unitate, ofițer cu rol important în statele majore din eșaloanele mari ale armatei care să nu fi trecut prin diferite forme de pregătire – de formare, de perfecționare, de pregătire profesională continuă etc. – în cadrul acestei instituții. Toți ofițerii absolvenți ai Academiei Militare, ai Academiei de Înalte Studii Militare, ai Universității Naționale de Apărare cu care am lucrat, pe care îi cunosc și îi prețuiesc foarte mult, poartă un respect profund față de această *Alma Mater* a noastră, față de această purtătoare și creatoare de știință militară, de cultură militară, de artă militară.

De-atunci, din 1889, au trecut mulți ani, iar promoțiile care s-au lansat la comanda unităților și marilor unități, în statele majore și în alte funcții importante din armată, au dus spiritul acestei instituții la trupe, la exerciții, în poligoane, în războaie, în teatrele de operații de ieri și de azi.

Și dacă Armata Română a obținut totdeauna succese importante în îndeplinirea misiunilor care i-au revenit – uneori, cu preț de vieți omenești –, acest lucru se datorează și faptului că absolvenții acestei instituții și-au făcut cu prisosință datoria oriunde s-au aflat. Așa cum au învățat pe băncile acestei înalte școli.

Aproape fiecare promoție de ofițeri de comandă și stat major a acestei instituții a dat jertfele ei pe câmpurile de bătaie, în poligoane, pe terenurile de instrucție.

Au căzut la datorie, în războiul de întregire a neamului, în războaiele de apărare a țării sau de supraviețuire a țării, mulți bravi soldați, dar și mulți bravi ofițeri superiori și generali care au trecut prin amfiteatrele și sălile de curs ale acestei instituții, care au creat și au condus Armata Română modernă. Pe monumentul din curtea instituției sunt scrise numele unor militari din instituția noastră care au căzut la datorie în decembrie 1989.

În fiecare unitate din Armata României se află, în funcții de răspundere, absolvenți ai acestei instituții de învățământ militar superior. Periodic, toți se întorc aici, la izvoare, pentru a-și reînnoi cunoștințele, pentru a se integra în dinamica foarte complexă și foarte flexibilă a devenirii de azi și de mâine a instituției militare, pentru a-și *“încărca bateriile”*, pentru a împărtăși studenților de azi și chiar profesorilor din experiența lor dobândită în teatrele de operații. Așa a fost mereu și așa va fi mereu.

Generalul de corp de armată Gheorghe Mărdărescu, din promoția a 4-a (1892-1894), sublinia că *“Școala Superioară de Război a adus foarte mari servicii armatei (...). Ea are răspunderea grea de a forma caracterul ostășesc al elementelor care trec prin școală, lucru de însemnătate covârșitoare, pentru că, oricare ar fi capitalul de cunoștințe al unui comandant, el nu prețuiește nimic dacă nu este dublat de caracterul de bronz al ostașului ...”*.

Școala aceasta și-a urmărit, de-a lungul deceniilor, absolvenții, i-a încurajat și i-a ajutat, s-a sfătuit cu ei, le-a cerut opinia și chiar atitudinea critică. Pentru că nu totul a fost triumfal, fără greșală. Universitatea Națională de Apărare “Carol I” de azi, ca și formulele ei anterioare, este o instituție a lucrului bine gândit, bine chibzuit, făcut și bine refăcut, a dialogului științific, a cărții și vocației formative. Ea știe să-și asculte absolvenții, să-i primească în sălile de clasă, în amfiteatrele și bibliotecile ei, să-i țină la curent cu ce e nou, să-i învețe și să învețe de la ei. Generalul de brigadă (în retragere) Gheorghe A. Bottea, din promoția a 10-a (1898-1900), arăta, în 1939: *“Mărturisesc cu toată sinceritatea că, la terminarea școlii, mi-am dat seama de vastitatea cunoștințelor militare și generale ce se cereau și se vor cere de-a pururi unui ofițer care dorește și năzuiește a fi folositor Patriei, Tronului și Neamului, cunoștințe care nu se pot căpăta decât într-o școală superioară, într-o adevărată academie militară cum era și este Școala Superioară de Război. (...) Sub raportul însușirilor morale, socotesc că ar fi fost – poate – de mare trebuință, pe acele vremuri, să se predea în școală un curs în care să se învedereze calitățile morale ale șefilor, în genere, și mijloacele de a le dezvolta prin autoeducație sau alte mijloace. În marele război (1916-1919), am constatat cu nedumerire sau chiar cu durere că niciuna din aceste însușiri: calm, tact, dispreț de moarte, conștiința datoriei, sollicitudine, dragoste, încredere de sus în jos nu prea erau ținute în seamă,*

mai cu seamă acestea trei din urmă. Cine era mai aspru, mai distant, mai absurd și chiar față de cei din subordine, era considerat ca un adevărat șef ...”.

Greu pot fi depășite astfel de practici. Dar, generalii și ofițerii foarte bine pregătiți, de înaltă și consistentă cultură militară, stăpâni pe cunoștințele lor și pe valoarea lor, nu se dedau la astfel de practici. În campaniile din Primul Război Mondial, armata noastră a fost nevoită să lupte pe două fronturi, fără a avea mijloacele necesare. Dar, și așa, generalul Averescu a conceput manevra de la Flămânda, unică în felul ei în istoria artei militare, dar destul de asemănătoare cu manevra strategică a lui Decebal în Dobrogea, în timpul invaziei romane din 101-102 și 105-106. Ca și atunci, manevra de la Flămânda era o acțiune ofensivă de amploare, organizată în timpul apărării strategice. Averescu fusese profesor în Școala de Război și predase cursul de stat major. Iar în ofensiva de la Mărăști punea iarăși în aplicare conceptele pe care ilustrul comandant – generalul Averescu – le studiasse profund în Școala Superioară de Război.

Generalul Dăscălescu, în timpul celui de al Doilea Război Mondial, era foarte apropiat de soldați, iar majoritatea comandanților și ofițerilor de stat major care au condus Marele Cartier General, unitățile și marile unități în timpul celui de al Doilea Război Mondial au dat dovadă de modestie, înțelepciune, inteligență, omenie, curaj, devotament și cumpătate. Iar cei care nu au dovedit astfel de calități n-au fost cruțați, n-au fost iertați de istorie și de viață. A triumfat însă totdeauna buna măsură, înțelepciunea și cumpătarea, responsabilitatea și devotamentul, priceperea și truda, curajul și luciditatea. Atât în campania din Est, cât și în cea din Vest, ostașii români s-au comportat corect față de populație, au dat dovadă de curaj și de eroism, iar acest lucru se datorează, în mare parte, și spiritului în care marii șefi au fost formați în cadrul acestei înalte instituții de învățământ superior. Unii dintre ei au devenit legende: Averescu, Eremia Grigorescu, Mociuschi, Dăscălescu, Dumitrescu ...

Generalul de brigadă Artur Grigorescu, din promoția a 10-a (1898-1900), arăta: *“Foloasele mari ce ofițerii de Stat-major au adus instituției, prin a-i schimba aspectul, transformând-o într-o armată modernă, studiul istoriei pe timpul cât ea a funcționat, o arată. Ipostazele campaniilor din 1913, 1916-1918 au fost lucrări care ne fac cinste. Dacă, însă, în multe cazuri, nu au fost executate întocmai, se datorește nu concepției, ci execuției. Erorile făcute se datoresc nu adevăraților ofițeri de Stat-major, ci, de multe ori, faptului că, în capul instituției, au fost puse persoane cu influență politică, și real s-a văzut, lucru prea cunoscut, și prea dureros a-l arăta. Consecințele: o înfrângere în partea I a campaniei 1916-1918, o glorie când s-au schimbat lucrurile (...).”*

Capacitatea, capabilitatea și datoria de a spune lucrurilor pe nume, de a învăța din greșeli, de a genera și regenera acest spirit continuu de responsabilitate, de străduință necondiționată, de efort generos și fără margini. Altfel spus, *“Labor improbus omnia vincit”*.

Generalul de divizie Ioan Prodan, din promoția a 14-a (1902-1904), sublinia că, de fapt, cea dintâi învățătură dobândită aici este aceea că *“Școala de Război ne-a învățat cum să citim o carte de Tactică și Strategie, ne-a format caracterul”*.

Am subliniat cele spuse sau scrise de acești ofițeri din primele promoții pentru a arăta mai limpede, mai curat continuitatea spiritului acestei instituții, pentru a releva rezonanțele și consonanțele ei în timp, valoarea ei incontestabilă, consemnată în fapte de arme, în calitatea comenzii, a statului major, într-un management adecvat, într-un comportament de mare ținută, în caracterul ostașului, subofițerului, ofițerului și generalului. Cazurile în care absolvenții acestei instituții nu și-au onorat menirea sunt rare, cu totul accidentale și nesemnificative. Toți ceilalți – adică imensa majoritate – și-au făcut cu prisosință datoria, au dus mai departe valoarea acestei instituții, au legitimat-o și au onorat-o.

Noi, toți cei care am absolvit diferite forme de învățământ militar superior în cadrul acestei instituții, ne mândrim că am avut prilejul să o facem și onorăm școala care ne-a format și ne-a lansat în carieră. Este și motivul pentru care implementarea spiritului de la Bologna, ca suport pentru noua reformă europeană a învățământului superior, inclusiv a învățământului militar superior, nu a pus probleme deosebite Universității Naționale de Apărare “Carol I”, deschiderii ei spre toate orizonturile.

Astăzi, această instituție menține un Colegiu de Război, care formează comandanți și ofițeri de stat major de înaltă competență tactică, operativă și strategică, o Facultate de Comandă și Stat Major, cursuri de management, cursuri de cunoaștere aprofundată a limbilor străine, studii masterale și doctorale și multiple alte forme specifice formării profesionale continue, găzduiește Colegiul Național de Apărare, care pregătește personalități în domeniul securității și apărării naționale etc. Universității Naționale de Apărare “Carol I” i s-a adăugat, începând din 2003, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, structură specializată de cercetare științifică fundamentală și aplicată în domeniul apărării, strategiei militare și securității, care a ridicat pe o treaptă superioară cercetarea științifică aprofundată, profesională, producând sute de lucrări de ținută științifică, de mare folos pentru gândirea militară românească, în context european și euroatlantic. De asemenea, din cadrul Universității Naționale de Apărare “Carol I” face parte și Departamentul Regional de Studii pentru Managementul Resurselor de Apărare, din Brașov, structură nouă, modernă, unde se predau cursuri cu un pronunțat

caracter interdisciplinar pe teme ale managementului resurselor de apărare, în noul context geopolitic și geostrategic.

Desigur, suntem membri ai NATO și ai Uniunii Europene, beneficiem de uriașul laborator științific, de experiența foarte bogată și expertiza foarte consistentă și foarte concretă a aliaților și partenerilor noștri, a structurilor aliate integrate. Niciodată, în istoria ei, România nu a fost într-o companie politico-militară și strategică mai consistentă, mai puternică, mai elegantă, mai elevată și mai eficientă decât cea în care ne aflăm acum. Acesta este un lucru foarte bun și foarte important. Dar nu și suficient. Avem datoria de onoare nu doar să folosim în modul cel mai eficient valorile și conceptele politico-militare, strategice, operaționale și tactice ale Alianței, ale aliaților și partenerilor noștri, ci și să participăm efectiv, prin efort propriu, la dezvoltarea culturii militare și îndeosebi a culturii strategice naționale și de alianță. Și, bineînțeles, Universitatea Națională de Apărare “Carol I” își face pe deplin această datorie.

Programele și cursurile actuale ale Universității sunt modernizate și adaptate perfect noilor cerințe ale pregătirii superioare a cadrelor militare, în condițiile noii revoluții în afaceri militare, cerințelor Armatei României moderne, progresului tehnologic și caracteristicilor noului mediu strategic de securitate. Astfel, în conformitate cu *Planul strategic al Universității Naționale de Apărare “Carol I” pentru perioada 01.10.2009-30.09.2014*, instituția noastră organizează *studii universitare în domeniul fundamental “Științe Militare și Informații”, domeniile de studii “Științe Militare și Informații” și “Securitate Națională”, pe trei cicluri: ciclul I – studii universitare de licență; ciclul II – studii universitare de masterat și ciclul III – studii universitare de doctorat, precum și programe de studii în cadrul educației permanente, având ca specializări acreditate: Conducere interarme – Forțe Terestre, Conducere interarme – Forțe Aeriene, Conducere interarme – Forțe Navale, Conducere logistică și Management economico-financiar, iar ca specializări autorizate să funcționeze provizoriu: Securitate și apărare, Conducere militară, Sisteme informaționale și Comunicare publică și interculturală în domeniul securității și apărării*³. Este tot ce-și poate dori o instituție modernă de învățământ cu un trecut frumos și glorios și un prezent remarcabil.

Noua misiune a Universității Naționale de Apărare “Carol I” este de *a realiza pregătirea inițială și perfecționarea continuă a comandanților, ofițerilor de stat major și experților, militari și civili, selecționați pentru îndeplinirea atribuțiilor unor funcții de conducere și expertiză în domeniile apărării și securității naționale, organizarea*

³ *Planul strategic al Universității Naționale de Apărare “Carol I” pentru perioada 01.10.2009-30.09.2014*, aprobat de Senatul Universității Naționale de Apărare “Carol I”, în ședința din 21.07.2009, București, 2009, p. 4.

și elaborarea studiilor științifice și activității de cercetare științifică necesare instituțiilor, organismelor și structurilor cu responsabilități în aceste domenii, într-un mediu și printr-un proces educațional cât mai deplin integrat spațiului educațional național, european și euroatlantic.

Obiectivul general care rezultă din această nobilă misiune este acela de a asigura dezvoltarea continuă a calității educației și cercetării științifice universitare, la toate ciclurile de studii și formele de învățământ, precum și în cadrul educației permanente, în concordanță cu principiile procesului Bologna, legislației naționale în domeniu și Strategiei de transformare a Armatei României.

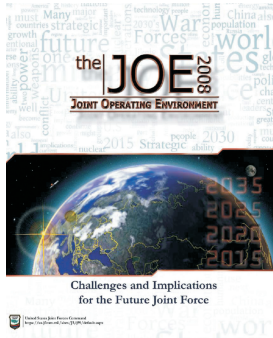
Planul strategic actual este, într-un fel, un summum a 120 de ani de trudă de carte, al capacității instituției de adaptare inteligentă și benefică la cerințele moderne ale învățării și formării profesionale continue, la noua noastră devenire în spațiul profesional și moral, în context european și euroatlantic, așa cum ne dorim și cum este firesc să fie. Este, desigur, tot ceea ce și-au dorit și au făurit și înaintașii noștri. Pentru că spiritul aceluia început rămâne mereu viu, mereu actual. Valoarea unei instituții – în speță a unei instituții de învățământ militar superior – constă, în primul rând, în continuitate, modestie, demnitate, onoare, respect și, mai ales, eficiență.

Școala Superioară de Război din anul 1889 ar avea și are toate motivele să fie mândră de Universitatea Națională de Apărare “Carol I” de azi, care-i continuă filosofia, fizionomia, spiritul și înțelepciunea, importanța, utilitatea și valoarea.

Poate că ar trebui să încheiem aceste rânduri cu ceea ce scria cândva generalul de corp de armată Ilie Șteflea, din promoția a 27-a (1919-1921): *“Indivizii unei națiuni, care vor să trăiască și care țin să rămână liberi, nu iobagi, vor trebui să stea gata de luptă și să consimtă toate sacrificiile”*. Un mare adevăr, pe care n-ar trebui să-l uităm niciodată.

Or, cum bine se știe, așa ceva nu se poate realiza decât dacă izvoarele care generează valorile atât de necesare duratei și consistenței instituției noastre militare de azi și de mâine – iar unul dintre aceste izvoare neprețuite, generator de cultură strategică, îl reprezintă Universitatea Națională de Apărare “Carol I” – nu sunt lăsate să sece sau să fie inundate, murdărite și copleșite de ape leșioase, de viituri de tot felul, de buruieni sezoniere și de gunoaie vremelnice.

MEDIUL OPERAȚIONAL ÎNTRUNIT 2008

Provocările și implicațiile viitoarei Forțe Întrunite

Partea a III-a: Lumea contextuală

Situațiile de conflict sau război reprezintă mediul creat de către confluența principalelor tendințe. Situațiile ne explică de ce apar războaiele și cum ar putea fi acestea duse¹.

Colin Gray

A. Competiția și cooperarea între puterile convenționale

Competiția și conflictul dintre puterile convenționale vor continua să reprezinte contextul strategic și operațional principal pentru *forțele întrunite* pe parcursul următorilor 25 de ani. Pentru *Mediul Operațional Întrunit*, o “*putere convențională*” este o organizație guvernată de – și care se comportă în conformitate cu – norme și coduri recunoscute – convenții. Astfel de instituții

pot fi cele politice (statul), financiare, judiciare, de afaceri și economice, academice ș.a. Convențiile pot include Convenția de la Geneva, Legea asupra conflictului armat, Rezoluțiile Organizației Națiunilor Unite, Dreptul național și internațional, acorduri comerciale internaționale, alianțe diplomatice, convenții monetare și bancare etc. Acestea sunt grupuri recunoscute în general ca fiind actori legitimi, care se comportă potrivit unor seturi de reguli de largă recunoaștere.

Statul va continua să fie printre cele mai puternice instituții convenționale. A devenit foarte popular să se sugereze

¹ Colin Gray, *Sovereignty of Context*, Strategic Studies Institute, 2006.

că epoca statelor se apropie de sfârșit. În fapt, statele, într-un fel sau altul, au reprezentat orânduirea în majoritatea problemelor umane, încă din zorii istoriei, în aproape toate culturile. Haosul din locuri precum Somalia, Sierra Leone, Afganistan și Irak, unde structura statului a fost disfuncțională pentru un timp, reprezintă încă atâtea argumente în favoarea utilității unui stat care funcționează.

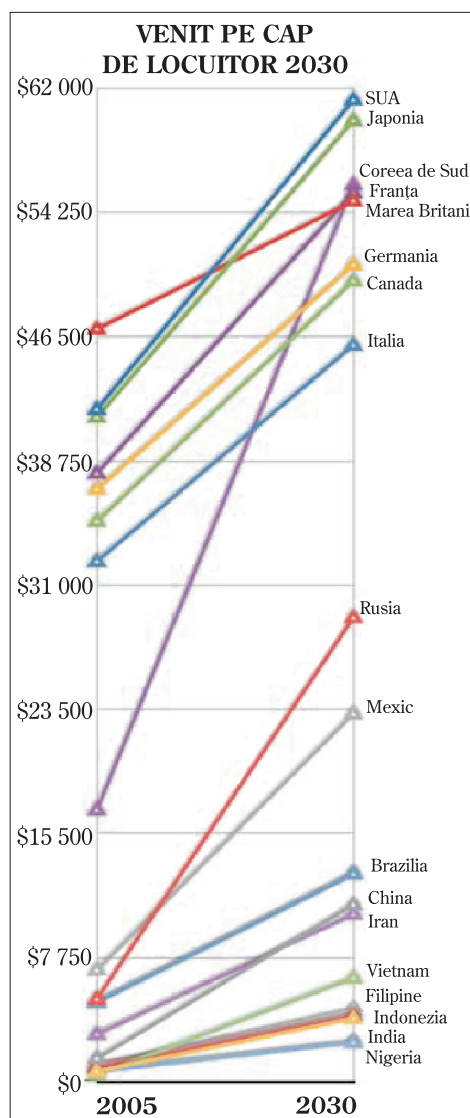
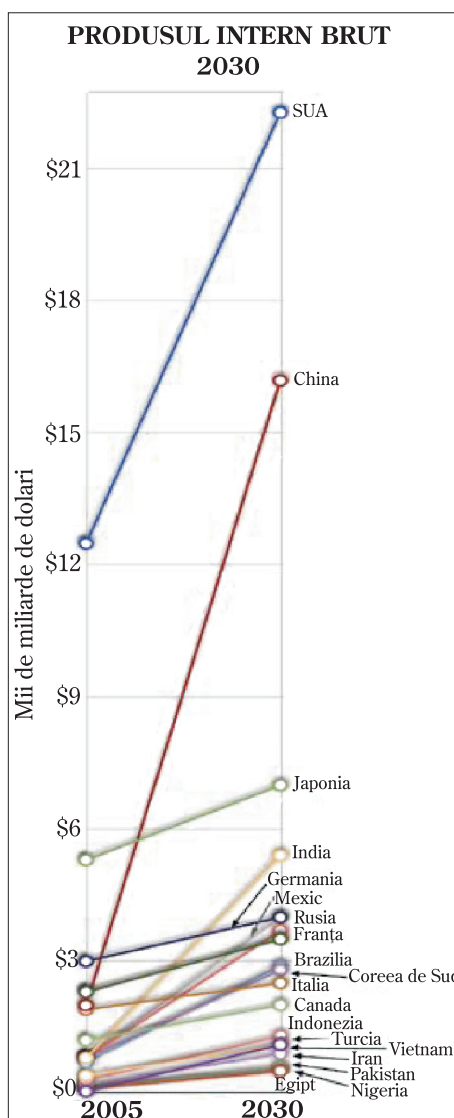
Aceasta nu înseamnă că statele nu variază de la cultură la cultură, de la regiune la regiune. Mai mult decât atât, statul se va schimba cu siguranță ca răspuns la influențele politicului, geografiei, migrației, economiei și altor factori. Deși se va transforma și se va adapta la condițiile schimbătoare ale mediului internațional, statul își va continua supraviețuirea ca mecanism centralizat prin care puterea este organizată și care asigură securitatea internă și externă necesară cetățenilor săi. Unele aspecte ale globalizării și ascensiunea conexă a puterilor non-statale vor reprezenta dificultăți pentru state în eforturile lor de a-și menține statutul, dar statul va dăinui ca un broker de mare putere până în 2030.

În următorii 25 de ani, echilibrul relativ de putere între state se va modifica, unele înregistrând o creștere mai mare decât cea a Statelor Unite și multe altele devenind mai slabe, raportat la Statele Unite. Variabilele care afectează creșterea statelor se întind de la războaie la eficacitatea liderilor politici, realitățile

economice, preconcepțiile ideologice și forțele etnice și religioase. Toate vor influența, într-o măsură sau alta, cursul evenimentelor viitoare. Admițând această realitate, tendințele curente sugerează faptul că epoca în care Statele Unite sunt singura superputere ar putea să se apropie de sfârșit. Graficele de la pagina 241 evidențiază creșterile potențiale ale unor națiuni diferite între anii 2008 și 2030, conținând multe sugestii despre natura arenei internaționale emergente.

În timp ce ascensiunea Chinei reprezintă cel mai semnificativ eveniment singular în orizontul internațional de la sfârșitul *războiului rece*, aceasta nu este însă singura poveste. Creșterea economică susținută, dacă nu chiar rapidă, pare a reprezenta regula pentru mare parte din lume în următoarele decade, cu condiția să existe suficientă energie disponibilă pentru a alimenta această creștere. Este foarte probabil ca Rusia și India să devină mai bogate, deși puterea Rusiei este fragilă, având în vedere că este influențată de tendințe demografice nefavorabile, de o economie bazată pe o singură marfă (petrol) și de lipsa unor investiții serioase în vederea reparării infrastructurii sale, care se prăbușește.

Așa cum se poate observa și în graficele alăturate, bazate pe PIB-ul pe cap de locuitor, o serie de țări vor fi capabile să pregătească armate convenționale mari în următoarele decenii.

Sursa: Institute for Defense Analyses

Într-adevăr, varianta care circulă în jurul globului este cea a unei reînarmări potențiale substanțiale. În timp ce ascensiunea Nigeriei, a Turciei, a Braziliei, a Vietnamului și a Egiptului ar putea să nu fie atât de dramatică precum ceea ce se întâmplă în Asia de Sud

și de Est, puterea lor crescândă este și va fi remarcabilă. Este destul de probabil ca aceste națiuni să nu fie capabile să pregătească forțe dislocabile la nivel global, dar sunt apte să construiască forțe militare care să le poată stabili ori destabiliza

regiunile și să se constituie într-o provocare semnificativă la adresa abilității Statelor Unite ale Americii de a proiecta forțe militare în zona lor.

Aspectul cel mai critic va rezida în voința națională. Ceea ce a contat cel mai mult în trecut au fost intenția și obiectivele naționale ale statelor. În anii '30, democrațiile din Europa Occidentală și Statele Unite ale Americii dețineau puterea economică necesară pentru a zdrobi Germania lui Hitler, dar le lipsea dorința de a se reînarma – au refuzat să vadă amenințarea. Astăzi, multe dintre aceste țări formează Uniunea Europeană și ar putea să pregătească forțe la fel de numeroase și de capabile precum cele ale Statelor Unite, dar, din nou, le lipsește voința. De la sfârșitul *războiului rece*, multe națiuni europene s-au angajat în ceea ce s-ar putea considera drept dezarmare. Marea întrebare cu care se confruntă europenii este dacă această tendință va continua sau dacă unele amenințări iminente – precum o Rusie agresivă și expansionistă, stresul intern al imigrației sau extremismul radical islamic – vor contribui la deșteptarea națiunilor.

De asemenea, este posibil ca asocieri de puteri regionale și capabilități regionale sofisticate să se îmbine pentru a forma o puternică alianță antiamericană. O alianță de țări mici și bogate care să se doteze cu arme de precizie cu rază lungă de acțiune și de înaltă performanță nu este greu de imaginat. Un astfel de grup ar putea

atât să interzică accesul forțelor Statelor Unite ale Americii în țara lor, cât și să împiedice accesul american la bunurile globale la distanțe semnificative de granițele lor.

Nu toate organizațiile convenționale vor fi state. Multe organizații transnaționale vor acționa în conformitate cu un set recunoscut de reguli convenționale. Samuel Huntington descrie astfel activitatea acestor grupuri:

Organizațiile transnaționale încearcă să ignore suveranitatea. În timp ce reprezentanții și delegațiile naționale se angajează în dezbateri nesfârșite în cadrul conferințelor și consiliilor ONU, agenții organizațiilor transnaționale sunt puternic dislocați pe toate continentele, țesând pânzele care leagă lumea la un loc².

În acest mediu, Statele Unite ale Americii trebuie să se străduiască să-și folosească și imensa putere de a inspira, nu numai puterea de a intimida³. Felul în care America operează în această lume de state și de alte puteri convenționale va reprezenta un factor major pentru abilitatea sa de a-și proiecta influența și *soft power*-ul dincolo de întinsa umbră lăsată de puterea sa militară brută.

Statele Unite vor rămâne *primus inter pares* datorită puterii lor militare, politice și economice. Dar, în majoritatea întreprinderilor, vor avea nevoie

² Samuel Huntington, citat în Joseph Nye (cu Robert Keohane), *Power in the Global Information Age: From Realism to Globalization*, Londra, 2004, p. 172.

³ John Hamre, președinte al Centrului pentru Studii Strategice și Internaționale, iunie, 2007.

de parteneri, fie ei din alianțe tradiționale sau din coaliții ale voinței. Astfel, Statele Unite vor trebui să-și nuanceze discursul despre viziunea unică pe care o oferim lumii și să-și inspire partenerii care împărtășesc aceleași valori să lupte și să se sacrifice pentru interesele comune. Alianțele, parteneriatele și coalițiile vor determina cadrul în care operează comandanții *forței întrunite*. Acest fapt va necesita diplomatie, înțelegere culturală și politică, precum și competențe militare. În acest caz, exemplul pe care Dwight Eisenhower l-a dat, în calitatea sa de comandant suprem al Forțelor Aliate care au invadat Europa, este extrem de folositor pentru viitorii lideri militari americani.

B. Provocări și amenințări potențiale

1. China

Sursa: Departamentul Apărării

Relația sino-americană reprezintă unul dintre cele mai mari semne strategice de întrebare ale următorilor 25 de ani. Indiferent de rezultat – cooperativ sau coercitiv sau ambele –, China va deveni din ce în ce mai importantă în considerațiile și percepțiile strategice ale comandanților *forței întrunite*.

Cursul pe care China îl urmează va influența mult caracterul și natura

secolului XXI – fie că va fi “*un alt secol sângeros*”⁴ sau unul de cooperare pașnică. Chinezii înșiși sunt nesiguri în privința destinației căii lor strategice către viitor. Sfatul lui Deng Xiaoping către China, de a-și “*disimula ambiția și a-și ascunde ghearele*”, se poate constitui în cea mai deschisă declarație pe care chinezii o pot face. Ceea ce pare a fi relativ clar este că ei, chinezii, gândesc pe termen lung în ceea ce privește cursul lor strategic. Mai degrabă decât să evedențieze viitorul strict din punct de vedere militar, ei par dornici să observe felul în care se dezvoltă relațiile lor economice și politice cu Statele Unite, socotind, în același timp, că puterea lor în creștere le va permite să domine Asia și Pacificul de Vest.

Istoria ne furnizează unele indicii despre provocările cu care se vor confrunta chinezii în adaptarea la o lume în care ei se află pe traiectoria de a deveni o mare putere. Milenii întregi, China a deținut o poziție de dominanță culturală și politică asupra pământurilor și oamenilor dintre frontierele sale, care nu au cunoscut o altă civilizație. Continuitatea civilizației chineze este vizibilă încă din perioadele în care cele mai timpurii civilizații de pe Nil sau din văile mesopotamiene abia apăreau. Dar această continuitate, precum și puterea culturală a civilizației chineze au furnizat, totodată, și o latură

⁴ Acesta este titlul cărții lui Colin Gray asupra viitorului războiului în secolul XXI.

negativă: într-o măsură considerabilă, ele au izolat China de curentele și evoluțiile mondiale. În cea mai mare parte a secolului XX, istoria Chinei a exacerbât și mai mult această izolare. Războaiele civile dintre lorzii războiului și administrația centrală, dar și dintre naționaliști și comuniști, invaziile devastatoare ale japonezilor din anii '30 și '40 și perioada extinsă de izolare a Chinei în timpul regimului lui Mao au izolat și mai mult China.

Cu toate acestea, unul dintre aspectele fascinante ale ascensiunii Chinei din ultimele trei decenii este reprezentat de eforturile sale de a învăța de la lumea exterioară. Acesta n-a însemnat o copiere flagrantă și nici un efort de a alege cele mai bune idei din istorie sau din scrierile occidentale despre strategie și război, ci, mai degrabă, o dezbatere deschisă în cadrul căreia să se examineze și să se învețe din experiența Vestului. Două studii de caz istorice au rezonat cu chinezii: căderea Uniunii Sovietice și ascensiunea Germaniei la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Aceste studii de caz, scrise într-o serie de cărți, au fost transpuse și în filme documentare și au format una dintre cele mai populare emisiuni în cadrul televiziunii chineze.

În cazul sovieticilor, chinezii au învățat că nu trebuie să urmărească dezvoltarea militară pe cheltuiala dezvoltării economice – fără înarmare tradițională. Aceasta este calea pe care

a trasat-o Deng la sfârșitul anilor '70 și care a fost urmată asiduu de către chinezi. Într-adevăr, dacă examinăm capabilitățile militare în curs de dezvoltare în informații, submarine, cibernetică și spațiu, putem observa o abordare operațională asimetrică, una care este diferită de cele occidentale și care este în concordanță cu gânditorii strategici chinezi clasici.

Există tendințe interesante în *Armata Populară de Eliberare (APE)*. Partidul a conferit o autonomie considerabilă armatei, permițând generalilor și amiralilor acesteia să construiască o forță cu adevărat profesională mai degrabă decât una care să se poticnească în mod constant în directivele partidului. Acest fapt a condus la o renaștere în gândirea militară; una care rezidă nu numai din scrierile chineze clasice, ci și dintr-un studiu extins al literaturii occidentale referitoare la istorie, strategie și război. Consensul intern pare a fi acela conform căruia China nu este încă puternică din punct de vedere militar și are nevoie de un termen mai lung pentru a deveni mai puternică. Dar, dezbateră se extinde și asupra unor probleme referitoare la alegerile strategice și operaționale ale Chinei: *Ar trebui ca ea să fie ofensivă sau defensivă ? Ar trebui ca ea să aibă o țintă continentală sau una maritimă sau un amestec al celor două ? Cum ar putea APE să protejeze mai bine interesele globale emergente ale națiunii ?*

Mai presus de orice, toți chinezii sunt interesați de gândirea strategică și militară a Statelor Unite. În anul 2000, *APE* a avut mai mulți studenți masteranzi în America decât armata americană, oferindu-le astfel chinezilor o mai bună înțelegere a Americii și a armatei acesteia. Ca un viitor potențial competitor militar, China ar putea reprezenta o foarte serioasă amenințare pentru Statele Unite, deoarece chinezii ar putea înțelege America, punctele tari și slăbiciunile acesteia mult mai bine decât americanii îi înțeleg pe chinezi. Această reliefare nu este surprinzătoare, dat fiind faimosul aforism al lui Sun Tzu:

Cunoaște-ți inamicul și cunoaște-te pe tine; într-o sută de bătălii, nu te vei expune niciunei primejdii. Când nu-ți cunoști inamicul, dar te cunoști pe tine însuși, șansele tale de înfrângere sau de victorie sunt egale. Dacă nu-ți cunoști nici inamicul, nici pe tine însuși, atunci cu siguranță te vei găsi în primejdie în fiecare bătălie⁵.

În al Doilea Război Mondial și în *războiul rece*, victoria aliaților a fost câștigată, în parte, datorită înțelegerii profunde a adversarilor lor, care rămăseseră relativ ignoranți față de Statele Unite și punctele forte ale acestora. Chinezii depun un foarte mare efort pentru

a se asigura că vor fi pregătiți în eventualitatea unei confruntări militare cu Statele Unite la un moment dat, în viitor.

Cât privește o potențială competiție militară cu Statele Unite, ceea ce este evident în discuțiile chineze este respectul profund pentru puterea militară americană. Există un sentiment că, în anumite domenii, precum submarine, spațiu și război cibernetic, China poate concura pe o poziție aproape egală cu America. Nu se alocă importante bogății naționale necesare construirii submarinelor nucleare pentru apărarea de coastă. Accentul pe submarinele nucleare și pe o marină din ce în ce mai globală, în particular, subliniază îngrijorările referitoare la faptul că marina americană dispune de abilitatea de a opri importurile energetice ale Chinei de petrol – din care 80% se desfășoară prin Strâmtoarea Malacca. Așa cum s-a exprimat un strateg naval chinez: ***“Strâmtoarea Malacca este echivalentă cu însuși respiratul – cu însăși viața”***.

Scriitori chinezi de subiecte militare și strategice par a fi de acord că există o fereastră de oportunitate care ar dura până prin 2020, timp în care China se poate concentra pe creștere economică internă și comerț extins cu lumea, pentru a deveni, cu adevărat, o mare putere. China investește foarte mult în capitalul uman și fizic. Într-adevăr, ingineri, tehnicieni și oameni de știință

⁵ Citat în Robert Debs Heinl, Jr., *Dictionary of Military and Naval Quotations*, Annapolis, MD, 1967, p. 320.

Considerații despre puterea militară potențială a Chinei

Dacă PIB-ul singur s-ar putea traduce în putere militară, în anii 2030, China ar putea să-și permită forțe militare egale sau superioare capacităților prezente ale SUA. Și, în timp ce astfel de calcule ar trebui să fie temperate de măsurători pe cap de locuitor, chiar și prin calcule neexagerate, este foarte posibil ca, până în 2030, China să-și modernizeze armata pentru a atinge un nivel egal cu aproape un sfert din capacitățile curente ale SUA, fără ca economia chineză să fie serios afectată. Există unele incursiuni istorice foarte importante de care ar trebui să se țină cont.

În primul rând, de-a lungul *războiului rece*, Statele Unite au susținut niveluri de cheltuială, ca procent din PIB, de aproape două ori mai mari decât nivelul curent, adică 8% din PIB, fără a aduce prejudicii economiei sale. În cazul în care China și-ar spori cheltuielile la același nivel precum cel pe care Statele Unite l-au menținut în timpul *războiului rece* (8% din PIB) și cheltuielile de apărare ale SUA ar rămâne constante ca procent din PIB, China ar cheltui o sumă egală cu aproximativ jumătate din cheltuielile Americii pentru apărare.

În timpul acelei perioade, Uniunea Sovietică a demonstrat faptul că o națiune poate menține un nivel superior substanțial de cheltuieli militare pentru mult timp înainte ca serioase consecințe economice să apară – căderea Uniunii Sovietice s-a datorat mai degrabă naturii sistemului său economic decât cheltuielilor de apărare. Un efort similar din partea Chinei ar putea face ca aceasta să egaleze cheltuielile americane în domeniul apărării pentru o perioadă ce s-ar întinde pe mai multe decenii. Un astfel de efort ar putea ajunge foarte repede în atenția analiștilor occidentali, dar care ar fi efectul său? Istoric vorbind, o consolidare militară masivă mult mai evidentă, precum a fost cea realizată de Germania nazistă în anii ce au precedat al Doilea Război Mondial, nu a determinat reacția puterilor occidentale.

⁶ Christopher Pherson, *Meeting the Challenge of China's Rising Power*, în *Carlisle Papers in Security Strategy*, iulie, 2006.

Sursa: Deutsche Bank

chinezii foarte pricepuți sunt extrem de implicați în descoperiri științifice în toată lumea și în construirea unei infrastructuri care să stea la baza viitoare sale prosperități și integrări globale. Mai presus de toate, totuși, chinezii sunt obiectivi când vine vorba de slăbiciunile lor, precum și de punctele forte și de perspectivele lor.

Care sunt, atunci, direcțiile potențiale pe care le-ar putea urma China? Provocările cu care se confruntă conducerea chineză în prezent sunt enorme și o Chină lipsită de succes este, probabil, mult mai mult cauzatoare de probleme decât una prosperă. O involuție economică globală serioasă ar putea duce China pe direcții periculoase, așa cum s-a întâmplat cu Japonia în anii '30. Pe de altă parte,

China se confruntă cu probleme interne majore care ar putea avea un impact serios asupra cursului său strategic. Urbanizarea, poluarea la scară monumentală, deficitul de apă și posibila responsabilitate de a proteja o diaspora etnică în creștere, în zone precum Siberia sau Indonezia, reprezintă realități pe care conducerea țării nu le poate înlătura cu ușurință. De-a lungul istoriei sale, stabilitatea internă și amenințarea invaziilor străine au reprezentat provocările politice și strategice cu care s-au confruntat administrațiile chineze. Mai mult decât atât, așa cum sugerează evenimentele din Tibet, tensiunile dintre minorități și guvernarea centrală din Beijing sunt în creștere. Dată fiind abordarea Chinei cu privire la strategie,

există o sofisticare considerabilă în felul în care conducerea înțelege probleme interne ale țării.

Taiwanul este un joker, dar chiar și aici imaginea nu este clară.

O reunificare ar putea aduce cu sine o răspândire a idealurilor democratice în restul țării și o slăbire a autorității partidului asupra unei populații din ce în ce mai educate și sofisticate.

*

În partea a cincea, studiul continuă prezentarea provocărilor și amenințărilor potențiale, dar și a statelor eșuate sau în curs de eșuare, precum și a amenințărilor reprezentate de puterea neconvențională și de armele de distrugere în masă.

Versiune în limba română:

Iulia NĂSTASIE

* DOD is not in a position to verify the accuracy of the document which has been translated from the original English. Publication of the JOE is not intended as a DOD endorsement of *Romanian Military Thinking* and *Gândirea Militară Românească* or its purposes. Inquiries about the Joint Operating Environment should be directed to USJFCOM Public Affairs, 1562 Mitscher Avenue, Suite 200, Norfolk, VA 23551-2488, (757) 836-6555.

- Restituiri -

“ROMÂNIA MILITARĂ”
FONDATOR ISTORIC
AL
“GÂNDIRII MILITARE ROMÂNEȘTI”

“Activitatea intelectuală” (II)

“Educațiunea se începe încă din pruncie, de când mama dă primele îngrijiri micuțului său, se continuă apoi în școală și în armată. Educațiunea care se face în familie este de cele mai multe ori incompletă, fiindcă se face de persoane care nu posedă cunoștințele necesare unui bun educator.

În școală și în armată vor trebui să se facă în mod complet, deoarece ca educatori sunt chemați oameni pregătiți înadins pentru această chestiune.

Armata e școala poporului și formează temelia pe care se clădește edificiul național. Pentru ca edificiul să fie bun și durabil, se cere în primul rând ca temelia să fie bine făcută, căci altfel edificiul se va sfărâma poate chiar înainte de a fi terminat.

Se cere dar ca ostașii să fie educați din toate punctele de vedere, adică: să aibă corp puternic și sănătos pentru a putea suporta toate greutățile și oboselile războiului, să aibă minte (inteligentă) dezvoltată pentru a se putea folosi în luptă de materialul încredințat (pușcă, grenadă, mitralieră, tun, telefon, etc.). Să aibă o voință extraordinară pentru a înfrunța osteneala și primejdia și mai presus de toate să aibă în inima lui săpată iubirea de țară, de neam și de Rege.

Educațiunea pe care o dăm ostașilor noștri trebuie să fie completă, zic completă, pentru că foarte mulți dintre noi dăm importanță educațiunei fizice și neglijăm pe cea morală și cei mai mulți neglijează complet educațiunea națională.

**Istoria, nume cu nume,
a gândirii militare
românești (XXXVIII)***

1985

Locotenent-colonel Costică BUGA
Colonel Gheorghe MORARU
Locotenent-colonel Paul IANCULESCU
Colonel Nicolae MUSTĂȚEA
Locotenent-colonel
Cristian ANASTASIU
Colonel dr. Alexandru CĂLIN
Colonel dr. Ilie RUSU
Colonel dr. Ion PERT
Colonel de justiție Aurel CHIPER
General-locotenent
Gheorghe LOGOFĂTU
Colonel ing. Nicolae GRIGORAȘ
Colonel ing. Constantin NICOLESCU
General-locotenent
dr. Ilie CEAUȘESCU
General-locotenent
Victor STĂNCULESCU
General-locotenent Gheorghe GOMOIU
General-locotenent Ion DÎNDĂREANU
Colonel ing. Constantin NICOLESCU
Locotenent-colonel
Petre CUCUȚEANU

1986

General-locotenent
dr. Ilie CEAUȘESCU
General-locotenent Gheorghe GOMOIU
General-maior
Ilie CONSTANTINESCU
General-locotenent Constantin OPRIȚĂ
General-maior
dr. Costache CODRESCU
General-maior Dumitru FOTESCU
General-maior
Alexandru PETRICEAN
Colonel dr. Valentin ARSENIE
Colonel Ion TOMA
Colonel Constantin BOGDAN
Maior Ilian BĂLTEANU
General-maior Virgil DOBRIN

* Continuăm prezentarea celor care, în aproape un secol și jumătate de trudă căutătoare, au dat identitate și consistență gândirii militare românești în paginile revistei noastre.

Ca să vă dovedesc aceasta, vă voi spune argumentele pe care le susțin fiecare:

a) Cei care dau importanță educației fizice spun: Cea mai solidă instrucție tehnică va fi zadarnică și toate silințele puse pentru a o face vor rămâne sterpe, dacă la ora hotărâtoare ea ar trebui să fie pusă în aplicațiune de un corp debil.

b) Cei care dau prioritate educației morale și naționale zic: Oricât de bună pregătire tehnică ar avea ostașul pentru a întrebuița argumentul și terenul și oricât de mare e rezistența fizică și antrenament fizic ar dispune el, dacă îi lipsește puterea morală în împrejurări grele, în care rezistența sufletească părăsește ca un laș cel mai bun antrenament, cele mai bune poziții, iar rezistența lui și antrenamentul le va întrebuița cu disperare la cea mai vertiginoasă fugă de salvare personală".

"România Militară", anul LIX, septembrie, 1927, nr. 9, "Educațiunea națională", colonel C. Cepleanu, pp. 25-26.

*

"Activitatea intelectuală a omului din masă se va conduce deci după problemele mari care se pun la un moment dat, indiferent dacă ele ar fi de natură religioasă, socială sau politică. Întreaga lui atenție va fi îndreptată în această direcție, va cheltui timp și energie pentru a se instrui și documenta în domenii cu totul străine de meseria sau de capacitatea sa, pentru ca, la un moment dat, când masa găsește altceva de discutat, să lase totul baltă și să se avânte în alte domenii, unde este tot atât de puțin chemat.

Lucrul acesta este bine cunoscut și mai ales bine exploatat de presă, care urmărește îndeaproape "gustul" publicului. Un ziarist care își cunoaște meseria niciodată nu va scrie despre chestiuni religioase

Colonel dr. Eugen ZAHARESCU
General-locotenent
Nicolae EFTIMESCU
Colonel Teodor ARDELEAN
Mihail ZAHARIADE
Locotenent-major Mircea DOGARU
Colonel dr. Constantin TODERAȘCU
Colonel dr. Aurel PETRI
Maior Iacob PRADA
Colonel dr. justiție Aurel CHIPER
Colonel Nicolae ȚURLETE
Maior Simion BONCU
Maior Eugen M. CÂMPAN
Colonel Petre BURIAN
Colonel Florea ENCULESCU
Colonel Ioan MIHALCEA
General-maior
dr. ing. Ion ANGHELOIU
Conf. univ. dr. Ion ARDELEANU
Maior Grigore ALEXANDRESCU
Colonel dr. Ion PERȚ
Colonel dr. Victor DEACONU
Căpitan Teodor REPCIUC
Colonel dr. Grigore CIURUȘNIUC
Colonel dr. Gheorghe ARĂDĂVOAICE
General-locotenent
Gheorghe LOGOFĂTU
Colonel Tudor STOIAN
Colonel Constantin CĂZĂNIȘTEANU
Profesor dr. Sergiu TĂMAȘ
General-colonel
dr. Iulian TOPLICEANU
Colonel Ioan MATACHE
Maior Constantin POINARIU
Colonel ing. Vasile ZINCA
Colonel
dr. ing. Constantin ALEXANDRESCU
Colonel Constantin LESPEZEANU
Colonel ing. Traian TORSAN
Colonel Olvio CICERONE
Colonel Ioan ROMAN
Maior Constantin LAZĂR
General-maior
ing. Constantin CIOROLIANU
Căpitan de rangul I
dr. ing. Gheorghe CIOBANU
Colonel dr. ing. Andrei DRĂGAN
Locotenent-colonel
ing. Mircea MANDESCU
Locotenent-colonel
Cristian ANASTASIU

când lumea discută politică sau nu va pune o temă artistică în prețuia unui eveniment sportiv.

Or, dacă pentru un match de foot-ball omul nostru din masă trece cu vederea problemele artistice, atunci este foarte ușor de înțeles pentru ce acestea trebuie să treacă în umbră, odată cu începerea războiului, când nu numai distracțiile și idealurile indivizilor sunt în joc, ci însăși existența națională.

În concepția antică a artelor și științelor, care reprezentau în modul cel mai ilustru armonia din univers, natural că această linie de demarcație între domeniul eteric al muzelor, cultivat în atmosfera senină a grădinilor lui Academos, și între sbuciumul războiului, cu tot cortegiul lui de sânge, foamete, boli, viclenie și trădare, era mult mai bine accentuată.

În angrenajul vieții moderne însă, artele și științele au luat un loc mai apropiat și mai bine încetățenit între factorii determinanți ai vieții zilnice. Omul modern are o bibliotecă cu operele literare ale scriitorilor din mai multe țări, are un aparat de radio care-i redă ariile celor mai vestite opere sau concertele celor mai celebri artiști, iar pe pereți are reproducerea picturilor maeștrilor consacrați. Apoi, tehnicizarea vieții de astăzi cere fiecărui om să aibă cel puțin cunoștințe elementare de matematici, fizică și chimie, iar educația cetățenească modernă îi cere să cunoască ceva istorie, geografie și drept.

Mai mult chiar, însăși armele utilizate în războiul de azi cer soldatului să pună la contribuție, pe lângă efortul fizic, și bagajul de cunoștințe științifice căpătat în școli".

"România Militară", anul LXXXI, noiembrie-decembrie, 1944, nr. 11-12, "Activitatea intelectuală în timp de războiu", căpitan dr. ing. Liciniu I. Ciplea, pp. 85-86.

 Alina PAPOI
 Adelaida-Mihaela RADU

“Știință, artă și istorie militară” – istoria devenirii noastre –

PARTEA I

B. CRONICA IDEILOR ÎN ANII 1864-1866 (III)

Efectul focului a preocupat deasemenea paginile României Militare. Interesant este în această privință un articol publicat în revistă⁷, prin care autorul, care nu semnează, arată istoricul și evoluția focului în cursul vremilor. Preparația focului a aparținut Grecilor până la căderea Constantinopolului în mâinile Latinilor. Flota arabă, după descoperirea focului Gregorian, a fost incendiată. Rachetele, cari au fost întrebuințate în luptă erau numite atunci “artificii luminoase pentru urmărirea inamicului și provocări incendiare”. Praful de pușcă a fost întrebuințat, la început, în războiu, ca rachetă, dar care, treptat cu dezvoltarea gurilor de foc, a căzut în disgrație.

Întărirea militară a celorlalte țări a preocupat deasemenea stăruitor paginile revistei. Autorii își îndreptau mai ales atenția la țările mici cari aveau structură geografică și politică asemănătoare cu a țării noastre. Redactorii au studiat și publicat în coloanele revistei informații despre “Forțele militare ale Danemarcei”⁸. Ei au mai publicat în revistă multe știri referitoare la războiul Statelor Unite, care era atunci la ordinea zilei preocupând mult ofițerii din rândurile armatei.

Dar nici problemele istorice în legătură cu armata noastră nu erau uitate. Astfel, unul dintre redactori a publicat un studiu intitulat “Ioan Vodă și Bătălia de la Cahul”⁹, apoi documente referitoare la istoria militară, precum și un alt studiu foarte apreciat în acel timp, intitulat “Bătălia dela Cahul”¹⁰, aparținând eruditului istoric și filolog B. P. Hașdeu.

Redactorii dela România Militară erau preocupați mai ales a alcătui un istoric al armatei naționale. De aceea, într’un articol intitulat “Istoria și arta militară la Români”¹¹, își manifestă dorința pentru alcătuirea unei asemenea opere.

⁷ *România Militară*, 1864, pp. 33-40.

⁸ *Ibid.*

⁹ *România Militară*, 1864, pp. 69-80.

¹⁰ *Ibid.*, 1865, pp. 276-287.

¹¹ *Ibid.*, 1865, pp. 45-46.

"Istoria militară, – scrie redactorul, – este o carte de făcut. Ea nu poate fi opera unui singur om: puterile și viața nu-i ajung".

"Numai o comisiune compusă din oameni cu cunoștinți întinse și din care vor face parte și câțiva ofițeri învățați în arta lor și ajutați de guvern cu cheltuielile, numai aceștia vor putea lucra istoria militară a țării".

"Istoria militară a țării va fi totdeodată istoria Românilor. Pentru Români se poate zice, mai bine decât pentru ori care altă națiune, că istoria armatei este istoria țării. Și într'adevăr, mai cuprinde altceva istoria noastră decât un șir de lupte continui?".

"Diplomatul poate invoca alte tratate decât cele încheiate prin sabie? Sculptorul, pictorul poate desemna alt decât luptele uriașe ce a susținut armata? Poetul mai poate cânta alt decât pe eroii care le-au câștigat? De avem astăzi un pământ al nostru, putem mulțumi și ruga pe Dumnezeu în chipul cum fiul lui a propovăduit oamenilor, cu-i datorim toate acestea dacă nu armatei? Nu! Istoria noastră e mare numai prin armată. Ea nu cuprinde și nu caută să învățăm într'ânsa decât felul cum se luptau străbunii noștri și mijloacele ce au întrebuițat spre a rămânea liberi în mijlocul unor vecini atât de puternici". "Să dăm uitării tot ce mai înșiruește, căci nu găsim decât exemple și suveniruri triste. România n'a fost mare decât pe câmpul de luptă. Dovada este că am degenerat din minutul în care am încetat a mai lupta".

"Până la începerea lucrării, – spuneau fondatorii revistei, – de către o astfel de comisie și mai mult încă spre a veni în ajutorul ei, credem de mare folos a imprima în această revistă toate documentele, precum și alte fragmente din cronicari, privitoare la istoria și arta militară. Ele vor da timp fiecăruia a-și face reflecțiile. Căci nu trebuie să ne îndoim: tot este de domirit. Și de am voi să dăm câteva exemple, am întreba pe cititorii noștri de sunt cu desăvârșire convinși că Românii au turnat sau nu vreodată tunuri, ori de au fabricat sau nu arme în țară? Îi vom întreba încă, organizarea armatelor noastre, de am avut oaste permanentă, etc., etc."

"Aceste documente și notițe le vom trage din cronicarii Români și din istoricii ce au scris în limbi străine despre noi. Vom împrumuta mai cu seamă din cele ce se face cunoscut azi Românilor, învățații redactori ai Tesaurului de Monumente Istorice și ai Arhivei Istorice a României. Suntem siguri că ne vor permite aceasta cu plăcere, atât unul cât și celălalt, căci o facem în interesul oastei și printrumare al măririi noastre naționale".

Dar, în afara preocupărilor științifice și istorice privitoare la armată, redactorii au studiat și publicat în coloanele revistei lucruri interesante privitoare la transporturile militare. Articolul intitulat "Drumurile de fier considerate ca linii de operații militare"¹², în timpul când țara era lipsită de asemenea comunicații, este cu deosebire interesant, fiindcă ne arată acum, prin perspectiva depărtării, prevederile de cari erau animați înaintașii noștri.

Firește că și acest studiu, ca toate celelalte publicate în revistă, erau destinate să informeze parlamentul convocat în acest timp pentru a organiza și vota creditele necesare pentru pregătirea armatei.

Autorul studiului arată competența și vedea în proporții mari înzestrarea țării cu drumuri de fier. El a studiat în această privință nevoile noastre în legătură cu situația geografică a principatelor române și a țărilor dimprejur, și nu uităm să amintim că un asemenea studiu, publicat într'o revistă militară, constituia pentru acele timpuri, când țara nu era încă eliberată de sub controlul străin, un adevărat act de curaj.

Plecând dela ideea că drumurile mari comerciale nu sunt prielnice operațiilor strategice ofensive, autorul propune pentru apărarea fruntariilor, linii scurte și convergente, care să înlesnească concentrarea armatei cât mai repede la punctul amenințat. Intrunirea trupelor la punctul de concentrare trebuie să fie bine asigurată.

Din centrul țării trebuie să pornească spre frontieră, pentru a deruta un inamic, mai multe linii. Dar nevoia e simțită și în direcția lungimii, fiindcă ar da prilej locuitorilor, dela un capăt la altul al țării, să se apropie între dânșii.

Studiind comunicațiile de cale ferată într'un eventual războiu cu țările dimprejurul nostru, ca de pildă Austria și Turcia, războiu care s'ar întâmpla în spațiul teritorial dintre munți și Dunăre, autorul arată că în acest caz liniile de operații ale inamicului vor tinde firește la cuprinderea Bucureștilor, care devenise în acest timp capitala țării. Analizând apoi comunicațiile dinspre Rusia, care sunt amenințătoare pentru granițele noastre, autorul propune întărirea prin fortărețe a locurilor pe unde inamicul ar căuta într'un eventual războiu să pătrundă în țară.

*"Din trecutul României Militare", 1864-1938,
București, 1939, pp. 59-62.*

Selecție texte:

 Iulia NĂSTASIE

¹² *România Militară*, 1864, pp. 61-68.

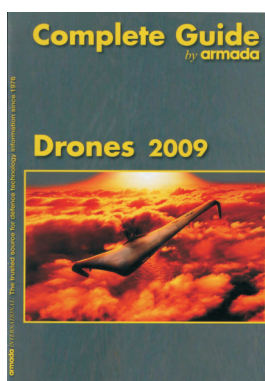
UNIVERS

PUBLICISTIC

MILITAR

Avioanele de luptă

- Sisteme de interceptare a proiectilelor de artilerie
- Nisipuri mișcătoare – expoziția de tehnică militară de la Abu Dhabi
- Sisteme de supraveghere aeriană
- Apărarea anti-aeriană la sol folosind rachete cu rază medie de acțiune
- Elicoptere multiutilitare

- Metode de contracarare a bombelor
- Sisteme de protecție pentru vehiculele blindate
- Ghidul complet: Avioanele teleghidate 2009

Armées d'aujourd'hui, Franța, nr. 341, iunie, 2009

Campania "de notorietate" a Ministerului Apărării

- Franța-Kuwait: marile manevre
- Pompieri pentru clădiri înalte
- Modernizarea statului: apărarea își confirmă avansul
- Abu Dhabi – o bază militară franceză în Golful Persic
- Lupta contra pirateriei și terorismului în Oceanul Indian
- Serviciul militar adaptat pentru integrarea tinerilor "de peste mări"
- Revistă navală de excepție pentru comemorarea zilei de 8 mai
- Prezența Ministerului francez al Apărării și Salonul aeronauticii și spațiului de la Bourget (Dosar)
- Un nou aparat respirator pentru scufundătorii marinei militare
- Muzeul Armatei în cură de întinerire
- Când ideile au aripi

Armées d'aujourd'hui, Franța, nr. 342, iulie-august, 2009

Ciad – caravană către baza militară Abéché

- Exercițiu de salvare a echipajelor submarinelor avariate, în largul coastelor norvegiene
- Echipamentele trupelor terestre – o reformă strategică
- Restructurări cu ameliorarea condiției de militar
- Căutare operațională specializată conform standardelor NATO
- Tactica de luptă a Batalionului de pompieri marini din Marsilia
- Zborul Air France 447: apărarea se mobilizează
- 14 iulie – sărbătoarea națională a Franței (Dosar)
- Elicopterul "Tigre", prezentat în detaliu
- Expoziția de pictură și fotografie "La Guerre sans dentelles"

Défense nationale et sécurité collective, Franța, nr. 7, iulie, 2009

Un an de reforme. O reformă inedită

- Anul I al reformei
- Bazele apărării
- Acompaniamentul teritorial al restructurărilor
- Regruparea statelor majore și a serviciilor centrale în cartierul Balard din Paris
- Modernizarea Delegației Generale pentru Armament
- Armata de Uscat începe modernizarea
- Reforma Armatei Aerului
- Marina militară franceză și restructurarea
- Reforma și Armata Aerului
- Adaptarea Serviciului de Sănătate al Armatei la necesitățile forțelor
- Consultanții asaltează apărarea
- Rolul consultanților în transformarea Ministerului Apărării
- Societățile militare private: între libertate și reglementare
- Parlamentul și operațiunile exterioare
- Către o înnoire a gândirii strategice în Franța?
- Să renunțăm la descurajarea nucleară?

Descurajare, asimetrie și “căi de ocolire” • O nouă politică externă americană în Orientul Mijlociu ?
• Afganistan: așteptând o înfrângere

Foreign Affairs, SUA, vol. 88, nr. 4,
iulie-august, 2009

Globalizarea în retragere • Tigrii îmblânziți, dragoni suferinzi: Economia asiatică • Eroziunea fundamentelor puterii militare americane • O nouă politică americană pentru Afganistan • Politica Iranului față de SUA • Adevăratul război din Mexic – cum poate învinge democrația cartelurile drogurilor • Parteneriat strategic Rusia-SUA • Pirații, trecut și prezent: Pirateria a fost învinsă în trecut – se poate face și acum • Bătălia pentru Tailanda: Poate supraviețui democrația ? • Revoluția capitalistă în Africa: Cum să menții creșterea economică în vremuri de criză

O nouă strategie sau noi obiective ?

• Iran/Irak: opțiuni viitoare • Politica lui Putin în Asia Centrală pune sub semnul întrebării obiectivele americane în Afganistan • Scrisoare din Centrul geografic și comercial din Europa • O nouă strategie de apărare pentru Brazilia • Programe ale aviației militare braziliene în derulare • Programe navale în America Latină • Programe pentru avioane de luptă în America Latină. Între necesități și politică • Avionul Super TUCANO al companiei braziliene Embraer țintește succesul la export • Operațiuni expediționare ale NATO • Consolidarea securității Turciei într-o lume în schimbare • Industria de apărare a Turciei • Industria de apărare a Bulgariei • Edificarea unei afaceri în domeniul asigurării misiunii • Progrese privind blindajul ceramic • Tancuri ușoare și mașini blindate grele • Expoziția de tehnică militară de la Abu Dhabi din februarie 2009 • Supliment: Summitul NATO 2009

Military Technology, Germania, vol. 33, nr. 5, 2009
Către o confruntare SUA/Israel ? • NATO “dincolo de 60 de ani” • Teheranul își sporește prezența strategică în Africa • Situația capacității transportului

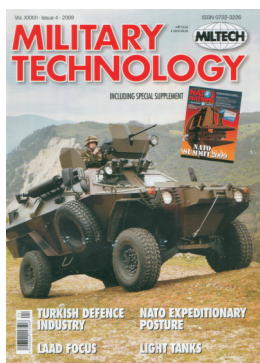
aerian european • Pentru o reformă a sistemului monetar internațional • Prioritate pentru operațiunile externe în 2009 și modernizarea echipamentelor militare în Republica Cehă • Apărarea în Republica Cehă • Marina militară a Republicii Singapore • Forțele submarine asiatice • Proiectarea și optimizarea radarului naval pentru litoral • Scafandri de luptă și operațiuni împotriva scafandrilor. Tehnologii și programe • Prima strategie de apărare a Canadei • Viitorul sistemelor de comunicații pe câmpul de luptă • Instrucție simulată pentru operațiuni de protecție a convoaielor și de patrulare • Instrucție completă cu interfață între simulare și realitate • Viitoarea generație de arme neletale în caz de escaladare a forței promovate de Departamentul Apărării Statelor Unite

Military Technology, Germania, vol. 33, nr. 6, 2009

Despre vehiculele aeriene de luptă fără pilot, psihologie și corectitudine politică • Roata amenințărilor noi/vechi • După plecarea trupelor SUA: Irakul, încotro ? • Cine să umple prăpastia dintre Obama și Liberman ? • Starea de teamă • Aviația militară. Puncte de vedere ale comandanților unor forțe militare aeriene • Aviația militară germană, bine instruită și pregătită • Programe pentru avioanele de luptă • Programe pentru vehicule aeriene de luptă fără pilot • Piața de export pentru motoarele avioanelor de luptă • Viitorul industriei aerospațiale militare globale • Aviația militară în operațiuni în războiul asimetric

Military Technology, Germania, vol. 33, nr. 7, 2009

Trecere în revistă și reformă la Departamentul Apărării al SUA • Dezvoltarea cooperării nucleare India-SUA • Mai puține resurse, mai multă flexibilitate • O tehnologie prea îndepărtată. “Revederea” (sau oprirea ?) programului viitoarelor sisteme de luptă • Vehicule militare pe roți • Vehicule terestre fără pilot pe câmpul de luptă • Protecția forțelor – principii și tehnologii • Noi vehicule cu protecție adecvată pentru forțele armate germane • Stații pentru comanda la distanță a sistemelor de arme. Tehnologii și piețe • Tehnologii pentru camuflajul activ • Camuflajul pe câmpul de luptă modern • Sprijin naval pentru luptă și aprovizionare

ÖMZ (Österreichische Militärische

Zeitschrift), Austria, nr. 4, iulie-august, 2009

60 de ani de la înființarea NATO – O alianță în schimbare • Relațiile strategice dintre Turcia și Israel. Parteneriat sau alianță utilă? • Dificultăți de ordin operativ pentru forțele armate occidentale în era multiplelor scenarii privind amenințările. Pledoarie pentru o democrație consolidată • Reforma militară în timpul dinastiei de Orania ca punct al lui Erhimele pentru arta războiului modern • Importanța strategică a dialecticii la Charles Darwin • Pakistanul: mai mult decât simpli explozivi nucleari • Forțele armate operative ale statului New York • Administrațiile militare austro-ungare în Primul Război Mondial

Rivista aeronautica, Italia, nr. 3, mai-iunie, 2009

Joint Strike Fighter – un viitor de care nu poți face abstracție • Aeronautica română – 90 de ani

privind spre Occident • Aeronautica militară în sprijinul victimelor cutremurului de la Abruzzo • Cel de al 48-lea Salon aeronautic de la Le Bourget • SICRAL 1 B (sistemul italian de comunicații speciale și alarmare) – ambițiile spațiale ale Italiei

Truppendienst, Austria, nr. 4 (310), 2009

150 de ani de la bătălia de la Solferino. O catastrofă umanitară • Rolul puterii armate (part. 1). Transformarea forțelor armate europene în secolul 21 • Operațiunile "Volkswehr-ului" • Vehiculele ușoare multirol IVECO LMV • General maior Theodor Edler von Lerch. Cum a ajuns schiul alpin în Japonia • Noi demersuri în formarea adulților în armata austriacă • Reforma în domeniul securității și efectele sale asupra trupelor • Grupul Tactic European (Battle Groups).

Selecție și traducere:

Ioana MANAFU, Octavian MIHALCEA,

Delia PETRACHE, dr. Mihai POPESCU,

Cătălina ROJIȘTEANU

Biblioteca Militară Națională

EVENIMENTE EDITORIALE

 Alina PAPOI

Aflată la cel de-al VIII-lea volum, în coordonarea lui **Constantin Bușe** și a lui **Constantin Gaucan**, seria **Nicolae Iorga (1871-1940). Studii și documente** aduce în atenția cititorului *“tot ceea ce era în atingere cu viața și opera lui Nicolae Iorga”*. Putem afla, astfel, printre *“rândurile”* Corespondenței dintre Nicolae Iorga și istoricul Robert William Seton-Watson, despre colaborarea celor doi în a doua jumătate a anului 1916, *“în contextul implicării României în conflictul mondial și al încercărilor intelectualității românești de a-și activa propaganda în mediile publice occidentale”*, câteva aspecte privind activitatea lui Nicolae Iorga în cadrul *“Ligii culturale”* (1908-1940), pagini referitoare la *“călătoriile străini care au străbătut spațiul locuit de români în secolul al XIX-lea și însemnările lor de călătorie, așa cum se regăsesc în cea mai importantă lucrare a autorului referitoare la acest izvor narativ extern – Istoria românilor prin călători”*, despre harul prin care prezenta și analiza fenomenele istorice în timpul cursurilor ținute de Domnia Sa la universități de prestigiu din Europa, Asia, America Latină, America de Nord: *“În concepția lui Iorga, sensul istoriei este foarte larg, racordat pe deplin la sanctuarul ideilor cu valoare umană și universală”*.

Lucrarea a apărut la Editura Universității din București.

“Anul acesta se împlinesc 150 de ani de când Moldova și Țara Românească au înfăptuit Unirea de la 1859, punându-se astfel bazele statului român modern. Tot acum, Muzeul Unirii din cadrul Complexului Muzeal Național “Moldova” Iași sărbătorește 50 de ani de la întemeiere ...”. Acestor evenimente le este dedicat studiul **Alexandru Ioan Cuza – steme, monograme, decorații**, axat pe prezentarea unor mărturii păstrate în muzee, care *“povestesc o altfel de istorie”*.

Autorii – **Sorin Iftimi** și **Aurica Ichim** – descriu o serie de obiecte care au aparținut domnitorului Cuza și doamnei Elena, de exemplu, matricea sigilară datată 1830, aflată astăzi la Muzeul Templului Masonic din București, sau monograma soției domnitorului, brodată pe spătarul tronului din Palatul din București. Partea a doua este dedicată monogramelor folosite de Cuza Vodă, întâlnite pe mai multe obiecte personale ale domnitorului, precum și ordinele și decorațiile străine conferite acestuia: *“În anul 1861, Victor Emanuel, regele Sardiniei, a conferit lui Cuza marele cordon al Ordinului “St. Mauriciu și St. Lazăr” al “Ordinului Cavaleresc al Sfinților Mauriciu și Lazăr” (...), prilej prin care consulul Sardiniei îl asigură pe Alexandru Ioan Cuza de bunele sentimente și simpatia frățască a regelui Victor Emanuel și a poporului italian și față de poporul român și de cauza pentru care lupta”*.

Lucrarea a apărut la editura ieșeană *Kolos*.

Spicuim din nr. 15 al publicației *Serviciului Român de Informații – Intelligence: Despre autoritate și decizie în organizații; Sursele deschise și noile tehnologii media; Importanța Mării Negre în strategia de securitate energetică a României – Marea Neagră, interfață europeană cu Marea Caspică și Orientul Mijlociu; Managementul procesului de analiză a informațiilor în intelligence-ul contemporan; Fenomenul criminalității informatice în România; Religia, între globalizare și fundamentalism; Colaborarea între Serviciul Special de Informații și celelalte structuri informative în perioada celui de-al Doilea Război Mondial*.

În *Intelligence eficient – de la control la cooperare*, directorul Serviciului Român de Informații, George Cristian Maior, subliniază că *“Serviciile de informații sunt instituții angrenate într-un “război tăcut”, un război al intelligence-ului, în care trebuie să se protejeze și să susțină interesele națiunii. Într-un asemenea război, a deține și a exploata informațiile este critic: este nevoie de eficiență, de reacție rapidă, de prognoză și analiză serioasă pentru a putea contracara riscuri tot mai diverse și mai complexe, de la terorism sau atacuri cibernetice la riscurile energetice sau economice”*.

ÎN ATENȚIA COLABORATORILOR NOȘTRI !

Vă rugăm ca **textele** trimise redacției spre a fi publicate să fie însoțite de înregistrarea lor pe suport magnetic, să conțină maximum *8 pagini*, să fie redactate în *Word*, font *Century* sau *Times New Roman*, *size 14*, spațiate la *un rând și jumătate*, utilizând opțiunea *justify*, și să fie semnate; **ilustrația grafică** – schemele, figurile, tabelele să fie realizate cu ajutorul programului *CorelDraw*, iar hărțile, imaginile – în format *JPEG*.

Manuscrisele vor respecta normele academice, utilizându-se ortografia Dicționarului Ortografic, Ortoepic și Morfologic al Limbii Române (Editura Univers Enciclopedic, 2005). Se vor evita, pe cât posibil, siglele și abrevierile sau vor fi explicate. Vă rugăm, de asemenea, ca articolele să fie însoțite de **varianta în limba engleză**, adoptând normele din Cambridge Dictionary, accesabil la www.dictionary.cambridge.org.

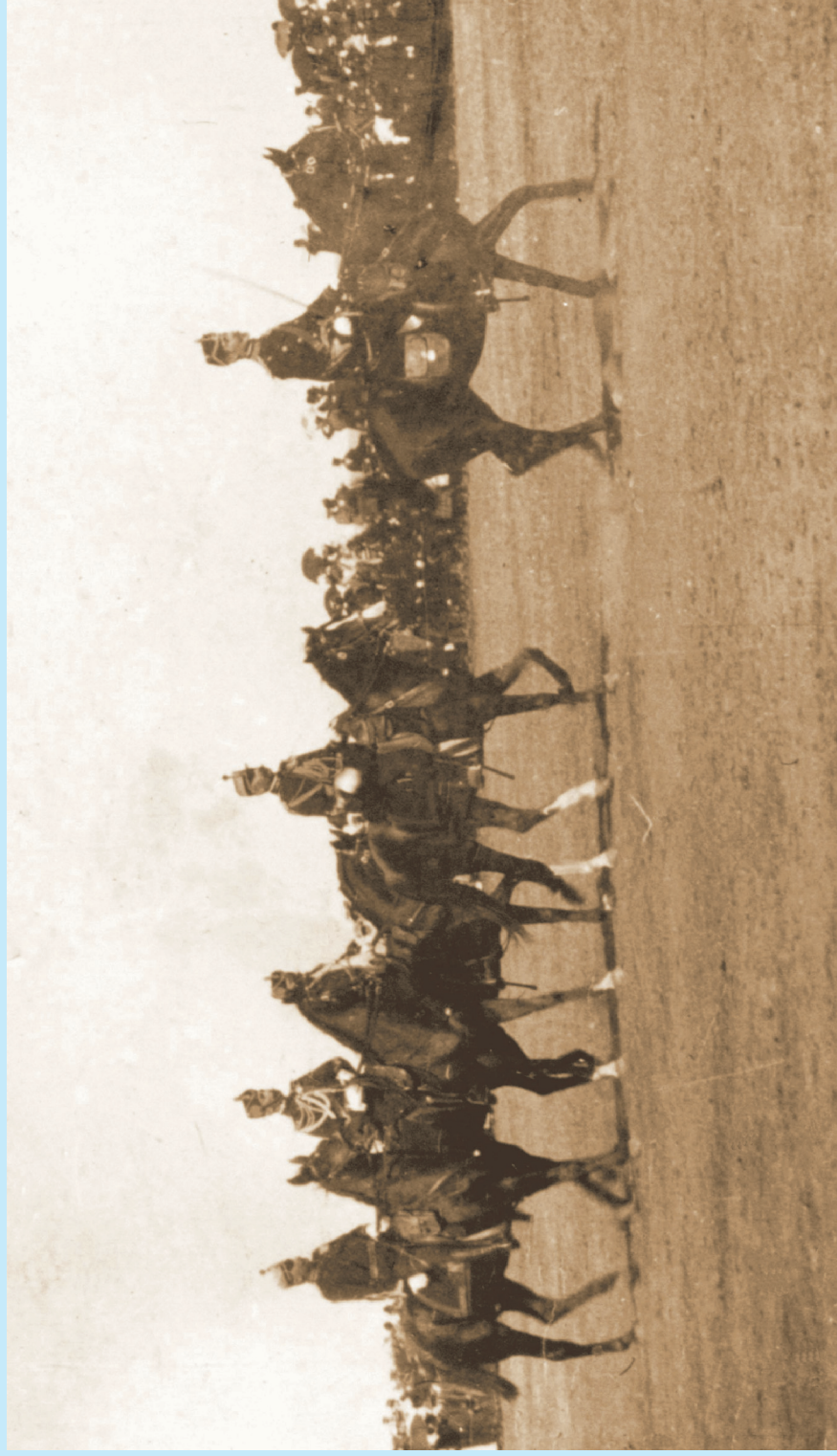
Spațiul tipografic de care dispunem, destul de generos de altfel, nu poate suporta presiunea unui număr exagerat de pagini, fapt care ne împiedică să publicăm producții publicistice, altminteri valoroase.

Pentru optimizarea colaborării cu Dumneavoastră, odată cu trimiterea articolelor, vă rugăm să precizați și modalitățile operative prin care putem lua legătura (telefon, fax, e-mail, adresa instituției etc.).

Articolele se trimit pe adresa redacției revistei **Gândirea Militară Românească** sau prin e-mail. Redacția își rezervă dreptul de a corecta stilul și gramatica manuscriselor și de a interveni asupra dimensiunii acestora, dar nu va recurge la schimbări majore atât în forma, cât și în fondul articolului fără a consulta autorul.

Reamintindu-vă că manuscrisele nu se înapoiază și mulțumindu-vă pentru înțelegere, așteptăm în continuare cu interes și speranță elaborările Dumneavoastră !

Redacția

Generalul Alexandru Averescu și statul său major defilând în fața Regelui Carol I

Sursa: Muzeul Militar Național, prin amabilitatea domnului profesor Neculai MOGHIOR

gmr

<http://www.defense.ro/gmr>